gemeente
Zoetermeer

Programmabegroting 2024-2027

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3

Leeswijzer 8

Begroting in één oogopslag 11

Inleiding 17

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie 21

Indicatoren, trendgrafieken en financiën 34

Doelstelling 1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren 35

Doelstelling 1.2 Beperken uitval in het onderwijs 38

Doelstelling 1.3 Bevorderen van een beter ondernemersklimaat 41

Doelstelling 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid 42

Doelstelling 1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie 45

Doelstelling 1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan 50

Programma 2 Samen leven en ondersteunen 60

Indicatoren, trendgrafieken en financiën 67

Doelstelling 2.1 Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp 68

Doelstelling 2.2 Bevorderen meedoen aan de samenleving en zelfstandig wonen 73

Doelstelling 2.3 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden....80
Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen....85
Indicatoren, trendgrafieken en financiën....89
Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling....90
Doelstelling 3.2 Behouden kwaliteit openbare ruimte....97
Programma 4 Vrije tijd....106
Indicatoren, trendgrafieken en financiën....111
Doelstelling 4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke cultuur-, sport-, groen- en speelvoorzieningen....112
Doelstelling 4.2 Bevorderen levendige stad....116
Programma 5 Veiligheid....126
Indicatoren, trendgrafieken en financiën....131
Doelstelling 5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning....132
Doelstelling 5.2 Behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk....135
Doelstelling 5.3 Behouden veiligheid in de stad....138
Programma 6 Dienstverlening en participatie....143
Indicatoren, trendgrafieken en financiën....147
Doelstelling 6.1 Continueren klanttevredenheid....148
Doelstelling 6.2 Bevorderen van de participatie....153

Programma 7 Inrichting van de stad 156
Indicatoren, trendgrafieken en financiën 163
Doelstelling 7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder 164
Doelstelling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio 168
Doelstelling 7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte 169
Doelstelling 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid 170
Doelstelling 7.5 Overige 173
Overzicht Overhead 182
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien 185
Vennootschapsbelasting 192
Financiële begroting 193
Financiële begroting 194
Paragrafen 220
Paragraaf 1 Lokale heffingen 221
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 230
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen 242
Paragraaf 4 Financiering 256
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 261

Paragraaf 6 Wet open overheid 268
Paragraaf 7 Verbonden partijen 269
Paragraaf 8 Grondbeleid 275
Paragraaf 9 Zoetermeer 2040 280
Bijlagen 282
Bijlage 1 Spelregels begrotingsbeleid 283
Bijlage 2 Nieuw beleid 290
Bijlage 3 Kerncijfers 294
Bijlage 4 Reserves 301
Bijlage 5 Voorzieningen 304
Bijlage 6 Investeringen 306
Bijlage 7 EMU-saldo 308
Bijlage 8 Basisset verplichte indicatoren BBV 309
Bijlage 9 Afkortingen en begrippen 310
Bijlage 10 Verbonden partijen 319
Bijlage 11 Wettelijke kaders 352
Bijlage 12 Taakvelden 358
Bijlage 13 Afschrijvingstermijnen 373

Bijlage 14 Monitoring evaluatie pilots 374
Stedenbouwkundige buurtvisie 374
Flexwonen Ruimtebaan 376
Woonoverlast 377
Dealbreakers 379
IPTA 380
Positieve gezondheid en het huishouden 382
Samenwonen op proef met uitkering 384
Vindplaats verborgen schulden 385
Innovatief wijkgericht en integraal ondersteuningsaanbod gericht op preventie 387
Pilot schoolontbijt 389
Stille studieruimtes 390
Jeugdhonk 392
RIO (re-integratie officier) 393

Leeswijzer

Digitaal portaal
De programmabegroting kan het best gelezen worden via het digitaal portaal. De (al dan niet op papier geprinte) versie in pdf bevat weliswaar alle informatie, maar de presentatie komt minder tot zijn recht dan in het digitaal portaal.

Programmabegroting 2024 - 2027
De Programmabegroting 2024 - 2027 is inclusief de uitkomsten van het voorjaarsdebat (exclusief financiële gevolgen van aangenomen moties), de (gecorrigeerde) meicirculaire, raadsbesluiten tot en met juli 2023 en de meerjarige gevolgen van het Tweede Tussenbericht 2023.
Tijdens het voorjaarsdebat moties zijn aangenomen met financiële gevolgen, waarbij de raad het college heeft verzocht om uit te zoeken wat de financiële effecten zijn, een voorstel voor financiële dekking te zoeken en voor te leggen aan de raad. Invoering van die moties werkt (structureel) door naar een groter begrotingstekort. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in een aparte bijlage Overzicht effect moties voorjaarsdebat en in het raadsvoorstel afzonderlijk amendeerbaar gepresenteerd. Na besluitvorming hierover in het najaarsdebat worden de financiële gevolgen verwerkt in de begroting 2024 en verder. Op deze manier kan de raad een nog scherpere integrale afweging maken, omdat inmiddels meer bekend is over de zorgwekkende financiële positie.

Het Overzicht effect moties voorjaarsdebat en de Programmabegroting 2024 – 2027 vormen gezamenlijk de begrotingsstukken.

Opbouw
De printversie van de Programmabegroting 2024 - 2027 is als volgt opgebouwd.

De **inleiding** geeft een algemene beschouwing op de toekomstige situatie.

Programma's
Daarop volgen de zeven programma’s. De programma's zijn volgens de systematiek van de doelenboom ingericht. Een samenhangend geheel van doelen, effecten, acties en indicatoren vormt de leidraad. De gedachte is, dat door vanuit het hogere doel te redeneren (wat zijn onze (politieke) ambities?) en dit te vertalen naar beoogde effecten, effectindicatoren, acties en prestatie-indicatoren, inzicht ontstaat in causaliteit en samenhang.

Allereerst wordt schematisch een doelenboom getoond met op het hoogste niveau het te bereiken maatschappelijk effect: **Wat willen we bereiken?** Daaronder volgen de speerpunten voor 2024: **Wat gaan we daarvoor doen?** Als verdieping op het te bereiken maatschappelijk effect en de speerpunten worden per doelstelling achtereenvolgend de effectindicatoren (= meetfactoren) en trendgrafieken met historische gegevens getoond. Ook wordt per doelstelling een overzicht van de financiën: **Wat mag het kosten?** plus een korte toelichting verstrekt.

In aansluiting op de uitwerking van de doelenboom komen achtereenvolgens binnen een programma de volgende onderwerpen aan bod:

- nieuwe strategische risico’s, die de realisatie van de programmadoelstellingen mogelijk belemmeren;
- beleidsperspectief met de voorgestelde beleidswijzigingen;
- financiële samenvatting van de totale lasten, baten en het saldo na resultaatbestemming in meerjarenperspectief 2024 - 2027. Hierbij is het totaal saldo het verschil tussen lasten en baten (Wat mag het kosten?);
- stand van zaken van de tijdens het voorjaarsdebat 2023 aangenomen moties.

Na de programma's komen achtereenvolgend de volgende verplichte onderdelen aan de orde:

- Overzicht Overhead
- Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen
- Vennootschapsbelasting
- Financiële begroting 2024
- De acht verplichte paragrafen: lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud van kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, wet open overheid, verbonden partijen en grondbeleid.

Tot slot is dit jaar een nieuwe paragraaf Zoetermeer 2040 (paragraaf 9) opgenomen. Dit komt tegemoet aan de wens van het bestuur om de visie Zoetermeer 2040 en de strategische agenda duidelijk zichtbaar te verankeren in de programmabegroting. Er is vooralsnog gekozen voor een afzonderlijke paragraaf, omdat de visie Zoetermeer 2040 en de strategische agenda programma overstijgend zijn en alle programma's raakt.

Bepaalde informatie is niet (alleen) binnen de programma’s opgenomen, maar in de volgende afzonderlijke bijlagen ondergebracht:
1. Spelregels begrotingsbeleid
2. Nieuw beleid
3. Kerncijfers
4. Reserves
5. Voorzieningen
6. Investeringen
7. EMU-saldo
8. Basisset verplichte indicatoren BBV
9. Afkortingen en begrippen
10. Verbonden partijen
11. Wettelijke kaders
12. Overzicht taakvelden
13. Afschrijvingstermijnen
14. Monitoring evaluatie pilots

In aanvulling op de Programmabegroting 2024 voor de raad is op uitvoeringsniveau van het college per programma een overzicht van de producten, financiën en prestatie-indicatoren opgesteld. Dit overzicht wordt ter informatie aan de raad beschikbaar gesteld en is opgenomen in een losse bijlage.

De website is met zorg samengesteld. Desondanks is het mogelijk dat deze informatie onvolledig of verouderd is en/of onjuistheden bevat. De gemeente aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard dan ook, die het gevolg is van eventuele onjuiste informatie op deze website.

Begroting in één oogopslag

gemeente Zoetermeer
Begroting 2024 in één oogopslag
Uitgaven
496,3 MILJOEN
Inkomensondersteuning € 94
Jeugd (o.a. Jeugdzorg) € 76
Zorg (o.a. Wmo, toegankelijkheid) € 54
Overhead € 57
Onderhoud infrastructuur € 48
Ontwikkelingen in de stad € 30
Onderwijs (huisvesting) € 28
Vrije tijd en cultuur € 22
Veiligheid en brandweer € 22
Dienstverlening en bestuur € 19
Afvalinzameling € 14
Sport(accommodaties) € 13
Riolering € 7
Economie € 3
Overig € 9
Inkomsten
493,8 MILJOEN
Bijdrage van de Rijksoverheid € 345
OZB (onroerende zaakbelasting)) € 41
Heffingen € 39
Grondopbrengsten € 26
Overig € 43
Wat staat er in een begroting?
In de begroting leest u hoeveel geld er binnenkomt: dat zijn de inkomsten. Ook ziet u waar de gemeente volgend jaar geld aan uitgeeft: de uitgaven. Zo ziet u wat de gemeente met het geld doet.
HOEVEEL BETAAL IK IN 2024 AAN:
OZB
WOZ-waarde € 300.000 € 382
Eenmalige teruggave € 18
Te betalen € 364
AFVALSTOFFENHEFFING
Meerpersoonshuishoudens € 362
Eenpersoonshuishoudens € 307
RIOOLHEFFING
WOZ-waarde € 300.000 € 124
CONCEPT
www.zoetermeer.nl

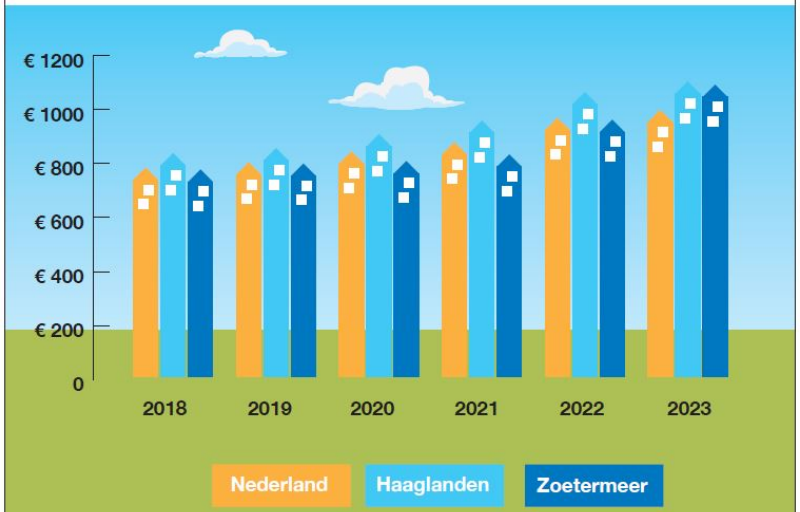
Kosten zorg, Wmo en jeugd

Toelichting
De kosten in zorg (waaronder Wmo) en jeugd zijn de afgelopen jaren toegenomen.

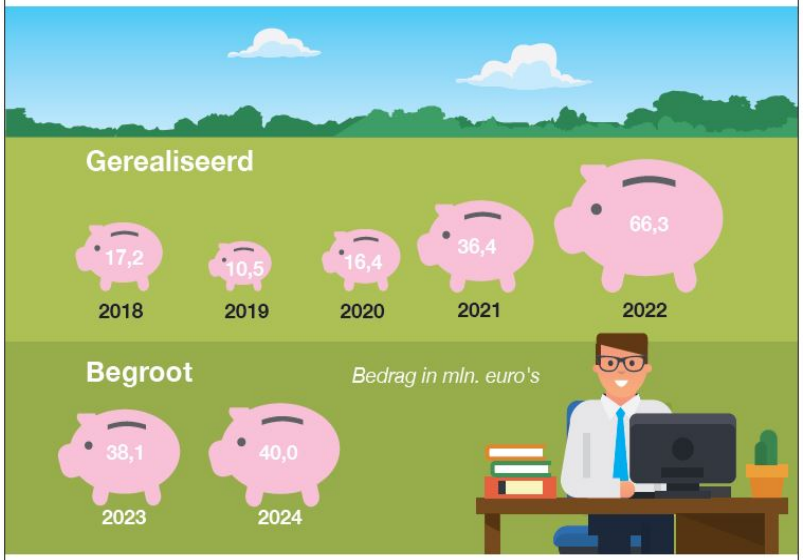

Woonlasten meerpersoonshuishouden

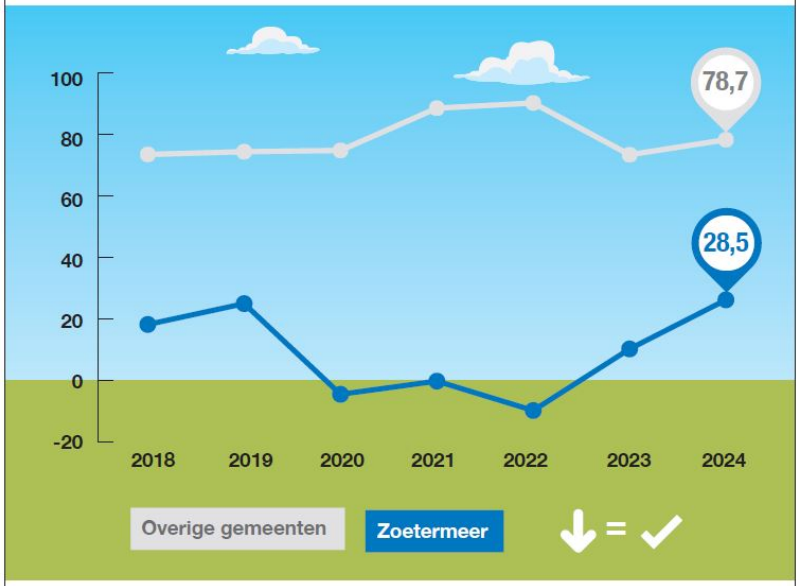
Toelichting
De woonlasten bestaan uit gemiddeld betaalde OZB (onroerendezaak-belasting), afvalstoffenheffing en rioolheffing. Het bedrag dat u terug krijgt voor de teveel betaalde OZB in 2023 is niet verwerkt in deze grafiek.

Weerstandscapaciteit

Toelichting
De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden om onverwachte kosten te dekken.

Netto schuldquote

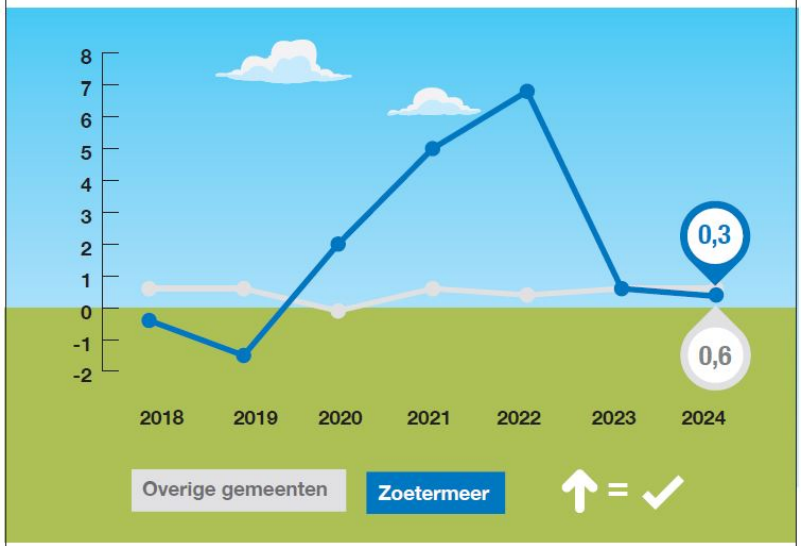
Toelichting
De netto schuldquote geeft aan of de gemeente de schulden en de rente kan betalen. Zoetermeer heeft vergeleken bij gemeenten van gelijke omvang weinig schuld.

Solvabiliteitsratio

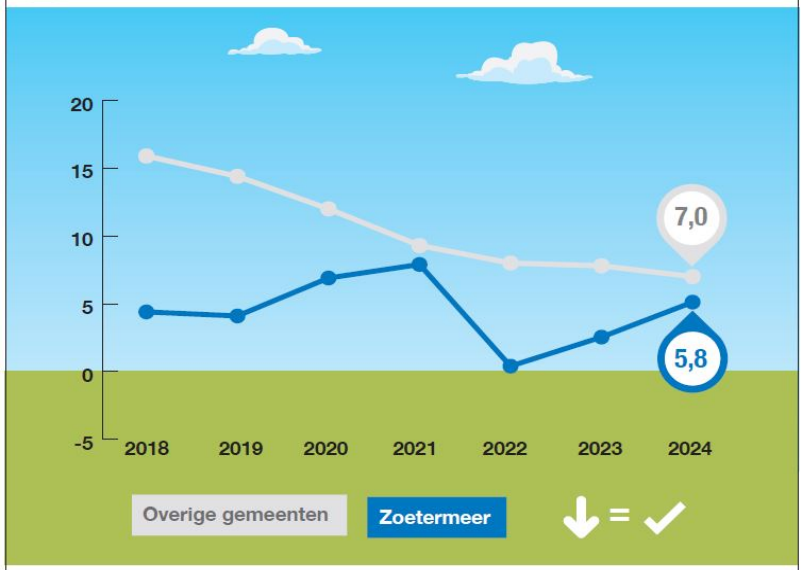
Toelichting
De verhouding tussen bezittingen en schulden bepaalt de mate waarin de gemeente in staat is om haar schulden af te lossen. Hoe hoger, hoe minder afhankelijk van geldverstrekkers zoals de bank. Zoetermeer staat er beter voor dan andere gemeenten van vergelijkbare omvang.

Structurele exploitatieruimte

Toelichting
Het betreft de structurele ruimte in de begroting ten opzichte van de inkomsten.

Kengetal grondexploitatie

Toelichting
Dit kengetal geeft de verhouding aan van de inkomsten door de verkoop van grond vergeleken met de totale inkomsten. Een laag getal betekent dat de gemeente niet erg afhankelijk is van die inkomsten.

Belastingcapaciteit

Toelichting
Dit gaat om de ruimte die de gemeente heeft om belastingen te verhogen op basis van landelijk gemiddelde tarieven. Zoetermeer verhoogt alleen belastingen, zoals OZB, om de inflatie op te vangen.

Inleiding

Verantwoord investeren in Zoetermeer 2040
Er komen financieel onzekere tijden aan. Uit de begroting blijkt dat voor 2024 het structurele saldo nog bijna € 1,3 mln. positief is en naar verwachting in 2025 ongeveer € 6,5 mln. Voor het jaar 2026 wordt echter een structureel saldo verwacht van € 12,9 mln. negatief oplopend tot ongeveer € 17,5 mln. in 2027. Onze begroting is voor 2024 sluitend, maar de randen van de begroting zijn bereikt. Het voorjaarsdebat waarin de richting voor deze begroting is vastgesteld toonde dit al aan. We onderschrijven allemaal het uitgangspunt ‘verantwoord financieel beleid in combinatie met investeren in een toekomstbestendige stad’. Met dat in gedachten blijven we bouwen aan de toekomst van onze stad. De visie Zoetermeer 2040 en het Coalitieakkoord ‘Samen doen wat nodig is’ bieden hiervoor de belangrijkste aanknopingspunten.

Financiële tekorten vanaf 2026
De voornaamste oorzaak van onze financiële onzekerheid is het zogenoemde ‘ravijn’ van 2026. Net als alle andere Nederlandse gemeenten, krijgt Zoetermeer vanaf 2026 te maken met een forse terugval in financiële bijdrage vanuit het gemeentefonds van het rijk. Het is onduidelijk welke koers het rijk vaart na de verkiezingen. Daardoor is de vraag of een nieuw kabinet naar gemeenten zal luisteren en maatregelen neemt om het ravijn te voorkomen nog steeds actueel. De moties die door bijna alle gemeenten zijn aangenomen bij het VNG-congres bekrachtigen de boodschap van meer knaken voor onze taken. Wij handhaven onze steun bieden aan de VNG bij hun lobby richting het rijk en aan ‘raden in verzet’ die op dat punt een belangrijke toegevoegde waarde heeft.

Bijzondere aandacht
Het aankomende jaar staan we voor specifieke financiële uitdagingen die onze bijzondere aandacht vragen. Bij Jeugdhulp zien we al vanaf 2015 een jaarlijkse stijging van lasten, maar we worden nu geconfronteerd met een exorbitante stijging in kosten. Om de kosten terug te dringen en beheersbaar te maken werken we aan zowel korte als lange termijn acties. Doordat wij ongeveer zestig jaar geleden als groeikern zijn aangewezen staan wij nu voor specifieke uitdagingen. Net als andere New Towns vragen gedateerde wijken om bijzondere aandacht op het gebied van veiligheid, leefbaarheid en aantrekkelijkheid.

Ambities
Het uitblijven van duidelijkheid over extra structurele rijksmiddelen betekent niet dat we stil gaan zitten. Al voelt het ontzettend als begroten met de handen op de rug, we investeren nog steeds in de toekomst van onze stad. Om Zoetermeer ook in de toekomst een aantrekkelijke stad te laten zijn, werken we onverminderd hard aan het uitvoeren van de visie Zoetermeer 2040 en de daarin opgenomen programma's.

Het verwachte aantal opleveringen van nieuwbouwwoningen zit fors in de lift en dit jagen we aan om tot een nog groter aantal te komen. Daarbij houden we oog voor de gehele leefomgeving. Het nieuwe zwembad en omliggend terrein in het Van Tuyllpark zijn naar verwachting in 2024 gereed, wat een belangrijke impuls geeft aan het recreatieve aanbod van de stad. Ook investeren we in aantrekkelijke openbare gebieden met groen en water zoals een nieuw Centraal Park bij het Dobbegebied. Een groene stad gaat hand in hand met een energiezuinige stad. In de aankomende periode gaan we als eerste in de wijken

Centrum, Meerzicht en Buytenwegh aan de slag met het verduurzamen van gebouwen.

Goede dienstverlening aan onze inwoners is een centrale taak van de gemeente. Door bijvoorbeeld de capaciteit voor de uitvoering van Wmo -taken structureel uit te breiden is gelukt om alle aanvragen zorgvuldig af te handelen binnen de gestelde termijn. Ook het veilig houden van de gemeente is van cruciaal belang om fijn in de stad te wonen of werken. Daarom blijft de gemeente hard werken aan de veiligheid in Zoetermeer. Dat begint op de scholen. Daarbij werken wij samen met schoolwijkagenten, jeugdmarshalls en jeugdboa's.

Keuzes maken
We zijn ambitieus, maar de onzekerheid over de toekomstige financiering vraagt wel om scherpe keuzes van het college en de gemeenteraad, waarbij we ons bewust moeten zijn van de langetermijneffecten die onze uitgaven hebben op de begroting. Om vanaf 2026 een sluitende begroting te kunnen aanbieden is een dekkingsplan nodig. Het college zoekt momenteel naar oplossingen. Als het rijk haar verantwoordelijk voor zich uit blijft schuiven zit er voor ons niks anders op dan te werken aan bezuinigingsvoorstellen. De komende tijd wordt daarom ontzettend belangrijk. We zetten alles op alles om te voorkomen dat onze inwoners daar de dupe van worden. Dit vraag om een nog scherpere financiële afweging bij besluiten van het stadsbestuur. Doel is een 'schokbestendige' begroting die de gemeente niet bij elke tegenvaller dwingt om te bezuinigen.

Samen doen wat nodig is voor Zoetermeer
Zoetermeer heeft een duidelijk toekomstperspectief voor 2040. En ondanks de soms moeilijke omstandigheden waaronder die stappen moeten worden gezet, blijft Zoetermeer daar naartoe werken. Iedereen die in Zoetermeer woont, werkt, leert, recreëert en onderneemt verdient dat ook. Daar komen wij niet zomaar. Dat doel halen wij alleen als heel de gemeente haar schouders eronder zet. Laten wij samen doen wat nodig is.

Financieel perspectief op hoofdlijn

Begroting 2024: blijven doen wat nodig is, maar bezuinigingen onvermijdelijk vanaf 2026
Bij de uitvoering van de doelen uit het coalitieakkoord houdt dit college rekening met de financiële onzekerheid vanaf 2026. Voor de jaren 2024 en 2025 heeft het college in de Perspectiefnota 2024 voorgesteld om in totaal € 12 mln. (in 2024 € 6,5 mln. en 2025 € 5,5 mln.) te investeren in incidenteel nieuw beleid, waarvoor een deel van het positief resultaat uit de jaarrekening 2022 wordt aangewend. Ondanks dat het college het weliswaar wenselijk vond, is er bewust gekozen om hierbij geen structureel nieuw beleid te formuleren en deze bedragen alleen tot en met 2025 op te nemen.

Steeds duidelijker wordt dat er vanaf 2026 een fors financieel tekort ontstaat, met name veroorzaakt door de afschaffing van de 'trap op trap af'-systematiek en de opschalingskorting, ook wel het 'financieel ravijn' genoemd. Ook de oplopende uitgaven in de Jeugdzorg baren ernstige zorgen. We zoeken daarom naar een balans tussen verantwoord financieel beleid en het blijven werken aan onze stad. Uitgangspunt blijft om de visie Zoetermeer 2040 uit te voeren. De gemeente heeft hiervoor verschillende plannen die we, als uitwerking van de Perspectiefnota 2024, presenteren in deze begroting.

Eind mei jl. is de meicirculaire uitgekomen en de uitkomsten hiervan zijn in deze begroting verwerkt. In de Voorjaarsnota 2023 heeft het rijk de eenmalige rijksbijdrage in 2026 van (landelijk) € 924 mln. structureel gemaakt en daarnaast is een nieuwe normeringssystematiek aangekondigd die vanaf 2027 ingaat. Tenslotte zijn de eigen ramingen voor het BTW-compensatiefonds en het percentage voor loonstijging aangepast op basis van de meest actuele inzichten. Voor 2024 geeft dit nog een klein nadelig effect, dat met name wordt veroorzaakt door de doorwerking van de forse stijging van lonen en prijzen uit eerdere jaren. Voor de jaren 2025 en verder geeft het een iets positiever beeld. Met name het jaar 2027 laat een flinke stijging zien vanwege het structureel maken van de extra rijksbijdrage in het gemeentefonds, per saldo vertoont dit jaar nog steeds een fors tekort.

Het financieel perspectief voor de komende vier jaar ziet er als volgt uit:

bedragen * €1.000

	Financiëel perspectief op hoofdlijn	MJB 2024-2027			
	Omschrijving	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
	Saldo MJB 2023-26, incidentele posten	-992	-3.493	-2.157	0
	Saldo MJB 2023-26, structurele posten	9.054	15.976	-12.225	-14.706
	Amendementen Begrotingsdebat 2022	-75	-75		
1	**Primitieve begroting 2023-2026, inclusief amendementen**	7.987	12.407	-14.382	-14.706
2	Raadsbesluiten tot en TB1	-146	-49	-264	-473
3	Mutaties TB1	-7.755	-15.692	-1.245	-7.557
4	Amendement Perspectiefnota	-381	-381	-381	-381
5	Raadsbesluiten van TB1 tot en met juli 2023	27	288	-81	-81
	Mutaties TB2				
6	- Meicirculaire	-364	2.132	777	5.295
7	- overige mutaties	-1.823	682	259	-47
	Programmabegroting 2024-2027	-2.456	-614	-15.317	-17.950
	waarvan incidenteel	-3.764	-7.214	-2.416	-370
	waarvan structureel	**1.308**	**6.598**	**-12.902**	**-17.581**

Uit de tabel blijkt dat de gemeente Zoetermeer nu in alle jaren een negatief begrotingssaldo heeft (regel Programmabegroting 2024-2027). In de Perspectiefnota 2024 was in het jaar 2024 nog sprake van een bescheiden positief saldo, maar door de meicirculaire, het aangenomen amendement tijdens het voorjaarsdebat en de mutaties uit het Tweede Tussenbericht (TB2) is dit beeld verslechterd, met uitzondering van het jaar 2027. Als we echter kijken naar het onderscheid tussen incidentele - en structurele baten en lasten is er voor de jaren 2024 en 2025 nog wel sprake van een structureel en reëel evenwicht.

Financieel beeld en provinciaal toezicht
Het begrotingssaldo is dus in alle jaren negatief. De provincie als toezichthouder beoordeelt de begroting op structureel en reëel evenwicht. Dat houdt in dat structurele lasten gedekt moeten worden uit structurele baten. Daarbij kijkt de provincie naar het eerste jaar van de begroting, en als dat niet in evenwicht is naar het laatste jaar 2027. Het gepresenteerde tekort vanaf 2026 heeft geen directe gevolgen voor het oordeel van de provincie in het kader van het begrotingstoezicht, omdat het structurele begrotingssaldo in 2024 en 2025 nog positief is.

Voor 2024 is het structurele saldo ruim € 1,3 mln. positief. Dit biedt enige ruimte voor de verwerking van de financiële gevolgen van de tijdens het voorjaarsdebat ingediende moties. Structureel is er echter geen ruimte en uitvoering van die moties leidt tot een groter financieel tekort. Vanwege de oplopende tekorten in de meerjarenbegroting worden de gevolgen van de moties daarom in een aanvullend begrotingsvoorstel aan de raad voorgelegd. Vanaf 2026 is het structurele saldo negatief, oplopend tot ruim € 17,5 mln. in 2027 (zie laatste regel).

Financiële ontwikkelingen: een vooruitblik
Naast de bovengenoemde ontwikkelingen heeft de gemeente Zoeterneer te maken met enkele onzekerheden.

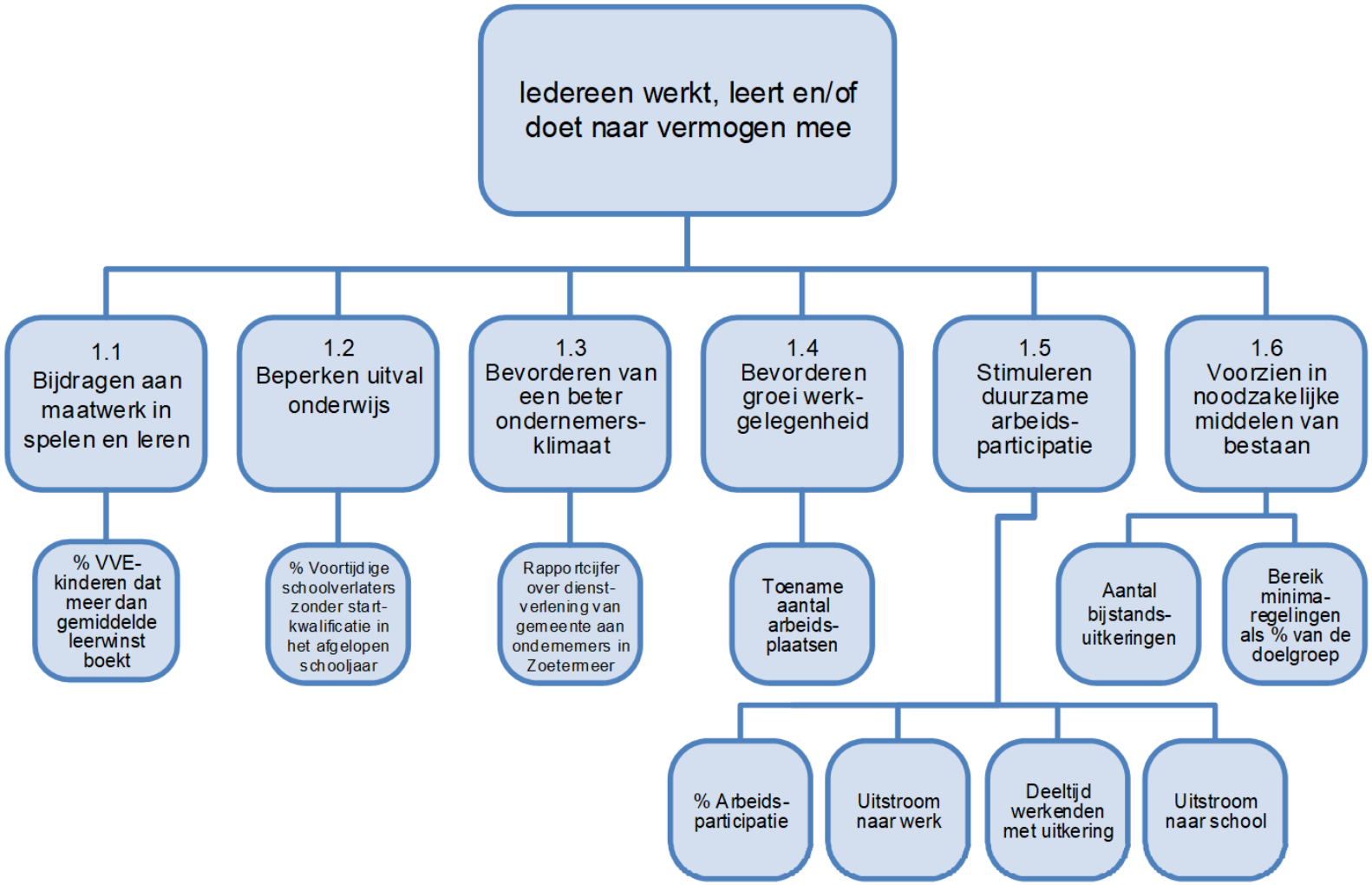
Als eerste de forse stijging van de kosten van Jeugdhulp. Op dit moment zijn de budgetten in de begroting 2024 ten opzichte van 2023 verhoogd met 8,5% voor prijsstijgingen, maar daarnaast verlaagd met € 0,3 mln. als gevolg van eerder verwachte besparingsmaatregelen. Naar verwachting leidt dit tot een tekort van € 10 mln. voor 2024. Het geprognosticeerde bedrag is dermate fors dat er op dit moment acute maatregelen worden voorbereid om de verwachte kostenstijging te temperen. Deze maatregelen richten zich op de volgende drie lijnen: het aanscherpen van de instroom, het verbeteren van de kostenbeheersing en het bevorderen en versnellen van de uitstroom. Tezamen dienen deze maatregelen voor 2024 een besparing van € 7 mln. op te leveren.

Daarnaast ontvangt de gemeente Zoetermeer de komende jaren een suppletie-uitkering van ongeveer € 10 mln. per jaar in verband met de herijking van gemeentefonds per 1-1-2023. Zoetermeer is hierbij een zogenaamde nadeel-gemeente. Door het Ministerie van BZK is aangegeven dat deze uitkering ook vanaf 2026 mag worden opgenomen in de begroting, maar de verwachting is dat deze op termijn in enkele stappen wordt afgebouwd.

Tot slot is recent door de 'Studiegroep Begrotingsruimte' aangekondigd dat de rijksoverheid op termijn (2028) (landelijk) € 17 miljard zal moeten ombuigen om de rijksfinanciën op de lange termijn gezond te houden.

Bezuinigingen vanaf 2026 onvermijdelijk
In het Coalitieakkoord 'Samen doen wat nodig is' is opgenomen dat op het moment dat er meer duidelijkheid is over de inkomsten vanaf 2026, de coalitie als nodig opnieuw zal bezien wat nodig is om de begroting structureel sluitend te houden. In de Perspectiefnota 2024 is al aangekondigd dat er de komende periode oplossingsrichtingen worden onderzocht, die in het voorjaar van 2024 bij de Perspectiefnota 2025 worden gepresenteerd. Op basis van het actuele financieel perspectief, de nog aanwezige risico’s en om voldoende ruimte te bieden om keuzen te kunnen maken, wordt voor de Perspectiefnota 2025 een pakket met maatregelen voorbereid.

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

Maatschappelijk effect programma: Wat willen we bereiken?

Iedereen werkt, leert en/of doet naar vermogen mee

Onderwijs
Samen met organisaties als onderwijsbesturen en kinderopvanginstellingen creëren we een stimulerende leeromgeving voor ieder kind en elke (jong)volwassene. We willen dat zij zich volledig kunnen ontwikkelen tot zelfstandige en sociale mensen. Daarbij is aandacht voor bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezondheid. We gaan aan de slag om het komende jaar naar het toekomstbeeld uit de visie Zoetermeer 2040 toe te werken. Dat beeld is: “Zoetermeerders zijn in staat om mee te bewegen met de dynamiek, die de maatschappij in 2040 kenmerkt. In 2040 heeft iedere Zoetermeerder – ongeacht zijn of haar achtergrond en afkomst – kansen om zich te blijven ontwikkelen en stappen te zetten op de sociaaleconomische ladder.” Om daar te komen investeren we in schoolgebouwen, vervullen we onze wettelijke verplichtingen voor bijvoorbeeld leerplicht en het toezicht op de kinderopvang, leggen we verbindingen en maken afspraken. Ook subsidiëren we activiteiten die passen bij de speerpunten van de onderwijsopgave.

Werkgelegenheid
Met de vaststelling van de Visie Zoetermeer 2040 en bijbehorende Strategische Agenda 2040, sturen we gerichter op factoren die belangrijk zijn voor het bloeien van de economie in relatie tot de (toekomstige) ontwikkeling van de stad. Daarbij spelen we in op kansen die we zien voor het optimaliseren van het economisch vestigingsklimaat.

De campusontwikkeling op het Dutch Innovation Park is een belangrijke economische pijler voor de ontwikkeling voor de stad. Vanuit het park krijgt de regionale samenwerking met andere campussen gericht op IT blijvend aandacht en wordt waar mogelijk versterkt. Daarnaast positioneren we het park als ‘zichtbare aanjager’ van de ‘economische hub voor toegepaste innovatie’. Vele ICT/IT-toepassingen zijn aan het versnellen en hebben een vlucht genomen. Niet alle ondernemers zijn even behendig in het aanpassen van hun businessmodel. Daar waar mogelijk ondersteunen we deze ondernemers in het toekomstbestendig maken van hun bedrijf.

De verstedelijkingsopgave in de regio met daarbinnen de groeiambitie van Zoetermeer vraagt dat we de verhouding tussen bevolkingsgroei en ruimte voor werken en ondernemen bewaken. Onze werklocaties (bedrijventerreinen, kantoorlocaties, (perifere)detailhandel) en hun relatie met woongebieden beschouwen we daarom integraal. De werklocaties vervullen een belangrijke sociaaleconomische functie. Ze bieden werkgelegenheid aan een brede beroepsbevolking, bieden ondernemers ruimte om te ondernemen, innoveren en slimme oplossingen te bedenken. Ook spelen ze (in potentie) een rol in de grote transities (energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire transitie en digitalisering). Het behouden van deze functie vraagt om een vestigingsklimaat dat aantrekkelijk blijft en voldoende ruimte biedt voor ondernemers.

We staan voor de opgave het lokale brede MKB te faciliteren en te ondersteunen bij de landelijk belangrijke economische transitiethema’s (digitalisering, cybersecurity, verduurzaming en arbeidsmarkt). Lokale koplopers (innovatieve bedrijven) dienen daarvoor als inspirerend voorbeeld. Samenwerking met het (georganiseerde) bedrijfsleven, andere partners in de stad en in de regio is belangrijk voor het versterken van de regionale economie en -arbeidsmarkt.

Doordat het toevoegen van nieuwe werklocaties nog beperkt mogelijk is, is het noodzakelijk dat we zuinig omgaan met de bestaande locaties. Efficiënt ruimtegebruik en het juiste bedrijf op de juiste plek zijn daarom belangrijke opgaven voor de komende jaren met aandacht voor kwaliteit van de openbare

ruimte en het vastgoed. Dit houdt in zowel het verdichten van bestaande locaties, het faciliteren van vernieuwing en verduurzaming van bestaand vastgoed en het sturen op een goede combinatie van functies. Waar mogelijk op bestaande werklocaties en ook op locaties die vrijkomen elders in de stad. De focus komt daarbij onder meer te liggen op het toevoegen van meer kwaliteit op knooppuntlocaties. Ontwikkelingen in de vastgoedmarkt resulteren in nieuwe werkconcepten en veranderende eisen aan vastgoed. Voor deze nieuwe vraag hebben we aandacht in onder meer herstructurerings- en nieuwbouwprojecten.
Bovenstaande opgaven worden regiobreed erkend. Samen met regionale partners als de MRDH, Business Park Haaglanden, Innovation Quarter en de provincie Zuid-Holland blijven we ook de komende jaren werken aan een sterk economisch vestigingsklimaat voor Zoetermeer en daarmee ook voor Zuid-Holland. De MRDH werkt hiertoe aan het gericht vernieuwen en verduurzamen van de regionale economie aan de hand van de nieuwe strategische agenda 2023-2026 en geactualiseerde onderdelen uit de regionale strategie werklocaties.

Arbeidsparticipatie en bestaanszekerheid
Ons ideaal is dat iedereen mee kan doen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. De gemeente ondersteunt waar dat nodig is. In onze aanpak letten we daarbij op de meerwaarde van wat we doen. Dat wil zeggen, we kijken wat werkt en letten daarbij scherp op de sociale en maatschappelijke opbrengst en effecten.

We werken aan het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en het vanzelfsprekend maken van gezond leven. De ambities uit de kadernota ‘Meedoen met Meerwaarde 2020 – 2024’ dragen hier 1 op 1 aan bij: Mensen doen mee via (on)betaald werk, door het doen van vrijwilligerswerk, mantelzorg, door te werken aan een betere taalbeheersing of het werken aan de gezondheid. We voorkomen zoveel mogelijk dat mensen niet mee kunnen doen als gevolg van onvoldoende inkomen of als gevolg van problematische schulden. Als er zorgen zijn over de financiële situatie dan stimuleren we dat mensen hierbij hulp zoeken en geholpen worden.

Zoetermeer 2040 en gebiedsontwikkelingen
Door mee te werken aan de plannen uit de visie Zoetermeer 2040 en door bij te dragen aan de verschillende programma’s en projecten, willen we ervoor zorgen dat de manier waarop de stad er uitziet en hoe mensen met elkaar omgaan, goed worden geregeld. Dit geldt vooral voor onderwerpen zoals wonen en zorg, de openbare ruimte en maatschappelijke voorzieningen. Op deze manier kunnen ook de doelen gerealiseerd worden die zijn vastgesteld in het akkoord tussen de coalitiepartijen over deze onderwerpen.
Hoewel we al actief bezig zijn met dit proces, komen we regelmatig voor nieuwe vraagstukken te staan die we moeten oplossen. Bijvoorbeeld wat moeten we veranderen in huizen en op straat, zodat inwoners minder eenzaam zijn en zich gezond blijven voelen. Dit kost tijd, die niet kan worden besteed aan andere taken. In de Perspectiefnota 2024 is hiervoor voor de jaren 2024 en 2025 budget gevraagd.

Speerpunten in 2024: Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijs
De focus voor het onderdeel ‘onderwijs’ komt in 2024 te liggen op:

1. samenwerking van onderwijs en jeugdhulp;
2. het uitvoeren van de nieuwe lokale aanpak laaggeletterdheid;
3. het voorbereiden op de wet ‘Van school naar duurzaam werk’. Hiervoor moet bijvoorbeeld de afdeling leerplicht op volle sterkte zijn;

4. het mogelijk maken van onderwijs voor nieuwkomers, dat kan inspelen op schommelingen in de instroom;
5. een doorlopende leerlijn bevorderen voor het techniekonderwijs van po-vo-mbo-hbo in aansluiting op het bedrijfsleven;
6. het aanpassen van de ruimte voor Integraal kindcentrum De Vijf Pilaren van het schoolbestuur Yunus Emre;
7. het versterken van de kinderopvang door de deskundigheid te bevorderen van kinderopvang medewerkers en het stimuleren van gezonde kinderopvang.

Economie
De basis voor onze inzet is gebaseerd op de onderstaande opgaven die we voor ons zien:

1. ruimte maken voor nieuwe banen op alle niveaus (brede werkgelegenheidsgroei);
2. beter benutten en verduurzamen van de huidige werklocaties (juiste functie op de juiste plek);
3. meer werk in de wijk (banen dichtbij huis);
4. versterken van het brede MKB;
5. sterke rol in de regio;
6. versterken ecosysteem voor start- & scale-ups.

Arbeidsparticipatie en bestaanszekerheid
Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie, door:

1. advies op maat vanuit het Werkgeversservicepunt, het bieden van scholingstrajecten en subsidiemogelijkheden aan werkgevers om inclusief te ondernemen;
2. verkenning en uitwerking van een Regionaal Werkcentrum: een herkenbare plek in de arbeidsmarktregio waar alle vragen over werk en ontwikkeling gesteld kunnen worden;
3. maatwerk te bieden in de ondersteuning naar werk. Hiervoor werkt De Binnenbaan ook aan het versterken van het vakmanschap van werkregisseurs;
4. de inzet van loonkostensubsidie en beschut werk voor mensen met een arbeidsbeperking via de Binnenbaan.

Bestaanszekerheid door inkomensondersteuning, door:

1. te kijken vanuit wat mensen werkelijk te besteden hebben, in plaats van alleen te kijken naar het inkomen uit werk of uitkering. Dit doen we bijvoorbeeld bij de wijzigingen bij de bijzondere bijstand;
2. we blijven huishoudens met lage inkomens ondersteunen met voorzieningen zoals kwijtschelding, bijzondere bijstand en de ZoetermeerPas.

Schuldhulpverlening, door:

1. budgetvoorlichting zodat jongeren van jongs af aan de juiste financiële keuzes kunnen maken;
2. met ervaringsdeskundigen een werkwijze op te stellen om het bereik en de aanpak van schuldhulp te verbeteren;
3. intensivering van telefonisch klantcontact om het bereik van vroegsignalering te verhogen.

Programma Sociale Innovatie
In 2024 wordt verder gewerkt aan de uitvoering van de projecten Sociale innovatie en opdrachten zoals in het programmaplan zijn opgenomen. Naar verwachting komen de eerste projecten in 2024 tot afronding en kunnen de resultaten worden gepresenteerd. Conform het programmaplan wordt in 2024 een hernieuwd voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd wat ziet op de verdere voortzetting en inhoudelijke richting van het programma Sociale innovatie en de activiteiten die in dat kader worden voorzien, inclusief een financieel voorstel tot dekking van deze activiteiten.

Doelstellingen

Doelstelling 1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren

De ambities en samenwerkingsafspraken van de gemeente, de kinderopvang en het onderwijs zijn vastgelegd in de Lokaal Educatieve Agenda 2021-2030. Daarin werken we samen aan de ontwikkeling van: Zoetermeer 2040, gelijke kansen en een passende plek. Per kalenderjaar wordt een uitvoeringsagenda opgesteld met activiteiten (en planning), die bijdragen aan het realiseren van onze gezamenlijke ambities.

We hebben vier belangrijke onderwerpen in onze onderwijsvisie. De speerpunten voor 2024 en volgende jaren volgen hieronder per onderwerp.

1. Stimuleren dat er een (onderwijs)aanbod op maat is, zodat ieder kind, iedere jongere en volwassene zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen in kwalitatief goede gebouwen.

- Hiervoor wordt de verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs herzien. Deze is vastgesteld in de raadsvergadering van 2 februari 2015. De herziening wordt gedaan op basis van de VNG-modelverordening en in nauwe samenwerking met de schoolbesturen. Hierbij zal ook advies worden ingewonnen bij de Toegankelijkheidsraad. Hierna wordt de aangepaste verordening ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.
- Verder wordt de ruimte voor het IKC De Vijf Pilaren van het schoolbestuur Yunus Emre aangepast. Sinds de start in het schooljaar 2020-2021 is de school aan het groeien.

2. Organiseren met partners zoals het Samenwerkingsverband, dat kinderen gedurende hun ontwikkeling goed begeleid worden. Met name tijdens de overgangen naar en in het onderwijs krijgen kwetsbare leerlingen extra steun. Dit vindt plaats door te werken aan de onderstaande punten.

- Het geld uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is de afgelopen jaren ingezet voor zorg, talentontwikkeling en samenwerking. Het NPO-plan loopt door in 2024. De focus ligt op moeilijk bereikbare jongeren, samenwerking tussen organisaties en schoolveiligheid.
- Het beperken van ontwikkelingsachterstanden bij jonge kinderen en het aanbieden van voorschoolse educatie. Dit doen wij onder andere door een kwalitatief goed aanbod aan te (blijven) bieden aan de peuters in de stad. Daarnaast willen wij, samen met de partners in de stad zoals de kinderopvang, het bereik van de doelgroep voor voorschoolse educatie verhogen. De eerste resultaten van de peutermonitor voor het bereik zijn bekend en zullen vanaf nu opgenomen worden in de Rapportage Sociaal Domein. Met deze resultaten kunnen we nog gerichter doelgroepkinderen benaderen zodat zij van het aanbod gebruik gaan maken. Daarnaast gaan wij extra inzetten op het verhogen van de ouderbetrokkenheid en het

aanbieden van zomer- en vakantiescholen. In 2023 is er 1 zomerschool in Zoetermeer. Ook gaan we ons richten op het verbeteren van het meten en rapporteren van de behaalde resultaten.

- Extra ondersteuningsmogelijkheden bieden op de basisscholen waar veel kinderen zitten met onderwijsachterstanden. Dit gebeurt onder andere door het aanbieden van schakelklassen, taalklassen en brede school activiteiten. Verder zal in 2024 onderzocht worden hoe de nieuwkomersvoorziening en de Internationale schakelklassen beter kunnen inspelen op de schommelingen in de instroom van nieuwkomers. Deze voorzieningen zijn onder andere voor de Oekraïense kinderen en jongeren, statushouders en vluchtelingen.
- De samenwerking kinderopvang en andere organisaties wordt verder verbeterd. We gaan door met het deskundigheidsprogramma binnen de kinderopvang, zodat meer kinderen binnen de reguliere voorzieningen blijven en er minder beroep wordt gedaan op de jeugdhulp.
- Het bevorderen van gezonde kinderopvang in de stad zal verder vorm krijgen door webinars en onderlinge kennisoverdracht.
- We maken afspraken met de kinderopvang en de schoolbesturen van het primair- en voortgezet onderwijs over het tegengaan van segregatie, het bevorderen integratie, het bestrijden van onderwijsachterstanden en het afstemmen van inschrijvings- en toelatingsprocedures. Hiermee geven we gehoor aan de aanbevelingen vanuit de Inspectie van het onderwijs op basis van het landelijk onderzoek en het nieuw interbestuurlijk toezichtkader.

3. Een goede start, maar ook actief kunnen blijven op de arbeidsmarkt, is belangrijk. Dit doen we door onderwijsinstellingen en ondernemers te ondersteunen om te komen tot een betere aansluiting tussen opleidingen en arbeidsmarkt door in te zetten op:

- Het werken aan een doorlopende leerlijn voor het techniekonderwijs van primair-, voortgezet-, middelbaar- en hoger onderwijs. Maar ook naar het bedrijfsleven om leerlingen al op jonge leeftijd de kans te bieden bij bedrijven in de praktijk te leren, ongeacht hun achtergrond. We onderzoeken de wensen en mogelijkheden van het beroepsonderwijs, bedrijfsleven, praktijkopleiders en gemeente om samen een businesscase voor een techniekLab op te stellen. Hierbij kijken we ook naar kansen en uitdagingen die de energietransitie met zich meebrengt.
- Vanuit de samenwerkingsovereenkomst tussen mboRijnland, de Haagse Hogeschool, CIV Welzijn en Zorg en CIV Smart Technology is de uitvoeringsagenda IT/ICT opgesteld. Deze agenda wordt uitgevoerd in de Dutch Innovation Factory (DIF) met cofinanciering vanuit de MRDH. De uitvoeringsagenda omvat de volgende doelen:
    - Vergroten instroom en versterken DIF als verzamelplaats voor de uitvoering van verschillende opleidingen.
    - Vergroten aanbod ‘leven lang ontwikkelen’ zoals de doorlopende leerlijn vo-mbo-hbo en onderwijs aangeboden in cursusvorm waarbij deelnemers in korte periodes les krijgen over bepaalde onderwerpen in de DIF.
    - Versterken en gebruiken van de Landingsbaan waar onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven samenkomen om gezamenlijk opdrachten en projecten uit te voeren. De MKB-digiwerkplaats zal hierdoor ook nieuwe opdrachten krijgen en studentenprojecten kunnen starten.
    - Inzetten op hybride onderwijs (onderwijs op school en in de werkomgeving) in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven door onder andere praktijkvragen uit het bedrijfsleven toe te voegen aan het reguliere onderwijsprogramma.
    - Doorgaande leerlijn op alle niveaus die aansluit op certificerend vervolgonderwijs.
    - Samen met de onderwijspartners bespreken wat voor onderwijs tussen mbo- en hbo-onderwijs in Zoetermeer aangeboden kan worden. Zoals Associate Degree-onderwijs wat tussen mbo- en hbo-niveau in zit. Of onderwijs waarvoor je een bewijs van deelname krijgt.
    - Aansluiting op regionale innolabs, waar studenten in praktijkruimtes onderzoek kunnen uitvoeren en onderwijs kunnen volgen. Maar ook het ontwikkelen van nieuwe projecten voor innolabs in Zoetermeer. Zoals de (her)ontwikkeling van het Experimenteerhuis tot een wooncontainer waar zorginnovatie door vo, mbo en hbo wordt onderzocht en onderwezen samen met het bedrijfsleven. Een plek waar studenten kennis maken met bestaande zorginnovatie en deze kennis ook weer doorgeven aan bijvoorbeeld medewerkers van de Vierstroom. Of de

(her)ontwikkeling van het Gamelab in de Dutch Innovation Factory. Daar kunnen studenten van de hbo Game Development opleiding in de praktijk kennis maken met game gerelateerde opdrachten uit het bedrijfsleven.

- Voor de kernsector Zorg wordt er met partners zoals mboRijnland, De Haagsche Hogeschool en Zoetermeer 2025 uit bovengenoemde samenwerkingsovereenkomst een uitvoeringsagenda opgesteld. Deze uitvoeringsagenda zal net zoals voor de sector IT/ICT, gedeelde ambities en doelstellingen bevatten.
- De samenwerking met het vo-onderwijs wordt verder uitgebreid. Er wordt onder anderen ingezet op het binden van jongeren aan de stad en het aanwezige onderwijs in Zoetermeer. Met het vo-onderwijs wordt er gewerkt aan de opzet van duurzame projecten om scholieren uit de klas te halen en op een speelse wijze kennis te laten maken met de huidige arbeidsmarkt. Zo zijn 'challenges' (projecten/opdrachten) vanuit het bedrijfsleven steeds belangrijker voor het vo-onderwijs.

4. Iedere volwassen inwoner kan maximaal (naar vermogen) meedoen en beschikt over voldoende basisvaardigheden. Daar zetten we ons met partners (zoals bibliotheek/Digi-Taalhuis) voor in. Om zelfstandig en actief te kunnen deelnemen in onze samenleving is het nodig om te beschikken over een goede beheersing van de Nederlandse taal, een basis in rekenvaardigheid en digitale vaardigheden. Het vergroten van deze vaardigheden vindt plaats door aan de slag te gaan met de nieuwe lokale aanpak laaggeletterdheid, waarbij focus ligt op:

- Het betrekken van het maatschappelijk middenveld en werkgevers om meer aandacht te vragen voor laaggeletterdheid en het bereiken van meer laaggeletterden.
- Het ontwikkelen van een integrale verbinding binnen het Sociaal Domein, zodat binnen de gemeente oog is voor het signaleren van laaggeletterdheid, het ontbreken van rekenvaardigheden en digitale basisvaardigheden en men ook weet wat er voor mogelijkheden zijn om deze te verbeteren.
- Te zorgen voor een passend en dekkend educatieaanbod in de stad.

Daarnaast blijven we regionaal uitvoering geven aan de gezamenlijk opgestelde doelen om laaggeletterdheid in de regio Zuid-Holland Centraal te beperken.

Doelstelling 1.2 Beperken uitval in het onderwijs

Jongeren met een afgeronde beroepsopleiding hebben meer kans op een goede baan om daarmee in hun eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. De gezamenlijke ambities van de gemeenten en regionale onderwijsinstellingen Haaglanden zijn vastgelegd in de regionale Voortijdig School Verlaten-agenda 2021-2024. De regionale doelstelling is dat alle jongeren een gelijke kans krijgen op een plek op de arbeidsmarkt en dat zij goed kunnen meedoen in onze samenleving. Via de aanpak van ongeoorloofd schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten dragen we er daarom aan bij dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen. Voor die jongeren waarbij terugkeren naar school geen optie is, zorgen we voor een vlotte start op de arbeidsmarkt. Daarbij richten we ons vooral op de jongeren uit het praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs en de entree-opleidingen (mbo 1); de zogenaamde 'Jongeren in een kwetsbare positie'. Vooral voor hen is het ontwikkelen van leeromgevingen in de praktijk van groot belang, zodat ook zij kunnen deelnemen op hun eigen niveau en tempo.

Omdat elk kind recht heeft op een passende (onderwijs)plek zetten ouders, scholen, leerplicht/RMC en zorgpartners (zoals het schoolmaatschappelijk werk) zich in 2024 hier samen voor in. Het is belangrijk dat elke jongere op de plek komt die voor hem of haar het meest passend is en dat we deze kwetsbare jongeren in beeld houden. Waar nodig begeleiden we ze bij hun overstap en blijven we ze volgen om te kijken of zij hun plek behouden. Dat doen we door:

- Te streven dat geen enkele leerling langer dan 3 maanden thuis zit zonder een passend onderwijs(zorg)aanbod. Dat is het doel van het landelijk thuiszitterspact.
- Onderwijs-jeugdhulparrangementen te realiseren met het samenwerkingsverband passend onderwijs zodat meer kinderen en jongeren in het onderwijs blijven. Met het samenwerkingsverband passend onderwijs richten we ons in 2024 op het doorontwikkelen van de onderwijsbehandelgroep jonge kind (4-8 jaar) en de verbinding met de observatiegroep/time-out Zoja (Zoetermeers Onderwijsjeugdhulp Arrangement) (8-12 jaar). Daarnaast starten we in 2024 met een team van onderwijs en jeugdhulpprofessionals verbonden aan het speciaal basisonderwijs (sbo) en speciaal onderwijs (so) om te komen tot een gezamenlijke ondersteuning op deze scholen. Dit team kan ook een preventieve taak vervullen richting het reguliere onderwijs wanneer daar leerlingen dreigen uit te vallen. In het voortgezet onderwijs zullen de resultaten van het driejarig onderzoek naar de zorgstructuur en de kennis over welke leerlingen er op de scholen zitten, ons helpen om tot ideeën voor verbetering te komen.
- Een goede aansluiting van onderwijs en zorg (jeugdhulp en Wmo) te maken op de mbo-instellingen in de regio waarbij problemen die te maken hebben met in welke gemeente je woont en de veranderingen als je 18 jaar wordt, opgelost worden. De inzet van een ‘schakelfunctionaris zorg’ op mboRijnland heeft bijgedragen aan een goede samenwerking met en het vergroten van kennis over het sociaal domein. In 2024 wordt het project uitgebreid van ‘School als vindplaats’ voor jongeren met ondersteuningsbehoefte, naar het model ‘School als werkplaats”. Samen met het gemeentelijke sociaal domein en partners in de stad wordt gekeken hoe zoveel mogelijk samengewerkt kan worden op de locatie van het mbo. De focus ligt hierbij op een goede studieloopbaan, voorkomen van armoede of schulden en een positieve gezondheid.
- Evenementen te organiseren zoals On Stage en Next Step waarbij scholieren diverse bedrijven en instellingen ontmoeten en meelopen op de werkvloer. Hierdoor krijgen ze een goed beeld wat er allemaal mogelijk is en kunnen ze beter de keus maken voor een vervolgopleiding.
- De stap naar de arbeidsmarkt te ondersteunen door o.a. de Leerwerkmakelaar, die extra begeleiding geeft bij het vinden en behouden van leerbanen voor (kwetsbare) mbo-studenten. Jongeren met een afgeronde beroepsopleiding hebben meer kans op een goede baan en kunnen daarmee in hun eigen levensonderhoud voorzien. De gezamenlijke ambities van de gemeenten en regionale onderwijsinstellingen Haaglanden zijn vastgelegd in de regionale Voortijdig School Verlaten-agenda 2021-2024.
- In het plan voor de ‘Sluitende Aanpak Jongeren’ werken we gericht samen vanuit de aanpak jeugdwerkloosheid en de aanpak voortijdig schoolverlaten. We zorgen ervoor dat de hulp vanuit beide kanten goed bij elkaar past. Met het wetsvoorstel ‘Van school naar duurzaam werk’ gaan we jongeren met een (risico) op een afstand tot de arbeidsmarkt, nog beter ondersteunen. Door deze wet wordt de aanpak voor jongerenwerkeloosheid verplicht en blijvend, met geld en een plan erachter. Ook zullen de samenwerkingsafspraken vanuit de participatiewet en de onderwijswet vastgelegd worden. Het mbo gaat er dan voor zorgen dat studenten die hun diploma gehaald hebben, hulp krijgen bij het vinden van werk als dat nodig is. De wet gaat waarschijnlijk vanaf juli 2025 gelden. In 2024 gaan we op lokaal en regionaal niveau kijken hoe we dit allemaal gaan doen, zodat we goed voorbereid zijn.

Doelstelling 1.3 Bevorderen van een beter ondernemersklimaat

De basis op orde houden:

- De focus bij accountmanagement verbreden naar de noodzakelijke transitieopgaven (digitalisering, cybersecurity, verduurzaming en arbeidsmarkt) en de 'zwaar weer' hulpmaatregelen als gevolg van de corona- & energiecrisis.
- Uitzetten Ondernemerspeiling 2024 en Stadspeiling Ondernemershuis.

Versterken van het brede MKB

- Verhogen bekendheid van het platform MKB Digitaal onder Zoetermeerse ondernemers.
- Bestendigen en versterken van ondernemers- en retail netwerken ten behoeve van de stad.
- Economic Board Zoetermeer:
    - Faciliteren/mede-organiseren van twee bijeenkomsten.
    - Verder professionaliseren opzet van de samenwerking.
- Organiseren van en/of bijdrage leveren aan ondernemersevents (zoals: Het Ondernemers Festival, Dag van de Ondernemer, de Ondernemersprijs Haaglanden en de Innovatieprijs Zoetermeer).

Sterke rol in de regio

- Samenwerking logistieke hotspot A12-corridor:
    - Onderhouden van (bestuurlijke)contacten.
    - Overdracht resterende budget uit samenwerking.
- Deelnemen aan regionale projecten met focus op digitalisering van de economie.

Versterken ecosysteem voor start- & scale-ups

- Het continueren en doorontwikkelen van het scale booster programma waarin de samenwerking wordt gezocht met partners in het (regionale) start- & scale-up ecosysteem, waaronder de Haagse Hogeschool, het Dutch Innovation Park en de MRDH.
- Deelnemen aan en/of start- & scaleups wijzen op relevante bijeenkomsten.

Doelstelling 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid

Ruimte maken voor nieuwe banen op alle niveaus

- Afronden van het onderzoek naar ruimte voor bedrijvigheid door de Stec Groep.
- Uitwerking van de resultaten uit het onderzoek naar ruimte voor bedrijvigheid in gebiedsvisie Van Tuyllpark en noordelijke bedrijventerreinen.
- Bijdragen aan de actualisatie van de regionale kantorenstrategie van de MRDH.
- Bijdragen aan het opstellen van uitvoeringsagenda’s behorende bij de geactualiseerde regionale bedrijventerreinenstrategie van de MRDH.

Beter benutten en verduurzamen van de huidige werklocaties

- Oprichten van een organisatievorm op de bedrijventerreinen Zoeterhage en Lansinghage.
- Ondersteunen bij het opstellen van een actieplan voor o.a. kwaliteitsverbetering en verduurzaming van de verouderde bedrijventerreinen met de ondernemerscollectieven op Rokkehage en Hoornerhage.
- Pilots gericht op het ondersteunen van ondernemers bij verduurzamen, energietransitie.
- Oprichten van een organisatievorm op twee van de vier in het coalitieakkoord opgenomen verouderde winkelcentra.
- Uitwerken van de acties die voortvloeien uit de aanbevelingen en adviezen van de horecamarktscan.
- Opstellen van een retailvisie (inclusief actualisatie van de detailhandelsnota en de horecavisie 2017).
- Opstellen van een gebiedsvisie voor het gemengd zakendistrict Entree-zuid.
- Intensiveren van het accountmanagement voor kantoren gericht op verduurzamen van de kantoorvoorraad (gerichte bedrijfsbezoeken).
- Samenwerkingen opzoeken in de regio met partners om verbinding onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren.
- Verkenning voor PO/VO scholen om IT te implementeren in hun curriculum.
- Onderzoeken en stimuleren van samenwerkingen met een sterke focus op kennisuitwisseling tussen ondernemingen en diverse onderwijsinstellingen in de regio (zoals bv. Horti Campus, IT Campus Rotterdam e.d.) via platforms zoals daar zijn WE-IT, MKB Digiwerkplaats en de Dutch Innovation Community.
- Actief betrokken blijven bij de regionale initiatieven WE-IT programma en MKB Digiwerkplaats.
- In nauwer contact komen met het Zoetermeerse MKB en hen attenderen op het aanbod aan regulier en particulier onderwijs voor IT in Zoetermeer (zowel MBO als HBO en bijscholing).

Doelstelling 1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie

Iedereen verdient een kans op duurzaam werk. We zorgen voor de juiste ondersteuning en stimuleren de ontwikkeling van mensen die dat nodig hebben. Hiermee bereiken we dat mensen een bijdrage kunnen leveren aan de maatschappij en bereiken we positieve maatschappelijke effecten zoals een betere (mentale) gezondheid en het voorkomen van schulden en eenzaamheid.

Arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal

De arbeidsmarkt is ongekend krap. Ondanks dat recent is gepubliceerd dat er sprake is van een lichte recessie, zal dit zeer geringe invloed hebben op de arbeidsmarkt. Vanuit het Werkgeversservicepunt begeleiden we werkenden en werkzoekenden naar (ander) werk of (om) scholing. En stimuleren we werkgevers om inclusief te ondernemen. Dit doen we met advies op maat vanuit het Werkgeversservicepunt, het bieden van scholingstrajecten en het verstrekken van subsidies. Ook organiseren we evenementen om werkzoekenden, werkgevers en opleiders met elkaar in contact te brengen. Naast de bestaande instrumentengids voor werkgeversdienstverlening (Dennis) komt er een gids voor werkzoekenden dienstverlening (Eva), bedoeld om professionals te ondersteunen in het kiezen van het meest passende re-integratie instrument. Ook willen we als gemeenten en De Binnenbaan meer van elkaar leren over welke instrumenten goed werken en waarom. De gemeente Zoetermeer en de Binnenbaan zijn koploper bij het implementeren van Eva. In 2024 wordt Eva in de andere gemeenten geïmplementeerd.

Om de positie op de arbeidsmarkt van mensen zonder startkwalificatie te verstevigen gaan we door met de regionale aanpak voor Praktijkleren. Praktijkleren is een combinatie van werken en opleiden waarmee werknemers of werkzoekenden een verklaring of certificaat kunnen behalen. Veel werknemers, werkzoekenden en werkgevers kennen het instrument Praktijkleren nog niet. Daarom zetten we in op meer bekendheid. En we ondersteunen werkgevers, werknemers en werkzoekenden bij het vinden van het juiste traject en bij het aanvragen van een Verklaring en/of certificaat.

Vanuit het rijk hebben we tijdens de coronacrisis extra middelen ontvangen voor de Aanpak Jeugdwerkloosheid. Deze middelen gaan we de komende vier jaar inzetten voor een langdurige aanpak om meer kwetsbare jongeren te begeleiden naar werk en opleiding. De nadere uitwerking van de plannen wordt opgenomen in het nog op te stellen (jaarlijkse) Uitvoeringsplan Zuid-Holland Centraal 2024.

In 2024 gaan we verder met de voorbereidingen voor een Regionaal Werkcentrum. Per arbeidsregio komt een herkenbare plek waar alle vragen over werk en ontwikkeling gesteld kunnen worden. De ambitie is dat verschillende partijen die actief zijn op de arbeidsmarkt (o.a. UWV, gemeenten, sociale werkbedrijven, onderwijs, vakbonden, werkgeversorganisaties, uitzendbureaus) hierin intensiever en vooral zonder schotten samen gaan werken. De gemeente Zoetermeer heeft als centrumgemeente, samen met het UWV, een belangrijke taak in het faciliteren van het Regionaal Werkcentrum. Begin 2024 ronden we in de regio de verkenningsfase voor het Regionaal Werkcentrum af. Na deze fase is er duidelijkheid over het uit te werken scenario voor het Regionaal werkcentrum in Zuid-Holland Centraal.

Re-integratiedienstverlening aan bijstandsgerechtigden in 2024
Via Werkbedrijf De Binnenbaan zet de gemeente in op duurzame arbeidsparticipatie. De Binnenbaan werkt onder meer met het re-integratietraject de Startbaan waarin kandidaten werkervaring en arbeidsritme opdoen op verschillende werkplekken bij verschillende bedrijven en intern bij De Binnenbaan. Binnen de Startbaan gaat De Binnenbaan meer gebruik maken van ontwikkellijnen. De ontwikkellijnen helpen kandidaten stap voor stap om de vaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn voor een baan bij een reguliere werkgever.

Om de dienstverlening verder te versterken werkt De Binnenbaan aan de ontwikkeling van het vakmanschap van de professionals. Hiervoor stelt De Binnenbaan een leeragenda op voor 2024. Hierbij sluiten we ook aan bij het wetsvoorstel Participatiewet in Balans, waarbinnen vertrouwen en de menselijke maat kernwaarden zijn.
Vakmanschap is ook hard nodig om mensen met een arbeidsbeperking maatwerk te bieden dat ze nodig hebben bij het vinden van en duurzaam behouden van werk. Om deze klantgroep te ondersteunen zet het college via De Binnenbaan in 2024 extra stevig in op het gebruik van de instrumenten loonkostensubsidie en beschut werk.

De Binnenbaan onderzoekt met de pilot simpel switchen wat een effectieve aanpak is van de knelpunten die mensen tegen komen als ze stappen zetten van uitkering naar werk, als ze terugvallen in de uitkering of als vanuit dagbesteding en beschut werk stappen willen maken richting regulier werk. Daarnaast gaat de Binnenbaan in 2024 aan de slag met de pilot Basisbanen. Dit zijn banen waar maatschappelijke taken worden uitgevoerd en waar mensen voor betaald krijgen. De concrete opdracht aan De Binnenbaan wordt opgenomen in de Opdracht- en Budgetbrief 2024. Hierin wordt ook de gemeentelijke ambitie voor de uitstroom uit de uitkering naar werk opgenomen. Deze ambitie moet er mede aan bijdragen dat de gemeente Zoetermeer (weer) uitkomt met het beschikbare rijksbudget voor bijstandsuitkeringen (de BUIG).

Inburgering
De gemeente Zoetermeer is verantwoordelijk voor de Wet op de Inburgering en ontvangt daarvoor een Specifieke Uitkering (SPUK).

In 2023 heeft het rijk een taakstelling opgelegd voor de huisvesting van 345 statushouders in Zoetermeer. Hiervan is ongeveer 70% inburgeringsplichtig.
De rol van werkgevers bij de inburgering wordt steeds belangrijker. Samen met de gemeente, de Binnenbaan en de Arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal begeleiden werkgevers nieuwkomers actief bij het vinden van werk.
Om dit te bereiken, zetten zij verschillende middelen in zoals de startbaan (een ontwikkeltraject waarbij 16 uur per week wordt gewerkt en 8 uur per week training wordt gevolgd) en de Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP). Met de MAP worden inburgeringsplichtigen in de praktijk voorbereid op deelname aan de Nederlandse arbeidsmarkt.

Doelstelling 1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan

We ondersteunen inwoners die rondom de armoedegrens leven of die kampen met ernstige geldzorgen of problematische schulden. De problematiek is complex en raakt andere gebieden, zoals (mentale en fysieke) gezondheid, onderwijs, wonen, werken, opvoeding en veiligheid. Bovendien staat de bestaanszekerheid verder onder druk door de hoge energieprijzen, krappe woningmarkt en hoge inflatie. We kijken dus integraal naar de problematiek van de inwoners, bijvoorbeeld in een combinatie van zorg, werk, schuldhulpverlening en armoede-ondersteuning. Mensen kunnen een beroep doen op regelingen, bijzondere bijstand en inkomensondersteunende voorzieningen die bijvoorbeeld meedoen aan sport en cultuur, bevorderen.

Inkomensondersteuning/armoedebeleid
De gemeente heeft een breed palet aan gemeentelijke inkomensondersteunende voorzieningen. Denk aan: de collectieve zorgverzekering voor mensen met een laag inkomen, de ZoetermeerPas, de kindpas en de schoolspullenpas via Stichting Leergeld, bijzondere bijstand, energietoeslag en kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Deze voorzieningen dragen bij aan het beperken van (de gevolgen van) armoede en financiële problemen en daarom blijven we hier voldoende middelen voor inzetten. Enorme waarde hebben ook de partners, zoals partners die huishoudens in absolute basisbehoeften materieel ondersteunen, zoals de Voedselbank en Stichting urgente noden Zoetermeer.

Steeds meer huishoudens hebben moeite met rondkomen (zowel huishoudens met sociaal minimum als daarboven, tot zelfs een brede groep middeninkomens). Waar we de kans krijgen spreekt het college het rijk aan, om hiervoor structurele oplossingen te bieden, gericht op een werkelijk toereikend sociaal minimum en ervoor te zorgen dat werken daadwerkelijk loont. Het college onderzoekt of en in hoeverre voor inkomensondersteunende voorzieningen uitgegaan kan worden van besteedbaar inkomen, in plaats van inkomen. Het gaat er immers om of huishoudens voldoende middelen hebben om in hun bestaan te kunnen voorzien. En we weten dat (financiële) bestaansonzekerheid zich niet beperkt tot de allerlaagste inkomensgroepen. Het college informeert de gemeenteraad in 2024 over de bevindingen van het onderzoek om hier vervolgens met de gemeenteraad over te kunnen spreken.
Omdat het vraagstuk voor alle gemeenten van belang is, heeft het college dit vraagstuk ook aan de orde gesteld in de kerngroep Armoede en Schulden waar Zoetermeer zitting in heeft. Het college brengt dit onderwerp ook ter sprake bij andere gremia zoals VNG en Divosa. Dit vraagstuk speelt in een periode waarin een nog te kiezen kabinet zich moet buigen over de adviezen van de commissie sociaal minimum, om bestaansonzekerheid in Nederland meer structureel op te lossen.

Het Geldpunt is opgericht met als doel een toegankelijk loket te zijn waar mensen terecht kunnen voor vragen over geldzaken en informatie over gemeentelijke ondersteuning via bijvoorbeeld de eenmalige energietoeslag. Het college beziet op basis van een evaluatie of en hoe de inzet via het geldpunt gecontinueerd zal worden in 2024.

Schuldhulpverlening
Het beleid is gericht op preventie, voorlichting en samenwerking. We werken samen met (gespecialiseerde) partijen, vrijwilligersorganisaties en maatschappelijke partners. We experimenteren met de integrale aanpak van schulden zoals via het project Vindplaats verborgen schulden (onderdeel van het Programma Sociale Innovatie. Hierbij werken we samen met werkgevers aan vroegsignalering en preventie. We hebben de afgelopen jaren in het bijzonder geïnvesteerd in goede dienstverlening waarbij we rekening houden met het effect van stress en met impactvolle levensgebeurtenissen zoals het verlies van werk of een echtscheiding. Daarbij is ook aandacht voor laaggeletterdheid, een van de oorzaken en versterkende factoren voor schulden en armoede.
We zorgen voor een passend aanbod voor de schuldhulpverlening, goede begeleiding, instrumenten voor effectievere schuldhulp, nazorg en het vergroten van financiële zelfredzaamheid. Ook voor ondernemers omdat na de coronacrisis nog veel zelfstandig ondernemers kampen met coronaschulden.

In 2024 focussen we voor schuldhulpverlening vooral op:

- Preventie en vroegsignalering: naast brede campagnes en gerichte communicatie aan doelgroepen zoals jongeren, organiseren we financiële educatie (in lijn met motie 2306-77A) zodat mensen (van jongs af) de juiste financiële keuzes kunnen maken. We ontwikkelen een aanpak in samenwerking met basisscholen en breiden die uit naar scholen in het voortgezet onderwijs en het mbo.
- Bij vroegsignalering ligt de focus op het efficiënter inrichten van de aanpak en op intensivering van het telefonisch klantcontact om het bereik te verhogen. De verwachting is dat de hulp laagdrempeliger wordt ervaren en mensen daardoor meer bereid zullen zijn om het hulpaanbod te accepteren.
- Het project Vindplaats verborgen schulden wordt begin 2024 afgerond en geëvalueerd.
- Ervaringsdeskundigen: wie zelf in de schulden zat, kan anderen vanuit die ervaring helpen. We maken een plan om de bijdrage van ervaringsdeskundigen structureler in te zetten en verwerken hun input bij de uitvoering van de schuldhulpverlening en de communicatie.
- Begeleiding en nazorg: nu de aflostermijn van een schuldregeling verkort is naar 18 maanden, krijgen mensen sneller perspectief op een schuldvrije toekomst. Een speerpunt hierbij is dat hulpvragers zoveel mogelijk ondersteund worden door het verstrekken van saneringskredieten. Verder heeft optimale begeleiding op maat en het bieden van extra nazorg waar nodig continue aandacht.
- Lage drempels: we verbeteren de ondersteuning van onze eigen gemeentelijke werknemers met schulden en in gevallen waarin we schuldeiser van hen zijn voorzien we in laagdrempelige, eenvoudige, mensgerichte financiële hulp en sociale incasso.
- Ondersteuning aan ondernemers: gezien het integrale karakter van de ondersteuning aan ondernemers verkennen we welke stappen nodig zijn voor versterking van de huidige aanpak. Daarnaast richten we onze communicatie beter op de doelgroep zodat meer ondernemers met een hulpvraag bereikt worden.

Indicatoren, trendgrafieken en financiën

Doelstelling 1.1 Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren

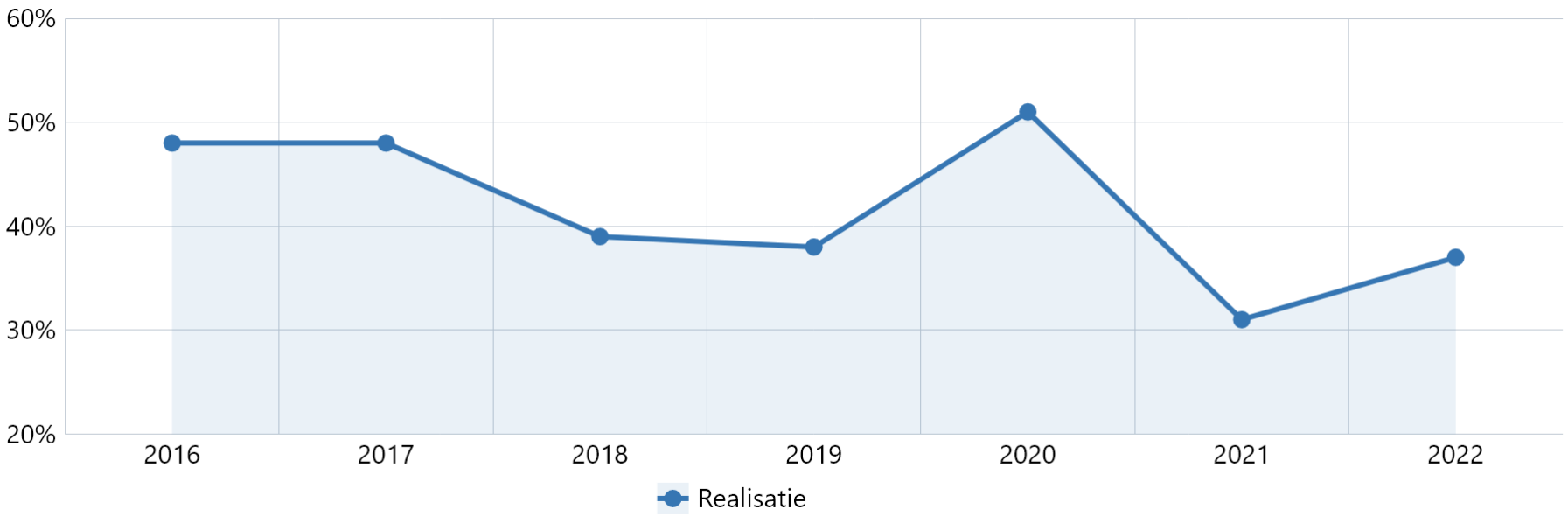
% VVE-kinderen dat een meer dan gemiddelde leerwinst boekt
Omschrijving

Kinderen van 2-6 jaar krijgen extra ondersteuning door een programmatische aanpak in de speeltaalhuizen en de groepen 1 en 2 op de voorschoolse en vroegschoolse educatie- (VVE-)locaties.
Op de locaties doen alle kinderen mee met het programma. De kinderen met een (onderwijs)achterstand, ook wel doelgroepkinderen genoemd, krijgen daarbij nog extra ondersteuning. Om te meten of die ondersteuning effect heeft, wordt de gemiddelde leerwinst van alle kinderen op die locaties gevolgd. Het streven is dat 40 % - 50 % van de doelgroepkinderen meer leerwinst boekt door die extra ondersteuning ten opzichte van de gemiddelde leerwinst van alle peuters en kleuters.

Bron: Jaarlijkse monitor VVE Zoetermeer

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	37 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	46 %	46 %	46 %	46 %

Trendgrafiek % VVE-kinderen dat een meer dan gemiddelde leerwinst boekt

Bron: Jaarlijkse monitor VVE Zoetermeer

Toelichting:
Door de overgang van CITO naar Kijk! als meetinstrument en de achterstanden die ontstaan zijn door COVID-19 is er nog geen stabiele situatie ontstaan. Vooralsnog houden we het streefpercentage nog hetzelfde. Als de situatie stabieler is, kan gekeken worden of het wenselijk is om het streefpercentage voor de leerwinst aan te passen. Het percentage kan dan via een voorstel in de perspectiefnota aangepast worden.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bijdragen aan maatwerk in spelen en leren (1.1)	**-12.258.905**	**-12.497.468**	**-12.960.703**	**-13.864.180**	**-14.094.118**

Toelichting:
Het meeste van dit budget wordt gebruikt voor onderwijshuisvesting. Daarnaast worden o.a. de kosten voor leerlingenvervoer, kinderopvang, brede school, schoolbegeleiding en onderwijsachterstanden uit dit budget betaald.

Doelstelling 1.2 Beperken uitval in het onderwijs

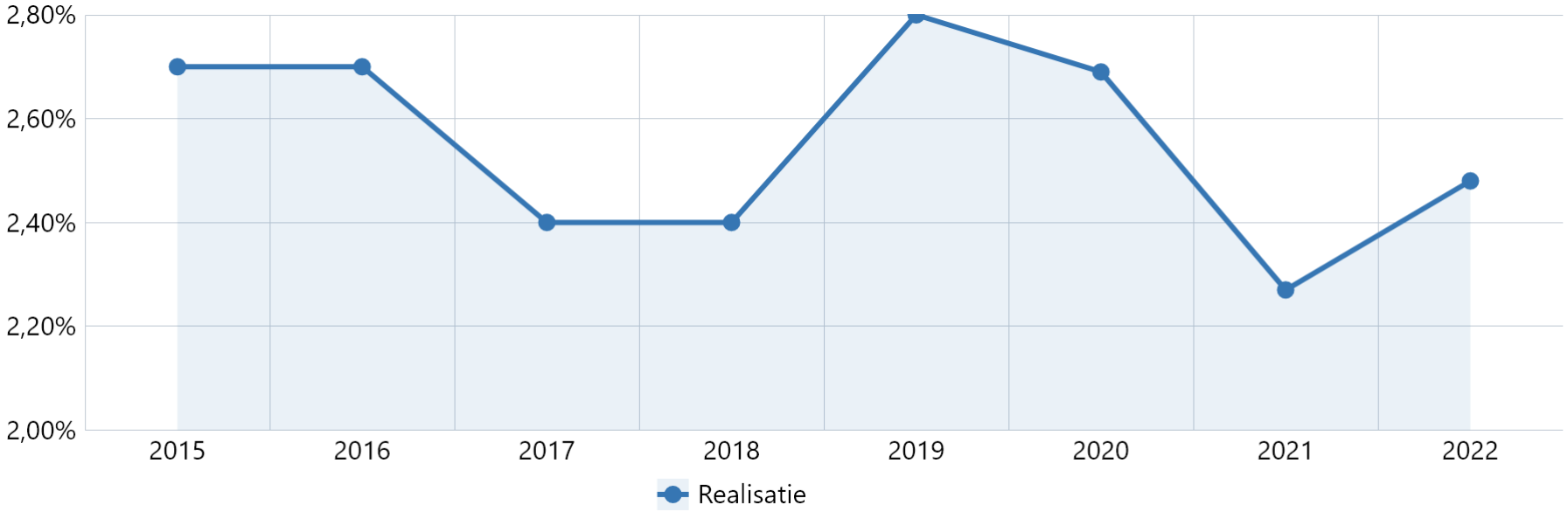
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) in afgelopen schooljaar
Omschrijving

Het aantal vsv-ers ten opzichte van het totaal aantal deelnemers aan voortgezet onderwijs en mbo-onderwijs.

Bron: VSV-Atlas (OCW) Jaarverslag leerplicht/ RMC

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	2,48 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	2,30 %	2,30 %	2,30 %	2,30 %

Trendgrafiek Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) in afgelopen schooljaar

Bron: VSV-Atlas (OCW) Jaarverslag leerplicht/ RMC

Toelichting:
Het percentage vsv-ers schommelt de afgelopen jaren tussen de 2,2 en 2,8%. Een deel van de schommelingen gebeurt zonder dat wij daar invloed op hebben. Als de arbeidsmarkt aantrekt, kiezen scholieren sneller voor een baan en maken dan de keus om van school te gaan zonder startkwalificatie. Als er weinig kansen zijn op werk, dan daalt het percentage. Onze inzet is en blijft om zoveel mogelijk scholieren met een startkwalificatie hun schooltijd te laten beëindigen.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Beperken uitval in het onderwijs (1.2)	**-1.780.033**	**-2.059.400**	**-2.059.400**	**-2.059.400**	**-2.059.400**

Toelichting:
Dit budget wordt voor een groot gedeelte gebruikt voor de uitvoering leerplicht, het terugdringen van voortijdig schoolverlaten en schoolmaatschappelijk werk.

Doelstelling 1.3 Bevorderen van een beter ondernemersklimaat

Rapportcijfer over de dienstverlening van de gemeente aan ondernemers in Zoetermeer
Omschrijving

De waardering van Zoetermeerse ondernemers voor het ondernemingsklimaat.

Bron: Ondernemerspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	6,2	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	6,9	7,1	7,1	7,1

Toelichting:
De ondernemerspeiling vindt elke twee jaar plaats. De nulmeting dateert uit 2020. Eind 2024 wordt de nieuwe meting via een enquête uitgezet.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen van een beter vestigings- en ondernemersklimaat (1.3)	**-1.030.117**	**-1.353.896**	**-1.386.446**	**-1.253.896**	**-1.134.546**

Toelichting:
Het budget wordt o.a. ingezet voor onderzoek, (strategisch) beleid en maatregelen voor het versterken van het ondernemersklimaat. Daarnaast voor de verschillende samenwerkingen in de regio, zoals: Business Park Haaglanden. In het coalitieakkoord zijn incidenteel middelen opgenomen voor de toekomstvisie wijkwinkelcentra, beter benutten bedrijventerreinen en een tweejaarlijkse Innovatieprijs.

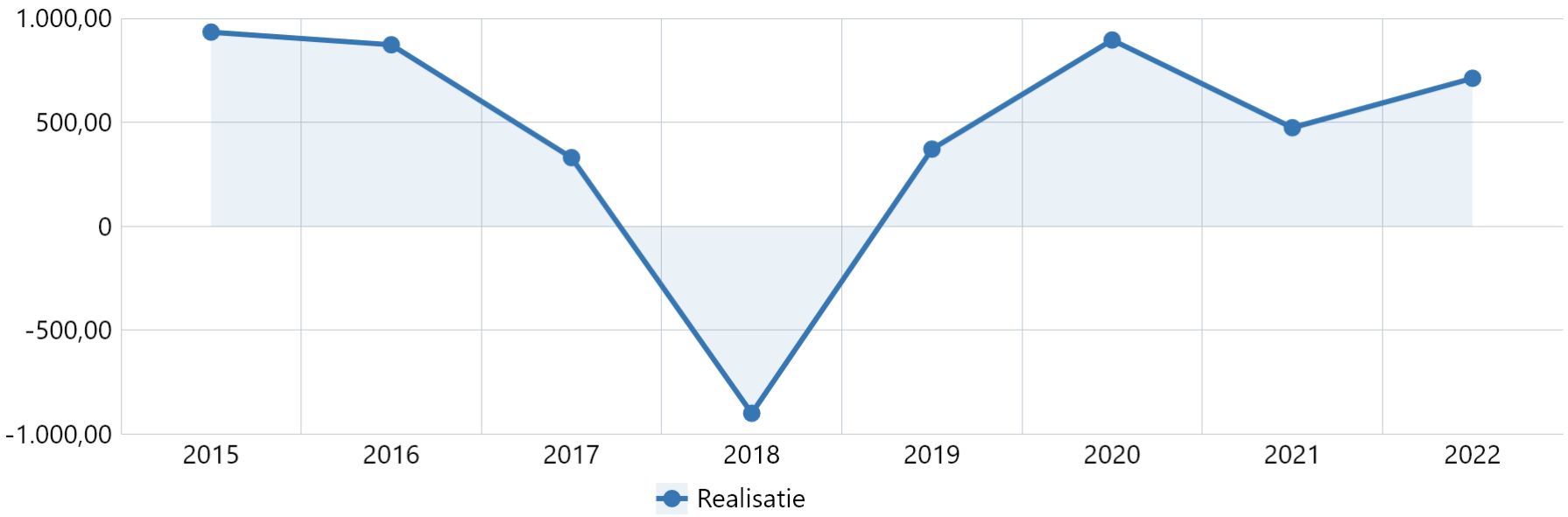
Doelstelling 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid

Toename aantal arbeidsplaatsen
Omschrijving

Bron: Regionale Arbeidsmarktprognose 2023-2024 Zuid-Holland Centraal (1 juni 2023)

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	712	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	570	650	650	650

Trendgrafiek Toename aantal arbeidsplaatsen

Bron: Regionale Arbeidsmarktprognose 2023-2024 Zuid-Holland Centraal (1 juni 2023)

Toelichting:
Vanaf 2024 neemt het groeitempo van de regionale werkgelegenheid (regio Zuid-Holland Centraal) beduidend af, hoewel de productie van veel bedrijven redelijk op peil blijft. Personeelstekorten spelen hierbij een belangrijke rol. De mensen die beschikbaar zijn op de arbeidsmarkt worden bijna allemaal volledig ingezet. Dit zorgt ervoor dat er op de arbeidsmarkt bijna geen ruimte meer is voor verdere groei. De druk van aanhoudende personeelstekorten stimuleert bedrijven om vol in te zetten op automatisering, robotisering en andere manieren om de arbeidsproductiviteit te laten toenemen.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen groei werkgelegenheid (1.4)	**-346.624**	**-373.065**	**-373.065**	**-373.065**	**-373.065**

Toelichting:
Het budget wordt o.a. ingezet voor accountmanagement en dienstverlening aan ondernemers. Daarnaast wordt het budget gebruikt voor stimuleringsmaatregelen nieuwe ondernemers.

Doelstelling 1.5 Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie

% Arbeidsparticipatie
Omschrijving

Het aandeel (= percentage) werkenden van de totale bevolking is de netto arbeidsparticipatie.
Alle 15- tot 75-jarigen in de bevolking worden meegeteld.
Bij het vaststellen van de arbeidsparticipatie wordt uitgegaan van een grens van 12 uur per week werken.

Bron: CBS

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	70,4 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	72,0 %	72,0 %	72,0 %	72,0 %

Toelichting:
De netto arbeidsparticipatie lag met 70,4% in 2022 onder het landelijk gemiddelde van 72%. De ambitie voor de komende jaren is om op of boven het landelijk gemiddelde uit te komen. De gemeente heeft invloed op deze indicator door bijvoorbeeld de inzet op het gebied van arbeidstoeleiding, de ondersteuning van werkgevers en het stimuleren van de werkgelegenheid. Er zijn ook veel zaken van invloed op de arbeidsparticipatie waar de gemeente niet of nauwelijks invloed op heeft. Denk hierbij aan de demografische trend van vergrijzing: mensen worden gemiddeld ouder en hoe ouder mensen zijn hoe lager de arbeidsparticipatie. En verder maatregelen en trends zoals de ophoging van de AOW-leeftijd, de arbeidsparticipatie van vrouwen, de arbeidsmigratie, de groei van de bevolking en landelijke beleidsinterventies rond ouderschap. Al deze effecten maken de ontwikkeling van de arbeidsparticipatie in Zoetermeer onzeker.

Met ingang van de begroting 2024 is een wijziging doorgevoerd in de definitie van deze indicator. Voorheen werd hier de ‘bruto arbeidsparticipatie’ gerapporteerd, maar gebleken is dat dit tot veel verwarring leidt in de interpretatie. De bruto arbeidsparticipatie betreft namelijk het aandeel van de werkzame én niet werkzame beroepsbevolking in de bevolking. In deze indicator worden dus ook de niet-werkzame personen meegeteld. Door nu uit te gaan van de netto arbeidsparticipatie worden alleen de werkzame personen in de beroepsbevolking meegeteld. Deze indicator is eenvoudiger te begrijpen en de invloed van de gemeente op deze indicator is iets groter. Het realisatiecijfer voor 2022 is hierop aangepast en ook de streefcijfers voor 2024 tot en met 2027.

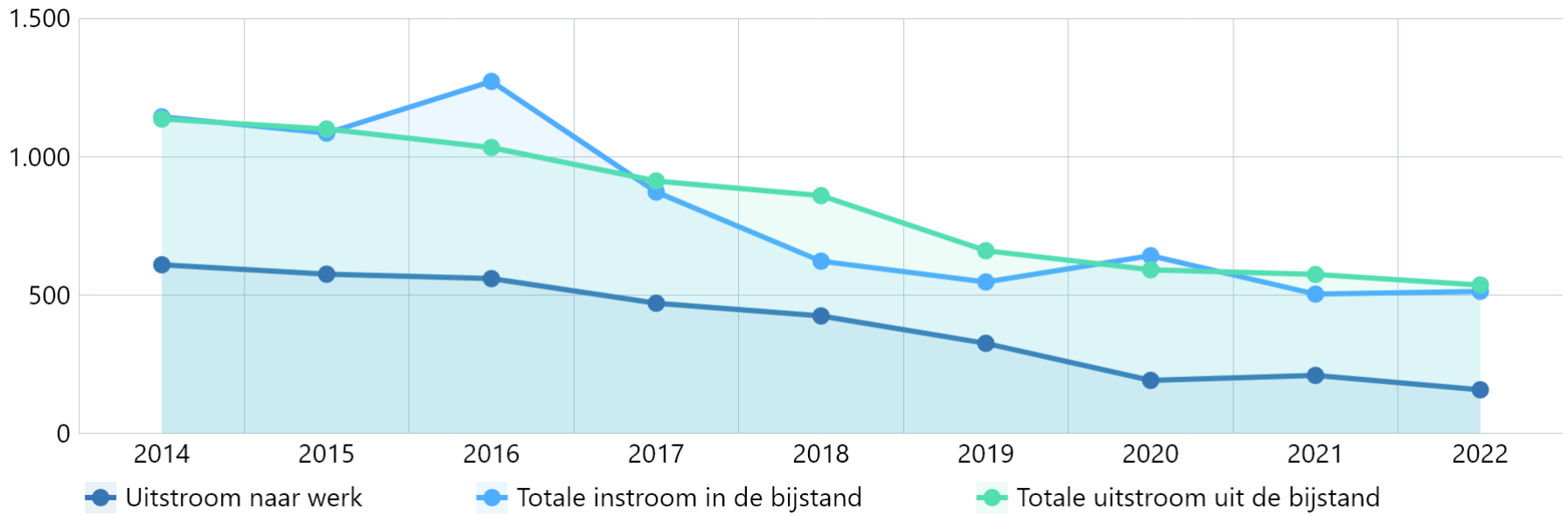
Uitstroom naar werk
Omschrijving

Uitstroom uit de bijstand als gevolg van werk.

Bron: Suites4 SociaalDomein

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	157	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	200	180	180	180

Trendgrafiek Uitstroom naar werk

Bron: Suites4 SociaalDomein

Toelichting:
De indicator zoals getoond in de tabel betreft de uitstroom naar werk vanuit de bijstand. De trendgrafiek laat de historie zien van deze indicator en voor de context is de totale instroom en uitstroom toegevoegd. Mensen vinden in de huidige krappe arbeidsmarkt makkelijker een (nieuwe) baan. De instroom in de bijstand is daarom relatief laag en de mensen die nu nog in de bijstand zitten ervaren vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt en stromen moeilijker uit. We verwachten dat de krapte nog jaren zal aanhouden en daarom verwachten we een neerwaartse trend op de uitstroom naar werk uit de bijstand in de toekomst. We stellen voor 2024 wel een doel met enige ambitie omdat we nog een inhaalslag te maken hebben vanwege het feit dat we nu niet uitkomen met het beschikbare rijksbudget voor de bijstandsuitkeringen. In latere jaren verwachten we een lagere uitstroom naar werk uit de bijstand.

Deeltijd werkenden met uitkering

Omschrijving

Aantal uitkeringsgerechtigden dat op 31-12 inkomsten uit parttime werk heeft.

Bron: Suites4 SociaalDomein

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	511	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	500	500	500	500

Toelichting:
Parttime werk is een middel om werkervaring en werkritme op te doen en daarmee de kans op volledige uitstroom – wat het hoofddoel is – groter te maken. We zetten in op meer uren werken zodat mensen volledig uit de uitkering stromen. De huidige krappe arbeidsmarkt helpt hierbij. Het aantal mensen dat een uitkering heeft naast een (parttime) baan daalt dan. De ambitie is tegelijk om meer mensen die nu geen baan hebben parttime aan het werk te krijgen. Per saldo verwachten we geen stijging van het aantal mensen dat parttime werkt.

Uitstroom naar school
Omschrijving

Aantal jongeren dat vanuit een bijstandsuitkering weer uitstroomt naar school.

Bron: Suites4 SociaalDomein

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	19	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	40	40	40	40

Toelichting:
Het betreft de uitstroom vanuit een bijstandsuitkering naar scholing. Deze indicator wordt beïnvloed door de krapte op de arbeidsmarkt doordat mensen makkelijker de weg naar werk vinden en in voorkomende gevallen gekozen wordt om te gaan werken in plaats van naar school te gaan.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie (1.5)	**-22.531.176**	**-20.562.738**	**-20.369.008**	**-20.286.538**	**-20.286.538**

Toelichting:
Het budget wordt ingezet om werkzoekenden te laten participeren op de arbeidsmarkt, uitstroom naar school, sociale activering door middel van bijdragen aan de verbonden partij De Binnenbaan BV.

Doelstelling 1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan

Aantal bijstandsuitkeringen
Omschrijving

Aantal bijstandsuitkeringen levensonderhoud per 31-12 van het betreffende jaar

Bron: Suites4 SociaalDomein

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	2.571	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	2.520	2.520	2.520	2.520

Toelichting:
Als gevolg van de krappe arbeidsmarkt enerzijds en de vergrijzing anderzijds zal het aantal bijstandsuitkeringen naar verwachting in 2024 lager uitkomen en we streven met de ondersteuning van werkzoekenden om dit proces te versnellen. De ontwikkelingen in de economie en op de arbeidsmarkt zijn erg onzeker en daarom kiezen we ervoor het aantal bijstandsuitkeringen in de jaren na 2024 gelijk te houden aan het aantal in 2024. In de begroting voor 2025 actualiseren we de raming.

Bereik minimaregelingen uitgedrukt in % doelgroep
Omschrijving

Bereik uitgedrukt in som van % doelgroep Zoetermeerpas / Collectieve ziekteverzekering / Kwijtschelding gedeeld door 3.

Bron: Gemeentelijke administratie

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	65 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	85 %	85 %	85 %	85 %

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan (1.6)	**-18.287.728**	**-22.433.424**	**-21.052.738**	**-20.289.957**	**-19.736.465**

Toelichting:
Het budget wordt ingezet voor uitkeringen levensonderhoud (bijstand), armoedebeleid (inkomensondersteunende voorzieningen zoals bijzondere bijstand of de ZoetermeerPas, maar ook bijvoorbeeld ondersteuning van partners) en voor zaken als handhaving.

Extra: uitsplitsing doelstelling 1.6 Voorzien in noodzakelijke middelen van bestaan

Uitsplitsing doelstelling 1.6

uitsplitsing op sectorproduct	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
610.02.100 Bijzondere Bijstand Sociale Zaken					
Lasten	-1.839.196	-2.004.711	-1.961.526	-1.881.989	-1.839.366
Baten	1.192.773	1.294.158	1.294.158	1.294.158	1.294.158
Totaal 610.02.100 Bijzondere Bijstand Sociale Zaken	**-646.423**	**-710.553**	**-667.368**	**-587.831**	**-545.208**
610.03.100 BUIG					
Lasten	-56.310.786	-57.485.665	-53.982.605	-53.471.736	-52.960.867
Baten	51.699.282	48.896.143	46.248.084	46.248.084	46.248.084
Totaal 610.03.100 BUIG	**-4.611.504**	**-8.589.522**	**-7.734.521**	**-7.223.652**	**-6.712.783**
610.03.200 BBZ					
Lasten	-184.802	-225.673	-225.673	-225.673	-225.673
Baten	87.822	122.412	122.412	122.412	122.412
Totaal 610.03.200 BBZ	**-96.980**	**-103.261**	**-103.261**	**-103.261**	**-103.261**
610.03.300 Bijzondere Bijstand					
Lasten	-9.260.574	-9.300.437	-9.300.437	-9.219.062	-9.219.062
Baten	717.689	778.692	778.692	778.692	778.692
Totaal 610.03.300 Bijzondere Bijstand	**-8.542.885**	**-8.521.745**	**-8.521.745**	**-8.440.370**	**-8.440.370**
610.03.400 SHV					
Lasten	-2.604.057	-2.468.098	-2.210.598	-2.119.598	-2.119.598
Totaal 610.03.400 SHV	**-2.604.057**	**-2.468.098**	**-2.210.598**	**-2.119.598**	**-2.119.598**
920.01.001 Kwijtschelding van OZB					
Lasten	-12.227	-12.362	-11.362	-11.362	-11.362
Totaal 920.01.001 Kwijtschelding van OZB	**-12.227**	**-12.362**	**-11.362**	**-11.362**	**-11.362**
920.01.002 Kwijtschelding van hondenbelasting					
Lasten	-40.981	-41.425	-37.425	-37.425	-37.425
Totaal 920.01.002 Kwijtschelding van hondenbelasting	**-40.981**	**-41.425**	**-37.425**	**-37.425**	**-37.425**
920.01.003 Kwijtschelding afvalstoffenheffing					
Lasten	-1.189.179	-1.201.504	-1.071.504	-1.071.504	-1.071.504
Onttrekkingen	222.612	0	0	0	0
Totaal 920.01.003 Kwijtschelding afvalstoffenheffing	**-966.567**	**-1.201.504**	**-1.071.504**	**-1.071.504**	**-1.071.504**
920.01.004 Beheer kwijtschelding					
Lasten	-152.642	-162.940	-122.940	-122.940	-122.940
Totaal 920.01.004 Beheer kwijtschelding	**-152.642**	**-162.940**	**-122.940**	**-122.940**	**-122.940**
920.01.006 Kwijtschelding rioolrecht					
Lasten	-613.462	-622.014	-572.014	-572.014	-572.014
Totaal 920.01.006 Kwijtschelding rioolrecht	**-613.462**	**-622.014**	**-572.014**	**-572.014**	**-572.014**

uitsplitsing op sectorproduct	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal	**-18.287.728**	**-22.433.424**	**-21.052.738**	**-20.289.957**	**-19.736.465**

Risico's

Er is geen sprake van nieuwe bijzondere strategische risico's die realisatie van doelstellingen mogelijk in de weg staan.

Beleidswijzigingen

Zoetermeer 2040 en gebiedsontwikkelingen

Het kost beleidsadviseurs tijd om nieuwe kennis en werkwijzen te ontwikkelen voor Zoetermeer 2040. Net zoals het tijd kost om de verbinding tussen de fysieke ontwikkeling van gebieden in te stad te koppelen aan het sociale domein. Er moet gewerkt worden aan de uitvoering van de visie Zoetermeer 2040, het schrijven van beleidsprogramma's, de Ruimtelijke strategie en de uitwerking van gebieden zoals de Entree, de Binnenstad, Meerzicht en andere woningbouwprojecten. Tijdens deze ontwikkelingen willen we ook het bestaande werk door laten gaan. Daarom is extra inzet van twee formatieplaatsen nodig in de jaren 2024 en 2025, zoals in de Perspectiefnota 2024 is beschreven.

Preventiemedewerkers SHV (4 fte) en campagnebudget

De hogere inzet bij preventie en vroegsignalering vereist structureel extra capaciteit als gevolg van de in 2021 gewijzigde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). Hierdoor zijn gemeenten verplicht om in een vroeg stadium op alle signalen van woningcorporaties, zorgverzekeraars en nutsbedrijven in te gaan (vanaf 2023 ontvangen gemeenten extra rijksmiddelen voor de intensivering van vroegsignalering van schulden). De opvolging van signalen en het bereiken van de doelgroep vragen meer gemeentelijke regie. De ervaringen van de afgelopen jaren laten zien dat we maar een klein gedeelte van de stad met preventieactiviteiten bereiken vanwege het gebrek aan capaciteit. Het is essentieel dat we de hele stad adequaat bereiken en daarvoor is uitbreiding van capaciteit met 4 fte preventiemedewerker en campagnebudget á € 50.000 noodzakelijk.

Organisatiegraad ondernemers winkelcentra

Het totale budget voor de periode 2024/2025 bedraagt € 100.000 en is bestemd om een bureau in te huren dat samen met de gemeente de gesprekken aangaat met de verschillende eigenaren, winkeliers, maatschappelijke partners, woningcorporaties. Uit de gesprekken moet naar voren komen welke winkelcentra ook willen investeren en die als eerste op te pakken met een plan van aanpak. Hierbij is de verwachting dat niet alle vier de winkelcentra en betrokken partijen even enthousiast zijn. Het gevraagde budget is toereikend voor de aanvraag van twee winkelcentra.

Bereikbaarheid Dutch Innovation Park

Gedurende de looptijd van de uitvoeringsagenda, ondertekend door de onderwijspartners HHS en MBO Rijnland, de Dutch Innovation Community en de gemeente Zoetermeer (2022-2025) wordt het onderwijs in de Dutch Innovation Factory in Zoetermeer aangeboden. Het gaat om het waarborgen van de bereikbaarheid, wat van belang is voor de onderwijspartners die zich hebben gevestigd in Zoetermeer, als wel voor de bedrijven in de Dutch Innovation Factory. We willen de bereikbaarheid voor studenten en werknemers borgen, door de deelfiets als ketenmobiliteit aan te bieden in de vorm van maatwerk.

Verhoging vermogensnorm kwijtschelding
De regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden biedt de gemeente de mogelijkheid de vermogensnorm bij kwijtschelding te verhogen. Voor belastingjaar 2023 was al besloten (raadsvoorstel 2022-100087 Kwijtscheldingsverordening belastingen 2023) de vermogensnorm maximaal te verhogen met:

- gehuwden/samenwonende: € 2.000;
- alleenstaande ouders: € 1.800;
- alleenstaande: € 1.500.

Zoals voorgesteld in de Perspectiefnota 2024 is het wenselijk, gezien de huidige situatie van energiecrisis en toenemende armoede, deze maatregel ook in 2024 in te zetten.

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Zoetermeer 2040 en gebiedsontwikkelingen	213	213	0	0
Preventiemedewerkers SHV (4fte) en campagnebudget	311	246	246	246
Organisatiegraad ondernemers	50	50	0	0
Bereikbaarheid Dutch Innovation Park	50	50	0	0
Verhoging vermogensnorm kwijtschelding	225	0	0	0
Saldo	**849**	**559**	**246**	**246**

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?

Programma 1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	63.535.399	69.286.111	65.385.462	61.491.709	61.770.224	62.328.535
Lasten	-119.976.011	-125.520.694	-124.665.453	-119.693.069	-119.897.260	-120.012.667
Resultaat	**-56.440.612**	**-56.234.583**	**-59.279.991**	**-58.201.360**	**-58.127.036**	**-57.684.132**

Aangenomen moties voorjaarsdebat

Motie nr: 2306-26 **Onderwerp: Indicatoren schuldhulpverlening**	Draagt het college op om in de begroting: 1. een indicator op te nemen betreffende het aantal gestarte schuldhulptrajecten

	2. een indicator op te nemen betreffende het percentage schuldhulptrajecten dat slaagt. Stand van zaken: Het college heeft de gevraagde indicatoren opgenomen in de bijlage college producten, kosten en prestatie (doelstelling 1.6) bij de programmabegroting.
Motie nr: 2306-27A **Onderwerp: Een Zoetermeerpas die past**	Verzoekt het college: 1. te komen met een gedegen analyse van de kosten die gemoeid zijn met het indexeren van de ZoetermeerPas, met specifieke aandacht voor de financiële impact op gezinnen en aan te laten sluiten op de huidige behoeften; 2. te onderzoeken in hoeverre het juridisch mogelijk is om het tegoed op de ZoetermeerPas te gebruiken voor het afnemen van goederen; 3. te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de ZoetermeerPas beter te laten aansluiten op de kosten van verenigingen, activiteiten en goederen zodat gezinnen met een beperkt inkomen optimaal kunnen profiteren van de voordelen van de pas; 4. eventuele samenwerking met lokale partners, zoals het bedrijfsleven, te verkennen om de financiële draagkracht te vergroten en de ZoetermeerPas toegankelijker te maken voor gezinnen; 5. de uitkomsten met de raad te delen voor 1 juni 2024 Stand van zaken: Het college is bezig de mogelijkheden als het gaat om stadspassen te verkennen. De bevindingen zullen worden meegenomen in de beantwoording van de motie. Het college verwacht de motie ruim op tijd (deadline 1 juni 2024) te voldoen.
Motie nr: 2306-28 **Onderwerp: Studentenambtenaar**	Verzoekt het college: 1. kennis te nemen van de wijze waarop studentenambtenaren in andere steden functioneren; 2. met onderwijsinstellingen te overleggen in hoeverre dit kansen biedt voor studenten, onderwijsinstellingen en de ambtelijke organisatie; 3. in lijn met de besproken wensen een voorstel naar de raad te zenden voor het begrotingsdebat in 2023. Stand van zaken: Er worden gesprekken gevoerd met (oud)studentenambtenaren uit de gemeenten Nijmegen, Delft en Enschede over waar een studentenambtenaar voor ingezet kan worden en welke resultaten er door hen

	worden behaald. Met de gemeente Delft is er gesproken over wat de opbrengsten van een studentenambtenaar voor de gemeente zijn en welke begeleidings- en werkprocessen erbij komen kijken. Bij de Zoetermeerse onderwijspartners mboRijnland en de Haagse Hogeschool zal er nagegaan worden of er kansen worden gezien in de inzet van studentenambtenaren in Zoetermeer. Aan de hand van de gesprekken en kennis over resultaten zal er een advies worden gemaakt over het wel of niet starten met studentenambtenaren. Dit advies (inclusief inzicht in eventueel extra benodigd budget) wordt eind oktober aan de raad meegegeven.
Motie nr: 2306-34 **Onderwerp: Kansen voor kennis**	Verzoekt het college om: • Zo mogelijk voor het najaarsdebat 2023, maar uiterlijk voor het voorjaarsdebat 2024, met een raadsvoorstel te komen om deze vergoedingen gelijk te trekken met het niveau van omliggende gemeentes. Stand van zaken: Het college verwacht de beantwoording van de motie voor het najaarsdebat 2023 af te doen.
Motie nr: 2306-51 **Onderwerp: Geen kinderen zonder regeling**	Verzoekt het college: • Te onderzoeken of er in Zoetermeer kinderen zijn die nog geen gebruik maken van de kindregeling of zich hebben aangemeld voor deze regeling; • Zich tot het uiterste in te zetten om ervoor te zorgen dat de juiste financiële ondersteuning bij het kind terechtkomt, waarbij ouders op gepaste wijze worden geholpen en ondersteund; • Samen te werken met relevante instantie en organisaties om de getroffen kinderen en jongeren de benodigde zorg en begeleiding te bieden, rekening houdend met de impact van het Toeslagenschandaal op hun welzijn. Stand van zaken: Het college verwacht de beantwoording van de motie voor het najaarsdebat 2023 af te doen.
Motie nr: 2306-73A **Onderwerp: Maak werk van het Bufferbudget!**	Verzoekt het college: • De raad te informeren over de wijzigingen in de Participatiewet die zijn opgenomen in het concept wetsvoorstel Participatiewet in Balans, waaronder in het bijzonder het bufferbudget en de wijze waarop dit budget inwoners gaat helpen om in deeltijd te werken.

	• Aan te sluiten bij deze nieuwe wet onder de voorwaarde dat deze per l januari 2025 wordt ingevoerd. • Zodra blijkt dat er vertraging gaat ontstaan met de gewijzigde Participatiewet, zelf een onderzoek te starten naar de mogelijkheden om (een vorm van) het bufferbudget ook in Zoetermeer toe te passen, zodat dit op 1 januari 2025 kan ingaan. • Als we moeten overgaan tot een eigen onderzoek vanwege vertraging van de nieuwe Participatiewet, bij het najaarsdebat 2024 met een plan van aanpak te komen op welke manier het bufferbudget inwoners die deeltijd gaan werken in de bijstand in Zoetermeer gaat helpen. Stand van zaken: De raad wordt nog in 2023 geïnformeerd over de wijzigingen in de Participatiewet, die zijn opgenomen in het concept wetsvoorstel Participatiewet in Balans. Op dit moment is het mede door de val van het Kabinet onduidelijk of en wanneer het wetsvoorstel voor behandeling naar de Kamer wordt gestuurd. Naar verwachting komt hier eind september meer duidelijkheid over. Afhankelijk van deze uitkomst geven we verder uitvoering aan de verzoeken 2 t/m 4 van de motie.
Motie nr: 2306-77A **Onderwerp: Budgetvoorlichting**	Draagt het college op: • bij de nieuwe preventiemedewerkers te taak te beleggen om budgetvoorlichting op scholen uit te breiden • hierbij te kijken naar scholen op alle niveaus, maar wel op basis van vrijwilligheid • de raad een memo te sturen over de huidige en de toekomstige inspanningen. Stand van zaken: De werving van de nieuwe preventiemedewerkers is gestart. Met vier basisscholen loopt reeds overleg voor het invullen van een programma voor financiële educatie. Die is in eerste instantie gericht op leerlingen uit groep 6 t/m groep 8. Kern is dat de kinderen spelenderwijs kennis maken met de wereld van geld. Het vergroten van de ouderbetrokkenheid door middel van een ouderkamer met workshops en andere ouder-kind-activiteiten maakt daar deel van uit. Voor het eind 2023 ontvangt de raad een memo over de inspanningen in dit en komende schooljaar.
Motie nr: 2306-91 **Onderwerp: Ondersteuning M.K.B.**	Verzoekt het college om: • In navolging van andere steden zoals Amsterdam de M.K.B. de mogelijkheden te geven deel te nemen aan trainingen “omgaan met emoties en winkeldiefstal”.

	Stand van zaken: Samen met Veilig en Ondermijning wordt nagedacht over een veiligheidsbijeenkomst voor ondernemers gevestigd op bedrijventerreinen, inclusief cybercrime. Voor bedrijven met een detailhandelsfunctie en winkels kan via het Centrum Criminaliteit & Veiligheid gratis online trainingen gevolgd worden tegen agressie(gevoelens) en winkeldiefstal.

Waar staat je gemeente indicatoren

Hyperlinks naar dashboard ‘Waar staat je gemeente?’. Selecteer bij het eerste bezoek gemeente Zoetermeer

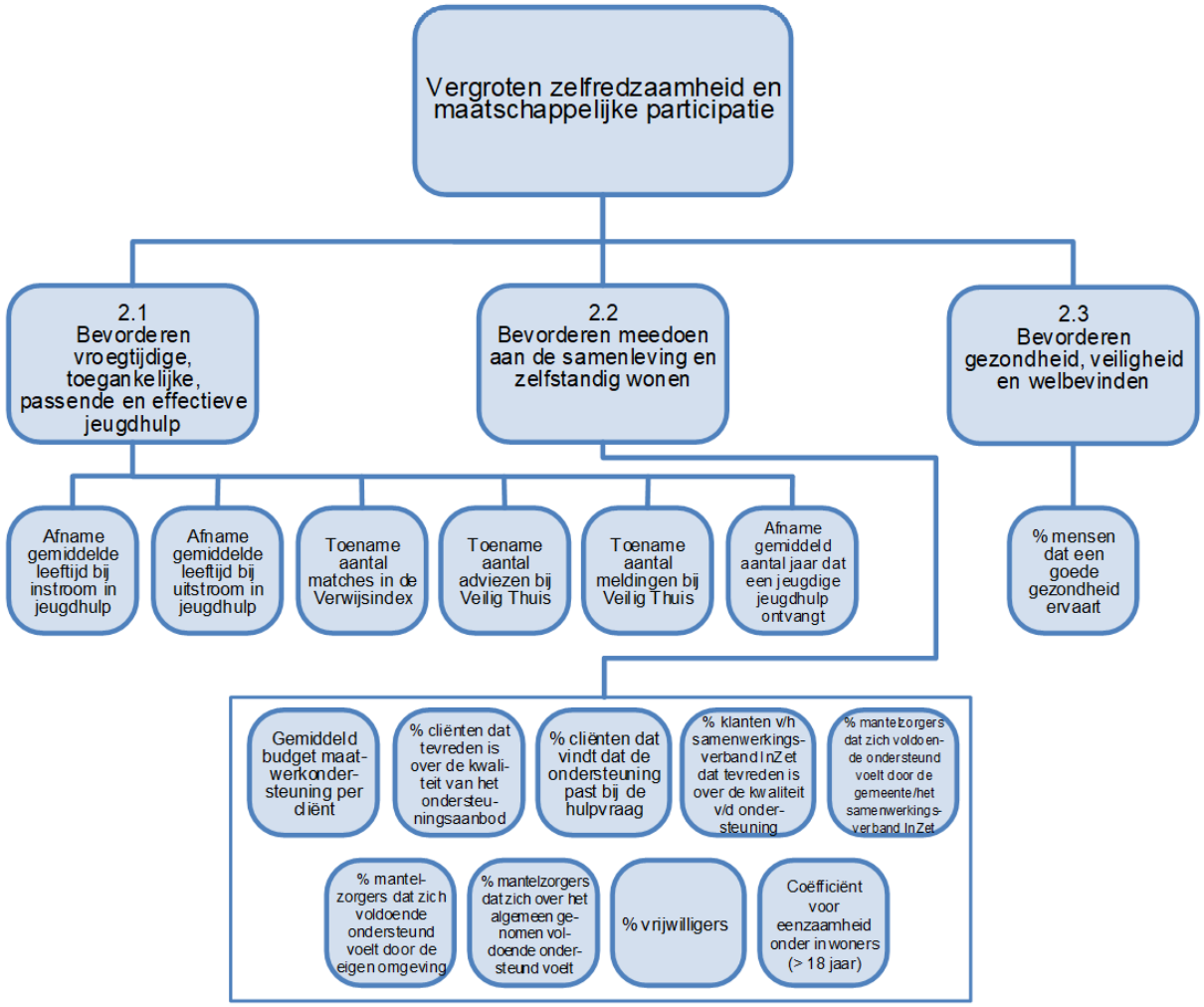
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Onderwijs/

https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Bedrijvigheid-en-economie/

https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Werk-en-inkomen/

https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Programma 2 Samen leven en ondersteunen

Maatschappelijk effect programma: Wat willen we bereiken?

Vergroten zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie

We willen dat inwoners van Zoetermeer gezond en gelukkig zijn, zelfstandig en zelfredzaam zijn. Niet voor iedereen is dat echter vanzelfsprekend. Als mensen zorg en ondersteuning nodig hebben, dan willen we dat dit snel beschikbaar is, dichtbij huis en niet zwaarder dan nodig. We zien dat steeds meer inwoners een beroep doen op een voorziening in het sociaal domein. Daardoor lopen wachttijden op. In het afgelopen jaar is veel geïnvesteerd in het vergroten van de gemeentelijke capaciteit voor het behandelen van aanvragen voor Wmo en Jeugdhulp. Ondanks deze investering blijft de druk op de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie hoog. Ook het komend jaar is dit een aandachtspunt. Daarom zetten we in op preventie en gezondheidsbeleid waarbij het gedachtegoed van positieve gezondheid centraal staat. Een benadering waarbij het gaat om wat iemand wel kan, wat iemand belangrijk vindt en wat iemand eventueel wil veranderen. Door accent te leggen op positieve gezondheid in plaats van op ziekte en kwetsbaarheid, werken we aan de veerkracht van onze inwoners en het bevorderen van een gezond leven.

Zoetermeer 2040 en gebiedsontwikkelingen
Door mee te werken aan de plannen uit de visie Zoetermeer 2040 en door bij te dragen aan de verschillende programma's en projecten willen we ervoor zorgen dat de manier waarop de stad er uitziet en hoe mensen met elkaar omgaan, goed wordt geregeld. Dit geldt vooral voor onderwerpen, zoals wonen en zorg, de openbare ruimte en maatschappelijke voorzieningen. Op deze manier kunnen ook de doelen gerealiseerd worden die zijn vastgesteld in het akkoord tussen de coalitiepartijen over deze onderwerpen. Hoewel we al actief bezig zijn met dit proces, komen we regelmatig voor nieuwe vraagstukken te staan die we moeten oplossen. Bijvoorbeeld wat moeten we veranderen in huizen en op straat, zodat inwoners minder eenzaam zijn en zich gezond blijven voelen. Dit kost tijd, die niet kan worden besteed aan andere taken. Daarom is er extra inzet nodig in de jaren 2024 en 2025. Zodra we de nieuwe vraagstukken hebben opgelost, is de extra inzet niet langer nodig.

Sociaal innovatiefonds
In 2024 wordt verder gewerkt aan de uitvoering van de projecten Sociale innovatie en opdrachten zoals in het programmaplan zijn opgenomen. Naar verwachting komen de eerste projecten in 2024 tot afronding en kunnen de resultaten worden gepresenteerd. Conform het programmaplan wordt in 2024 een hernieuwd voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd wat ziet op de verdere voortzetting en inhoudelijke richting het programma Sociale innovatie en de activiteiten die in dat kader worden voorzien, inclusief een financieel voorstel tot dekking van deze activiteiten.

Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling
De Regiovisie Aanpak Huiselijk geweld Haaglanden 2019-2022 is verlengd tot uiterlijk 2026. Het doel is dat huiselijk geweld zo min mogelijk voorkomt en zo snel mogelijk stopt. De focus ligt op preventie, het aanpakken van de oorzaken van geweld en de risicofactoren om zo het geweld duurzaam te stoppen. In 2023 is gestart met de vertaling van de Regiovisie naar wat er specifiek in Zoetermeer verbeterd kan worden en nog nodig is. Dit proces wordt in 2024 afgerond.

Speerpunten in 2024: Wat gaan we daarvoor doen?

Jeugdbeleid

- preventief jeugdbeleid;
- pilot Expertisepool en Onderwijsbehandelgroep;
- uitbreiding KDC-plaatsen;
- uitvoeringsplan Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden;
- projecten Toekomstbestendige Jeugdhulp.

Wmo beleid

- gezonde stad; gezondheidsnota en uitvoering Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA);
- Vereniging Gezondheidsregio Zoetermeer (Zoetermeer 2025);
- programma sociale innovatie;
- woonzorgvisie.

Doelstellingen

Doelstelling 2.1 Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp

We willen dat jeugdigen in Zoetermeer veilig, kansrijk en gezond opgroeien. Samen met de maatschappelijke partners wordt ingezet op een goede start voor ieder kind. Als opvoeden en opgroeien niet vanzelf gaat, dan is er een breed scala aan vrij toegankelijke basisvoorzieningen waar ouders en jeugdigen terecht kunnen. Als meer hulp nodig is, dan is er specialistische jeugdhulp beschikbaar.

Er zijn grote zorgen over de stijging van het aantal jeugdigen dat gebruikmaakt van specialistische jeugdhulp. Daarbij moeten zij vaak lang wachten voordat de hulp beschikbaar is. Met het stijgend gebruik, nemen ook de kosten voor de jeugdhulp toe. Dit zorgt ervoor dat de toegankelijkheid en betaalbaarheid van de jeugdzorg steeds meer onder druk komt te staan. De landelijke Hervormingsagenda Jeugd benoemt diverse maatregelen die een bijdrage moeten leveren aan een kwaliteitsverbetering in de jeugdzorg. Daarnaast moeten de maatregelen bijdragen aan een 'financieel beheersbaar stelsel'. De uitwerking van de maatregelen, waarvoor onder andere wetswijzigingen nodig zijn, zal nog geruime tijd in beslag nemen. De gemeente is afhankelijk van hoe dit landelijke traject precies zal uitwerken. Parallel hieraan onderzoekt de gemeente hoe de (lokale en regionale) aanpak en samenwerking op het gebied van de jeugdzorg het beste vorm en inhoud kan worden gegeven.

Op regionaal niveau ligt de ambitie voor de komende jaren vast in de Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden. De negen gemeenten in de jeugdhulpregio Haaglanden werken daarbij samen aan de doorontwikkeling van de specialistische jeugdhulp.

Daarnaast zetten we op lokaal niveau in op het verbeteren van de lokale voorzieningen en samenwerking met partners. In het bijzonder is daarbij aandacht voor de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs. We willen dat zorg dichtbij school georganiseerd wordt en dat schooluitval zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Preventief jeugdbeleid

- Kansrijke Start en Gezonde leefstijl jeugd zijn onderdeel van de aanpak ‘Integraal werken aan een gezonde stad’. Deze aanpak is de uitwerking vanuit het landelijke GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), waarvoor het rijk extra middelen verstrekt. Voor jeugd zetten we in op: een gezonde leefomgeving, het terugdringen van gezondheidsachterstanden, extra inzet op kennis vergroten en het beter toerusten van (aanstaande) kwetsbare gezinnen. Er wordt binnen deze aanpak een integraal monitoringsinstrument ontwikkeld vanuit datagedreven werken.
- Scheidingspunt: Vanuit de visie Zoetermeer 2040 zetten diverse ketenpartners zich in om de gevolgen van scheiding voor jeugdigen te beperken. Door onderling samen te werken en af te stemmen, kunnen zij beter aansluiten bij de behoefte van gezinnen die te maken krijgen met scheiding. Het Scheidingspunt (onderdeel van InZet) richt zich komend jaar op het uitbreiden en versterken van het preventieve aanbod.

Uitbreiding KDC-plaatsen
In Zoetermeer is behoefte aan meer plaatsen op Kinderdienstencentra (KDC). Op KDC's wordt dagbehandeling geboden aan jonge kinderen waarbij het vermoeden bestaat of sprake is van een ontwikkelingsachterstand. De insteek is dat kinderen op termijn doorstromen naar een vorm van (speciaal) onderwijs. Het huidige aanbod is niet voldoende, waardoor kinderen erg lang moeten wachten voordat zij op een KDC kunnen starten. In samenwerking met partners wordt ingezet op het vergroten van de beschikbare plaatsen in Zoetermeer. Ook regionaal wordt gewerkt aan het vergroten van de capaciteit van dit type jeugdhulp.

Uitvoeringsplan Regiovisie Jeugdzorg Haaglanden
In het Uitvoeringplan 2023/2024 zijn de prioriteiten voor 2023 en 2024 gekoppeld aan de ambities en uitgangspunten die in de Regiovisie zijn opgenomen. Een belangrijk aandachtspunt is het terugdringen van wachttijden en de omvorming van de JeugdzorgPlus. In 2023 is het bovenregionaal plan vastgesteld. In het regionaal op te stellen plan van aanpak voor 2024 ligt de focus op het ontwikkelen van alternatieven voor JeugdzorgPlus. Er wordt bijvoorbeeld gekeken naar intensieve ambulante jeugdhulp en intensieve open residentiële vormen van jeugdhulp. Daarnaast wordt (boven)regionaal samengewerkt aan het verbeterplan voor de Gecertificeerde Instellingen. Een belangrijk onderdeel hiervan is dat in 2024 wordt gewerkt aan het stapsgewijs verlagen van de caseload voor jeugdbeschermers. Met ingang van april 2023 is gestart om jeugdigen met een kinderbeschermingsmaatregel voorrang te geven op jeugdhulp. Het doel hiervan is om de kwaliteit van de hulpverlening aan deze kwetsbare jeugdigen te verbeteren.

Doelstelling 2.2 Bevorderen meedoen aan de samenleving en zelfstandig wonen

Woonzorgvisie
In 2024 worden de woonvisie uit 2017 en woonzorgvisie die in november 2021 is vastgesteld geactualiseerd en voorzien van een uitvoeringsagenda binnen het programma 'woningbouw als aanjager' dat sinds september jl. van start is. De uitvoeringsagenda komt tot stand in nauwe samenwerking met o.a. corporaties, ontwikkelaars, zorgaanbieders - en financiers, regiogemeenten en uiteraard inwoners en is de komende jaren de basis voor (prestatie)afspraken met woon- en zorgpartijen en de ontwikkelingen op het gebied van wonen en zorg.

Huishoudelijke ondersteuning
Door vergrijzing en het abonnementstarief groeit de vraag naar huishoudelijke ondersteuning vanuit de Wmo. Als we niks zouden doen, is de prognose dat

deze vraag in 2026 met 40% toeneemt ten opzichte van 2021. Het college en aanbieders lopen nu al tegen de grenzen van de capaciteit aan. Om huishoudelijke ondersteuning toegankelijk te houden voor inwoners die het echt nodig hebben, moeten we actie ondernemen. Het college is daarom gestart met het project 'Positieve gezondheid in het huishouden', vanuit het programma Sociale Innovatie. Het doel van dit project is om te onderzoeken hoe we de huishoudelijke ondersteuning op een nieuwe manier vorm kunnen geven, zodat de juiste ondersteuning beschikbaar blijft voor inwoners die de hulp het meest nodig hebben. U bent hierover per memo geïnformeerd. Het college is gestart met de uitvoering van het project en maakt in het eerste kwartaal van 2024 een plan met richtingen voor innovatie van de huishoudelijke ondersteuning. Voor het voorjaarsdebat wordt u geïnformeerd over de uitkomsten van het project.

Maatwerk Begeleiding
De Wmo maatwerkvoorzieningen voor begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf worden regionaal ingekocht. In 2023 zijn deze voorzieningen opnieuw aanbesteed samen met de gemeenten Lansingerland, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar. De geplande startdatum van het nieuwe contract is 1 januari 2024. Voor de nieuwe inkoop is geen nieuw Wmo beleid opgesteld, de inkoop vindt plaats binnen het bestaande beleid en de bestaande kaders. De huidige inkoop kent geen grote knelpunten en is op hoofdlijnen voorgezet in de nieuwe inkoop. Alleen de in te kopen producten zijn op inhoud gewijzigd als gevolg van een evaluatie van de huidige producten: in de nieuwe productindeling staat het toekomstperspectief van de cliënt zo veel mogelijk centraal en minder het aanbod van de zorgaanbieder. Ook zijn de kwaliteitseisen voor de aanbieders duidelijker beschreven zodat beter gestuurd kan worden op de kwaliteit van de geboden ondersteuning en op het voorkomen van zorgfraude.

Sinds 1 mei 2021 is een deel van de Wmo voorzieningen voor begeleiding en dagbesteding georganiseerd als algemene voorziening in de gebiedsgerichte ondersteuning (inZet). Alleen inwoners die hele specifieke ondersteuning nodig hebben komen in aanmerking voor een maatwerkvoorziening. Hierdoor neemt Zoetermeer nog maar weinig maatwerkvoorzieningen af en de behoefte aan diensten is anders. In aanvulling op het aanbod van inZet hebben wij met name nog behoefte aan zeer specifieke maatwerkdiensten, hiermee is rekening gehouden in de nieuwe inkoop.

Gebiedsgerichte ondersteuning
inZet voert sinds ruim 2 jaar de gebiedsgerichte ondersteuning uit en heeft de opdracht om het ondersteuningsaanbod gericht op Wmo (begeleiding en dagbesteding), welzijnsactiviteiten en preventieve jeugdhulp op een nieuwe manier vorm te geven; waar mogelijk groepsgewijs, op locatie en flexibel. De eerste jaren stonden in het teken van opstarten, implementeren en overdracht van alle cliënten. Inmiddels loopt de organisatie goed en richten het college en inZet zich op het verder ontwikkelen van de dienstverlening en het ondersteuningsaanbod. In de opdracht van de gebiedsgerichte ondersteuning zit een ontwikkelopdracht om wijkgerichte ondersteuningspakketten te ontwikkelen. Deze opdracht is uitgewerkt in het project 'innovatief wijkgericht en integraal ondersteuningsaanbod gericht op preventie' als onderdeel van het programma Sociale Innovatie. Het doel is om per wijk specifieke ondersteuningspakketten te ontwikkelen die passen bij de behoefte en vragen van de inwoners van de wijken. In 2024 wordt verder onderzoek gedaan naar mogelijk nieuw, innovatief ondersteuningsaanbod en de uitkomsten van het onderzoek en eerder gemaakte wijkscans geïmplementeerd.

Sterke sociale basis
Vrijwilligers zijn van groot belang voor een sterke sociale basis in de stad. Verenigingen en vrijwilligers(organisaties) versterken de onderlinge betrokkenheid tussen mensen, ondersteunen mensen in het zelfstandig kunnen blijven wonen en helpen in het bestrijden van eenzaamheid. De gemeente ondersteunt, faciliteert en waardeert vrijwilligers onder de noemer 'Zoetermeer voor Elkaar'. Er is een vacatureplatform voor werving en matching. De gemeente zet in op communicatie en maakt daarmee de waarde van vrijwilligerswerk (zowel voor jezelf als voor de ander) helder om zo het aantal actieve vrijwilligers te laten toenemen. In 2024 blijft dit een speerpunt. Via het vinden en binden van relevante samenwerkingspartners breidt het ondersteuningsaanbod verder uit.

Hiernaast zijn er leer- en netwerkbijeenkomsten, vrijwilligersinformatiepunten in de wijk, de subsidieregeling vrijwilligersondersteuning, een vrijwilligersverzekering en een vrijwilligersondersteuner.

Inclusie en diversiteit
Voor de aanpak van inclusie en diversiteit wordt een meerjarenvisie ontwikkeld. In 2024 wordt de coalitie Diversiteit en Inclusie verder uitgebouwd met als hoofdlijnen de aanpak van discriminatie en sociale uitsluiting, vrouwenemancipatie en Zoetermeer Regenboogstad. We bouwen verder aan de netwerken rondom deze hoofdthema's en stellen een breed gedragen uitvoeringsagenda op. Voor Zoetermeer Regenboogstad zijn er extra middelen ontvangen via een rijkssubsidie.

Doelstelling 2.3 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden

Gezonde stad
Een nieuwe nota preventief lokaal gezondheidsbeleid is in ontwikkeling, mede ingevuld door de komst van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Sportakkoord II. Beide dragen bij aan het verwezenlijken van de toekomstvisie voor een Gezonde Stad. Gemeentelijk beleid biedt veel kansen om de gezondheid van inwoners positief te stimuleren en daarmee gezondheidswinst te boeken. Het college wil deze kansen beter benutten door meer domeinoverstijgend te gaan werken dan nu het geval is. Gezondheidsvraagstukken worden breed opgepakt en gekoppeld aan onder andere gebiedsontwikkeling, duurzaamheid en armoedebestrijding. Hiervoor is een cultuuromslag nodig in het gemeentelijk werken.

Het bereiken van gezondheidswinst via preventie- is een kwestie van een lange adem. Prioriteiten zijn het werken aan een gezonde generatie (door kinderen zo vroeg mogelijk kennis te laten maken met gezonde keuzes) en het creëren van een gezonde leefomgeving voor iedereen. Daarbij is er extra aandacht voor inwoners met gezondheidsachterstanden.

Zoetermeer 2025
Ook werkt het college samen met het medisch domein via Zoetermeer 2025: een strategisch samenwerkingsverband van zorgaanbieders en financiers. Doel van de samenwerking is om tot oplossingen te komen om de zorg en maatschappelijke ondersteuning in de regio toegankelijk, veilig, kwalitatief goed en ook in de toekomst betaalbaar en haalbaar te laten zijn. Er bestaan een hoge urgentie om intensief samen te werken in Zoetermeer vanwege de volgende ontwikkelingen:

- een dubbele vergrijzing waardoor de populatie in Zoetermeer kwetsbaarder wordt en de zorgvraag toeneem;
- een fors personeelstekort in zorg en welzijn/maatschappelijke ondersteuningsorganisaties;
- een toenemend beroep op zorg door ziekten die veroorzaakt worden door een ongezonde leefstijl;
- een afname van het aantal mantelzorgers en vrijwilligers.

Het college heeft geen officiële positie in besluitvorming over (acute) medische zorg. Dergelijke besluiten, zoals het beoogd weghalen van geboortezorg uit Zoetermeer, heeft echter wel direct effect op (de gezondheid van) onze inwoners. Door goed in kaart te laten brengen wat de maatschappelijke gevolgen hiervan zijn, strijden we voor het behoud van goede zorg in de stad.

Met het Centrum Acute Zorg, waar vanuit Zoetermeer 2025 aan wordt gewerkt, wordt een belangrijke basis gelegd om patiëntenstromen binnen Zoetermeer om te buigen van spoedzorg naar de juiste zorg op de juiste plek. Het college denkt hierin mee om te bewaken dat welzijn en maatschappelijke ondersteuning een vanzelfsprekende plek krijgt binnen de aangeboden zorgpaden.

Indicatoren, trendgrafieken en financiën

Doelstelling 2.1 Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp

Vroegtijdig signaleren: Afname gemiddelde leeftijd bij instroom in jeugdhulp
Omschrijving

De gemiddelde leeftijd bij instroom en uitstroom worden tegen elkaar afgezet om te kijken of er vroegtijdig wordt gesignaleerd.

Bron: DataWareHouse Zoetermeer

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	9,3	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	9,3	9,3	9,3	9,3

Toelichting:
De gemiddelde leeftijd waarop jeugdigen instromen in de jeugdhulp ligt al jaren iets boven de 9 jaar.

Vroegtijdig signaleren: Afname gemiddelde leeftijd bij uitstroom in jeugdhulp
Omschrijving

De gemiddelde leeftijd bij instroom en uitstroom worden tegen elkaar afgezet om te kijken of er vroegtijdig wordt gesignaleerd.

Bron: DataWareHouse Zoetermeer

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	12,8	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	12,5	12,5	12,2	12,2

Toelichting:
Het beeld is dat de intensiteit (meer of langer hulp) van de zorg aan jeugdigen toeneemt. Het streven is dat de duur van de jeugdhulp de komende jaren afneemt.

Vroegtijdig signaleren: Toename aantal matches in de Verwijsindex
Omschrijving

Het aantal matches dat ontstaat vanuit de Verwijsindex Haaglanden, zodat inzicht ontstaat in het signaleringsgedrag.

Bron: Verwijsindex Haaglanden

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	915	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	850	850	850	850

Toelichting:
De Verwijsindex is een digitaal systeem waarin professionals uit bijvoorbeeld de jeugdzorg of het onderwijs een signaal kunnen afgeven, dat zij betrokken zijn bij een jeugdige (0-23 jaar). Als twee of meer professionals een signaal afgeven over dezelfde jeugdige ontstaat een match. Vervolgens kunnen professionals met elkaar afstemmen om de jeugdige en het gezin zo goed mogelijk te ondersteunen. Het aantal organisaties dat actief signaleert in de Verwijsindex is beperkt en de bereidheid bij professionals om te signaleren neemt al een aantal jaar af. Een afnemend aantal signalen, heeft tot gevolg dat er ook minder matches ontstaan. Matches die ontstaan, hebben voor professionals vaak minder toegevoegde waarde, omdat deze 'verwacht' zijn: men is al op de hoogte dat de betreffende organisatie ook betrokken is bij de jeugdige. Dit leidt in zichzelf weer tot minder bereidheid tot signaleren.
Het rijk heeft in 2022 dat de Verwijsindex als wettelijke verplichting uit de Jeugdwet wordt geschrapt. Zolang de wet nog niet is aangepast, moeten gemeenten hun wettelijke taken blijven uitvoeren en zorgen dat het mogelijk is te signaleren in de Verwijsindex.

Toename aantal adviezen bij Veilig Thuis
Omschrijving

Het aantal gevraagde adviezen aan Veilig Thuis vanuit Zoetermeer om zicht te krijgen op het signaleringsgedrag.

Bron: Veilig Thuis Haaglanden

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	1.024	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	1.100	1.100	1.100	1.100

Toelichting:
De verwachting is dat het aantal adviezen dat Veilig Thuis aan professionals en inwoners geeft de komende jaren in lijn is met het aantal gegeven adviezen in 2022.

Toename aantal meldingen bij Veilig Thuis
Omschrijving

Het aantal meldingen bij Veilig Thuis vanuit Zoetermeer om zicht te krijgen op het signaleringsgedrag.

Bron: Veilig Thuis Haaglanden

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	1.128	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	1.000	1.000	1.000	1.000

Toelichting:
De prognose voor het aantal meldingen bij Veilig Thuis in de jaren 2024 tot en met 2027 is in lijn met het aantal gerealiseerde adviezen in 2022 en de daling die in 2023 is ingezet.

Efficiënte doorlooptijd: Afname gemiddeld aantal jaar dat een jeugdige jeugdhulp ontvangt
Omschrijving

Percentage jeugdigen dat minimaal 3 jaar jeugdhulp ontvangt.

Bron: DataWareHouse Zoetermeer

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	44,5 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	45,0 %	45,0 %	45,0 %	45,0 %

Toelichting:
Het aantal unieke jeugdigen dat minimaal 3 jaar of langer aangesloten jeugdhulp krijgt, blijft in omvang ongeveer gelijk (2.136 jeugdigen in 2022). Relatief wordt deze groep jeugdigen echter kleiner ten opzichte van het totaal aantal unieke jeugdigen met jeugdhulp (4.803 jeugdigen in 2022). Dit komt doordat het aantal jeugdigen dat één tot twee jaar jeugdhulp ontvangt groter wordt (2.667 jeugdigen in 2022). Op basis van analyses moet worden bepaald of het aantal jeugdigen dat langdurig (3 jaar of meer) jeugdzorg ontvangt, kan afnemen.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp (2.1)	**-67.734.102**	**-74.527.451**	**-70.789.122**	**-69.021.552**	**-69.074.893**

Toelichting:
Het budget is grotendeels bestemd voor jeugdhulp. Daarnaast wordt het budget besteed aan subsidies voor de Stichting Jeugdgezondheidszorg (JGZ), Meerpunt (netwerkorganisatie en een samenwerkingsverband tussen 25 partners in Zoetermeer die werken rondom jeugd en gezin), het jongerenwerk en de bijdragen aan de gemeenschappelijke regelingen Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden en Veilig Thuis Haaglanden. Ook de kinderopvang op basis van een sociaal medische indicatie wordt uit dit budget bekostigd. Het kunnen realiseren van de geraamde kostendaling is afhankelijk van de mogelijkheden die de Hervormingsagenda Jeugd bieden en de keuzes die de gemeente kan en moet maken.

Doelstelling 2.2 Bevorderen meedoen aan de samenleving en zelfstandig wonen

Gemiddeld budget maatwerkondersteuning per cliënt
Omschrijving

Deze indicator geeft inzicht in het gemiddeld budget van alle Wmo maatwerkvoorzieningen per client.

Bron: Gemeentelijke database Wmo/Begroting

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	3.056 €	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	3.500 €	3.500 €	3.500 €	3.500 €

Toelichting:
Het gemiddeld budget maatwerkondersteuning gaat over alle maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo, zoals begeleiding, huishoudelijke ondersteuning, hulpmiddelen en woningaanpassingen. Met de start van inZet is een groot deel van de maatwerkvoorzieningen begeleiding overgegaan in het ondersteuningsaanbod van inZet en daarmee dus ook het budget voor die maatwerkvoorzieningen. De verwachting is dat de samenstelling van het gemiddeld budget maatwerkondersteuning anders is dan voorgaande jaren. Het gemiddelde budget maatwerkondersteuning gaat over alle maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo, zoals begeleiding, huishoudelijke ondersteuning, hulpmiddelen en woningaanpassingen. Met de start van inZet is een groot deel van de maatwerkvoorzieningen begeleiding overgegaan in het ondersteuningsaanbod van inZet. Daarmee is ook het grootste deel van het budget voor de voorziening begeleiding overgegaan naar inZet en wordt niet meer meegenomen in de berekening van het gemiddelde budget van Wmo maatwerkvoorzieningen.

% Cliënten dat tevreden is over de kwaliteit van het ondersteuningsaanbod
Omschrijving

Het college voert jaarlijks het cliëntervaringsonderzoek uit onder Wmo cliënten naar de ervaring met gemeentelijke voorzieningen op grond van de Wmo. Het onderzoek wordt jaarlijks in het voorjaar uitgevoerd en de resultaten zijn in de zomer beschikbaar.

Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	79 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	80 %	80 %	80 %	80 %

Toelichting:
Het percentage cliënten dat tevreden is over de kwaliteit van het ondersteuningsaanbod ligt al meerdere jaren rond 80%.

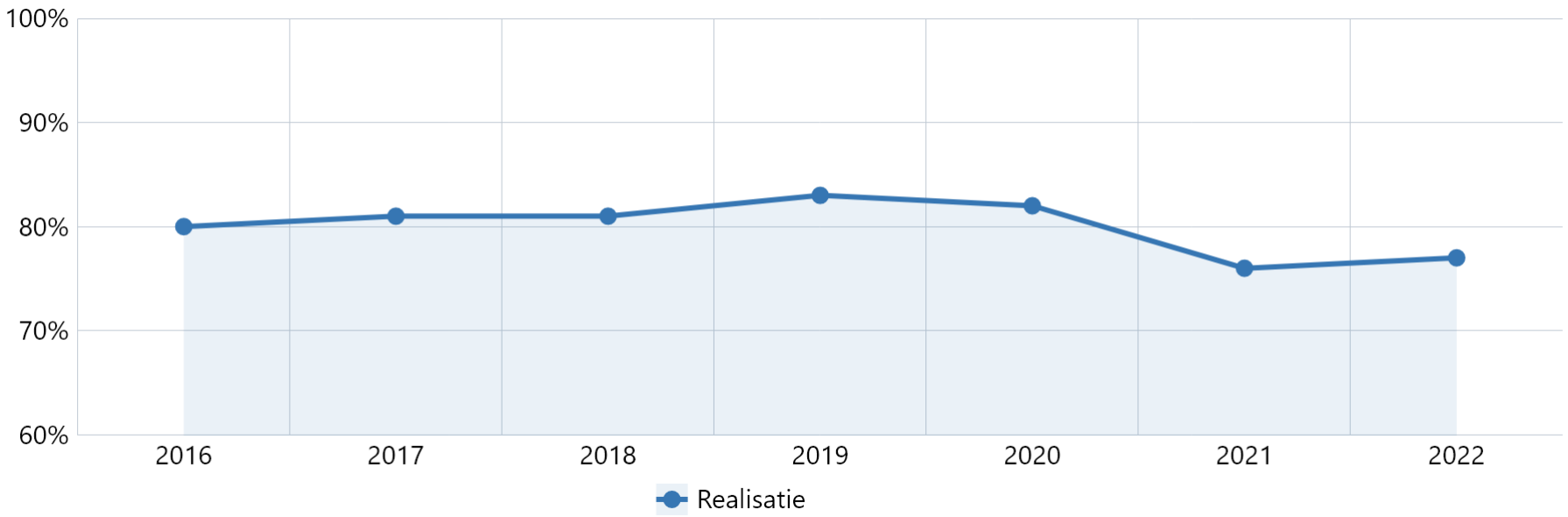
% Cliënten dat vindt dat de ondersteuning past bij de hulpvraag
Omschrijving

Het college voert jaarlijks het cliëntervaringsonderzoek uit onder Wmo cliënten naar de ervaring met gemeentelijke voorzieningen op grond van de Wmo. Het onderzoek wordt jaarlijks in het voorjaar uitgevoerd en de resultaten zijn in de zomer beschikbaar.

Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	77 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	80 %	80 %	80 %	80 %

Trendgrafiek % Cliënten dat vindt dat de ondersteuning past bij de hulpvraag

Bron: Cliëntervaringsonderzoek Wmo

Toelichting:
Het percentage cliënten dat vindt dat de ondersteuning past bij de hulpvraag ligt al meerdere jaren rond 80%.

% Cliënten v/h samenwerkingsverband dat tevreden is over de kwaliteit v/d ondersteuning
Omschrijving

Het samenwerkingsverband inZet voert ieder jaar een onderzoek uit om ervaring van cliënten met de ondersteuning en dienstverlening te meten.

Bron: Cliënttevredenheidsonderzoek inZet

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	87,3 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	80,0 %	80,0 %	80,0 %	80,0 %

Toelichting:
InZet meet jaarlijks de cliënttevredenheid. De doelstelling is dat 80% van de cliënten de kwaliteit van ondersteuning waardeert met een 7,5 of hoger.

% Mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt door de gemeente/het samenwerkingsverband
Omschrijving

De indicator is de uitkomst van een algemene vraag naar de ervaren ondersteuning. De vraag is onderverdeeld naar ondersteuning door de gemeente direct of door het samenwerkingsverband inZet en naar ondersteuning uit de directe omgeving van de mantelzorger. De uitkomsten zijn terug te vinden in de omnibus enquête.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	20,2 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %

Toelichting:
Deze indicator wordt gemeten aan de hand van een algemene vraag in de stadspeiling naar de ondersteuning die mantelzorgers krijgen. Uit deze vraagt blijkt dat mantelzorgers grotendeels ondersteuning uit de eigen omgeving krijgen en in mindere mate via de gemeente of het samenwerkingsverband inZet. Sinds 2021 is de mantelzorgondersteuning grotendeels bij het samenwerkingsverband inZet ondergebracht. De wijze waarop deze indicator wordt gemeten is daar niet op aangepast, waardoor geen representatief beeld ontstaat van de ervaren ondersteuning die mantelzorgers krijgen van de gemeente en inZet. Het is de intentie deze indicator volgend jaar aan te passen.

% Mantelzorgers dat zich voldoende ondersteund voelt door de eigen omgeving
Omschrijving

De indicator is de uitkomst van een algemene vraag naar de ervaren ondersteuning. De vraag is onderverdeeld naar ondersteuning door de gemeente direct of door het samenwerkingsverband inZet en naar ondersteuning uit de directe omgeving van de mantelzorger. De uitkomsten zijn terug te vinden in de omnibus enquête.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	75,2 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	71,0 %	71,0 %	71,0 %	71,0 %

Deze indicator wordt gemeten aan de hand van een algemene vraag in de stadspeiling naar de ondersteuning die mantelzorgers krijgen. Uit deze vraagt blijkt dat mantelzorgers grotendeels ondersteuning uit de eigen omgeving krijgen.

% Mantelzorgers dat zich over het algemeen genomen voldoende ondersteund voelt
Omschrijving

De indicator is de uitkomst van een algemene vraag naar de ervaren ondersteuning. De vraag is onderverdeeld naar ondersteuning door de gemeente direct of door het samenwerkingsverband inZet en naar ondersteuning uit de directe omgeving van de mantelzorger. De uitkomsten zijn terug te vinden in de omnibus enquête.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	67,0 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	71,0 %	71,0 %	71,0 %	71,0 %

Toelichting:
Deze indicator wordt gemeten aan de hand van een algemene vraag in de stadspeiling naar de ondersteuning die mantelzorgers krijgen. Het aantal mantelzorgers dat zich over het algemeen genomen ondersteund voelt al meerdere jaren rond 70% ligt.

% Vrijwilligers
Omschrijving

Percentage van het aantal vrijwilligers gemeten via de stadspeiling.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	23,0 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	24,0 %	25,0 %	25,0 %	26,0 %

Toelichting:
De begroting is aangepast naar aanleiding van de dalende trend in het aantal vrijwilligers sinds de COVID-19 pandemie. Het herstel (vinden en verbinden van vrijwilligers) blijkt ook na deze periode een uitdaging.

Coëfficiënt voor eenzaamheid onder inwoners (> 18 jaar)
Omschrijving

Deze indicator is de uitkomst van elf stellingen die in de omnibusenquête worden voorgelegd en betrekking hebben op eenzaamheid. Hieruit wordt een eenzaamheidsscore berekend volgens de methode van De Jong Gierveld en Kamphuis (1985). Deze score kan (individueel) gehele waarden aannemen tussen nul (niet eenzaam) en 11 (zeer sterke eenzaamheid).

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	2,50	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	2,30	2,30	2,30	2,30

Toelichting:
In de periode 2020-2022 was een (lichte) stijging van de eenzaamheidsscore, wat zeer waarschijnlijk te maken heeft met de COVID-19 maatregelen. Het college werkt toe naar een verlaging van de eenzaamheidsscore.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen meedoen aan de samenleving en zelfstandig wonen (2.2)	**-48.100.404**	**-44.994.266**	**-51.359.567**	**-51.712.490**	**-51.430.071**

Toelichting:
Het budget wordt ingezet ten behoeve van de individuele maatwerkvoorzieningen Wmo (huishoudelijke hulp, vervoers- en woonvoorzieningen e.d.) en voor specialistische ondersteuning onder regie van de gemeente. Daarnaast is een belangrijk deel bestemd voor het samenwerkingsverband gebiedsgerichte ondersteuning en voor de algemene Wmo-voorzieningen die worden gesubsidieerd door de gemeente.

Doelstelling 2.3 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden

% Mensen dat een goede gezondheid ervaart
Omschrijving

In de omnibus enquête wordt gevraagd aan te geven wat respondenten vinden van hun gezondheid. Het cijfer geeft aan hoeveel respondenten aangeven een zeer goede of een goede gezondheid ervaren.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	71,00 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	73,00 %	74,00 %	75,00 %	76,00 %

Toelichting:
Het rijk heeft extra financiële middelen beschikbaar gesteld om in te zetten op gezondheidsbeleid, via het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De begroting van deze indicator is aangepast op de extra impuls en ambitie met betrekking tot het gezondheidsbeleid.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden (2.3)	**-1.895.987**	**-2.086.787**	**-2.086.787**	**-2.086.787**	**-2.086.787**

Toelichting:
Het budget is bestemd voor preventief gezondheidsbeleid en voor de gemeentelijke bijdrage aan de GGD Haaglanden.

Risico's

In de jeugdbescherming is sprake van een crisis, als gevolg van te hoge werkdruk stroomt er veel personeel uit en loopt de werkdruk verder op. Rijk, VNG en Gecertificeerde Instellingen zijn daarom bezig met de invoering van een landelijk tarief waarmee een gezonde caseload kan worden gefinancierd. In oktober 2023 wordt duidelijk hoeveel de gemeenten dienen bij te dragen.

Beleidswijzigingen

Zoetermeer 2040 en de gebiedsontwikkelingen

Het kost beleidsadviseurs tijd om nieuwe kennis en werkwijzen te ontwikkelen voor Zoetermeer 2040. Net zoals het tijd kost om de verbinding tussen de fysieke ontwikkeling van gebieden in de stad te koppelen aan het sociale domein. Er moet gewerkt worden aan de uitvoering van de visie Zoetermeer 2040, het schrijven van beleidsprogramma's, de Ruimtelijke strategie en de uitwerking van gebieden zoals de Entree, de Binnenstad, Meerzicht en andere woningbouwprojecten. Tijdens deze ontwikkelingen willen we ook het bestaande werk door laten gaan. Daarom is inzet van extra formatie nodig in de jaren 2024 en 2025, zoals in de Perspectiefnota 2024 is beschreven en verwerkt in programma 1.

Projecten Jeugd

Voor 2024 en 2025 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de bemensing van vijf projecten op het gebied van Jeugd:

- herijking toegang tot jeugdhulp (deel I en deel II);
- hervorming specialistische jeugdhulp;
- contractmanagement;
- aanpak meervoudige problematiek;
- verbinding onderwijs-jeugdhulp.

De projecten moeten in gezamenlijkheid bijdragen aan goede, betaalbare en toegankelijke zorg en ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen. De projecten zijn niet los van elkaar te zien en bestrijken het brede spectrum van de jeugdzorg en zijn daarom geclusterd onder het programma Toekomstbestendige Jeugdhulp.

Daklozenpunt: voortzetting vanaf 2023

In 2020 is het Daklozenpunt als pilot in Zoetermeer geopend. Inwoners kunnen hier terecht voor informatie over (dreigende) dakloosheid. Het punt heeft tevens een doorverwijsfunctie naar het Daklozenloket in Den Haag. Een externe partij in onze gemeente - het Leger des Heils - stelt voor een aantal inwoners ook een briefadres beschikbaar. Voor de aanpak van de dak- en thuisloosheidsproblematiek in Zoetermeer worden vanaf 2023 structureel middelen ingezet. De kosten bedragen € 80.000 per jaar. Voor de dekking van de uitgaven is een bijdrage van de gemeente Den Haag, centrumgemeente maatschappelijke opvang en beschermd wonen, beschikbaar.

Zoetermeer Regenboogstad

Het beleid met betrekking tot Zoetermeer Regenboogstad wordt gedurende de periode 2024-2026 voortgezet. Het college ontvangt daarvoor jaarlijks een bijdrage van € 20.000 van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Zoetermeer 2025 en Haga Ziekenhuis (voormalig Langeland Ziekenhuis)
De komende jaren komen er vanuit het Haga Ziekenhuis, locatie Zoetermeer (voormalig LangeLand Ziekenhuis) en de Vereniging Gezondheidsregio Zoetermeer (Zoetermeer 2025) veel ontwikkelingen op de gemeente af.
Het netwerk Zoetermeer 2025 is een essentiële samenwerkingspartner om tot een duurzaam (ook preventief) maatschappelijk ondersteuningsaanbod te komen en te zorgen dat deze betaalbaar en beschikbaar blijft voor de mensen die het echt nodig hebben. Om de belangen van de inwoners hierin te behartigen en de keten van preventieve, acute en chronische zorg goed te laten verlopen, is een proactieve rol van het college nodig. Het college zal strategisch moeten manoeuvreren in het complexe (acute) zorglandschap, relaties beheren, overzicht behouden op het lokale en nationale trends/ontwikkelingen en die vertalen naar de Zoetermeerse praktijk.
Rond de onrust over het behoud van het LangeLand Ziekenhuis in 2022 en 2023 is tijdelijk extra capaciteit ingezet vanuit concernadvies. Om de komende twee jaar (2024 en 2025) de proactieve houding (met name gericht op strategie en executiekracht) van te continueren, wordt 1 fte uitbreiding voorgesteld gedurende de periode 2024-2025.

SPUK Uitvoeringsplan Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)
De specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026, kortweg Brede SPUK, is een bundeling van 15 nieuwe en bestaande rijksregelingen op het gebied van gezondheid, sport en welzijn, waarmee gemeenten preventief kunnen werken aan een gezonde generatie in 2040. De Brede SPUK is ingesteld om de afspraken uit het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord te kunnen uitvoeren. Het versterken van de gezondheid en de sterke sociale basis zijn hoofthema’s waarvoor de gemeente Zoetermeer vanaf 2023, op aanvraag, een financiële bijdrage ontvangt. Deze hoofdthema's vallen binnen programma 2. Samen leven en ondersteunen. Voor wat betreft de Brede SPUK, thema sport, bewegen en cultuurparticipatie: zie programma 4. Vrije Tijd.

Pilot en projectleider expertisepool en onderwijsbehandelgroep
In 2023 is gestart met de pilot Expertisepool op scholen voor speciaal (basis-)onderwijs. De Expertisepool is een multidisciplinair team van jeugdhulpprofessionals en onderwijsdeskundigen die wordt ingezet voor leerlingen die dreigen uit te vallen op school of al ambulante jeugdhulp ontvangen omdat zij niet kunnen deelnemen aan het onderwijs. Daarnaast wordt in 2024 gestart met een Onderwijs-behandelgroep. Dit is een behandelsetting die gekoppeld is aan het onderwijs, zodat het onderwijsproces doorgang kan vinden en leerlingen niet naar een andere gemeente hoeven. Op basis van de opbrengsten van beide pilots kan vervolgens bepaald worden of deze werkwijzen geïmplementeerd kunnen worden.

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Projecten jeugd (sturing en bekostiging)	1.169	1.169	0	0
Daklozenpunt: voortzetting 2023	80	80	80	80
Daklozenpunt: bijdrage gemeente Den Haag	-80	-80	-80	-80
Zoetermeer regenboogstad	20	20	20	0
Formatie Zoetermeer 2025 / LLZ	113	113	0	0
Uitvoeringsplan Gezond en Actief Leven akkoord (GALA)	1.293	1.293	924	0
SPUK Sport en Bewegen, gezondheidsbevordering	-1.293	-1.293	-924	0
Pilot expertisepool en onderwijsbehandelgroep	480	480	0	0
Pilot Expert pool, dekking vanuit ZIN gelden	-480	-480	0	0
Projectleider expertpool en onderwijsbehandelgroep	50	50	0	0
Saldo	**1.352**	**1.352**	**20**	**0**

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?

Programma 2 Samen leven en ondersteunen	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	9.631.471	4.388.278	8.089.037	3.382.840	3.013.840	2.037.340
Lasten	-115.680.900	-122.118.771	-129.697.541	-127.618.316	-125.834.669	-124.629.091
Resultaat	**-106.049.429**	**-117.730.493**	**-121.608.504**	**-124.235.476**	**-122.820.829**	**-122.591.751**

Aangenomen moties voorjaarsdebat

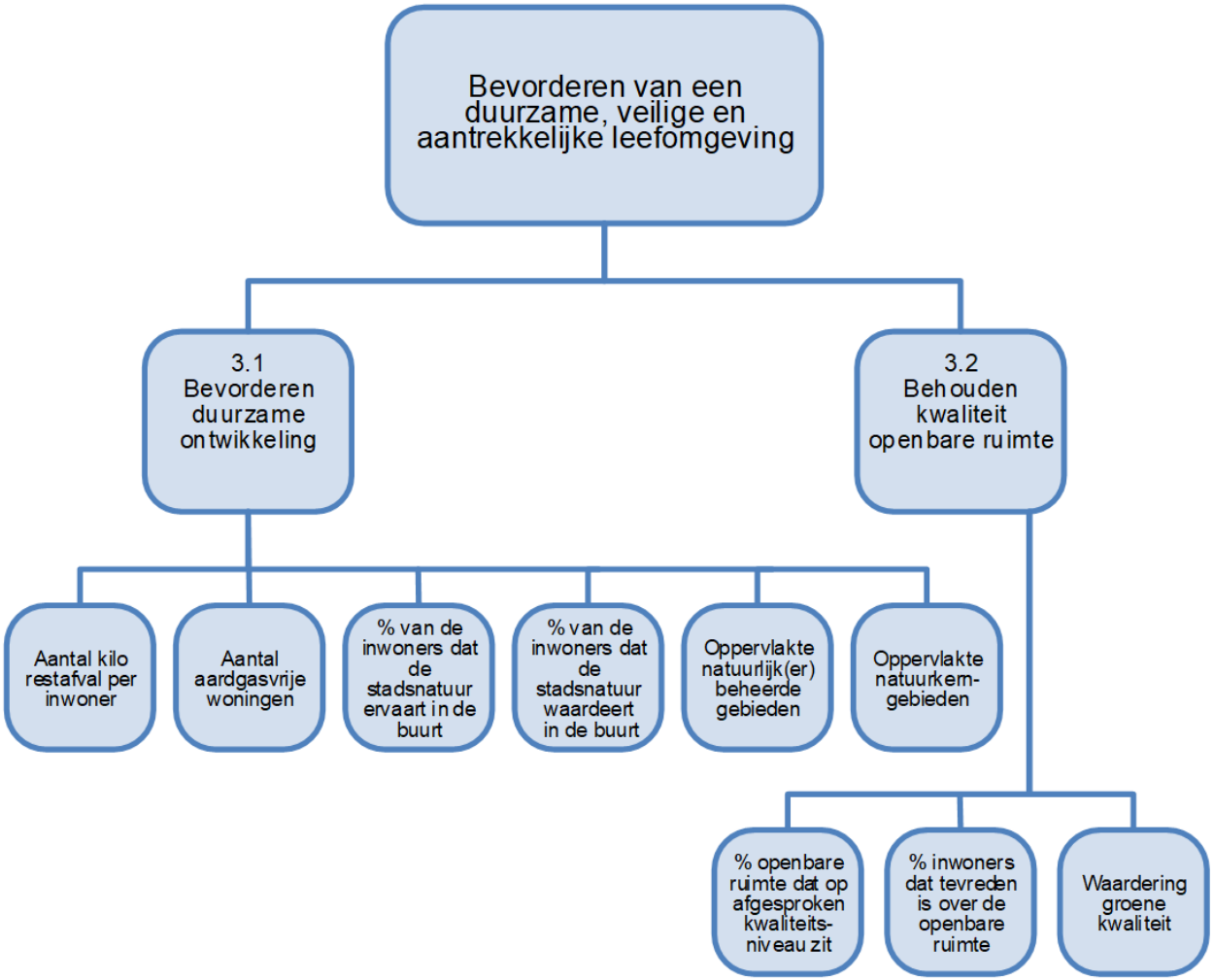
Motie nr: 2306-29 **Onderwerp: Indicaties voor onbepaalde tijd**	Draagt het college op: 1. te onderzoeken hoe Zoetermeer WMO-indicaties voor onbepaalde tijd kan verstrekken wanneer er sprake is van een levenslange beperking op aandoening en er geen zicht is op verbetering, rekening houdend met de ervaringen en best practices van gemeenten zoals Maastricht, Rotterdam en Stichtse Vecht; 2. de resultaten van dit onderzoek te presenteren aan de gemeenteraad, inclusief een voorstel voor implementatie, indien de uitkomst van het onderzoek positief is; 3. met gecontracteerde zorgaanbieders af te spreken dat zij de gemeente informeren wanneer blijkt dat de situatie van een cliënt wezenlijk is veranderd;

	4. hierover aan de raad terug te koppelen voor het najaarsdebat in 2023. Stand van zaken: Het college is gestart met het opstellen van een werkinstructie voor het verstrekken van Wmo-indicaties voor onbepaalde tijd. Op basis van deze instructie kunnen Wmo-consulenten op casusniveau beslissen of een indicatie voor onbepaalde tijd kan worden afgegeven. Hiervoor hoeft het beleid niet te worden aangepast. Ervaringen van gemeenten die al voor onbepaalde tijd indiceren zijn meegenomen in de nieuwe werkwijze. De raad is hier inmiddels over geïnformeerd via een raadsmemo ter afdoening van motie 2306-29.
Motie nr: 2306-30 **Onderwerp: Ieder jaar een waardige Keti Koti in Zoetermeer**	Verzoekt het college om: • Een permanent herdenkingscomité Keti Koti in te stellen, waarin vooral ook mensen met een Surinaamse of Caraïbische achtergrond deelnemen, alsmede een vertegenwoordiging van de Stichting Herdenking Slavernijverleden Zoetermeer; • In goed overleg met dit herdenkingscomité een plan te ontwikkelen voor een prominente locatie, een passend monument en de wijze waarop de jaarlijkse Keti Koti viering wordt gehouden; • Dit plan bij het najaarsdebat voor te leggen aan de raad. Stand van zaken: Het college organiseert een bijeenkomst voor alle organisaties en inwoners die zich verbonden voelen met Keti Koti en het belang van een waardige herdenking. Vanuit deze bijeenkomst wordt een comité voor de herdenking gevormd. De raad wordt hierover in november geïnformeerd.

Waar staat je gemeente indicatoren

Hyperlinks naar dashboard ‘Waar staat je gemeente?’. Selecteer bij het eerste bezoek gemeente Zoetermeer
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Jeugd-en-jeugdhulpverlening/
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Gezondheid/
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen

Maatschappelijk effect programma: Wat willen we bereiken?

Bevorderen van een duurzame, veilige en aantrekkelijke leefomgeving

Zoetermeer staat voor duurzaamheid. De energietransitie ('van het aardgas af') zorgt voor verduurzaming van woningen en bedrijven. Ook draagt het bij aan bestaanszekerheid en het tegengaan van energiearmoede. De energietransitie geeft daarom – samen met klimaatadaptatie - een impuls aan de woonaantrekkelijkheid. Samen met de inwoners, bedrijven, omgevingsdienst en woningcorporaties in Zoetermeer moeten meters worden gemaakt met de energietransitie. Dit vraagt investeringen van eigenaar-bewoners in verduurzaming/woningverbetering van hun eigen woning die we graag stimuleren.

De openbare ruimte is het visitekaartje van de stad. De gemeente zorgt samen met inwoners, bedrijven en organisaties voor de kwaliteit en leefbaarheid van de openbare ruimte. In Zoetermeer gaan natuur en stedelijkheid samen, want biodiversiteit betekent ook een gezonde stad voor mens en dier. Zoetermeer is vanuit milieu perspectief een schone en prettige stad om te leven.

Om voor afvalinzameling stappen te kunnen zetten is nieuw beleid nodig. Via het burgerberaad gaan inwoners hierover in 2024 meedenken. De (financiële) cijfers in deze programmabegroting zijn gebaseerd op het huidige beleid. In de begroting is met nieuw afvalbeleid daarom nog geen rekening gehouden.

Speerpunten in 2024:

Energietransitie

- ondersteunen van particuliere huiseigenaren (buurtinitiatieven, VvE's, individueel) met energiebesparing, opwek van stroom en aardgasvrije verwarming;
- ontwikkelen van een ondersteuningsaanbod voor bedrijfs- en utiliteitsgebouwen;
- faciliteren en stimuleren van zonnecentrales op daken, langs infrastructuur en bij de Roeleveenseweg;
- opstellen van een perspectief voor een geïntegreerd energiesysteem dat Zoetermeer in staat stelt om de huidige en toekomstige ontwikkelingen mogelijk te maken.

Afval en grondstoffen

- Starten met het participatieproces van het burgerberaad om inwoners mee te laten denken over het afvalbeleid. Daarnaast is in 2023 een communicatiecampagne gestart met als doel inwoners bewust te maken hoe afval te scheiden en waarom dit nodig is? Dit loopt door in 2024.

Groen/Openbare ruimte

- maken van een richtinggevend, integraal beeld van de buitenruimte en een daarmee samenhangend pakket van maatregelen (Programma Buitenruimte), gericht op bijdragen aan de realisatie van de Zoetermeerse ambities voor de leefomgeving;

- verbeteren onderhoud door kwaliteitsimpuls in met name Meerzicht, Buytenwegh en Seghwaert;
- Opknappen van stukjes Zoetermeer op basis van bewonersinitiatieven;
- reconstructies Hoekerkade, Molenstraat e.o., Winkelcentrum De Leyens, Sartrezijde herinrichting parkeerterrein;
- plaatsen van afvalbakken op strategische plaatsen;
- verbeteren schoolpleinen door te vergroenen;
- aanpassen bomenbeleid met een bomenkansenkaart en meer invloed van inwoners op bomen in hun woonomgeving.

Doelstellingen

Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Energietransitie

De energietransitie is een grote opgave en deze moet versneld worden om de doelen te halen. Energiearmoede en dalende koopkracht in het algemeen maken de aanpak nog urgenter. Het nieuwe programma Energietransitie Zoetermeer 2023-2026 richt zich op deze versnelling. De eerdere vastgestelde kaders en uitgangspunten zijn niet gewijzigd, maar er wordt met name ingezet op capaciteitsuitbreiding ten behoeve van de uitvoering, mogelijk gemaakt door de extra toegekende rijksmiddelen voor klimaat en energiebeleid. De aanpak van de energietransitie wordt langs drie pijlers georganiseerd: 1) de gebouwde omgeving (alle woningen en gebouwen), 2) de energie-infrastructuur (opwek van stroom, duurzame warmtebronnen en goed benutten van de infrastructuur) en 3) mobiliteit.
Het energieloket zorgt voor de onafhankelijke advisering en ondersteuning van particuliere huiseigenaren. Bij de plannen en acties wordt zoveel mogelijk wijkgericht met andere acties, projecten en programma's samengewerkt om synergie en efficiency te bevorderen.
De gemeente participeert en lobbyt actief binnen G40, VNG en Energy Cities voor het creëren van optimale condities op lokaal niveau voor de energietransitie. Daarnaast is er een nauwe samenwerking van gemeenten binnen de MRDH (metropoolregio Rotterdam/Den Haag) aan de uitvoering van de regionale energiestrategie Rotterdam Den Haag.

Afval en grondstoffen

Doelen voor het huishoudelijk afval zijn om de hoeveelheid restafval te verminderen en het percentage gescheiden afvalstromen (en daarmee de recycling) te verhogen. Zoals de grafiek voor trendindicator 'aantal kilogram restafval per inwoner' toont, leidt het huidige afvalbeleid tot een beperkte daling van de hoeveelheid restafval en wordt de Zoetermeerse doelstelling om elk jaar minder restafval ten opzichte van het voorgaande jaar te krijgen nauwelijks gehaald. Het realiseren van (verdere) afvalreductie en afvalscheiding zal gebeuren door nieuw afvalbeleid.

Doelstelling 3.2 Behouden kwaliteit openbare ruimte

Groen/Openbare Ruimte

Bij het werken aan de openbare ruimte zijn er kansen om in te spelen op diverse opgaven in de buitenruimte en bij te dragen aan de gemeentelijke doelen. Met het opstellen van een integraal Programma voor de buitenruimte komt er voor de buitenruimte een uitwerking van de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040 in

de vorm van een ruimtelijk beeld met een uitvoeringsparagraaf. Dit integrale, richtinggevende kader geeft duidelijkheid over welke kwaliteiten van de buitenruimte we willen behouden en ontwikkelen, waar we willen dat die kwaliteiten te vinden zullen zijn en wat ervoor nodig is om dat beeld te bereiken.

In gesprek met onze inwoners blijven we het beheer van de openbare ruimte en communicatie en participatie optimaliseren en gaan we voor een zo integraal mogelijke aanpak van onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte. We zetten onder andere in op groene schoolpleinen, extra buitengymlocaties en verbetering van de openbare ruimte, met prioriteit voor de wijken Meerzicht, Buytenwegh en Seghwaert.

Samen met inwoners kijken we naar de mogelijkheden voor het uitlaten van honden in Zoetermeer en actualiseren we de hondenkaart. We verbeteren de toegankelijkheid in combinatie met reconstructies. Om zwerfafval tegen te gaan zetten we in op een bewustwordingscampagne en het (ver)plaatsen van afvalbakken. Hiernaast verkennen we het verhogen van boetes voor overtredingen van milieuregels en het nemen strenge handhavingsmaatregelen.

Indicatoren, trendgrafieken en financiën

Doelstelling 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling

Aantal aardgasvrije woningen
Omschrijving

Aantal woningen zonder aardgasaansluiting. Een aardgasaansluiting kan individueel of collectief zijn (gestapelde bouw met gezamenlijke CV-installatie).

Bron: CBS Statline

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	4.600	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	5.100	5.500	6.000	7.000

Toelichting:
Door geplande nieuwbouw- en verduurzamingsprojecten voorzien wij komende jaren deze stijging.

Totale CO2-uitstoot in de gemeente voor alle sectoren (in ton)
Bron: Landelijke klimaatmonitor

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie		-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	385.000	371.000	359.000	347.000

Toelichting:
Dit betreft de uitstoot van de sectoren gebouwde omgeving (woningen en dienstverlening), verkeer en vervoer (incl. auto(snel)wegen)) en industrie/energie/afval/water.
NB: omdat de data in de Klimaatmonitor op dit onderdeel gemiddeld 1,5 jaar achterlopen, betreffen de cijfers over jaar X in feite de gegevens van jaar X-1.

Totale CO2-uitstoot in de gemeente voor woningen (in ton)
Bron: Landelijke klimaatmonitor

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie		-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	131.000	125.000	120.000	115.000

Toelichting:
Het gaat om de CO2 -uitstoot ten gevolge van het verbruik van aardgas en elektriciteit die geleverd is via het openbare net en het verbruik van stadswarmte in woningen. De trend over de laatste 5 jaar laat een afname zien die als het goed is doortrekt naar de toekomst. Hier is ook het landelijke en gemeentelijke beleid op gericht.
NB: omdat de data in de Klimaatmonitor op dit onderdeel gemiddeld 1,5 jaar achterlopen, betreffen de cijfers over jaar X in feite de gegevens van jaar X-1.

Totale CO2-uitstoot in de gemeente voor bedrijven (dienstverlening, geen industrie) (in ton)
Bron: Landelijke klimaatmonitor

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie		-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	76.500	73.000	69.500	67.500

Toelichting:
Het gaat om de CO2 -uitstoot ten gevolge van het verbruik van aardgas en elektriciteit die geleverd is via het openbare net en het eventuele verbruik van stadswarmte in bedrijfsgebouwen. De trend over de laatste 5 jaar laat een afname zien die naar verwachting doortrekt naar de toekomst.
NB: omdat de data in de Klimaatmonitor op dit onderdeel gemiddeld 1,5 jaar achterlopen, betreffen de cijfers over jaar X in feite de gegevens van jaar X-1.

Geïnstalleerd vermogen in zonne- en windenergie in Megawatt (MW)
Bron: Landelijke Klimaatmonitor

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	64	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	85	103	120	136

Toelichting:
In Zoetermeer is de hernieuwbaar opgewekte elektriciteit afkomstig van zonnepanelen en windmolens. Het streven voor 2030 is om 149 GWh aan zonnestroom op te wekken. Daarvoor moet het opgestelde vermogen aan zonnepanelen tot 2030 doorgroeien naar ongeveer 160MW. Met de gepresenteerde prognoses wordt dit doel gehaald.

% Van de inwoners dat de natuur ervaart in de buurt
Omschrijving

Het percentage inwoners (respondenten Stadspeiling) stadsnatuur in hun eigen buurt ervaart. Onder stadsnatuur wordt het spontane planten en dierenleven in de stad verstaan.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	83 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	87 %	87 %	87 %	87 %

Toelichting:
We proberen het hoge percentage inwoners dat natuur in eigen buurt ervaart vast te houden.

% Van de inwoners dat stadsnatuur waardeert in de buurt
Omschrijving

Het percentage inwoners (respondenten Stadspeiling) dat stadsnatuur in hun eigen buurt waardeert. Onder stadsnatuur wordt het spontane planten en dierenleven in de stad verstaan.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	87 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	87 %	87 %	87 %	87 %

Toelichting:
Er werd in 2022 hoger gescoord dan de doelstelling van 87%. We proberen de hoge waardering van inwoners vast te houden.

Oppervlakte natuurlijker beheerde gebieden (extra hectare)
Omschrijving

Toename in hectare per jaar van gebieden (moerasparels, weidevogelreservaat) met betere omstandigheden voor de (toename van de) biodiversiteit na uitvoering van projecten uit het huidige programma Duurzaam & Groen Zoetermeer. In deze gebieden heeft veelal een aanpassing van inrichting plaatsgevonden en een structurele aanpassing in het beheer.

Bron: Groenkaart

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	19,3	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	0,0	0,0	0,0	0,0

Toelichting:
Voor 2024 en verder zijn nog geen concreet uitgewerkte projecten. De actualisatie van het programma Duurzaam en Groen volgt.

Oppervlakte natuurkerngebieden (cumulatief ha)
Omschrijving

Natuurkerngebieden (inclusief begrenzing) in het kader van de groenkaart van Zoetermeer.

Bron: CBS Statline

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	134	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	161	161	161	161

Toelichting:
Het gaat om de totale oppervlakte van groengebieden met de status ‘natuurkerngebied’.
Deze indicator is nog deels in ontwikkeling (i.o.) doordat er voor de jaren 2024 en daarna nog geen projecten zijn gedefinieerd.

CBS-Statline is vanaf 2022 de bron voor deze indicator. De verwachte jaarcijfers zijn hierop aangepast (opgehoogd, doordat we niet meer beperkt zijn tot alleen de bij de gemeente bekende projecten).
NB: deze CBS-data lopen gemiddeld 1,5 jaar achter. Dit betekent dat de cijfers over jaar X in feite de gegevens van jaar X-1 betreffen.

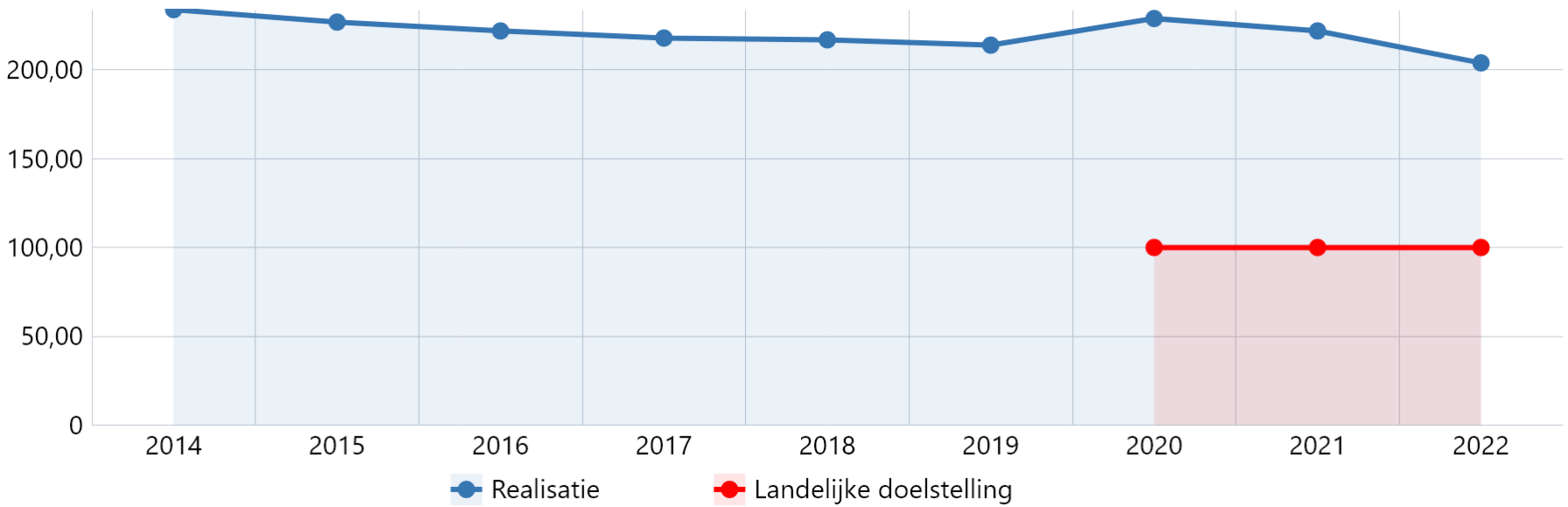
Aantal kilogram restafval per inwoner
Omschrijving

Het aantal kilogram fijn huishoudelijk restafval per inwoner bevindt zich de laatste jaren in een licht dalende trend. Voor de komende jaren is de verwachting dat het doorzet.

Bron: Gemeentelijke database

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	204	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	202	200	198	196

Trendgrafiek Aantal kilogram restafval per inwoner

Bron: Gemeentelijke database

Toelichting:
Het aantal kilogram fijn huishoudelijk restafval per inwoner bevindt zich de laatste jaren in een licht dalende trend. In de jaren 2020 en 2021 was als gevolg van de Covid 19 pandemie de hoeveelheid restafval tijdelijk hoger.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen duurzame ontwikkeling (3.1)	**4.560.647**	**4.254.078**	**3.504.306**	**3.604.516**	**3.406.399**

Toelichting:
Onder deze doelstelling zijn voornamelijk de kosten van afvalinzameling en -verwerking (en handhaving) opgenomen en de daarbij behorende opbrengst afvalstoffenheffing (en overige opbrengsten afval). Op dit product worden de reguliere milieutaken verantwoord en zijn de kosten van de aanschaf van hybride inzamelvoertuigen en een nieuwe perscontainer voor het zelfbrengdepot opgenomen in zowel de kosten als de afvalstoffenheffing. In 2024 is de afvalstoffenheffing incidenteel hoger. Dit is in totaal € 160.000. Dit komt door het verhogen van de vermogensnorm, daardoor wordt de afvalstoffenheffing bij meer inwoners kwijtgescholden (€ 130.000) en de kapitaallasten voor de aanschaf van hybride inzamelvoertuigen (€ 30.000) worden verhoogd.

Via het collegeakkoord zijn de eerder incidenteel beschikbaar gestelde middelen voor Duurzaam en Groen structureel gemaakt. Voor het aardgasvrij maken in Palenstein is budget opgenomen (2023 € 1,1 mln. 2024 € 3,1 mln. en 2027 € 2,7 mln.). De aanleg wordt gedekt vanuit de in de brede bestemmingsreserve gestorte rijksbijdrage. Ook de uitgaven vanuit het Duurzaamheidsfonds verlopen via deze doelstelling. Het rijk heeft voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid tot en met 2025 € 2 mln. per jaar subsidie beschikbaar gesteld. Hier staan even hoge kosten tegenover. Het budget voor Duurzaam is in 2024 incidenteel verlaagd met € 500.000 als onderdeel van het dekkingsplan voor extra uitgaven in 2024.

Doelstelling 3.2 Behouden kwaliteit openbare ruimte

% Van de openbare ruimte dat op het afgesproken kwaliteitsniveau zit
Omschrijving

Per kwartaal wordt op willekeurige meetlocaties de beeldkwaliteit gemeten en de procentuele scores op en boven de norm bepaald. De ambities zijn per gebiedstype vastgesteld in de Nota Onderhoud Openbare Ruimte.

Bron: Quickscan openbare ruimte

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	95 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	90 %	90 %	90 %	90 %

Toelichting:
De ambities zijn per gebiedstype vastgesteld in de Nota Onderhoud Openbare Ruimte. Afwijking tot 10% onder de afgesproken norm zijn toegestaan, vandaar de 90% in de begrotingsreeks. Zie ook Meetmethodiek Zoetermeer.

% Inwoners dat tevreden is over de openbare ruimte
Omschrijving

Stadspeiling: waardering voor de aantrekkelijkheid van de directe woonomgeving rapportcijfer 6 of hoger.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	87 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	85 %	85 %	85 %	85 %

Toelichting:
De indicator staat als ambitie op minimaal 85% tevreden inwoners over de openbare ruimte, als resultaat van de Stadspeiling.

Waardering bewoners groene kwaliteit
Omschrijving

Het rapportcijfer wat de inwoners (respondenten van de Stadspeiling) geven aan het buurt-, wijk-, stads- en regiogroen.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	7,6	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,5	7,5	7,5	7,5

Toelichting:
In de Stadspeiling wordt ook gevraagd welk rapportcijfer de inwoners geven aan het groen in de buurt, wijk, stad en regio. De indicator staat als ambitie op een 7,5.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Behouden kwaliteit openbare ruimte (3.2)	**-29.858.761**	**-33.316.446**	**-32.155.874**	**-31.969.417**	**-31.812.155**

Toelichting:
De kosten van deze doelstelling bestaan uit de budgetten voor het dagelijks, periodiek en groot onderhoud van de openbare ruimte (totaal ca. € 41 mln.).

Hierop worden de inkomsten uit de rioolheffing, parkeren en overige opbrengsten - zoals opbrengst begrafenissen - (totaal ca. € 13 mln.) in mindering gebracht. De inkomsten uit parkeren zijn al een aantal jaar lager.

Vanaf 2023 zien we een hoger negatief saldo bij deze doelstelling ten opzichte van eerder. Een aantal oorzaken:
In het Coalitieakkoord 2023-2026:

- Zijn structureel extra middelen toegekend ter verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte (€ 775.000) en bomen (€ 200.000).
- Is voor de komende vier jaar een extra impuls van € 1.500.000 per jaar voor de openbare ruimte beschikbaar gesteld.
- Is voor het vervangen van de bomen op voorstel van de bewoners € 150.000 beschikbaar.

In de Perspectiefnota 2023 (p40/41) zijn diverse incidentele en structurele hogere uitgaven aangekondigd, waarvan het inlopen van achterstanden op onderhoud kapitaalgoederen de belangrijkste is (zie ook raadsmemo achterstanden onderhoud kapitaalgoederen 2022-005908 van 25 januari 2022).

Risico's

Er is geen sprake van nieuwe bijzondere strategische risico’s die realisatie van doelstellingen mogelijk in de weg staan.

Beleidswijzigingen

Borging aansluiting openbare ruimte bij nieuwe projecten en ontwikkelingen
Om te zorgen dat de openbare ruimte goed aansluit bij nieuwe ontwikkelingen is versterking van de capaciteit noodzakelijk. Het gaat hierbij om het verankeren van maatschappelijke opgaven in het beheer en onderhoud zoals klimaatadaptatie, focus op biodiversiteit, laadpalen en deelmobiliteit. Daarnaast is aansluiting aan de voorkant bij (gebieds)programma’s en projecten ter vernieuwing en uitbreiding van de stad nodig.

De gemeente Zoetermeer staat de komende jaren voor grote opgaven. De stad heeft een leeftijd bereikt waarop veel onderdelen aan vervanging toe zijn. Daarnaast zijn er grote opgaven voor de komende gebiedsprogramma's ter vernieuwing en uitbreiding van de stad. Daarom is het nodig het beheer te professionaliseren en aan te sluiten op de projecten en programma’s die voortkomen uit de omgevingsvisie Zoetermeer 2040. Hiervoor is extra inzet op beleidsmatig niveau noodzakelijk. Toename van werkzaamheden door binnenstedelijke ontwikkelingen vraagt ook meer inzet op de specifieke onderdelen parkeren, laadpalen elektrische auto’s, klimaatadaptatie, focus op biodiversiteit en deelmobiliteit.

Uitvoeringskosten voor kabels en leidingen/Leges invoeren voor kabels en leidingen
Een netwerkbeheerder, leiding- of kabelexploitant moet voor de aanleg, instandhouding of opruiming van kabels en leidingen in openbare gronden een vergunning bij de gemeente aanvragen. Voor de afhandeling kunnen leges geheven worden. Hiervoor is in het derde kwartaal 2023 een besluit genomen.

Verbetering schoolpleinen
Gelet op het veranderende klimaat met meer warmere dagen is vergroening van versteend oppervlak een belangrijke opgave. De vergroening zorgt voor meer schaduw en koelte en het draagt bij aan minder hitte in de directe omgeving. Ook regenwater wordt beter opgenomen. Een groen schoolplein draagt bij aan de fysieke ontwikkeling en daardoor aan de gezondheid van kinderen. Het aanpakken van schoolpleinen sluit aan bij het coalitieakkoord, onderdeel

vergroening van de openbare ruimte. Het voorstel is om vier schoolpleinen onder handen te nemen met meer vergroening en verbetering aan bestaande verharding.

Buitengym
In motie 2206-69 vraagt de raad het college om in de programmabegroting budget op te nemen voor meer buitengymplekken. Met name in buurten die achteruitgaan, waaronder hoogbouwbuurten en in het Westerpark. De komende jaren worden, in samenspraak met de buurt, 6 kleinere buitengymlocaties óf 1 grotere en 2 tot 3 kleinere buitengymlocaties in verschillende wijken gerealiseerd.

Klimaatbeleid, dekking SPUK
Het rijk heeft in het coalitieakkoord voor de uitvoering van klimaatbeleid voor de periode 2022-2030 middelen beschikbaar gesteld. Toekenning van het rijksgeld loopt via de regeling 'capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid'. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft een onderzoek uitgevoerd om te bepalen welke middelen de gemeente nodig heeft in het kader van het klimaatakkoord. De bezetting in Zoetermeer is per maart 2023 op dit beleidsveld 6 fte. Dit moet op de korte termijn worden uitgebreid. Het voorstel is om de gelden voor klimaat en de energietransitie te reserveren. In het derde kwartaal 2023 volgt een raadsvoorstel met een bijbehorend bestedingsprogramma.

Verhoging vermogensnorm kwijtschelding, dekking riool- en afvalstoffenheffing
Zie hiervoor de Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen Zoetermeer 2023.

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Borging aansluiting openbare ruimte bij nieuwe projecten en ontwikkelingen	83	83	0	0
Uitvoeringskosten voor kabels en leidingen	375	375	375	375
Leges invoeren voor kabels en leidingen	-375	-375	-375	-375
Verbetering schoolpleinen	150	150	0	0
Buitengym	124	128	0	0
Klimaatbeleid	2.000	2.000	0	0
Klimaatbeleid, SPUK	-2.000	-2.000	0	0
Verhoging vermogensnorm kwijtschelding, dekking riool- en afvalstoffenheffing	-180	0	0	0
Saldo	**177**	**361**	**0**	**0**

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?
Het budget voor Leefbaarheid, duurzaam en groen wordt onder andere ingezet voor het bevorderen duurzame ontwikkeling en afvalinzameling (doelstelling 3.1) en het behouden van de kwaliteit van de openbare ruimte (doelstelling 3.2) zoals het dagelijks beheer en klein en groot onderhoud van de openbare ruimte en het beheer en exploitatie van de begraafplaats en de fietsenstallingen.

Programma 3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	38.372.570	44.587.872	39.889.470	40.411.476	34.685.137	33.106.034
Lasten	-70.200.988	-69.885.986	-68.951.838	-69.063.044	-63.050.038	-61.511.790
Resultaat	**-31.828.419**	**-25.298.114**	**-29.062.368**	**-28.651.568**	**-28.364.901**	**-28.405.756**

Aangenomen moties voorjaarsdebat

Motie nr: 2306-09 **Onderwerp: Aanpak dumpen zwerfafval**	Verzoekt het college: • Een campagne op te zetten met een breder bereik dan nu het geval is, om de bewustwording te vergroten over dit groeiende probleem; • De boetes op overtreden van de Wet Milieubeheer (WM) te verhogen; • Alle mogelijke maatregelen te nemen om het illegaal dumpen van afval tegen te gaan en hierop te handhaven. Stand van zaken: De bewustwording van dit probleem is meegenomen in de bewustwordingscampagne die in de tweede helft van 2023 is gestart. Het college verwacht een verhoging van boetes en maatregelen tegen illegaal dumpen af te doen in Q2 2024.
Motie nr: 2306-12 **Onderwerp: Van 'Kunstwerk' naar kunstwerk**	Draagt het college op: • actie te ondernemen voor een spoedige verfraaiing van de tunnelbak tijdens de huidige, of bij de volgende afsluiting; • eventueel advies te vragen aan Zoetermeerse kunstenaars over de kleurstelling; • samen te werken met relevante instanties om te voldoen aan verkeers- en veiligheidsnormen bij de verfraaiing; • te streven naar een minimale stijging van de jaarlijkse onderhoudskosten; • hiervoor een eenmalig budget van maximaal 100.000 euro vrij te maken; • dekking te vinden binnen de reserve beeldende kunst of zelf met een voorstel te komen. Stand van zaken: Het college verwacht deze motie af te doen in Q4 2024.

Motie nr: 2306-18 **Onderwerp: Mosbeton, vergroenen met mos**	Draagt het college op om: 1. Om te onderzoeken of mosbeton ook in Zoetermeer toegepast kan worden op bestaande en/of nieuwe projecten. 2. Om te onderzoeken of het ook toepasbaar is voor particulieren 3. Een terugkoppeling te geven het tweede kwartaal in 2024 Stand van zaken: Het college is een onderzoek gestart en verwacht afdoening in Q2 2024.
Motie nr: 2306-21A **Onderwerp: Elektrische straatreinigingsapparatuur voor het Stadshart**	Verzoekt het college: 1. Te onderzoeken of elektrische straatreinigingsapparatuur a la Glutonn ook voor het Stadshart toegepast zou kunnen worden. 2. Te onderzoeken of elektrische bladblazers voor het Stadshart ingezet zouden kunnen worden. 3. Terugkoppeling te geven voor februari 2024 voor de mogelijkheden en de mate van verminderde geluidsoverlast. Stand van zaken: Het college is een onderzoek gestart en verwacht afdoening in Q1 2024.
Motie nr: 2306-36A **Onderwerp: Natuurlijke Schatten voor een Groen Zoetermeer!**	Verzoekt het college: • Inwoners van Zoetermeer te faciliteren door kosteloos knotwilgtakken beschikbaar te stellen voor beplanting in hun tuinen en groene ruimtes, waarbij gebruik wordt gemaakt van de jaarlijks beschikbare knotwilgtakken. • De nodige informatie en richtlijnen te verstrekken voer de juiste planttechnieken, verzorging en onderhoud van de knotwilg aan de geïnteresseerde inwoners, inclusief informatie over de beschermende eigenschappen tegen overstromingen en hittestress. • Samen te werken met relevante partijen, zoals natuurbeschermingsorganisaties en lokale tuincentra, om de beschikbaarheid van de boompjes te waarborgen. • Voor het najaarsdebat met een dekkingsvoorstel te komen ter grootte van 50.000 euro. Stand van zaken: De motie is opgenomen in een aparte bijlage 2 Overzicht effect moties voorjaarsdebat en in het

	raadsvoorstel afzonderlijk amendeerbaar gepresenteerd. Na besluitvorming hierover in het najaarsdebat worden de financiële gevolgen verwerkt in de begroting 2024 en verder.
Motie nr: 2306-42 **Onderwerp: Aanpak zwerfvuil**	Verzoekt het college: • te onderzoeken waar prullenbakken ontbreken en hier prullenbakken te plaatsen • een communicatiestrategie te ontwikkelen om bewustwording te vergroten en preventie te bevorderen • in gesprek te gaan met scholen, zodat zij bijvoorbeeld excursies naar de dierenambulance of andere interactieve voorlichtingsactiviteiten kunnen aanbieden aan scholieren. • fastfoodrestaurants aan te spreken op hun verantwoordelijkheid om afvalbakken te plaatsen en te zorgen voor een schone omgeving van hun restaurant • voor deze maatregelen budget vrij te maken en voor te leggen bij de raad. Stand van zaken: Het college is een onderzoek gestart en verwacht afdoening in Q2 2024.
Motie nr: 2306-55 **Onderwerp: Stimuleer Circulaire Economie - hergebruik grondstoffen!**	Verzoekt het college om: • Beleid en concrete maatregelen te ontwikkelen voor een circulaire economie, gericht op het optimaliseren van grondstoffenhergebruik binnen onze gemeente; • Vanaf heden het hergebruik van straatmateriaal als uitgangspunt te hanteren bij gemeentelijke projecten en infrastructuurontwikkeling, waarbij duurzaamheidscriteria en circulaire principes leidend zijn in het aanbestedingsproces; • Actief samenwerkingen aan te gaan met andere belanghebbenden, zoals bedrijven en maatschappelijke organisaties, om het hergebruik van straatmateriaal te bevorderen en kennisdeling te stimuleren. Stand van zaken: De genoemde punten uit de motie worden zo spoedig mogelijk uitgevoerd en worden opgenomen in nieuw beleid. Momenteel is de gemeente in gesprek met regionale partners en belanghebbenden in de regio. Het doel hiervan is kennisuitwisseling en stimulering van de circulaire economie en gebruik van duurzame materialen.

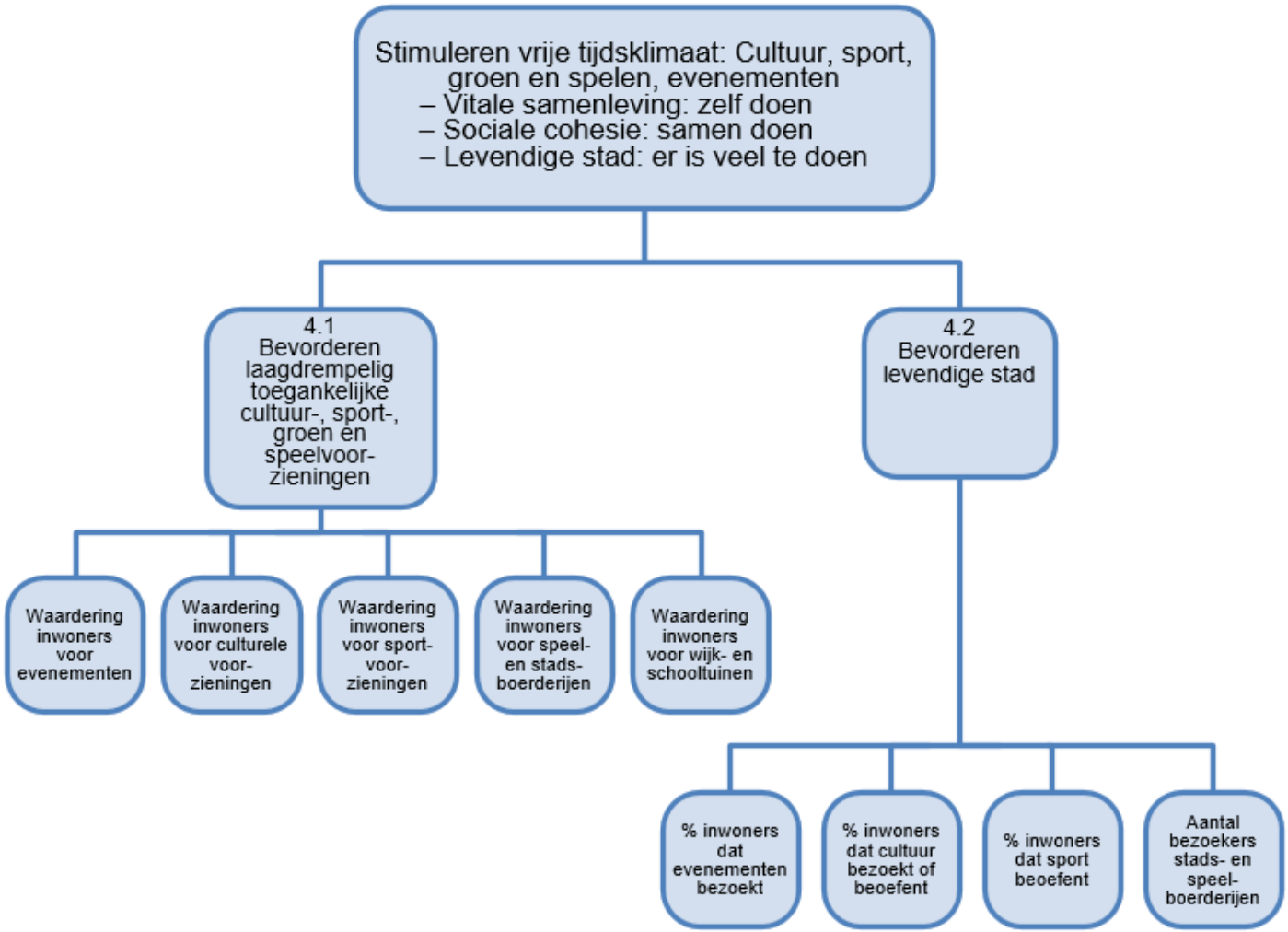
Motie nr: 2306-56 **Onderwerp: Meer prullenbakken voor een schonere gemeente**	Vraagt het college om: • Een grondige inventarisatie uit te voeren van de huidige prullenbakken in de gemeente en de behoefte aan meer prullenbakken in kaart te brengen; • Op basis van deze inventarisatie een gedegen plan op te stellen voor het plaatsen van extra prullenbakken op strategische locaties, zoals drukbezochte pleinen, parken en straten; • Het plan te richten op het vergroten van de beschikbaarheid van prullenbakken en het verminderen van de loopafstand tussen de prullenbakken; • Financieringsmogelijkheden te onderzoeken, bijvoorbeeld door samenwerking met lokale ondernemers of sponsoring, om de kosten van de extra prullenbakken te dekken; • De resultaten van het onderzoek en het plan aan de raad te presenteren, inclusief een duidelijk tijdspad voor de uitvoering. Stand van zaken: Het college maakt een plan en verwacht afdoening in Q2 2024.
Motie nr: 2306-84A **Onderwerp: Aanjagen vergroening Zoetermeer**	Verzoekt het college: • Te onderzoeken op welke manier bestaande woninghuurder, woningeigenaren, vastgoedeigenaren en woningcorporaties verleid kunnen worden om hun bezit te vergroenen om daarmee het groene karakter van de stad te versterken; • Dit mee te nemen in de uitvoeringsagenda klimaatadaptie. Stand van zaken: Het college is een onderzoek gestart en verwacht afdoening in Q1 2024.
Motie nr: 2306-96 **Onderwerp: Kinderen de straat op**	Draagt het college op: • met een plan te komen om kinderen naar buiten te krijgen, en de speelgelegenheden te laten gebruiken • hierbij het organiseren van activiteiten in bestaande speelgelegenheden mee te nemen • en mee te nemen dat goed onderhouden speelgelegenheden aantrekkelijker zijn Stand van zaken: Het college maakt een plan en verwacht afdoening in Q1 2024.

Waar staat je gemeente indicatoren

Hyperlinks naar dashboard ‘Waar staat je gemeente?’. Selecteer bij het eerste bezoek gemeente Zoetermeer

https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/duurzame-leefomgeving/
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Energietransitie/
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Programma 4 Vrije tijd

Maatschappelijk effect programma: Wat willen we bereiken?

Stimuleren vrijetijdsklimaat: kunst en cultuur, sport, groen en spelen, evenementen

Een sterke vrijetijdssector en een breed aanbod van sportieve, culturele en groene (speel)mogelijkheden dragen bij aan de ontwikkeling van de stad en zijn inwoners. Een goed vrijetijdsklimaat helpt inwoners bij hun persoonlijke ontwikkeling, bevordert hun gezondheid en geeft plezier in het dagelijks leven. Het draagt bij aan leefbaarheid en woonaantrekkelijkheid van de stad.

De combinatiefunctionarissen, de vele sport- en cultuuraanbieders, de bijbehorende accommodaties en speelvoorzieningen en de stadsboerderijen en schooltuinen helpen allemaal mee om de inwoners van Zoetermeer in beweging te krijgen, te houden en gezondheid te stimuleren. Ook in 2024 inspireren we de inwoners met grootschalige en kleinschalige activiteiten en maken we hen enthousiast om actief mee te doen.

Speerpunten in 2024:

- Infrastructuur voor vrijetijdsbesteding in de stad laten meegroeien met het inwoneraantal.
- Fysiek toegankelijke voorzieningen voor iedereen.
- Voorbereiding op de nieuwbouw voor poppodium Boerderij.
- Zoetermeers erfgoed op een nieuwe locatie onderbrengen.
- Verbeteren van de reputatie van Zoetermeer als woon-, werk-, vrijetijds- en studiestad.

Doelstellingen

Doelstelling 4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke cultuur-, sport-, groen- en speelvoorzieningen

Zoetermeer wil gastvrije stad zijn voor zowel bewoners als bezoekers. Onder gastvrij verstaan we: voor iedereen bereikbaar en toegankelijk met een aantrekkelijke, schone en veilige openbare ruimte. Hiervoor zijn sterke aanbieders van vrijetijdsbesteding en goede (openbare) culturele voorzieningen, sportaccommodaties en groen- en speelvoorzieningen nodig. Een uitdaging blijft om de vrijetijdsinfrastructuur te laten meegroeien met het oplopend inwoneraantal.

Sport

- De accommodaties van sportcomplexen worden blijvend op orde gehouden.
- In 2024 staat de langverwachte opening van het zwembad Van Tuylpark op de agenda.
- Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling sporthal Van Doorneplantsoen.

- Realisatie nieuwe sportkleedkamers aan de Scheglaan.

Kunst en Cultuur

- De culturele infrastructuur ondersteunen we met reguliere subsidies en via de herstelregeling cultuur.
- We werken aan de Uitvoeringsagenda bij de Cultuurvisie 2030, waarbij de nadruk ligt op het naar de inwoners brengen van cultuur in zes wijken.
- De raad heeft voor 2024 een overbruggingsmaatregel getroffen, zodat de wijkvestigingen Oosterheem en Rokkeveen kunnen openblijven in afwachting van extra rijksmiddelen vanaf 2025.
- We gaan verder met de projecten nieuwbouw Poppodium Boerderij en verhuizing Nationaal Videogame Museum, zodat beide belangrijke trekkers een passende huisvesting krijgen voor de komende jaren.
- We werken verder aan de plannen om het Zoetermeers erfgoed en erfgoededucatie opnieuw een plek in de stad te geven. Hierover volgt in 2024 een raadsvoorstel.
- In 2024 wordt een nieuw kunstwerk bij het zwembad opgeleverd. De uitvoering van de kunstopdracht in het Central Park zal starten en voor Palenstein gaan we een wijkkunstwerk ontwikkelen. Dit alles gebeurt in nauwe participatie met inwoners en gebruikers.

Groen, Spelen, Leren

- In 2024 wordt ingezet op het verbeteren van de toegankelijk van de locaties van GSL. De gemeente onderzoekt op welke manier het buitengebied van de speel- en stadsboerderijen heringericht kan worden zodat het toekomstbestendig is.

Erfgoed

- Aanwijzing van nieuwe gemeentelijke monumenten en beschermde stadsgezichten uit de periode 1945-1990.
- Het afronden van de kerkenvisie.
- Opstellen van de cultuurhistorische waardenkaart.
- In navolging van het jubileumjaar 2022, waarin de 60e verjaardag van de New Town Zoetermeer is gevierd, zal het erfgoed van de groeikern blijvend onder de aandacht worden gebracht op een vaste plek in de binnenstad. Hier wordt een plan voor ontwikkeld.

Doelstelling 4.2 Bevorderen levendige stad

Sporten, spelen, cultuur beoefenen en groen beleven helpen onze inwoners bij hun persoonlijke ontwikkeling en zijn belangrijk voor de mentale en lichamelijke weerbaarheid.

Sport

- Uitvoering geven aan Brede SPUK
    - De combinatiefunctionarissen vormen een belangrijke schakel tussen de inwoners, de sportaanbieders en andere (welzijns)organisaties. Zij staan dicht bij de inwoners en weten de weg binnen de gemeente te bewandelen. In 2024 komt er, mede in opdracht van het rijk, meer mogelijkheden met de combinatiefunctionarissen. Zo zullen specifieke doelgroepen, zoals ouderen en mensen met een beperking, meer aandacht krijgen.
    - In 2024 wordt de ketenaanpak Valpreventie uitgerold en uitgevoerd in samenwerking met externe partners.
    - Het herijkte Lokaal Sportakkoord volgt het Nationaal Sportakkoord en zet in op het versterken van het lokale sportaanbod, samen met aangesloten partners.
    - Vanwege de ontwikkelingen met de Brede SPUK wordt de Sportagenda 2017+ geactualiseerd met (ver)nieuw(d)e concrete doelstellingen.
- Om vraag en aanbod makkelijker bij elkaar te brengen, lanceren we een nieuwe webpagina voor vrijetijdsdoeleinden.
- Het Sportloket is het centrale punt voor alle contacten met sportaanbieders. In 2024 wordt ingezet op het versterken en optimaliseren van het loket.
- Via aanvullend budget wordt ingezet op extra ondersteuning in de vorm van procesbegeleiding voor maatwerk bij sportverenigingen.

Kunst en Cultuur

- Uitvoering geven aan de brede Spuk.
    - De combinatiefunctionarissen vormen een belangrijke schakel tussen de inwoners en de cultuuraanbieders. De inzet van de combinatiefunctionarissen Cultuur wordt in lijn gebracht met het cultuurbeleid en uitgebreid naar - vooral - de doelgroep tot 18 jaar.
- In 2024 geven we extra aandacht aan de cultuurdeelname onder jongeren, omdat jongeren door de coronacrisis extra zijn geraakt. Projecten voor, door en met jongeren tussen de 14 en 27 jaar krijgen een extra stimulans via een subsidieregeling.
- Daarnaast krijgen culturele projecten die een bijdrage leveren aan de doelen van de Cultuurvisie 2030, een extra impuls via de subsidieregeling Culturele projecten.
- Het realiseren van een sociaal culturele broedplaats voor jongeren in Palenstein.
- In 2024 wordt een lokaal mediabeleid aan de Raad voorgelegd, om een kader voor ondersteuning aan lokale journalistieke instellingen te bieden.
- Naast het reguliere onderhoud aan circa 110 kunstwerken krijgt het kunstwerk De IJsslee in 2024 een grote opknapbeurt.

Groen, Spelen, Leren

- In 2024 introduceren we een Doe-Boek voor leerlingen van groep 6 om buiten spelen te stimuleren.
- Omdat steeds meer bezoekers de locaties van GSL weten te vinden wordt meer ingestoken op het promoten en stimuleren van thema's als duurzaamheid en positieve gezondheid. Met externe partners organiseren we op de de stadsboerderijen en wijktuinen en op scholen laagdrempelige, activiteiten rondom de thema's (Zoetermeerse) flora en fauna, klimaat, duurzaamheid en positieve gezondheid.
- Nieuwe speurtochten worden gelanceerd op de stadsboerderijen.
- In 2024 werkt de nieuwe netwerkregisseur aan een doorontwikkeling van Groen, Spelen, Leren.

Citymarketing

- Via de UITagenda Zoetermeer informeert Bureau Citymarketing Zoetermeer de juiste doelgroep op de juiste manier om de belangrijkste doelgroepen te wijzen op het aanbod van evenementen, cultuur, sport en groen in de stad.

Evenementenloket

- Het nieuwe evenementenloket is het centrale aanspreekpunt voor organisatoren en de verantwoordelijk voor de uitvoering het nieuwe evenementenbeleid.
- Er komt een toegankelijke subsidieprocedure aansluitend bij de behoeften van de aanvragers.

Indicatoren, trendgrafieken en financiën

Doelstelling 4.1 Bevorderen laagdrempelig toegankelijke cultuur-, sport-, groen- en speelvoorzieningen

Waardering inwoners voor evenementen
Omschrijving

Som van de (gewogen naar aantal respondenten) gemiddelde rapportcijfers van de respondenten van de Stadspeiling voor grootschalige en kleinschalige evenementen gedeeld door 2.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	7,7	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,9	7,9	7,9	

Toelichting:

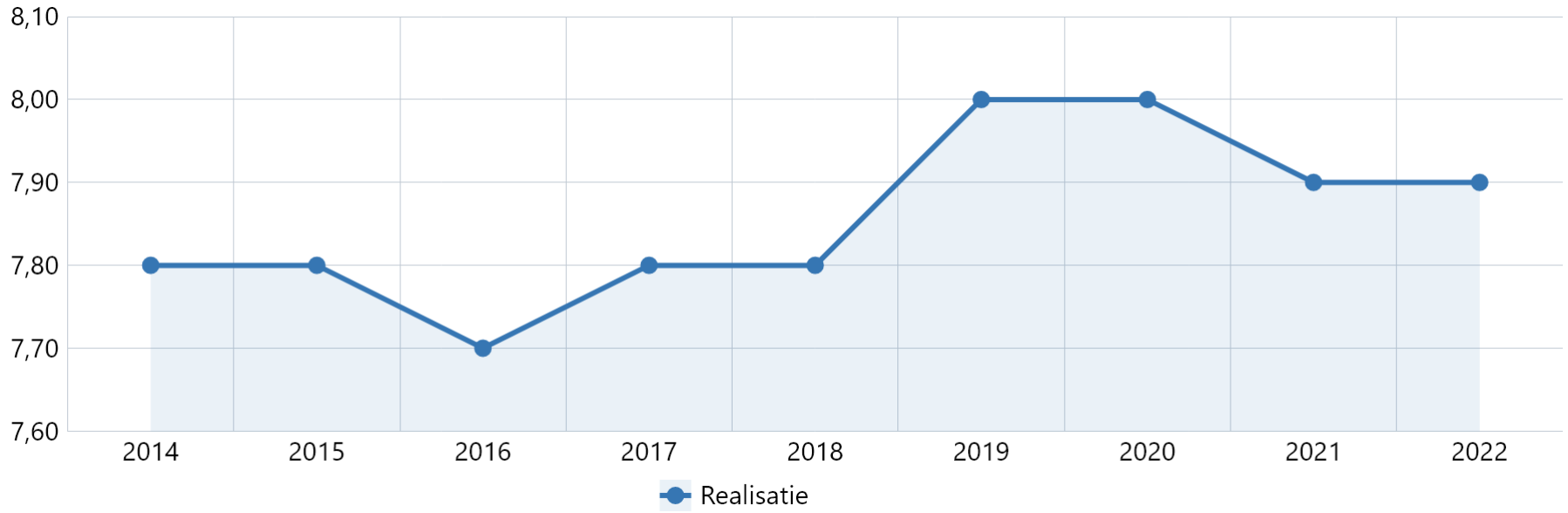
Waardering inwoners voor culturele voorzieningen
Omschrijving

Som van de (gewogen naar aantal respondenten) gemiddelde rapportcijfers van de respondenten van voor het Nationaal Videogame Museum, CKC & partners, Bibliotheek Zoetermeer, Stadstheater Zoetermeer, Poppodium Boerderij en Franx gedeeld door 6.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	7,9	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,9	7,9	7,9	7,9

Trendgrafiek Waardering inwoners voor culturele voorzieningen

Bron: Stadspeiling

Toelichting:

Waardering inwoners voor sportvoorzieningen
Omschrijving

Som van de gemiddelde rapportcijfers van de respondenten van de Stadspeiling voor binnensportvoorzieningen, buitensportvoorzieningen, zwembaden, commerciële sportvoorzieningen en sportverenigingen gedeeld door 5.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	6,6	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,2	7,2	7,2	

Toelichting:

Waardering inwoners voor speel- en stadsboerderijen
Omschrijving

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie		-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,5	7,5	7,5	7,5

Toelichting:
Deze waardering is nieuw en vanaf 2024 opgevoerd. Zodoende zijn er nog geen eerdere cijfers bekend.

Waardering inwoners voor wijk- en schooltuinen
Omschrijving

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie		-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,5	7,5	7,5	7,5

Toelichting

Toelichting:
Deze waardering is nieuw en vanaf 2024 opgevoerd. Zodoende zijn er nog geen eerdere cijfers bekend.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen laagdrempelig toegankelijke culturele en sportvoorzieningen (4.1)	**-14.083.966**	**-15.965.940**	**-16.690.658**	**-14.654.192**	**-14.792.471**

Toelichting:
Met het budget bekostigen we de meerjarige subsidiëring van de culturele basisvoorzieningen. Ook kleinere culturele instellingen krijgen uit dit budget een jaarsubsidie. Op aanvraag worden kleine incidentele subsidies verstrekt voor eenmalige culturele projecten. Ook betalen we uit dit budget de exploitatie van onze voorzieningen voor natuur- en milieueducatie (de drie stadsboerderijen, de speelboerderij en de wijk- en schooltuinen), de sport- en welzijnsaccommodaties. De verschillen tussen opeenvolgende jaren ontstaan door de stijging van de exploitatiekosten van de accommodaties. Er wordt geïnvesteerd in het toegankelijker maken van de accommodaties. In 2025 staat € 2 mln. begroot voor de herinrichting van de buitenruimte en de mogelijk noodzakelijke aanpassingen en verplaatsingen van kleine (dieren)verblijven van de GSL locaties.

Doelstelling 4.2 Bevorderen levendige stad

% Inwoners dat evenementen bezoekt
Omschrijving

% respondenten van de Stadspeiling dat grootschalige evenementen en/of kleinschalige evenementen bezoekt.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	36 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	42 %	42 %	42 %	42 %

Toelichting:

% Inwoners dat cultuur bezoekt of beoefent
Omschrijving

% respondenten van de Stadspeiling dat een culturele voorziening heeft bezocht of dat een eigen culturele activiteit heeft beoefend.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	80 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	84 %	84 %	84 %	84 %

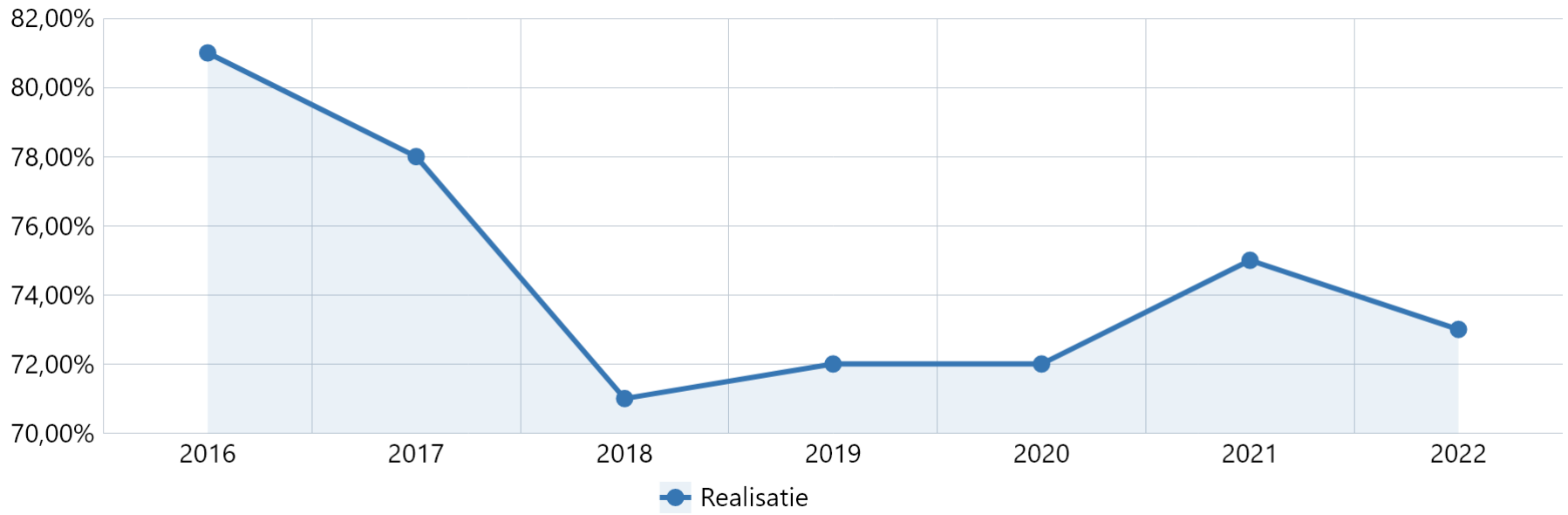
Toelichting:

% Inwoners dat sport beoefent
Omschrijving

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	73 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	72 %	72 %	72 %	72 %

Trendgrafiek % Inwoners dat sport beoefent

Bron: Stadspeiling

Toelichting:

Aantal bezoekers stads- en speelboerderijen
Omschrijving

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie		-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	300.000	300.000	300.000	300.000

Toelichting:
Deze waardering is nieuw en vanaf 2024 opgevoerd. Zodoende zijn er nog geen eerdere cijfers bekend.

Financien

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen levendige stad (4.2)	**-6.671.763**	**-6.930.305**	**-6.898.416**	**-6.314.241**	**-6.679.219**

Toelichting:
Met het budget bekostigen we sport-, spel- en vrijetijdsontwikkeling, amateurkunst en cultuureducatie, het Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC), het onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte, evenementen en het monumentenbeleid. De verschillen tussen opeenvolgende jaren ontstaan door de extra cofinanciering voor de Brede SPUK-regeling.

Risico's

Indexering maatschappelijk vastgoed
Het is nog onduidelijk hoe de indexering op maatschappelijk vastgoed zich zal ontwikkelen. Daardoor is het onzeker of er voldoende subsidiebudget beschikbaar is om de indexering (gedeeltelijk) te compenseren.

Beleidswijzigingen

Brede regeling combinatiefunctionarissen
De gemeente Zoetermeer neemt al jaren deel aan de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen (BRC). Sinds 2023 is deze regeling ondergebracht in de Brede SPUK (zie ook programma 2). Vanuit het rijk wordt 40% dekking voor deze regeling gerealiseerd, de overige 60% wordt door de gemeente aangevuld. Per 2023 heeft Zoetermeer door een nieuwe verdeelsleutel van het rijk een hogere rijksbijdrage voor de uitvoering van de BRC ontvangen. Om deze maximaal te kunnen benutten, is een hoger bedrag aan cofinanciering toegezegd. In totaal is er voor € 582.000 extra toegevoegd aan de regeling BRC, waarvan € 233.000 (40%) wordt gedekt door het rijk en 60% wordt aangevuld door de gemeente. Vanwege de onzekerheid of de Brede SPUK, inclusief de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen, na 2026 in dezelfde vorm en met dezelfde financiële slagkracht doorgaat, is er enkel voor 2024 en 2025 60% cofinanciering voor het extra deel toegezegd.

Uitvoering Sportakkoord
Vanuit het rijk is nieuwe verdeling gemaakt van de rijksmiddelen voor de uitvoering van het Lokaal Sportakkoord. Gemeente Zoetermeer heeft een hogere bijdrage voor de uitvoering van het Lokaal Sportakkoord toegewezen gekregen. Ten opzichte van de bestaande regeling is er € 29.000 extra toegevoegd.

Verenigingsondersteuning en onderzoek sportbeleid
'Vitale sportaanbieders' is een belangrijk speerpunt in het sportbeleid. Om sportaanbieders vitaal te maken en te houden, ondersteunt de gemeente verenigingen. Dit gebeurt onder andere via bijeenkomsten, workshops en nieuwsbrieven voor alle verenigingen, maar ook via individuele gesprekken. Er is behoefte aan (extra) procesbegeleiding, bijvoorbeeld bij het komen tot een onderlinge samenwerking of fusie. Daarnaast komen er binnen het sportbeleid en verenigingsondersteuning steeds meer en nieuwe vraagstukken naar voren waarover verder onderzoek noodzakelijk is. Hiervoor is voor 2024 en 2025 aanvullend budget toegewezen.

SPUK IDO Bibliotheek
De openbare bibliotheek heeft een Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). Hier kunnen inwoners terecht voor vragen over digitale dienstverlening en het regelen van onlinezaken. Voorheen kreeg de bibliotheek middelen van het rijk. Vanaf 2023 krijgt de gemeente de regie over de IDO en ontvangt daarvoor vanaf 2023 een SPUK. De bibliotheek is door het rijk aangewezen als de uitvoeringspartner. De SPUK-middelen worden als subsidie aan de bibliotheek beschikbaar gesteld, voor financiering en promotie van de IDO en voor netwerkregie van de voor de IDO relevante organisaties. De gemeente hoeft zelf niets bij te leggen.

SPUK Impuls Jongerencultuur
Er wordt in 2024 uitvoering gegeven aan de tijdelijke Impuls jongerencultuur van het rijk, door culturele projecten die zich richten op jongeren financieel te ondersteunen. De SPUK Impuls Jongerencultuur is een regeling vanuit het rijk om extra ondersteuning te bieden aan lokale organisaties en initiatieven voor jongeren om zich creatief te ontwikkelen. De gemeente hoeft zelf niets bij te leggen.

Toegankelijk maken vastgoedportefeuille
Openbare gebouwen moeten ook bezoekbaar zijn voor mensen met een handicap of beperking. Om dit te realiseren worden de noodzakelijke aanpassingen aan het gemeentelijk vastgoed uitgevoerd.

Westpunt, bezoekerscentrum Westerpark
Het Westpunt is een voorziening in het Westerpark van waaruit vrijwilligersorganisatie stichting Vrienden van de Natuurtuin de omgeving beheert. Het Westpunt is in 2019 afgebrand. Omdat de verzekeringsuitkering niet voldoende was voor de herbouw van het Westpunt, heeft de gemeente een aanvullende dekking geleverd voor het exploitatiebudget. Na goedkeuring van het plan in de raad gaat in 2024 de herbouw gestart worden.

Netwerkregisseur Groen Spelen Leren (GSL)
Zoetermeer moet (ook) in 2040 een duurzame en leefbare stad zijn. Groen, Spelen, Leren levert met de speel- en stadsboerderijen, school- en wijktuinen en buitengebieden hier een belangrijke bijdrage aan. Op dit moment is de visie op hoe GSL een bijdrage kan leveren beperkt. De nieuwe netwerkregisseur GSL gaat samen met interne en externe partijen toekomstgericht beleid vanuit GSL te maken. Die kan (toekomstige) behoeften inventariseren, een gezamenlijke visie opstellen en de uitvoeringsagenda coördineren. Ook kan de netwerkregisseur GSL de (on)mogelijkheden van een nieuwe locatie onderzoeken, bijvoorbeeld als onderdeel van het ontwikkeltraject Entree, en deze vervolgens realiseren. De functie van netwerkregisseur GSL is tijdelijk voor de jaren 2023

tot en met 2025. Tevens wordt voor dezelfde periode werkbudget gevraagd. In deze periode wordt een visiedocument opgesteld en volgt een raadsvoorstel voor toekomstig beleid en financiering.

Korting indexatie huurders gemeentelijk vastgoed
Om de gevolgen van de inflatie te beperken heeft de raad van de gemeente Zoetermeer op 11 april 2023 besloten om huurders van gemeentelijk vastgoed 8% huurkorting te verlenen.

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Brede regeling combinatiefunctionarissen	582	582	0	0
Brede regeling combinatiefunctionarissen, cofinanciering 60%	-233	-233	0	0
Uitvoering Sportakkoord	29	29	9	0
Sportakkoord, rijksbijdrage	-29	-29	-9	0
Verenigingsondersteuning en onderzoek sport	50	50	0	0
IDO bibliotheken	122	122	122	122
SPUK IDO bibliotheken	-122	-122	-122	-122
Impuls jongerencultuur	295	0	0	0
SPUK Impuls jongerencultuur	-295	0	0	0
Toegankelijk maken vastgoedportefeuille	1.325	1.044	0	0
Westpunt, bezoekerscentrum Westerpark	0	17	17	17
GSL, netwerkregisseur	116	116	0	0
Korting indexatie huurders gemeentelijk vastgoed	563	375	188	0
Saldo	**2.403**	**1.951**	**205**	**17**

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?

Programma 4. Vrije tijd	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	9.952.403	10.950.428	12.049.833	11.729.052	11.660.331	11.124.949
Lasten	-28.358.308	-31.706.157	-34.946.078	-35.318.126	-32.628.764	-32.596.639
Resultaat	**-18.405.905**	**-20.755.729**	**-22.896.245**	**-23.589.074**	**-20.968.433**	**-21.471.690**

Aangenomen moties voorjaarsdebat

Motie nr: 2306-14 **Onderwerp: Ruimte(n) voor cultureel ondernemerschap**	Roept het college op: • Binnen de uitvoeringsagenda van de cultuurvisie 2030 de schaarste en behoefte aan respectievelijk realisatie van makersplaatsen, broedplaatsen en ateliers met voorrang te adresseren vanuit een integrale en proactieve benadering waarbij vanuit het perspectief van mogelijkheden wordt gedacht; • Over de resultaten en voortgang expliciet in de met de raad te delen halfjaarlijkse monitoring van de uitvoeringsagenda te rapporteren. Stand van zaken: Het college verwacht de beantwoording van de motie voor het najaarsdebat 2023 af te doen.
Motie nr: 2306-15 **Onderwerp: Maak tijdelijke huurkorting definitief**	Verzoekt het college: • geld te reserveren om de tijdelijke huurkorting van 2023 (raadsvoorstel indexatie huurders gemeentelijk vastgoed van 11 april 2023) voor sportclubs en verenigingen structureel te maken; • hiervoor dekking te zoeken. Stand van zaken: De huurkorting betreft € 750.000 minder inkomsten per jaar. Binnen de huidige begroting is hiervoor geen dekking beschikbaar. Het nadeel van 2023 wordt ten laste van het rekeningsaldo gebracht. De motie is opgenomen in een aparte bijlage 2 Overzicht effect moties voorjaarsdebat en in het raadsvoorstel afzonderlijk amendeerbaar gepresenteerd. Na besluitvorming hierover in het najaarsdebat worden de financiële gevolgen verwerkt in de begroting 2024 en verder. Het nadeel van 2023 wordt ten laste van het rekeningsaldo gebracht.
Motie nr: 2306-23 **Onderwerp: Jonge geesten, Open Boeken gratis bibliotheekpas voor jongeren 18-24 jaar**	Draagt het college op: • In gesprek te gaan met de bibliotheek en te faciliteren dat het gratis lidmaatschap van de bibliotheek te verhogen van 18 jaar naar 24 jaar; • Een campagne op te zetten om jongeren bewust te maken van de voordelen van een bibliotheeklidmaatschap en alternatieve bronnen en diensten voor te stellen die hun behoeften kunnen ondersteunen;

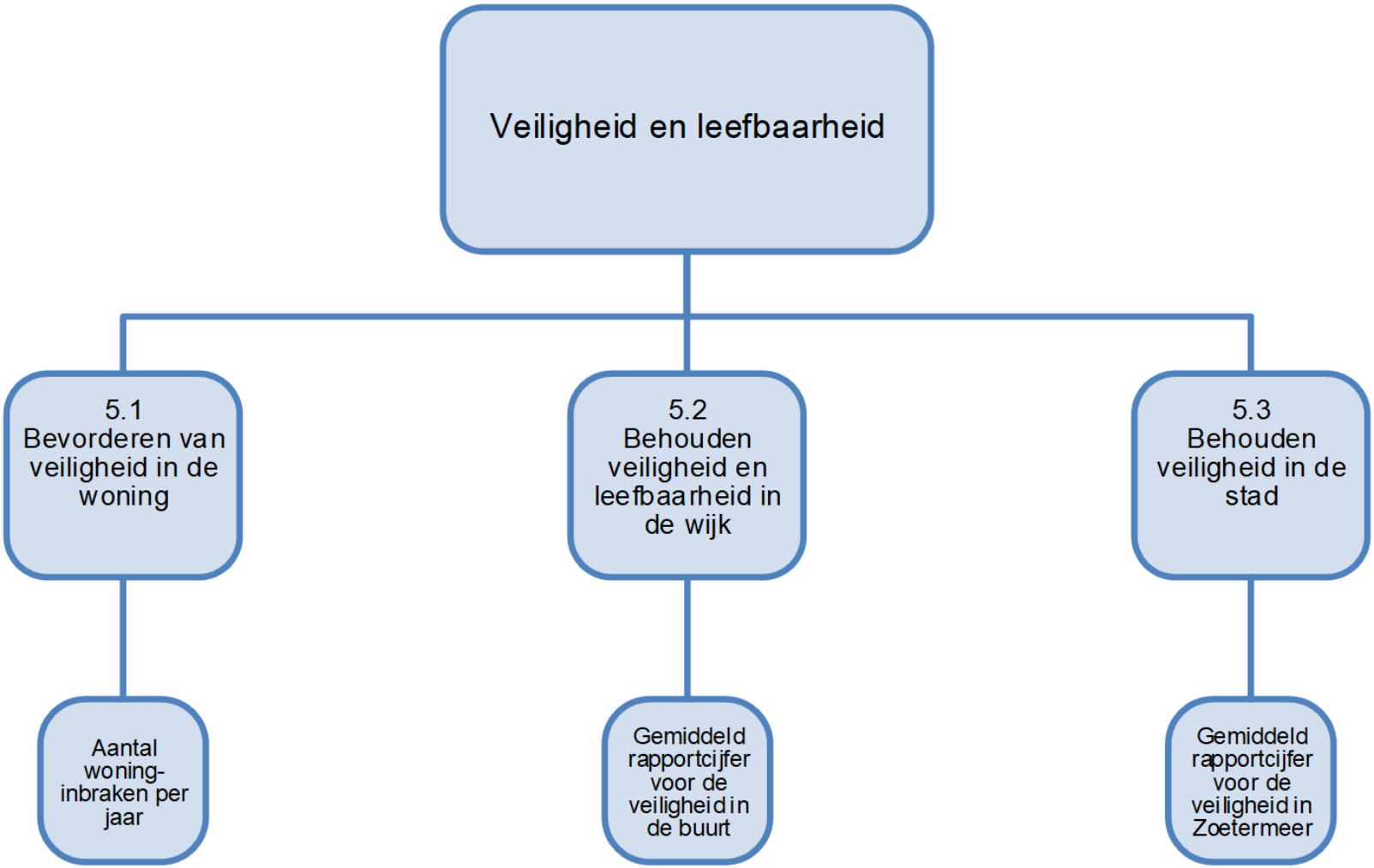
	• De effecten van deze verandering te monitoren en evalueren, en de resultaten terug te koppelen aan de gemeenteraad. Stand van zaken: Samen met de bibliotheek wordt gekeken of en, zo ja, hoe uitvoering gegeven kan worden aan deze motie. Hiervoor is geen budget beschikbaar.
Motie nr: 2306-31 **Onderwerp: Overbrugging voor de Zoetermeerse bibliotheek**	Verzoekt het college: • Om 167.000 euro in de begroting voor het jaar 2024 op te nemen voor een overbruggingssubsidie voor de bibliotheek; • Te onderzoeken hoe deze taakstelling opgelost kan worden met de Rijksbekostiging die vanaf 2025 wordt uitgekeerd; • Bij de dekking van deze overbruggingsmaatregelen te zoeken naar een combinatie van mogelijk te ontvangen tijdelijke Rijkssubsidie, eventuele reallocaties van de middelen die bestemd zijn voor de verbouwing van de bibliotheek in Rokkeveen en een bedrag ten laste van het begrotingssaldo; • De bibliotheek te betrekken bij de uitwerking van deze overbruggingsmaatregelen. Stand van zaken: De motie is opgenomen in een aparte bijlage 2 Overzicht effect moties voorjaarsdebat en in het raadsvoorstel afzonderlijk amendeerbaar gepresenteerd. Na besluitvorming hierover in het najaarsdebat worden de financiële gevolgen verwerkt in de begroting 2024 en verder.
Motie nr: 2306-46A **Onderwerp: Deze zomer naar het zwembad**	Verzoekt het college: • In het zomerseizoen van 2024 alle inwoners van Zoetermeer een zwembadkaartje aan te bieden; • Hiervoor dekking te vinden uit de te verwachten hogere renteopbrengsten, voortvloeiend uit de opgebouwde reservepositie van de gemeente Zoetermeer. Stand van zaken: Met Optisport is overleg gevoerd over de praktische uitwerking van deze motie. Bij zulke grote aantallen moet er enorm veel geregeld worden wat betreft logistiek en planning. De motie is opgenomen in een aparte bijlage 2 Overzicht effect moties voorjaarsdebat en in het raadsvoorstel afzonderlijk amendeerbaar gepresenteerd. Na besluitvorming hierover in het najaarsdebat worden de financiële gevolgen verwerkt in de begroting 2024 en verder.

Motie nr: 2306-50 **Onderwerp: De (spel)regels versimpelen**	Verzoekt het college: • Zoveel mogelijk beperkende maatregelen te schrappen; • Alle mogelijke inspanningen te verrichten om ervoor te zorgen dat er geen ongebruikte gelden overblijven binnen het Sportakkoord. Stand van zaken: Half augustus is het voor het eerst besproken in de regiegroep van Lokaal Sportakkoord. Voorbereidingen worden getroffen.
Motie nr: 2306-80 **Onderwerp: Wachtlijsten zwemles**	Draagt het college op: • De brief bij de zwemcheque uit te breiden met een link naar de informatie op Zoetermeerwijzer; • De zwemaanbieders aan te moedigen en te helpen om informatie over wachtlijsten en kosten centraal inzichtelijk te maken; • De site Zoetermeerwijzer uit te breiden met deze informatie over wachtlijsten en kosten. Stand van zaken: Begin van het nieuwe schooljaar is er contact opgenomen met de verschillende aanbieders (private ondernemers en verenigingen).
Motie nr: 2306-96 **Onderwerp: Kinderen de straat op**	Draagt het college op: • Met een plan te komen om kinderen naar buiten te krijgen, en de speelgelegenheden te laten gebruiken • Hierbij het organiseren van activiteiten in bestaande speelgelegenheden mee te nemen • En mee te nemen dat goed onderhouden speelgelegenheden aantrekkelijker zijn Stand van zaken: Op het moment van schrijven wordt een Netwerkregisseur Groen, Spelen, Leren geworven. Deze medewerker gaat aan de slag met deze motie.

Waar staat je gemeente indicatoren

’Hyperlinks naar dashboard ‘Waar staat je gemeente?’. Selecteer bij het eerste bezoek gemeente Zoetermeer
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/sport-en-cultuur/
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Programma 5 Veiligheid

Maatschappelijk effect programma: Wat willen we bereiken?

Veiligheid en leefbaarheid

Het behouden en verbeteren van een veilige woon-, werk- en leefomgeving is en blijft een voortdurend aandachtspunt waaraan samen met inwoners, ondernemers en ketenpartners op wijk- en stadsniveau wordt gewerkt. Hierbij wordt verbinding gezocht met interne en externe stakeholders.

Speerpunten in 2024: Wat gaan we daarvoor doen?
Voor een veilig Zoetermeer. Kadernota veiligheidsbeleid 2023-2026 is door de raad vastgesteld. De aanpak van de volgende al bestaande speerpunten wordt voortgezet:

- problematische jeugdgroepen;
- ondermijning;
- maatschappelijk ongenoegen en extremisme;

Nieuwe speerpunten zijn:
Digitale criminaliteit
In 2024 wordt naar verwachting geïnventariseerd wat de aanpak van dit speerpunt in de praktijk wordt. Voor de gemeente ligt er vooral een taak op de gebieden bewustwording en voorlichting.

Zorg en veiligheid

- Op het snijvlak van veiligheid en zorg doen zich soms problemen voor die eenvoudig zijn op te lossen. Het betreft personen die overlast veroorzaken of zelfs crimineel gedrag vertonen, maar ook zorg en hulp nodig hebben. Daarom is de Zorg- en Veiligheidskamer Zoetermeer (kortweg: ZVK) opgericht. In dit ZVK werken diverse partners uit het sociaal en veiligheidsdomein samen om deze ingewikkelde en zorgelijke gevallen te behandelen. De praktijk uitwijzen of de persoonsgerichte aanpak beter vorm krijgt en de verbinding tussen zorg en veiligheid wordt versterkt.
- Daar waar nodig wordt een tijdelijk huisverbod opgelegd of een crisismaatregel genomen.

Jeugdaanpak
De afgelopen jaren is Zoetermeer opgeschrikt door een aantal heftige geweldsincidenten waarbij jongeren bij betrokken waren. Ook in omliggende steden en regio’s is deze problematiek van rivaliserende jeugd en excessief geweld aan de orde. Zowel lokaal, met onder andere onderwijsinstellingen, jongerenwerk, jeugdbeschermers en politie, als regionaal wordt deze problematiek aangepakt. De samenwerking met Gemeenten Den Haag en Delft en het Zorg en Veiligheidshuis Haaglanden wordt voortgezet en verder ontwikkeld.

IPTA 2023 en verder
Het intensieve coachingstraject Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid (kortweg: IPTA) wordt voortgezet om jongeren die dreigen af te glijden in criminaliteit preventief te kunnen aanpakken. Door medefinanciering vanuit het sociaal domein wordt IPTA domeinoverstijgend geborgd.

Ontvangen subsidie IPTA van ministerie in 2024 en verder
De subsidie voor 2024 is toegekend. De subsidie wordt gebruikt om de inzet van twee IPTA-coaches en de projectleider van de aanpak te borgen. Bij het coalitieakkoord zijn vanaf 2023 structureel middelen beschikbaar gesteld als aanvulling op de subsidie.
De vervolgfinanciering vanaf 2025 zal in de loop van 2024 worden aangevraagd. De verwachting is dat de subsidie vanuit het rijk wordt voortgezet.

RIO (re-integratie officier ex-gedetineerden)
De subsidie voor RIO is toegekend voor 2023 en 2024. De inzet van 1 Fte is hierdoor geborgd tot en met 2024. De vervolgfinanciering vanaf 2025 wordt in de loop van 2024 aangevraagd. De verwachting is dat de subsidie vanuit het rijk wordt voortgezet.

Dealbreakers
Dealbreakers is een pilot, gefinancierd door het ministerie van Justitie en Veiligheid, gericht op het voorkomen van jonge aanwas in de drugscriminaliteit. Het project is gestart in 2021. Het ministerie heeft opnieuw een financiële bijdrage toegekend voor maximaal € 200.000 waarmee het project kan worden voorgezet over de periode van 1 januari 2023 tot 31 december 2024.

Campagnes tegen wapenbezit onder jongeren
Samenwerking met netwerkpartners (politie, scholen, jongerenwerk).
Naar aanleiding van de evaluatie van het landelijk actieplan 'Wapens en Jongeren' is besloten de campagne niet meer op jongeren te richten. Uit de evaluatie is gebleken dat de aandacht op wapenbezit een averechts effect zou kunnen hebben op het veiligheidsgevoel onder jongeren. Uit de evaluatie is ook gebleken dat er meer inzet nodig is van de hulpverleners en rolmodellen om de jongeren heen.
De ontwikkeling voor het omvormen van de campagne naar een platform voor hulpverleners waarop zij terecht kunnen voor preventieaanbod van de gemeente Zoetermeer, is in gang gezet. Hierin worden ook de trajecten met rolmodellen aangeboden. De veiligheidspartners worden hierbij betrokken (o.a. scholen, politie, jongerenwerk en Halt).

Ondermijning
De ondermijningsaanpak wordt in 2024 (en verder) verbreed. Naast een blijvende focus op bedrijventerreinen willen we zicht krijgen op de aard en omvang van vastgoedcriminaliteit, illegale prostitutie (in relatie tot de beautybranche) en drugscriminaliteit. Deze thema’s worden als risico benoemd in het ondermijningsbeeld en het rekenkameronderzoek, maar zijn vooralsnog een blinde vlek. Hierbij vindt naast een inhoudelijke focusverschuiving ook een verschuiving plaats in de doelgroepen waarop wij ons richten. Waar dit eerst met name ondernemers en bedrijven waren, zal nu ook gericht worden op inwoners en (woon)wijken. Door zicht te creëren op de aard en omvang van de problematiek, kan bepaald worden welke aanpak nodig is. Het kan hierbij zowel gaan om een aanpak op fenomeenniveau als op niveau van het individu, onderneming of locatie.

Het doel van de Zoetermeerse aanpak van ondermijning blijft het voorkomen, signaleren en aanpakken van ondermijnende criminaliteit. Hiertoe wordt zowel monodisciplinair als integraal (samen)gewerkt met andere afdelingen en externe partners.

Er is blijvend aandacht voor het weerbaarder maken van de stad. Zo wordt meegedacht over het te actualiseren Bibob-beleid en de toepassing daarvan, het tegengaan van gelegenheidsstructuren o.a. door mee te werken aan een gebiedsvisie voor bedrijventerreinen, en zal ingezet worden op het vergroten van het bewustzijn van specifieke doelgroepen zowel in- als extern.

Extremisme en maatschappelijk ongenoegen
Het doel van de Zoetermeerse aanpak is om te komen tot een kwalitatieve en duurzame aanpak waarin er voor alle Zoetermeerse inwoners een veilig leefgebied wordt gecreëerd door hun weerbaarheid te versterken en veiligheidsrisico's te voorkomen en tegengaan.
Dit doen wij, onder andere, door in te zetten op:

- informatie- en kennisvergaring;
- bewustwording van en inzetten op lokale fenomenen;
- deskundigheidsbevordering van professionals;
- ontwikkelen en inzetten van interventies gericht op het weerbaar maken van kwetsbare groepen;
- persoonsgerichte aanpak;
- opbouwen en onderhouden van een (in)formeel netwerk

Tot nu toe is er jaarlijks financiële steun ontvangen d.m.v. de Versterkingsgelden om de lokale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme te versterken.

Handhaving
Basis op orde handhaving: prio jeugd, ondermijning, snelheid meldingen/incidenteel extra impuls handhaving – dekking fonds Zoetermeer 2040.
Door de extra gelden wordt extra formatie beschikbaar gesteld voor de jeugdboa, het meldingenproces en projecten. Door deze uitbreidingen wordt de inzetbaarheid en zichtbaarheid van de boa's in de openbare ruimte versterkt en vergroot en wordt de samenwerking in de regio en met ketenpartners versterkt.
Daarnaast worden knelpunten in de bedrijfsvoering weggenomen, wordt sturing georganiseerd. Hierbij wordt ingezet op een toekomstbestendige inrichting van het team waarbij rekening wordt gehouden met verdere groei.

Pilot innen Bestuurlijke Boetes
Per 1 januari 2024 treedt de nieuwe systematiek (BBOOR) voor het innen van de bestuurlijke boetes in werking. Dit houdt in dat per die datum de te innen bedragen te gunste komen van de gemeente Zoetermeer. De nieuwe systematiek wordt door middel van een pilot vormgegeven. De pilot duurt één jaar. Aan het eind van de pilot wordt een evaluatie uitgevoerd.
Tot op heden kwamen de opbrengsten van de opgelegde (bestuurlijke) boetes ten gunste van het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB). Het gaat hier alleen om overtredingen op de Algemene plaatselijke verordening (Apv). Het opleggen van de boetes valt onder de reguliere taken van team Handhaving/ gemeentelijke boa's. De kosten voor het opleggen van de bestuurlijke boetes vallen onder de reguliere kosten voor de buitengewone opsporingsambtenaren/team handhaving.

Doelstellingen

Doelstelling 5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning

De aanpak woonoverlast wordt voortgezet. De verbinding met zorg wordt daar waar van toepassing gelegd. De evaluatie van het meldpunt wordt uitgesteld tot 2024.
De aanpak van woonoverlast is structureel gemaakt. De coördinator en een medewerker gaan onverkort met de aanpak door.

Het tijdelijk huisverbod wordt, daar waar nodig, opgelegd. dit is een maatregel die zowel repressief als preventief is. Deze maatregel is repressief omdat de pleger van het geweld voor een periode van maximaal 28 dagen uit huis wordt gezet. Deze maatregel is preventief omdat de zorg- en hulpverlening voor alle partijen (dader, slachtoffer en kinderen) wordt opgestart. Er worden veiligheidsafspraken gemaakt om te voorkomen dat opnieuw huiselijk geweld wordt gepleegd.

Doelstelling 5.2 Behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk

Het budget wordt ingezet voor projecten op het gebied van veiligheid en leefbaarheid in de wijken. Hieronder vallen onder andere de inzet van team Handhaving, de projectaanpak jaarwisseling, cameratoezicht, Buurtpreventieteams, Whatsapp Heterdaadkracht en diverse participatie projecten met bewoners.

Doelstelling 5.3 Behouden veiligheid in de stad

Het budget wordt grotendeels besteed aan de deelnemersbijdrage aan de volgende gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden:

- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden (VRH);
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden (ODH);
- Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC);
- Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid (RSIV);
- Zorg- en veiligheidshuis Haaglanden.

Indicatoren, trendgrafieken en financiën

Doelstelling 5.1 Bevorderen van de veiligheid in de woning

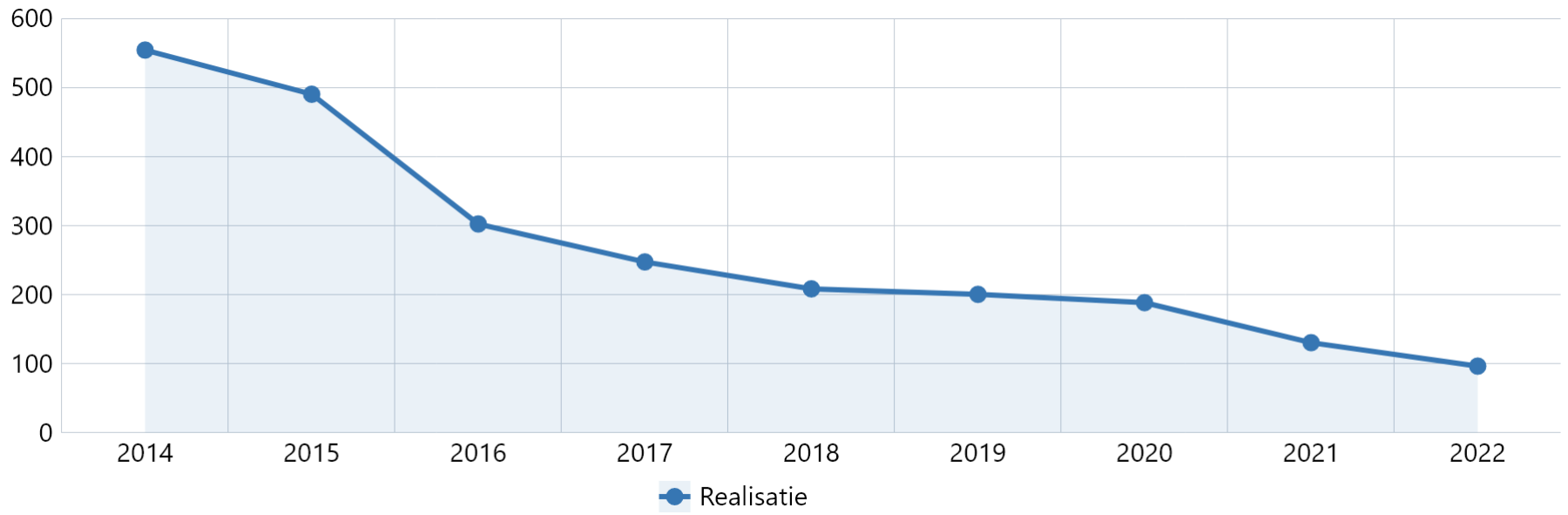
Aantal woninginbraken per jaar
Omschrijving

Het aantal geschatte woninginbraken per jaar op basis van misdrijfcijfers van politie.

Bron: Politie

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	96	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	180	180	180	180

Trendgrafiek Aantal woninginbraken per jaar

Bron: Politie

Toelichting:
Er wordt voorlichting gegeven over inbraakpreventie om het aantal woninginbraken tegen te gaan.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen van de veiligheid in de woning (5.1)	**647.751**	**667.167**	**626.667**	**286.167**	**-13.833**

Toelichting:
Het budget wordt onder andere ingezet voor de kosten voor het opleggen van huisverboden.

Doelstelling 5.2 Behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk

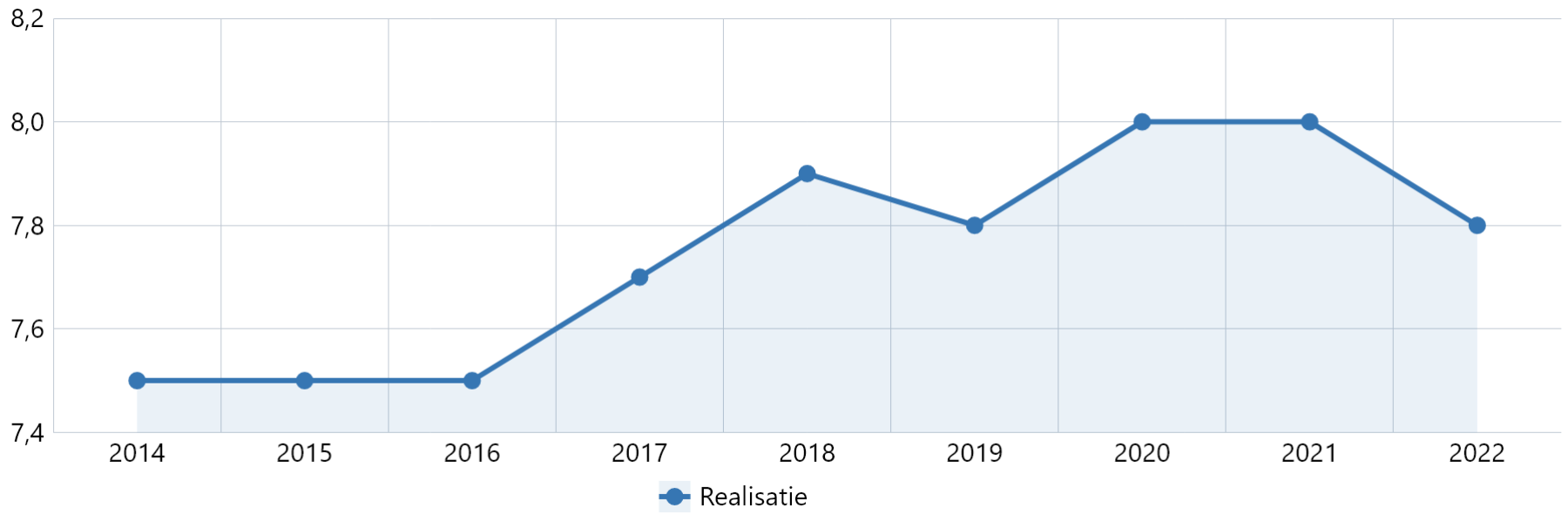
Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in de buurt
Omschrijving

Het rapportcijfer geeft aan in welke mate inwoners zich veilig voelen in de buurt.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	7,8	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,5	7,5	7,5	7,5

Trendgrafiek Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in de buurt

Bron: Stadspeiling

Toelichting:
Het rapportcijfer geeft aan in welke mate inwoners zich veilig voelen in de buurt. Dit gevoel willen we vasthouden met behulp van alle veiligheidspartners. Het streven is, ook in 2024, om een rapportcijfer 7,5 te behalen. Burgers hebben de veiligheid in de buurt in 2022 beoordeeld met een 7,8.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen /behouden veiligheid en leefbaarheid in de wijk (5.2)	**-3.640.079**	**-3.547.466**	**-3.547.466**	**-3.266.981**	**-2.986.496**

Toelichting:
Het budget wordt ingezet voor projecten op het gebied van veiligheid en leefbaarheid in de wijken. Hieronder vallen de inzet van team Handhaving, de projectaanpak jaarwisseling, flexibel cameratoezicht, Buurtpreventieteams, Whatsapp Heterdaadkracht en diverse participatieprojecten met bewoners.

Doelstelling 5.3 Behouden veiligheid in de stad

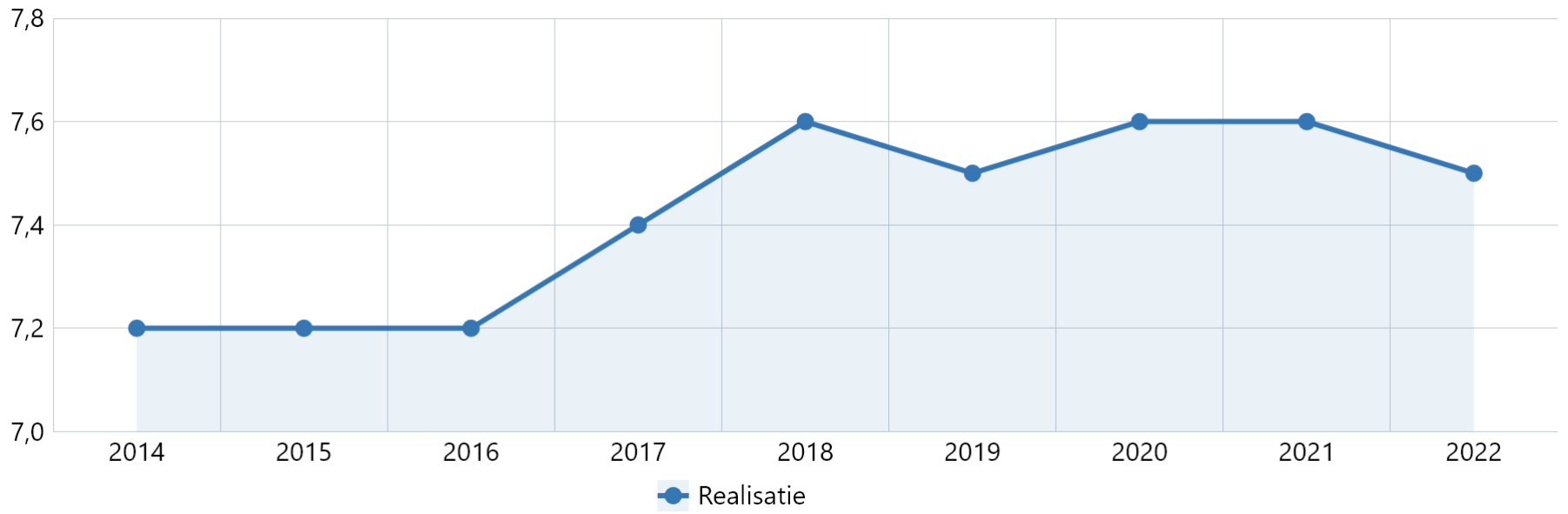
Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in Zoetermeer
Omschrijving

Het rapportcijfer geeft aan in welke mate inwoners zich veilig voelen in de stad.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	7,5	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,4	7,4	7,4	

Trendgrafiek Gemiddeld rapportcijfer voor de veiligheid in Zoetermeer

Bron: Stadspeiling

Toelichting:
Het rapportcijfer geeft aan in welke mate inwoners zich veilig voelen in de stad. Dit gevoel willen we vasthouden met behulp van alle veiligheidspartners. Het streven is, ook in 2024, om een rapportcijfer 7,4 te behalen. Burgers hebben de veiligheid in de stad in 2022 beoordeeld met een 7,5.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Behouden veiligheid in de stad (5.3)	**-14.555.735**	**-17.296.809**	**-17.218.380**	**-17.008.300**	**-16.994.551**

Toelichting:

Het budget wordt grotendeels besteed aan de deelnemersbijdrage aan de volgende gemeenschappelijke regelingen/samenwerkingsverbanden:

- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden (VRH);
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden (ODH);
- Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC);
- Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid (RSIV);
- Zorg- en veiligheidshuis Haaglanden.

Risico's

De risico's binnen het veiligheidsdomein liggen met name op het gebied van jeugdoverlast, woonoverlast en maatschappelijk ongenoegen en ondermijning als gevolg van de verharding in de maatschappij en de snelheid van de hiermee gepaard gaande ontwikkelingen waardoor extra inzet nodig kan zijn.

Beleidswijzigingen

Niet van toepassing.

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?

Programma 5. Veiligheid	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.222.477	1.559.947	1.435.230	1.394.730	1.054.230	754.230
Lasten	-17.267.522	-19.108.010	-21.612.338	-21.533.909	-21.043.344	-20.749.110
Resultaat	**-16.045.045**	**-17.548.063**	**-20.177.108**	**-20.139.179**	**-19.989.114**	**-19.994.880**

Aangenomen moties voorjaarsdebat

Motie nr: 2306-08 **Onderwerp: Aanpak Brandveiligheid Zoetermeerse woningen**	Verzoekt het college: • Te onderzoeken in hoeverre de situatie in Palenstein daadwerkelijk gevaar kan opleveren bij een brand; • Te onderzoeken of meerdere huizen/huizenblokken in Zoetermeer soortgelijke risico's met zich meebrengen vanwege slechte toegankelijkheid door teveel zonnepanelen op een dak; • Te onderzoeken of er extra regelgeving nodig is met betrekking tot aantallen en/of de dichtheid van zonnepanelen op huizen en bedrijfsgebouwen.

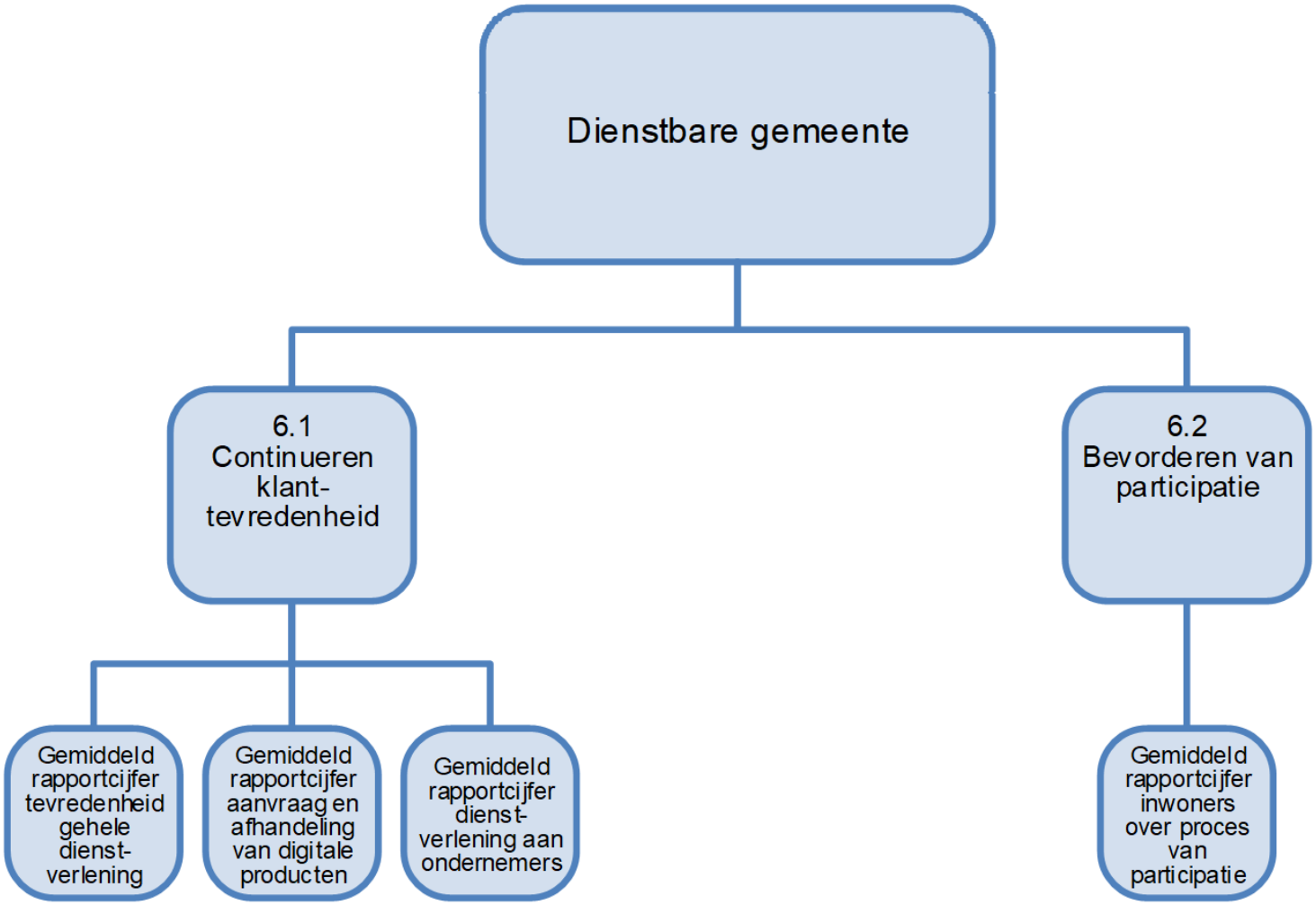
	Stand van zaken: Het onderzoek loopt. De Veiligheidsregio Haaglanden wordt ook bij het onderzoek betrokken. Het is nog niet duidelijk wanneer de onderzoeksresultaten bekend zijn.
Motie nr: 2306-11 **Onderwerp: Bevordering van cyberveiligheid van onze ouderen**	Verzoekt het college: • een cyberveiligheidscampagne voor ouderen op te zetten in samenwerking met seniorenorganisaties en andere relevante partners om de oudere inwoners in de gemeente Zoetermeer bewust te maken van cyberveiligheid en hen de nodige kennis en vaardigheden te geven om online risico's te verminderen; • samen te werken met verzorgingstehuizen, seniorenclubs en andere relevante partners om de cyberveiligheidscampagne voor ouderen te implementeren, bijvoorbeeld door middel van workshops, voorlichtingssessies en online activiteiten; • hierbij samenwerking te zoeken met organisaties die bestaand aanbod hebben; • financiële middelen beschikbaar te stellen voor de cyberveiligheidscampagne voor ouderen, inclusief eventuele kosten voor voorlichtingsmateriaal, training en promotieactiviteiten, tot een maximum van 15.000 euro; • de kosten te dekken uit het potje van de raad. Stand van zaken: De motie wordt verdaagd omdat de uitvoering wordt opgepakt door de nog aan te stellen kwartiermaker digitale criminaliteit.
Motie nr: 2306-13 **Onderwerp: Bevordering van cyberveiligheid van onze jeugd**	Verzoekt het college: • een HackShield-campagne op te zetten in samenwerking met de ontwikkelaars van HackShield om de jeugd in de gemeente Zoetermeer bewust te maken van cyberveiligheid en hen te voorzien van de nodige kennis en vaardigheden om online risico's te verminderen; • samen te werken met scholen, jeugdorganisaties en andere relevante partners om de HackShield-campagne te implementeren als onderdeel van het educatieve programma; • te streven naar een brede deelname van jeugdige inwoners aan de HackShield-campagne, door middel van workshops, evenementen en online activiteiten; • het promoten van de HackShield-app en andere relevante bronnen voor ouders en verzorgers, zodat zij ook betrokken worden bij het bevorderen van de cyberveiligheid van hun kinderen; • financiële middelen beschikbaar te stellen voor het promoten van het HackShield-platform, het opzetten van een eigencampagne en het stimuleren van samenwerking tussen genoemde

	stakeholders, inclusief eventuele kosten voor licenties, training en promotiemateriaal tot een maximum van 15.000 euro; • dit te dekken uit het potje van de raad. Stand van zaken: De motie wordt verdaagd omdat de uitvoering wordt opgepakt door de nog aan te stellen kwartiermaker digitale criminaliteit.

Waar staat je gemeente indicatoren

Hyperlinks naar dashboard ‘Waar staat je gemeente?’. Selecteer bij het eerste bezoek gemeente Zoetermeer
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Openbare-orde-en-veiligheid/
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Programma 6 Dienstverlening en participatie

Maatschappelijk effect programma: Wat willen we bereiken?

Dienstbare gemeente

Dienstverlening
Bij onze dienstverlening staat de klant voorop. We handelen correct en met begrip voor onze inwoners. We maken regels en kaders begrijpelijk door uitleg te geven en leveren maatwerk waar dat mogelijk is.
We zorgen ervoor dat servicenormen worden gehaald, er korte wachttijden zijn en dat inwoners en ondernemers op een veilige manier digitaal zaken kunnen doen met de gemeente. Voor wie digitalisering lastig vindt of als het even niet lukt, staan onze deskundige medewerkers klaar om verder te helpen.

Na jaren van uitstel treedt de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking. De Omgevingswet is complex en wordt daarom gefaseerd ingevoerd. Het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) is nog volop in ontwikkeling. Er zijn landelijk afspraken gemaakt over het vereiste niveau van het DSO bij de invoering van de Omgevingswet. Inmiddels is duidelijk geworden dat het oorspronkelijke doel niet haalbaar is en wordt gestart met een DSO met beperktere functionaliteiten. Tot 2027 wordt het DSO doorontwikkeld tot het oorspronkelijk afgesproken niveau en pas vanaf 2029 wordt verwacht dat het DSO voldoet aan het beoogde ambitieniveau. Dit heeft invloed op onze dienstverlening. Het DSO is bij de invoering van de Omgevingswet nog niet erg gebruiksvriendelijk. Verwacht wordt dat veel klanten die normaal aanvragen digitaal zelf kunnen afhandelen nu naar de Omgevingsbalie gaan. Om de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen, wordt de bereikbaarheid van de Omgevingsbalie versterkt en wordt extra aandacht besteed aan duidelijke informatievoorziening aan de klant, zowel via de website als in begrijpelijke brieven.
Zodra de Omgevingswet in werking treedt is er van rechtswege een tijdelijk Omgevingsplan. Voor 1 januari 2032 moet dit tijdelijke Omgevingsplan worden omgezet naar een nieuw Omgevingsplan. Door het nieuwe Omgevingsplan eenduidig en transparant in te richten kan de dienstverlening verbeterd worden.
Vanaf 1 januari 2027 moet de Omgevingsvisie voldoen aan alle eisen van de Omgevingswet. De Ruimtelijke Strategie is hier een onderdeel van.

Participatie
Inwonersparticipatie is al jaren een belangrijk speerpunt voor de gemeente. We werken eraan om inwoners op een juiste manier te betrekken bij gemeentelijke plannen en projecten. Hierbij hebben we ook aandacht voor inwoners die zich minder laten horen.

Het is vooral belangrijk om inwoners te betrekken bij plannen over de eigen leefomgeving. En om inwoners al in een vroeg stadium te betrekken bij gemeentelijke plannen en projecten en samen te zoeken naar oplossingen.

Afgelopen jaar hebben we onder andere met de buurtvisie Nederlandlaan/Luxemburglaan een belangrijke stap gezet. Inwoners waren van begin af aan betrokken bij het opstellen van de visie voor de buurt. Met behulp van verschillende werkvormen konden inwoners met de gemeente en elkaar in gesprek over de toekomstige ontwikkelingen in deze buurt. In het najaar 2023 zijn de resultaten van de evaluatie bekend, deze verwerken we in het participatiebeleid.
Als de raad akkoord gaat in het najaar van 2023, start de gemeente begin 2024 met een burgerberaad over het thema Afvalbeleid. Een gelote groep van 150 inwoners stelt een zwaarwegend advies op voor de gemeenteraad over het toekomstige afvalbeleid dat kan rekenen op een breed draagvlak in de stad.
Verder gaat per 1 januari 2024 de Omgevingswet in. Het wordt voor inwoners makkelijker om met goede ideeën voor de stad te komen, zonder lange en ingewikkelde procedures. Dit is een kans om de verbinding en betrokkenheid van inwoners bij de stad verder te vergroten.

Speerpunten in 2024: Wat gaan we daarvoor doen?

- Ook in 2024 blijven we inzetten op het behalen van de servicenormen.
- We zetten ambassadeurs dienstverlening in de gehele organisatie in. Dienstverlening is van ons allemaal.
- Het extra personeel dat nodig is voor de piek in het aantal aanvragen van reisdocumenten in 2024 wordt geworven en opgeleid.
- Inwoners en ondernemers kunnen hun formele berichten aan de gemeente digitaal inzenden (invoering Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer) en inwoners die dat willen kunnen voor een aantal diensten videobellen met de gemeente.
- Er vindt in 2024 een nieuwe ondernemerspeiling plaats met vragen over de dienstverlening.
- Vanaf 1 januari 2024 extra informatie en beschikbaarheid bij de Omgevingsbalie i.v.m. de invoering van de Omgevingswet.
- Doorontwikkelen participatiebeleid: ervaringen buurtvisies verwerken.
- Organiseren burgerberaad afvalbeleid (onder voorbehoud akkoord raad).

Doelstellingen

Doelstelling 6.1 Continueren klanttevredenheid

Servicenormen
In 2024 worden de vastgestelde servicenormen zoveel mogelijk behaald. Of het nu om telefonie, digitale dienstverlening of baliebezoek gaat.

Dienstverlening
In 2024 wordt de visie dienstverlening opnieuw bekeken.

Burgerzaken
Komend jaar is er sprake van een paspoortpiek. De medewerkers zijn hier op voorbereid en hebben de juiste expertise.

Digitalisering
In 2024 kunnen de inwoners alle zaken digitaal regelen met de gemeente. Naast alle digitale mogelijkheden hebben de inwoners ook altijd nog de mogelijkheid om te kiezen voor de papierenweg.
Videobellen wordt geïmplementeerd.

Omgevingswet
Datum van inwerkingtreding van de nieuwe omgevingswet is op 1 januari 2024.

Doelstelling 6.2 Bevorderen van de participatie

Verbreding en verbetering participatie
In 2023 is het participatiebeleid verder doorontwikkeld. In 2024 voegen we de ervaringen uit de pilot buurtvisie aan het beleid toe. Participatie is ook belangrijk onderdeel in de processen binnen de omgevingswet die in 2024 wordt ingevoerd.

Inwonersberaad
In het coalitieakkoord is een proef met een inwonersberaad opgenomen. We verwachten in 2024 te starten met deze vergaande vorm van participatie. Onderwerp is het nieuwe afvalbeleid. Eind 2023 besluit de raad hier over.

Doemee.nl
We gebruiken al enkele jaren het platform Doemee.nl voor participatie. Uit de inwonerspeiling blijkt dat de inwoners goede ervaringen hebben deze manier van participeren. Ook in 2024 zullen we het platform regelmatig inzetten bij de diverse projecten.

Indicatoren, trendgrafieken en financiën

Doelstelling 6.1 Continueren klanttevredenheid

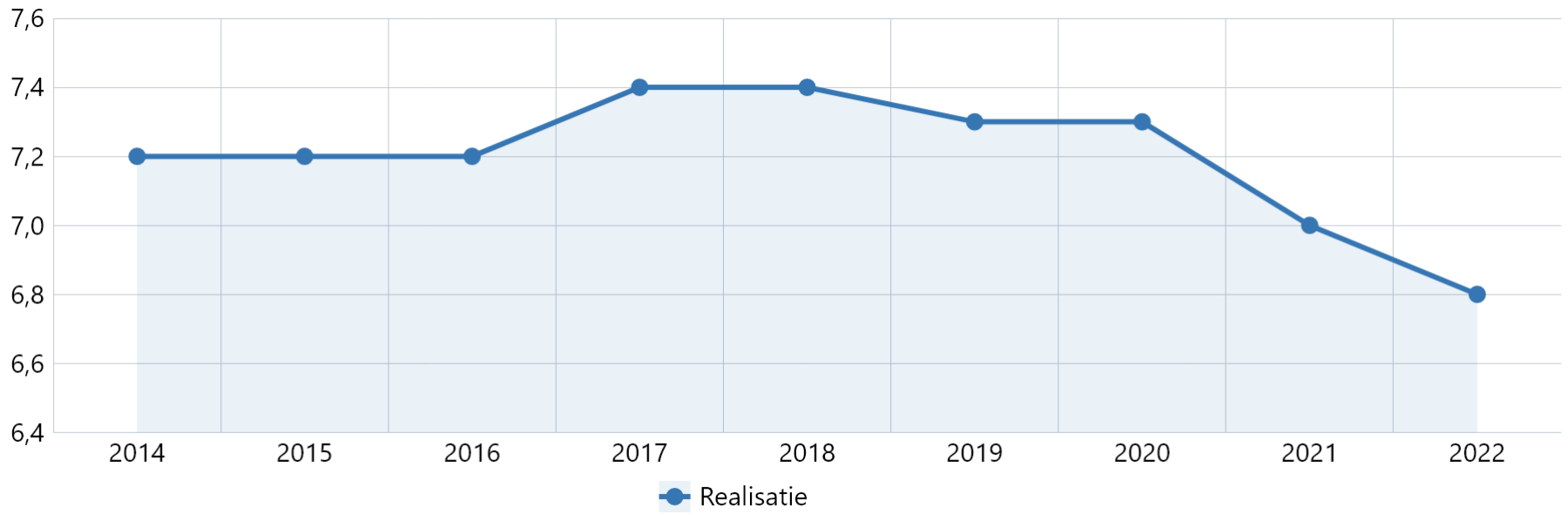
Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid gehele dienstverlening
Omschrijving

De waardering voor de gehele dienstverlening van de gemeente gemeten in een rapportcijfer.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	6,8	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,4	7,4	7,4	7,4

Trendgrafiek Gemiddeld rapportcijfer tevredenheid gehele dienstverlening

Bron: Stadspeiling

Toelichting:
De tevredenheid is in 2022 gedaald, vooral door de lange wachttijden. Het doel is dat de dienstverlening in 2024 gemiddeld met een 7,4 wordt beoordeeld. Maatregelen om de wachtlijsten bij Wmo en jeugd terug te dringen, moeten hierbij helpen.

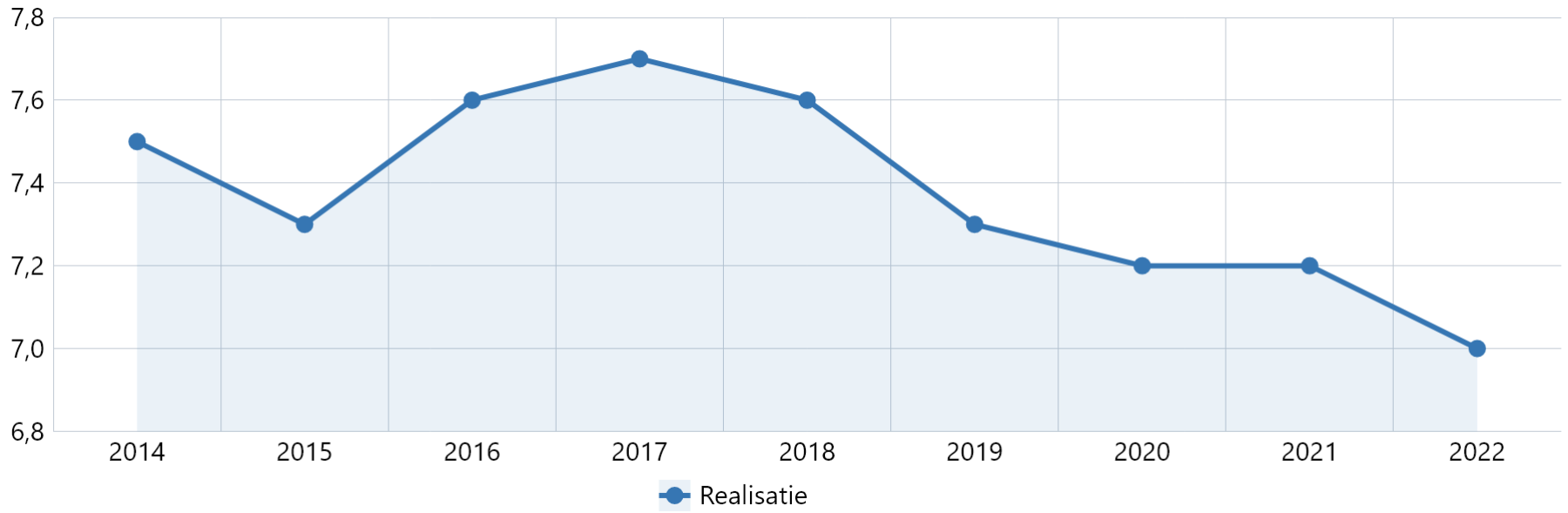
Gemiddeld rapportcijfer voor de aanvraag en afhandeling van digitale producten
Omschrijving

De waardering voor de digitale dienstverlening van de gemeente gemeten in een rapportcijfer.

Bron: Nederlandse vereniging voor Burgerzaken dashboard dienstverlening

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	7,0	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,3	7,3	7,3	7,3

Trendgrafiek Gemiddeld rapportcijfer voor de aanvraag en afhandeling van digitale producten

Bron: Nederlandse vereniging voor Burgerzaken dashboard dienstverlening

Toelichting:
Het digitale aanbod van producten en diensten is steeds verder uitgebreid. Doelstelling is om in 2024 gemiddeld een 7,3 te scoren voor de afhandeling van digitale producten.

Gemiddeld rapportcijfer dienstverlening aan ondernemers
Omschrijving

Bron: Ondernemerspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	6,2	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	6,9	6,9	6,9	6,9

Toelichting:
De ondernemerspeiling vindt elke twee jaar plaats. De uitkomsten van de peiling 2022 zijn in 2023 bekend gemaakt. In 2024 vindt er een nieuwe peiling plaats.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Continueren klanttevredenheid (6.1)	**-2.750.968**	**-3.945.383**	**-4.038.098**	**-4.615.098**	**-4.782.804**

Toelichting:
Het budget wordt onder andere ingezet voor de organisatie van de verkiezingen, de dienstverlening aan de publieksbalies, digitale dienstverlening, het gemeentelijke informatiepunt, de afhandeling van omgevingsvergunningen en de voorbereidingen op de Omgevingswet. In jaren dat er verkiezingen zijn, is er meer budget. De aanvragen persoonsdocumenten en de aanvragen omgevingsvergunningen kennen pieken en dalen. Zowel de kosten als de opbrengsten

(leges) bewegen dan mee. Voor de uitvoering van de Omgevingswet is een structureel budget opgenomen van € 95.000 oplopend tot € 494.000 in 2025 en verder.

Doelstelling 6.2 Bevorderen van de participatie

Gemiddeld rapportcijfer inwoners over proces van participatie
Omschrijving

Gemiddeld rapportcijfer voor het samenspraakproces door respondenten van de Stadspeiling die in de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek aan samenspraak hebben deelgenomen.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	6,4	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,0	7,0	7,0	7,0

Toelichting:
Onder voorbehoud van akkoord door de gemeenteraad organiseren we in 2024 een burgerberaad. Het onderwerp is het afvalbeleid. Deze nieuwe vorm van participatie is een pilot, waarmee we hopen onze inwoners beter te betrekken.
Eind 2023 is de evaluatie van de buurtvisie af. De aanbevelingen die uit de evaluatie naar voren komen, verwerken we in het participatiebeleid.
We verwachten dat het cijfer voor participatie stijgt naar 7.0.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen van de participatie (6.2)	**-6.080.325**	**-6.699.085**	**-6.632.425**	**-6.691.483**	**-6.387.489**

Toelichting:
Het budget bestaat uit kosten voor het college, zoals salaris, kantoor-, representatie- en overheadkosten. Ook zijn hier kosten opgenomen voor bestuurlijke

samenwerking, denk bijvoorbeeld aan de MRDH en de VNG. De kosten die vallen onder de noemer overhead zijn afzonderlijk opgenomen in het Overzicht Overhead.

Risico's

Verkiezingen

De komende jaren zijn er (financiële) onzekerheden op het gebied van de organisatie van de verkiezingen. Er is een aantal ontwikkelingen dat van invloed is, zoals de wens om op meerdere dagen te stemmen (early voting) en de introductie van briefstemmen op verzoek. De kiesraad en het ministerie van BZK willen dat gemeenten nog professioneler en transparanter de werkzaamheden uitvoeren in de aanloop en gedurende de verkiezingsdagen, zodat de verkiezingen vlekkeloos kunnen verlopen en er snel een betrouwbare uitslag komt. Al deze ontwikkelingen, extra eisen en wensen vanuit het ministerie van BZK en kostenstijgingen bij onze leveranciers en overige betrokken partners (drukwerk, huren, cao-onderhandelingen) resulteren in hogere kosten voor het organiseren van verkiezingen.
Het streven van onder andere de kiesraad is om op termijn het verkiezingsproces (gedeeltelijk of volledig) digitaal te laten plaatvinden, maar dat gaat nog jaren duren eer dit gerealiseerd is. Tot die tijd blijft het papieren proces juridisch leidend.

Omgevingswet

Het uitgangspunt dat de Omgevingswet minimaal budgettair neutraal ingevoerd kan worden is achterhaald. In de Perspectiefnota's 2023 en 2024 is vanaf 2026 jaarlijks een structurele lastenverzwaring opgenomen van € 494.000. Verwacht wordt dat een verdere lastenverzwaring optreedt. Dit heeft onder andere te maken met:

a) een lager startniveau van het DSO bij de inwerkingtreding van de wet;
b) uitgestelde opleverdatums van de kerninstrumenten en systemen;
c) de overgedragen taken van ketenpartners zonder of met ontoereikend budget;
d) extra kosten die niet allemaal kunnen worden verhaald of worden gecompenseerd vanuit het rijk.

De koepelorganisaties (rijk, IPO, VNG) hebben onderzoeken uitgevoerd naar de verwachte financiële ontwikkelingen. Deze onderzoeken worden één en vijf jaar na invoering van de Omgevingswet opnieuw uitgevoerd om de kostenontwikkeling te volgen. Het is nog niet bekend of en in welke mate gemeenten gecompenseerd worden, als de kosten voor gemeenten hoger blijken te zijn.

Beleidswijzigingen

Leernetwerk Toekomstbestendige New Towns

Het leernetwerk vormt een bruikbare ingang om bij medeoverheden te kunnen lobbyen voor steun voor de New Towns. Het doel is hierbij in eerste instantie om meer kennis en inzicht op te doen om onze gemeenten toekomstbestendig te kunnen ontwikkelen. Daarnaast willen we met de lobby de kans op succes vergroten bij aanvragen voor generieke programma's, zoals het Volkshuisvestingsfonds en bijdragen aan het ontwikkelen van specifieke steun op nationaal en regionaal niveau voor New Towns.

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Leernetwerk Toekomstbestendigie New Towns	40	0	0	0
Saldo	**40**	**0**	**0**	**0**

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?

Programma 6. Dienstverlening en participatie	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	6.265.197	7.996.309	8.450.574	6.548.488	6.219.488	6.219.488
Lasten	-15.780.706	-16.827.602	-19.095.042	-17.219.011	-17.526.069	-17.389.781
Resultaat	**-9.515.510**	**-8.831.293**	**-10.644.468**	**-10.670.523**	**-11.306.581**	**-11.170.293**

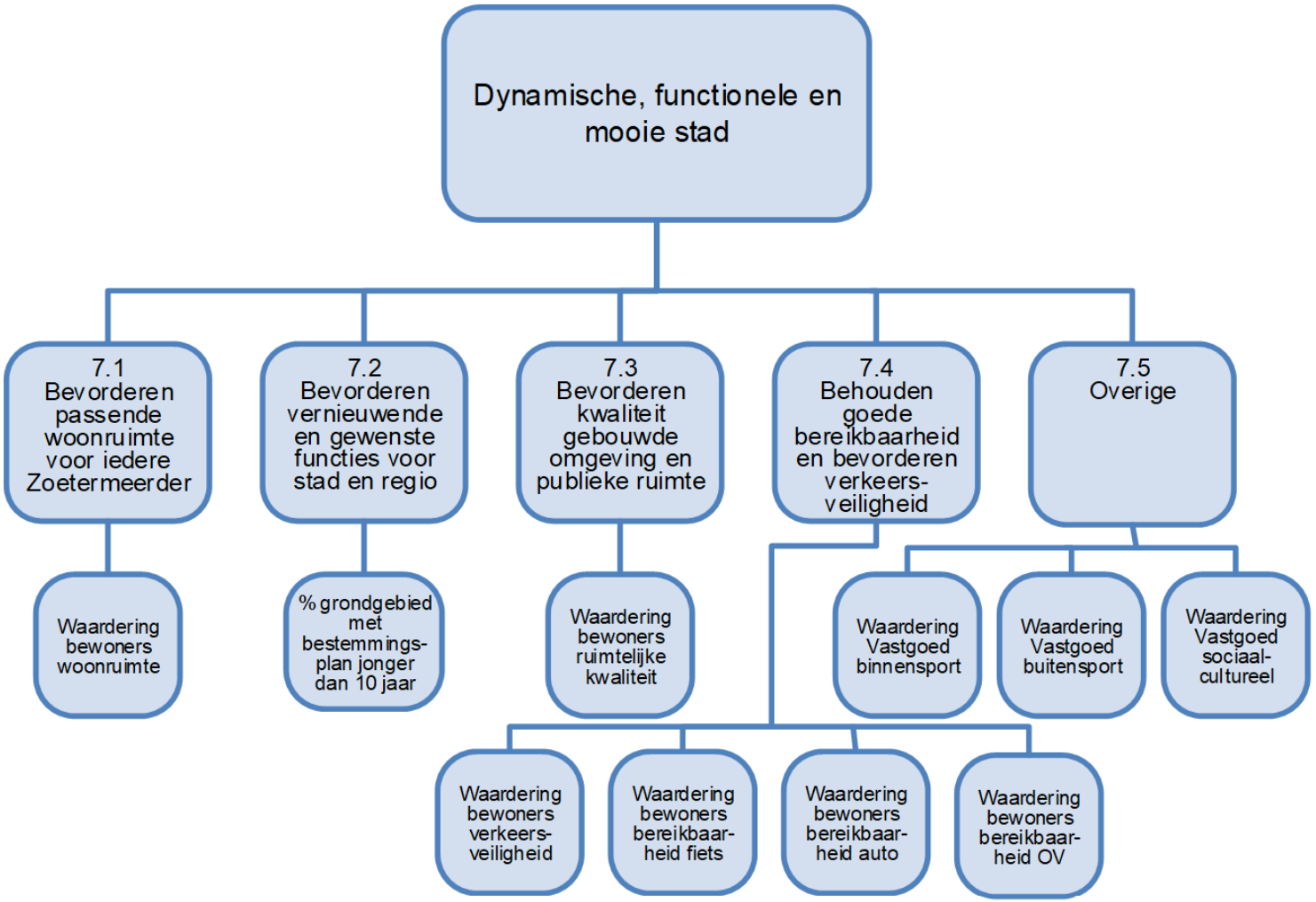
Aangenomen moties voorjaarsdebat

Niet van toepassing.

Waar staat je gemeente indicatoren

Hyperlinks naar dashboard ‘Waar staat je gemeente?’. Selecteer bij het eerste bezoek gemeente Zoetermeer
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Dienstverlening-en-digitalisering/
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Programma 7 Inrichting van de stad

Maatschappelijk effect programma: Wat willen we bereiken?

Dynamische, functionele en mooie stad

Zoetermeer is een stad waar iedereen zich welkom en thuis voelt. Dat willen we zo houden en nog verder versterken. Voldoende beschikbaar woningaanbod dat aansluit bij de woningbehoefte van doelgroepen is daarom ontzettend belangrijk. Er worden nieuwe woningen gebouwd in de nieuwe stadswijk Entree, in de binnenstad en op andere plekken in de stad. Kwaliteit, duurzaamheid en woonaantrekkelijkheid staan voorop. De goede bereikbaarheid en centrale ligging zijn een groot pluspunt van Zoetermeer. Voor een duurzame bereikbaarheid en ontsluiting zetten we in op het realiseren van een lightrailverbinding naar Rotterdam en een snellere busverbinding naar Leiden. Het omgevingsbeleid biedt duidelijke richting en regelgeving voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.

Speerpunten in 2024: Wat gaan we daarvoor doen?

Vaststellen van nieuw woonbeleid
De gemeente staat voor de uitdaging om voldoende woningen bij te bouwen. We streven naar 2/3 betaalbare huur en koop (tot en met het middensegment) en 30% sociale huur in de woningvoorraad. Tegelijkertijd heeft de gemeente de ambitie om sociaaleconomisch beter in balans te komen. In 2024 stellen we hiervoor nieuw woonbeleid vast. In 2023 is al begonnen met de voorbereidingen door een woningmarktanalyse te doen. Ook andere instrumenten worden benut om te sturen, zoals het opnemen van een doelgroepenbepaling in het omgevingsplan (voorheen: doelgroepenverordening).

Zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad
We zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad met aanbod voor elke doelgroep. Hiervoor werken we samen met ontwikkelaars, bouwers, corporaties en zorgpartijen.

Actief sturen op het woningbouwprogramma
Met de 'Versnellingsagenda Woningbouw' sturen we op kansrijke ontwikkelingen en transformatie. De versnelling richt zich vooral op de grotere ontwikkellocaties in de Binnenstad en het Entreegebied.

Intensief regionaal samenwerken (mobiliteit)
De 21 gemeenten van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag werken samen aan een toekomstbestendige regio. We zijn actief in de regio en formuleren voor verschillende onderwerpen samen beleid en voeren dit uit. In 2024 starten we met het opstellen van een (uitvoerings-)Programma Mobiliteit waarin ook regionale aangelegenheden een plaats krijgen

Vaststellen van de Vastgoednota
De Vastgoednota wordt in 2024 vastgesteld met als belangrijke thema's verduurzaming en toegankelijkheid.

Doelstellingen

Doelstelling 7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder

We vinden het belangrijk dat iedereen een passende woning kan vinden. Er zijn dringend meer woningen nodig van goede kwaliteit en passend bij de financiële mogelijkheden en wensen van mensen. Op dit moment wordt er al volop gebouwd in Zoetermeer. Er zijn nu concrete plannen om 5500 nieuwe woningen te bouwen voor de hele periode 2023-2027. Maar er is meer nodig om aan de grote woningbehoefte en onze eigen ambitie te voldoen. Tot 2030 willen we gemiddeld 700 woningen per jaar bouwen. Het in 2023 gestarte programma 'Woningbouw als aanjager' streeft de doelstelling van het bevorderen van passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder na, niet alleen in fysieke zin, maar ook het sociale aspect wordt daarin meegenomen. Dit wordt in 2024 verder uitgewerkt.

Woonvisie Zoetermeer 2024-2028
In 2024 wordt binnen het programma Woningbouw als Aanjager de nieuwe Woonvisie Zoetermeer 2024-2028 geschreven, waarin de woningbehoefte en planning tot 2032 wordt meegenomen. De basis hiervoor is opgenomen in de Woondeal met rijk en provincie in de Regionale Realisatie Agenda Haaglanden. In deze deal is voor Zoetermeer een opgave van ruim 10.000 woningen tot 2032 afgesproken. Op basis van de Woonvisie wordt een jaarlijkse bouwplanning gemaakt, ook voor 2024. In overleg met de corporaties en (overige) marktpartijen als bouwers, beleggers en ontwikkelaars worden de woningbouwplannen en projecten ingevuld en uitgewerkt. Daarbij sturen wij op de samenstelling van het bouwprogramma, de planning, de prijsklassen, de locaties en de eventuele beoogde doelgroepen. Naast het bijhouden en actualiseren van de planning volgen wij ook nauwlettend de realisatie. Op basis van feitelijke realisatie en mogelijke verschuivingen in de behoeften kan de programmering zo nodig worden bijgesteld.

Doelstelling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio

Bij onze ambities past een divers en hoogwaardig voorzieningenniveau. Met functies die inspelen op een vraag in de maatschappij of binnen de regio aanvullend zijn. Onderwijs, zorg, welzijn, cultuur en sport zijn voorzieningen die op een hoog niveau moeten blijven en die goed aansluiten bij de behoeften van een stad. Zoetermeer groeit en de voorzieningen moeten daarbij passen. Het project zwembad van Tuyllpark is een mooi voorbeeld van een topvoorziening. Niet altijd ontwikkelt de gemeente zelf actief een initiatief of project. Bij ontwikkelingen die vanuit de samenleving komen, faciliteren we zoveel mogelijk om kansen optimaal te benutten.

In 2024 werken we (verder) aan:

Dutch Innovation Park
Het meerjarenprogramma wordt langs drie pijlers uitgevoerd: hoogwaardig onderwijs en toegepast onderzoek, sterk economisch cluster & aantrekkelijk en bereikbaar campusgebied. Voor pijler 3 'Impuls Kwaliteit buitenruimte & bereikbaarheid' zijn voor 2024 specifieke doelen gesteld.

De afgelopen jaren is door investeerders geïnvesteerd in het opwaarderen van het vastgoed. Het is hard nodig om ook een kwaliteitsslag te maken in de openbare ruimte in het Dutch Innovation Park. Ingezet wordt op:

- Verkennen van de mogelijkheden rond het in eigendom krijgen en opwaarderen van de infrastructuur op het Dutch Innovation Park (kwaliteitsslag openbare ruimte). Dit betreft zowel de binnentuin van de Dutch Innovation Factory, als de omliggende wegenstructuur, de bereikbaarheid van het gebied en de toegankelijkheid ernaartoe.
- Uitvoeren aanvullende pilot deelmobiliteit op het Dutch Innovation Park inclusief evaluatie eind 2023.
- Doorlopen van de haalbaarheidsfase van de Bleiswijkseweg.

Binnenstad
Om de uitvoering van de Visie Binnenstad 2040 een vervolg te geven en daarmee de realisatie van de ambities dichterbij te brengen heeft het college de Uitvoeringsstrategie 2024-2030 vastgesteld. Onderdeel van deze strategie is een programmering voor wonen, werken, openbare ruimte en voorzieningen voor de Binnenstad. Voor de programmering is een studie uitgevoerd op basis van een analyse van de huidige situatie, de visie Zoetermeer 2040 en de inbreng vanuit verschillende perspectieven op de binnenstad. Hiermee hebben we nu inzicht in welke woningvoorraad, doelgroepen van bewoners en voorzieningen er nodig zijn om de ambities te realiseren. De programmering vormt een richtinggevend document voor de Uitvoeringsstrategie 2024-2030. Er is een programmering uitgewerkt waarop wonen, werken, openbare ruimte en voorzieningen ruimtelijk en programmatisch een plek kunnen krijgen, zowel in het bestaande of nog te realiseren vastgoed als in het openbaar gebied. Daarnaast is er een vertaling gemaakt van deze programmering naar de negen deelgebieden van de binnenstad.

De Uitvoeringsstrategie 2024-2030 bestaat in hoofdlijn uit de volgende onderdelen:

- Voortzetten Programmasturing, inclusief coördinatie en integrale sturing op de lopende en op te starten projecten.
- Nader uitwerken van het te realiseren inhoudelijk programma met betrekking tot wonen, economie, openbaar gebied, (maatschappelijke) voorzieningen, cultuur en stad brede gebied overstijgende onderwerpen zoals mobiliteit, duurzaamheid en gezondheid in afstemming met Visie Zoetermeer 2040.
- Monitoren van de integrale Businesscase voor de Binnenstad.
- Blijven zorgdragen voor omgevingscommunicatie en extern relatiemanagement;
- Het doorlopen van de haalbaarheidsfase van de resterende deelgebieden. Per deelgebied zal er een deelgebiedsvisie worden opgeleverd en ter besluitvorming worden voorgelegd
- Vaststelling beeldkwaliteitsplan.
- Uitwerking mobiliteitsstrategie voor de Binnenstad.
- Monitoren en verdere uitwerking integraal BLVC (bereikbaarheid/leefbaarheid/veiligheid en communicatie) plan voor de uitvoeringsprojecten van de Binnenstad.
- Start van de haalbaarheidsfase van deelgebied 1 Denemarkenlaan.
- Evaluatie proef buurtvisie voor deelgebied 3 Luxemburglaan en 5A Zuidflank.
- Afronding haalbaarheidsfase deelgebied 3 Luxemburglaan en 5A Zuidflank.
- Continuering van de overige zes uitvoeringsprojecten in de Binnenstad.

Entree
Het doel van de gebiedsontwikkeling Entree is het realiseren van een levendige, duurzame en gezonde stadswijk die kwaliteit en aantrekkelijkheid toevoegt

aan Zoetermeer. Entree wordt gerealiseerd met een gevarieerd programma van wonen, voorzieningen en kleinschalige bedrijvigheid. Een goede aansluiting op de vernieuwde OV-knoop rond de A12, het centrum en goede mobiliteit- en parkeeroplossingen zijn daarbij belangrijke voorwaarden, evenals een kwalitatief goede buitenruimte die gezond leven bevordert. De ontwikkeling van het gebied met minimaal 4.500 woningen moet een belangrijke bijdrage leveren aan de gemeentelijke woningbouwambities.

De gemeente werkt samen met vijf grondeigenaren. De verantwoordelijkheden van de gemeente zijn, mede gelet op de beperkte eigen grondpositie, de planologische procedure(-s), het faciliteren van het ontwikkelproces en investeren in aanpassingen van de infrastructuur en openbare ruimte.

In 2024 wordt een nieuwe planologische procedure voor Entree ingezet onder de Omgevingswet (zie verder 7.3). De (kantoor-)programmering moet worden herzien, de ontwikkelstrategie aangepast en de gebiedsbusinesscase geactualiseerd. De in 2023 verlengde anterieure overeenkomsten zullen waar nodig hierop in samenspraak met de grondeigenaren worden aangepast.

De bouw van Terra Nova, met circa 390 woningen, start in de eerste helft van 2024. Daarnaast onderzoeken gemeente en grondeigenaren of parallel aan de nieuwe planologische procedure versneld ontwikkelen mogelijk is, zoals onderdelen van de ontwikkelplots Oost 4 en 5 op basis van het vigerende bestemmingsplan. Daarnaast worden de gebouwen en de openbare ruimte in het gebied zo goed mogelijk tijdelijk benut. Het gaat concreet om de opvang van Oekraïense vluchtelingen, de tijdelijke woonunits aan het Bredewater en de beweegroute.

Onderzoek voorzieningen
In het kader van de omgevingsvisie 2040 wordt onderzocht wat het huidige en gewenste voorzieningenniveau is op zowel stads- als wijkniveau. De resultaten van dit onderzoek worden de basis voor het integraal nadenken over de benodigde voorzieningen in de stad, wat onder andere zijn weerslag zal vinden in de te ontwikkelen Ruimtelijke Strategie Zoetermeer.

Bouw zwembad
In het tweede kwartaal van 2024 wordt het nieuwe zwembad in het Van Tuyllpark in gebruik genomen. Tegelijkertijd vindt afronding van het buitenterrein bij het zwembad plaats waar naar verwachting in het derde kwartaal van hetzelfde jaar ook het buitenterrein in gebruik kan worden genomen. Hiermee wordt een recreatiezwembad toegevoegd voor de stad. Het ontwerp van het zwembad is afgestemd en getoetst door de Toegankelijkheidsraad. Het gebouw wordt voorzien van een ITS-certificaat.

Hotel Van der Valk
Het initiatief hotel Van der Valk aan de Zilverstraat betreft de ontwikkeling van een hotel ter grootte van 20.000m2. Naast 186 hotelkamers komen er vergader-en congreszalen, een restaurant, een zwembad, wellness-en fitnesssvoorzieningen en een casino. De besluitvorming over het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning vindt dit jaar plaats en realisatie kan begin 2024 starten. Dit laatste onder voorbehoud dat er geen beroep wordt ingediend. Deze ontwikkeling draagt positief bij aan onze ambities voor een divers en hoogwaardig voorzieningenniveau.

Doelstelling 7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte

Kwaliteit is een voorwaarde bij iedere ruimtelijke ontwikkeling. De juiste mix van diversiteit, (multi)functionaliteit, gelaagdheid en kwaliteit is alleen mogelijk als de nieuwe projecten voldoende onderscheidend zijn en in relatie met het gebied waarvan zij onderdeel uitmaken worden bekeken.

Ruimtelijke puzzel PZH Haagse regio

Ons land staat voor grote opgaven die een vertaling moeten krijgen in de inrichting van onze steden en regio's. Om hieraan richting te geven wil de rijksoverheid meer regie nemen in de ruimtelijke ordening. Hiertoe wordt een nieuwe nationale Nota Ruimte voorbereid om meer vaart te brengen in deze noodzakelijke ontwikkelingen. De Nota Ruimte wordt in 2024 verwacht.
In de aanloop naar dit nieuwe rijksbeleid heeft het rijk de provincies gevraagd de 'ruimtelijke puzzel' te leggen voor de nationale en provinciale opgaven en daar ook de gemeenten en waterschappen bij te betrekken. Nog dit jaar zullen de provincies het resultaat daarvan opleveren.
In de Haagse regio werken de negen gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer, het Hoogheemraadschap van Delfland en de provincie ambtelijk en bestuurlijk samen op het gebied van de fysieke leefomgeving. Deze samenwerking is de afgelopen jaren geïntensiveerd. De Haagse regio functioneert op veel terreinen als één samenhangend gebied: uitdagingen en kansen zijn gemeentegrensoverschrijdend. Gezamenlijk werken we aan de Haagse regio van de toekomst.

Juist omdat veel vraagstukken en kansen de gemeentegrenzen overschrijden, heeft de Haagse regio besloten om ongevraagd, pro-actief, zelf ook de ruimtelijke puzzel voor de regio te leggen. Dat leverde een document op dat de kracht van de regio beschrijft en aangeeft wat de opgaven zijn waar we de komende jaren samen voor staan. Daarnaast zijn ook de tien grootste dilemma's en oplossingsrichtingen voor de regio beschreven. Het document is aan de provincie als handreiking voor de provinciale ruimtelijke puzzel aangeboden.

Het college vertrouwt er op dat de handreiking weerklank krijgt in de provinciale ruimtelijke puzzel en door zal werken bij het opstellen van de nieuwe Nota Ruimte van het rijk. De handreiking legt ook de basis voor verdere samenwerking op het gebied van de fysieke leefomgeving in de Haagse regio zelf.

Entree onder de Omgevingswet

Onder de Omgevingswet wordt een nieuwe planologische procedure voor Entree ingezet. Het scenario waar we van uitgaan, bestaat uit twee sporen: het vaststellen van een omgevingsprogramma voor het hele plangebied Entree en het vervolgens plotsgewijs verlenen van vergunningen. Het omgevingsprogramma is gericht op de kwaliteiten én aandachtspunten van het gehele plangebied. Hierin worden thema's zoals geluid, de afwikkeling van verkeer, het programma van functies, maar ook de herinrichting van de openbare ruimte en de gewenste beeldkwaliteit van de nieuwe bebouwing integraal beschouwd. De verschillende plots van de grondeigenaren worden gefaseerd in overeenstemming met het omgevingsprogramma vergund. Hierdoor is de ontwikkeling conform de integrale visie op het gebied ook bij een langere ontwikkeltermijn geborgd.

Doelstelling 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid

Bereikbaarheid, leefomgevingskwaliteit en verkeersveiligheid zijn belangrijke thema's. De komende jaren werken we verder aan duurzame oplossingen om nog bereikbaarder en veiliger te worden. We zetten in op een goede aansluiting naar de regio waarbij aan alle verkeersdeelnemers is gedacht.

In 2024 werken we aan:

Visie op mobiliteit
De visie op mobiliteit en de richting voor de komende jaren krijgen een plek in de Ruimtelijke Strategie Zoetermeer (RSZ). Hierin worden de verschillende thema's uitgewerkt zoals bijvoorbeeld openbaar vervoer, duurzaamheid, parkeren, fietsen en voetgangers.

OV-Schaalsprong
De OV-Schaalsprong blijft nodig met de woningbouwopgaven die er nu liggen. We zetten ons in voor een robuust OV-netwerk zowel binnen Zoetermeer als daarbuiten. De focus ligt op de noord-zuidverbinding met de omliggende steden zoals Rotterdam en het OV binnen Zoetermeer. Daarnaast op de doorontwikkeling van station Zoetermeer (inclusief de Mandelabrug) en het behouden en waar nodig versterken van het OV-netwerk.

Regionale samenwerking
Er wordt samen met de MRDH, Rijkswaterstaat, Provincie en andere gemeenten veel inspanning geleverd om de regionale woningbehoefte af te stemmen met de mobiliteitsvraagstukken en de economische groei. Er is op allerlei onderdelen sprake van een intensieve samenwerking. In 2024 wordt vooral ingezet op de OV-Schaalsprong, het metropolitane fietsnetwerk, ketenmobiliteit, CO2-reductie in het verkeer, het vergroten van de verkeersveiligheid, deelmobiliteit en mobiliteitstransitie.

Doelstelling 7.5 Overige

Om de ambities en doelstellingen van de gemeente te behalen, is vastgoed nodig. Wij geven met onze gebouwen onderdak aan de activiteiten die bijdragen aan deze ambities en doelstellingen. Ook is het belangrijk dat het vastgoed van voldoende kwaliteit is en optimaal gespreid is over de stad. Bij structurele leegstand worden gebouwen afgestoten en bij maatschappelijke huisvestingsvragen, waarvoor binnen de bestaande vastgoedportefeuille geen passende huisvesting beschikbaar is, worden nieuwe gebouwen ontwikkeld of aangetrokken. Verduurzaming en het toegankelijk maken van het vastgoed is één van de speerpunten. Verder houden we ons bezig met de implementatie van nieuwe wet- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld het Didam-arrest en het Acantus-Arrest.

Speerpunten voor 2024 zijn:

- In 2024 gaan we zwembad de Veur renoveren. Na de renovatie van zwembad De Veur in 2024, sluit zwembad De Driesprong voor het publiek.
- In het eerste kwartaal van 2024 wordt de Investeringsagenda voor de vastgoedportefeuille Sport opgeleverd. Daarnaast vindt er aanvullend onderzoek plaats naar de benodigde capaciteit zwemwater voor de stad.
- De overdracht van het eigendom en beheer van ongeveer 50 schoolgebouwen van de gemeente naar de schoolbesturen wordt afgerond in 2024.

Indicatoren, trendgrafieken en financiën

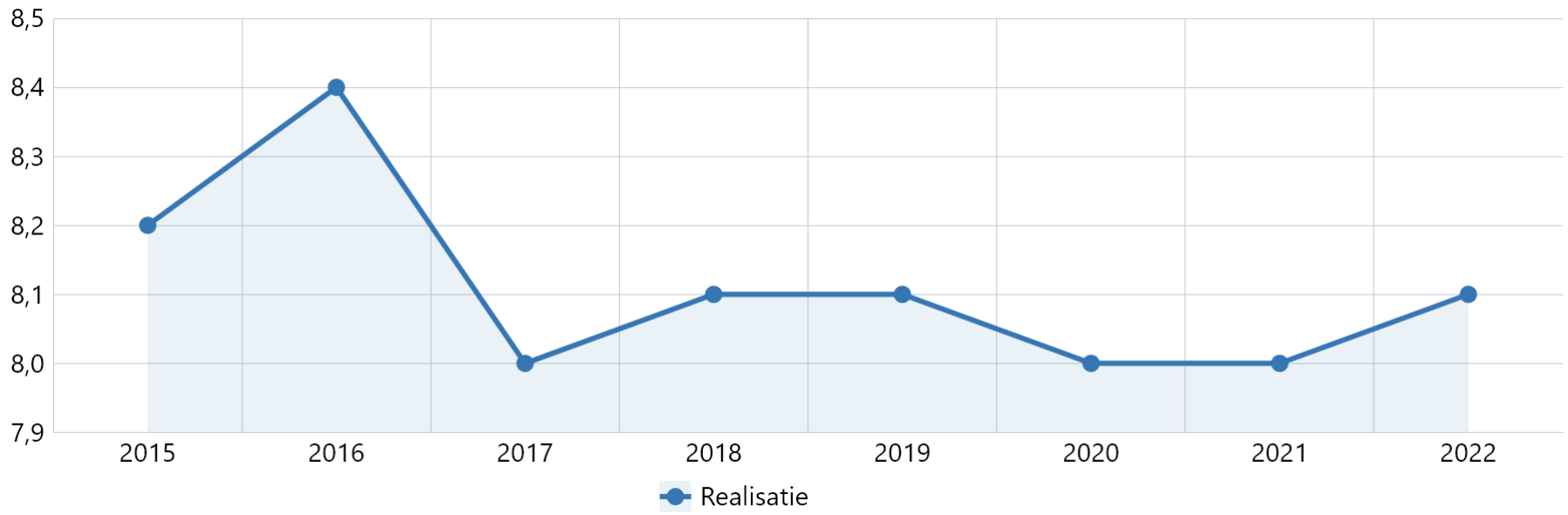
Doelstelling 7.1 Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder

Waardering bewoners woonruimte
Omschrijving

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	8,1	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	8,0	8,0	8,0	8,0

Trendgrafiek Waardering bewoners woonruimte

Bron: Stadspeiling

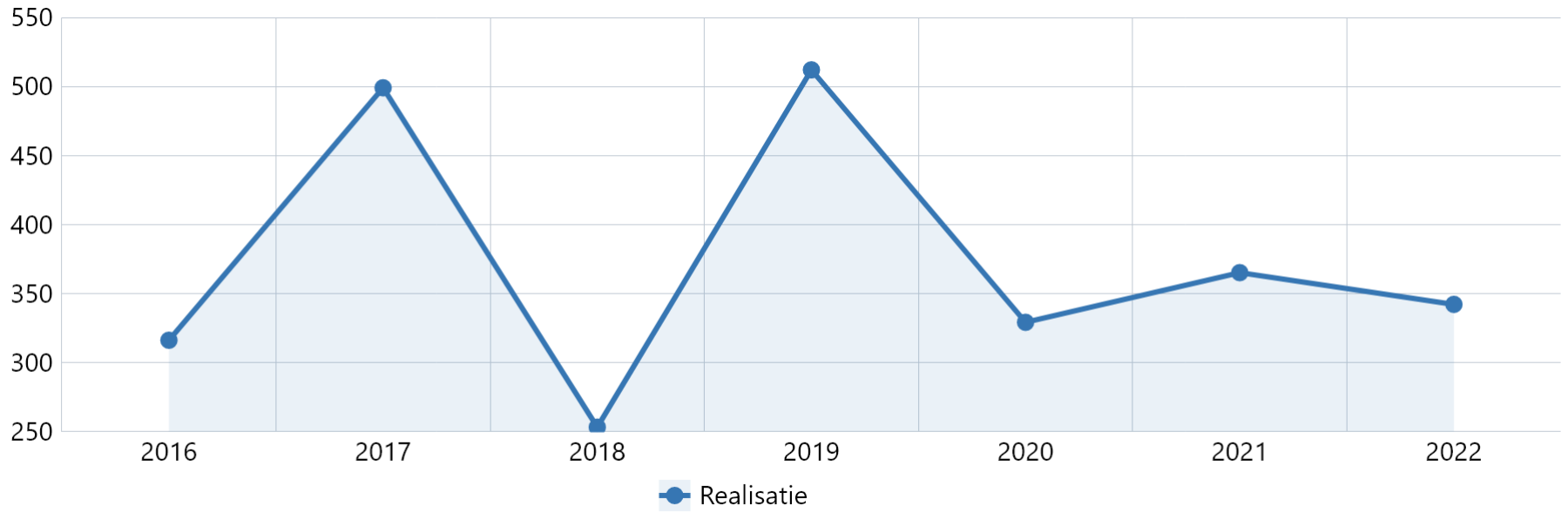
Toelichting:
In 2022 is een 8,1 gerealiseerd als gemiddelde waardering voor de woonruimte.

Aantal op te leveren woningen per jaar
Omschrijving

Bron: Woningbouwmonitor 23 juli 2023

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	342	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	878	1.312	541	650
Optioneel extra in de Entree (staat nog niet vast)	0	0	0	1.647	664

Trendgrafiek Aantal opgeleverde woningen per jaar

Bron: Woningbouwmonitor 23 juli 2023

Toelichting:
Sinds het vaststellen van het Woningbouwprogramma in 2017 wordt er hard gewerkt aan verhoging van de woningbouwproductie met als doel te komen tot de bouw van ongeveer 700 woningen per jaar. In 2023 is dit aantal van 700 woningen bijna gehaald. De verwachting is dat we de doelstelling ook in 2024

halen met een verwacht aantal van 878 woningen. Voor 2025 is deze verwachting 1312 woningen. Voor de jaren daarna staan per jaar weer minder woningen ingepland. Voor de hele periode 2023-2027 is het totaalaantal woningen 5.500. Dit aantal zou nog hoger kunnen worden omdat een deel van de Entree nog niet is meegeteld. Na 2027 staan er tot en met 2031 nog ruim 2.500 woningen in de planning, waarbij het wel zo is dat voor de periode nog niet alles bekend is. Het gaat dan om een totaalaantal woningen van circa 8000 tussen 2024 en 2031.

In 2019 tot en met 2023 zijn in totaal samen bijna 2.250 woningen gerealiseerd. Het totaal komt daarmee voor 2019-2031 uit op circa 10.250 woningen. Dat sluit aan bij de doelstelling uit de Versnellingsagenda, waarbij het streven is om 27% goedkope huur, 25% middenhuur en 48% koop en dure huur te realiseren. Met de huidige programmering worden deze percentages dicht benaderd. Dat is inclusief de planning van De Entree, waarvan nog niet alles bekend is of zeker is.

Als gevolg van het voorzetten van de planologische procedure Entree onder de Omgevingswet en het wegvallen van een groot deel van het geplande kantoorprogramma is de bovenstaande woningbouwplanning Entree (exclusief Terra Nova) in tijd en aantal niet meer volledig actueel. De geplande woningen in jaarschijf 2025 zijn in ieder geval doorgeschoven naar jaarschijf 2026. In de komende periode wordt een nieuwe integrale planning opgesteld.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen passende woonruimte voor iedere Zoetermeerder (7.1)	**-834.402**	**-1.118.345**	**-1.245.960**	**-897.013**	**-894.887**

Toelichting:
Het budget wordt met name ingezet voor de uitvoerings- en beleidstaken voor wonen (inclusief de Bestuurlijke Tafel Wonen Haaglanden). Voor de beleidstaken en de exploitatie woonwagenhuisvesting is afzonderlijk budget beschikbaar. Voor extra formatie milieu (2,5 fte) is in 2024 € 126.000 toegevoegd en € 2025 € 251.000. Voor wonen is voor 2024 en 2025 1 fte toegevoegd € 98.000.

Doelstelling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio (7.2)	**95.201**	**-168.040**	**-772.465**	**-1.192.298**	**-1.192.700**

Toelichting:
Onder deze doelstelling zijn per (sub)product de in gang gezette projecten zoals grondexploitaties Oosterheem en Palenstein opgenomen. Deze uitgaven zijn voor de exploitatie neutraal, omdat dekking plaatsvindt vanuit grondverkopen en andere opbrengsten waaronder subsidies. Een eventueel aanwezig saldo wordt gemuteerd als onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie). Eventuele winstafdrachten vinden plaats via mutaties in de reserves. Voor verliezen wordt een voorziening getroffen. Over de gehele linie bezien laten de grondexploitaties gezamenlijk per saldo een verslechterd resultaat zien. Voor 2024 is voor uitbreiding herstructurering incidenteel budget voorzien. Naast grondexploitaties zijn er faciliterend grondbeleid projecten. Dit is vaak neutraal omdat de kosten worden gedekt vanuit bijdragen. Op het product grondbedrijf algemeen vindt er naar aanleiding van het risicoprofiel zo nodig een vrijval of een toevoeging plaats. Op een afzonderlijk product overige financiële middelen worden de (vaste) kosten en opbrengsten verantwoord van gemeentelijke eigendommen (zoals grond). Hierop wordt jaarlijks een voordelig saldo behaald. Door incidentele opbrengsten en kosten kunnen deze jaarlijks wisselen, eventuele afwijkingen worden gemeld via de Tussenberichten.
Ten behoeve van de vernieuwing van de stad in onder andere de Binnenstad en Meerzicht worden voorbereidende werkzaamheden verricht. In de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 (voormalig de reserve investeringsfonds/Rif) zijn hiertoe middelen gereserveerd die via afzonderlijke raadsbesluiten beschikbaar kunnen worden gesteld. Voor de exploitatie zijn deze kosten vanwege de dekking vanuit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 neutraal. In 2024 en 2025 is budget met dekking van de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van een dakenprogramma. Daarnaast zijn er via het coalitieakkoord middelen beschikbaar gesteld voor Meerzicht en Buytenwegh. Het project Entree is vanaf 2024 (deels) in de volgende fase. Voor de kapitaallasten en het onderhoud zijn vanaf 2025 en verdere jaren oplopende budgetten opgenomen. In 2025 en 2026 zijn uitgaven met dekking van de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 voorzien voor onder andere de aanleg van het evenemententerrein Markt 10, Centraal Park en de onrendabele top voor de parkeergarage. Vanaf 2026 is het onderhoud voorzien.

Doelstelling 7.3 Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte

Waardering bewoners ruimtelijke kwaliteit
Omschrijving

De waardering van de bewoners gemeten op basis van een vaste vragenreeks in de Stadspeiling.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	75 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	76 %	76 %	76 %	76 %

Toelichting:
De ruimtelijke kwaliteit (in %) wordt tweejaarlijks gemeten in even jaren.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bevorderen kwaliteit van gebouwde omgeving en publieke ruimte (7.3)	**-2.080.102**	**-1.961.975**	**-2.066.991**	**-2.164.991**	**-2.164.991**

Toelichting:
Het budget wordt grotendeels ingezet voor personele inzet onder andere voor welstand, beeldkwaliteitsplannen, bestemmingsplannen, structuurvisie (omgevingsvisie) en groen. De uitgaven stijgen de komende jaren vanwege de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Doelstelling 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid

Waardering verkeersveiligheid
Omschrijving

Gemiddeld algemeen rapportcijfer ten aanzien van de tevredenheid over de verkeersveiligheid op buurtniveau door respondenten van de Stadspeiling (18+).

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	6,7	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,5	7,5	7,5	7,5

Toelichting:
Deze meetfactor wordt tweejaarlijks (in even jaren) uitgevraagd.

Waardering bereikbaarheid auto
Omschrijving

Het gemiddelde algemene rapportcijfer voor de bereikbaarheid per auto van bestemmingen binnen en buiten Zoetermeer.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	8,0	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,7	7,7	7,7	7,7

Toelichting:
Deze meetfactor wordt tweejaarlijks (in even jaren) uitgevraagd.

Waardering bereikbaarheid fiets
Omschrijving

Het gemiddelde algemene rapportcijfer van de bereikbaarheid per fiets binnen Zoetermeer.

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	8,2	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	8,1	8,1	8,1	8,1

Toelichting:
Deze meetfactor wordt tweejaarlijks (in even jaren) uitgevraagd.

Waardering bereikbaarheid ov
Omschrijving

Het gemiddelde algemene rapportcijfer voor de bereikbaarheid per openbaar vervoer van bestemmingen binnen en buiten Zoetermeer door respondenten van de Stadspeiling (18+).

Bron: Stadspeiling

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	7,2	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	7,5	7,5	7,5	7,5

Toelichting:
Deze meetfactor wordt tweejaarlijks (in even jaren) uitgevraagd.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid (7.4)	**-897.913**	**-1.302.459**	**-1.167.369**	**-936.461**	**-874.616**

Toelichting:
Het budget wordt ingezet voor de uitvoering van de (exploitatie) mobiliteitsprojecten zoals fietslessen voor basisscholen en de inzet van verkeerskundigen. In het coalitieakkoord is incidenteel budget oplopend tot € 150.000 voor 2023/2025 en € 75.000 voor 2026 vrijgemaakt voor de verbetering van de verkeersveiligheid, de metropolitane fietsroute en de verbetering van de openbaar vervoerontsluiting van Rokkeveen en het LangeLand Ziekenhuis. In 2024 € 220.000 en 2025 € 180.000 is incidenteel budget beschikbaar voor uitvoering van de pilot verkeer inzet buurtvervoer.

Doelstelling 7.5 Overige

Waardering Vastgoed binnensport
Omschrijving

Het percentage heeft betrekking op het minimaal landelijk gemiddelde %.

Bron: Klanttevredenheidsonderzoek

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	56 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	81 %	%	%	%

Toelichting:
In 2022 is een andere methodiek gekozen voor het meten van de klanttevredenheid. Hierbij wordt een gemiddelde van verschillende onderdelen gehanteerd, waar eerder een rapportcijfer werd uitgevraagd. De ondervraagden konden scoren op de onderdelen onderhoud, grootte, indeling, uitstraling, bereikbaarheid, toegankelijkheid, veiligheid, huurprijs, verduurzaming en toekomstbehoefte. 56% van de ondervraagden hebben aangegeven tevreden of zeer tevreden te zijn over het sportvastgoed.

Ook in 2024 gaan we verder met onze inzet de tevredenheidsscore verder te verhogen, De genoemde ambitie om in 2024 een tevredenheidsscore van 81% te hebben is, vanwege de diversiteit van de onderdelen waarop wordt gescoord, te hoog. De gemiddelde landelijke score was 69%. Voor 2024 en de jaren er na wordt een tevredenheidsscore nagestreefd die minimaal overeenkomt met het landelijke gemiddelde. Op basis van de uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek dat in 2023 wordt opgeleverd, worden verdere acties uitgezet.

Waardering Vastgoed buitensport
Omschrijving

Het percentage heeft betrekking op het minimaal landelijk gemiddelde %.

Bron: Klanttevredenheidsonderzoek

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	56 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	81 %	%	%	%

Toelichting:
In 2022 is een andere methodiek gekozen voor het meten van de klanttevredenheid. Hierbij wordt een gemiddelde van verschillende onderdelen gehanteerd, waar eerder een rapportcijfer werd uitgevraagd. De ondervraagden konden scoren op de onderdelen onderhoud, grootte, indeling, uitstraling, bereikbaarheid, toegankelijkheid, veiligheid, huurprijs, verduurzaming en toekomstbehoefte. 56% van de ondervraagden hebben aangegeven tevreden of zeer tevreden te zijn over het sportvastgoed. Dit onderzoek vindt iedere twee jaar plaats.

Ook in 2024 gaan we verder met onze inzet de tevredenheidsscore verder te verhogen, De genoemde ambitie om in 2024 een tevredenheidsscore van 81% te hebben is, vanwege de diversiteit van de onderdelen waarop wordt gescoord, te hoog. De gemiddelde landelijke score was 69%. Voor 2024 en de jaren er na wordt een tevredenheidsscore nagestreefd die minimaal overeenkomt met het landelijke gemiddelde. Op basis van de uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek dat in 2023 wordt opgeleverd, worden verdere acties uitgezet.

Waardering Vastgoed sociaal-cultureel
Omschrijving

Het percentage heeft betrekking op het minimaal landelijk gemiddelde %.

Bron: Klanttevredenheidsonderzoek

Type	2022	2024	2025	2026	2027
Realisatie	66 %	-	-	-	-
Begroting PB 2024	-	81 %	%	%	%

Toelichting:
In 2022 is een andere methodiek gekozen voor het meten van de klanttevredenheid. Hierbij wordt een gemiddelde van verschillende onderdelen gehanteerd. De ondervraagden konden scoren op de onderdelen onderhoud, grootte, indeling, uitstraling, bereikbaarheid, toegankelijkheid, veiligheid, huurprijs, verduurzaming en toekomstbehoefte. 66% van de ondervraagden hebben aangegeven tevreden of zeer tevreden te zijn over het sociaal-culturele vastgoed. Dit onderzoek vindt iedere twee jaar plaats.

Ook in 2024 gaan we verder met onze inzet de tevredenheidsscore verder te verhogen, De genoemde ambitie om in 2024 een tevredenheidsscore van 81% te hebben is, vanwege de diversiteit van de onderdelen waarop wordt gescoord, te hoog. De gemiddelde landelijke score was 69%. Voor 2024 en de jaren er na wordt een tevredenheidsscore nagestreefd die minimaal overeenkomt met het landelijke gemiddelde. Op basis van de uitkomsten van het klanttevredenheidsonderzoek dat in 2023 wordt opgeleverd, worden verdere acties uitgezet.

Financiën

Doelstelling	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Overige (7.5)	**-1.867.836**	**-1.943.221**	**-1.809.469**	**-1.816.797**	**-1.791.297**

Toelichting:
Het budget wordt ingezet voor het groot onderhoud van ambtelijke en commerciële huisvesting. Daarnaast is het exploitatieresultaat van het vastgoed van de gemeente en het totaal van de algemene kosten stedelijke ontwikkeling onder deze doelstelling verwerkt.

Risico's
Er is geen sprake van nieuwe bijzondere strategische risico’s die realisatie van doelstellingen mogelijk in de weg staan.

Beleidswijzigingen
Uitbreiding Palenstein herstructurering
De herstructurering van de wijk Palenstein loopt al enige tijd en met de plannen voor het nieuwe centrale plein komt het eind van het project in zicht. Bij de voorbereiding van de werkzaamheden voor vlek D (Croesinckplein) werd duidelijk dat de nieuwbouwplannen van Vidomes (in vlek D) en daarmee ook de herinrichting van het openbaar gebied veel impact hebben op de huidige woontoren en het gemeentelijk kantoorgebouw Welkom 2 in de laagbouw. Met enkele aanpassingen kunnen de woontoren en het kantoorgebouw beter aangesloten worden op het nieuw ingerichte openbaar gebied.

Binnengebied Palenstein
Een deel van het openbaar gebied van Palenstein hoort tot het binnengebied van deelplan D en is onderdeel van de herstructurering van Palenstein. In het binnengebied ontwikkelt Vidomes een bouwplan. Er zijn afspraken gemaakt dat de gemeente het binnengebied bouw- en woonrijp maakt. Vidomes betaalt de kosten van deze herinrichting.

Gebiedsontwikkeling Meerzicht
Meerzicht is een wijk die zich kwetsbaar ontwikkelt. De sociaal-economische kracht staat onder druk en vooral het hoogbouwgedeelte bevindt zich in een neerwaartse spiraal. In de omgevingsvisie Zoetermeer 2040 is aangegeven dat de focus ligt op de wijken die kwetsbaar zijn. Meerzicht is de eerste woonwijk die langs de lijnen van Zoetermeer 2040 wordt aangepakt. De wijkverkenning uit 2019 maakt duidelijk dat een toekomstbestendig Meerzicht vraagt om ingrepen op de verschillende domeinen die elkaar versterken.

In december 2022 is voor dit gebiedsprogramma budget toegekend voor 2023 en 2024. Op twee onderdelen is een aanvulling nodig:

- Hart van Meerzicht: Door de huidige ontwikkelingen is er meer regie en extra inzet nodig om te komen tot een kwalitatief goede aanpak en een plan met voldoende draagvlak en ontwikkelpotentieel voor de partijen.
- Uitgebreide participatie: Voor een zorgvuldig participatieproces is meer inzet nodig van onder andere stedenbouwkundigen en landschapsontwerpers. De komende jaren is sprake van intensieve trajecten met bewoners en een aanpak per buurt en maatwerk. Hiervoor is extra capaciteit nodig. De participatie beperkt zich niet alleen tot inspraak over buitenruimte en fysieke ingrepen, maar heeft ook als doel om bewoners te activeren.

Dakenaanpak
Het benutten van de ruimte op daken voor verschillende stedelijke opgaven staat nog weinig op het netvlies van eigenaren en ontwikkelaars. Dit maakt dat de gemeente als kwartiermaker het gebruik van de daken aanjaagt en ook zelf het goede voorbeeld geeft. In 2026 besluit een nieuw college over het wel of niet verlengen van de dakenaanpak. Het budget dient als proces- en stimuleringsgeld zodat het (bestaande) Zoetermeerse Dakenteam haar werkzaamheden goed kan uitvoeren. Denk aan het optoppen van daken (bijvoorbeeld: wooncomplexen van woningcorporaties), multifunctioneel gebruik van daken van het gemeentelijk vastgoed of grotere vastgoedeigenaren of het benutten van daken door individuele eigenaar-bewoners. Met het Raadsmemo Dakenaanpak is de raad in maart 2023 geïnformeerd over de aanpak.

Formatie wonen
De formatie voor wonen is onvoldoende om alle bestaande en nieuwe taken uit te voeren. Ten opzichte van eerdere jaren is er sprake van een toegenomen opgave en daarom wordt de formatie met 1 fte uitgebreid. De uitbreiding is onder meer nodig omdat:

- De woonopgave meer dan verdubbeld is (ten opzichte van de Woonvisie 2015).
- In het coalitieakkoord, de omgevingsvisie Zoetermeer 2040, de regionale Woonagenda Haaglanden en de recent met het rijk en provincie gesloten Woondeal (tot 2032) hoge ambities en ambitieuze afspraken zijn geformuleerd.
- De woningbouwproductie van 4.500 woningen omhoog moet naar ruim 10.000 woningen om het woningtekort in te lopen.
- Er een toegenomen opgave is op het gebied van herstructurering om Zoetermeer toekomstbestendig en meer in balans te brengen.
- De opgave op het gebied van wonen met zorg en welzijn en de huisvestingstaak voor kwetsbare groepen (denk aan vluchtelingen, arbeidsmigranten, uitstroom uit instellingen e.d.) sterk toeneemt.
- Door prijsstijgingen en energiearmoede er nieuwe afspraken nodig zijn vanwege de druk op de sociale huursector.
- Een actuele Woonvisie met een Woonprogramma sinds vorig jaar verplicht is op grond van de gewijzigde Woningwet.
- Een update van de Hoogbouwvisie nodig is voor meer differentiatie in de woonmilieus.

Omdat de hoeveelheid taken niet is afgestemd op de beschikbare capaciteit blijven belangrijke taken liggen, zoals:

- De advisering en verankering van het Woningbouwprogramma in woningbouwprojecten.
- De uitvoering en vernieuwing van lokale prestatieafspraken en de Regionale Woonagenda Haaglanden.
- De huisvesting van bijzondere doelgroepen als statushouders, uitstroom uit zorginstellingen (Beschermd wonen, Maatschappelijke opvang) en arbeidsmigranten.
- De inzet op subsidieverwerving voor nieuwbouw, woningverbetering en verduurzaming bij het rijk en de provincie.

Met de extra formatie kunnen de taken op een goede manier uitgevoerd zonder dat er taken blijven liggen of doorschuiven in tijd.

Monitoring parkeerdruk
In het coalitieakkoord is budget vrijgemaakt voor het periodiek meten van de parkeerdruk. Het is effectiever om tweejaarlijks een breder onderzoek uit te voeren dan elk jaar een klein onderzoek.

Pilot verkeer inzet Buurtvervoer
Door de verschraling van het openbaar vervoer zijn niet alle locaties binnen de stad voor elke groep lopend bereikbaar. Voor mensen die minder goed ter been zijn en niet binnen de Wmo-regeling vallen, betekent dit dat zij niet altijd gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. Om vervoersarmoede en vereenzaming tegen te gaan is het voorstel om met een pilot buurtvervoer te starten. Inwoners voor wie de afstand tot OV-haltes te groot is kunnen dan gebruik maken van deze vorm van aanvullend vervoer. Buurtvervoer kan zo breed worden opgezet als wenselijk en hoeft zich niet te beperken tot de genoemde doelgroep. Als de pilot slaagt kunnen op termijn mogelijk kosten worden bespaard op het Wmo-vervoer en hebben we een goed functionerend en gemeenschappelijk vervoer binnen onze eigen gemeentegrenzen. Dit past ook in onze mobiliteitsstrategie, waarbij het individuele vervoer wordt teruggedrongen en het collectieve vervoer juist wordt bevorderd.

Formatie Milieu en Duurzaamheid
Milieukwaliteit en duurzaamheid geven een impuls aan de woonaantrekkelijkheid van de stad. Beide aspecten zijn daarmee belangrijk voor het realiseren van de ambities en de (kwalitatieve) opgaven in de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040. Daarnaast zijn we verplicht de (toekomstige) wettelijke taken op dit terrein voor te bereiden en uit te voeren. Deze nemen met de komst van de Omgevingswet en de maatschappelijke discussie over deze onderwerpen verder toe. Inwoners en ondernemers moeten worden geadviseerd over deze onderwerpen en de kaders en regels die hiervoor (gaan) gelden. Ten slotte moet ook het bestuur worden geadviseerd. Dat kan nu onvoldoende.

In de periode vóór 2015 is veel beleidskennis op milieugebied uit de gemeentelijke organisatie verdwenen. Deels door de oprichting van de gemeenschappelijk regeling Omgevingsdienst Haaglanden en deels door bezuinigingen. Na onderlinge vergelijking blijkt dat veel omliggende gemeenten deze expertise wel (weer) in hun formatie hebben opgenomen. Deze vraagstukken worden nu vaak ad hoc opgepakt door collega's van aangrenzende beleidsdisciplines. Dit gaat ten koste van de formele takenpakketten van deze collega’s en de kwaliteit van de advisering aan het bestuur en inwoners.

De aanvulling bedraagt voor 2025 2,5 fte voor de volgende drie onderwerpen:

- bodem, water en ondergrond (1 fte);
- gezondheid: luchtkwaliteit, geluid, straling, externe veiligheid (0,5 fte);
- klimaatadaptatie & circulaire economie (1 fte).

Stationsgebied en Nelson Mandelabrug
In de visie Stationsgebied Zoetermeer is in 2021 de ambitie voor station Zoetermeer door de raad vastgesteld. In het programma Openbaar Vervoer Schaalsprong beschrijven we onze ambitie om het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren. De getroffen noodmaatregelen voor de Nelson Mandelabrug maken de 'upgrade' van station Zoetermeer nog urgenter om Zoetermeer bereikbaar te houden en het gebruik van het OV te stimuleren. De noodmaatregelen aan de Nelson Mandelabrug hebben geleid tot een verminderde capaciteit van de huidige brug. De noodbrug heeft onvoldoende capaciteit om de toegenomen verkeersstromen, die ontstaan door onder andere de nieuwe wijk Entree, te kunnen afwikkelen.

Komende jaren zal de brug structureel worden hersteld. Hiervoor is in juni een subsidietoezegging ontvangen en recent een krediet aangevraagd. Vanwege de tijdelijke en kwalitatief niet optimale noodbrug over de A12 is er extra urgentie om het herstel in gang te zetten in combinatie met de al ingezette knooppuntontwikkeling. Ook is gebleken dat ProRail liften heeft die binnen afzienbare tijd toe zijn aan een renovatie. Deze plannen kunnen in een mogelijk integrale aanpak worden meegenomen.

Om werk met werk te maken en ook de rest van het knooppunt meteen te kunnen realiseren worden verschillende uitwerkingsvarianten inclusief financieringsmogelijkheden onderzocht. De financiële opgave om dit soort omvangrijke ingrepen te realiseren is groot. Om deze reden voert de gemeente overleg met het Rijk, de provincie en de MRDH. In alle gevallen dient de gemeente een eigen bijdrage te leveren. De omvang hiervan verschilt per subsidieregeling. Gezien het lopende overleg is het nog te vroeg om hiervoor al concrete bedragen te reserveren. Zodra hier meer zekerheid over is, wordt de raad hierover geïnformeerd en wordt een verder uitgewerkt voorstel voorgelegd.

Project Bleiswijkseweg herinrichting
Op 1 november 2021 is motie 2111-25A 'Beperken (vracht)verkeer Bleiswijkseweg' aangenomen. Met deze motie is het college gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden om het (vracht)verkeer op de Bleiswijkseweg te beperken en voor eind 2022 de uitkomsten met de raad te delen.
Al langere tijd speelt de wens om de Bleiswijkseweg te verbeteren. Naast de motie hebben er begin 2022 nog twee relevante gebeurtenissen plaatsgevonden. Op 31 januari 2022 stemde de raad in met het beschikbaar stellen van onderzoeksbudget voor het programma Dutch Innovation Park. Onder de noemer 'Impuls Kwaliteit buitenruimte & bereikbaarheid' is budget gereserveerd voor het verbeteren van de openbare ruimte van het gebied. Hiervan maakt onderdeel het onderzoek naar het verbeteren en aanpassen van de Bleiswijkseweg. Op 14 februari 2022 ondertekende het college de samenwerkingsovereenkomst Metropolitane Fietsroute van de MRDH. Hiermee zijn we verplicht om vóór 1 maart 2026 een metropolitane fietsroute te realiseren tussen Zoetermeer en Rotterdam. In Zoetermeer loopt de route vanaf de Dorpsstraat, over de Bleiswijkseweg naar de gemeentegrens met Lansingerland. Om te bekijken hoe de gewenste doelen bereikt kunnen worden is het project Bleiswijkseweg opgestart.

Voor het opnieuw inrichten van de Bleiswijkseweg is geen budget gereserveerd. Wel is er budget voor het aanleggen van het ontbrekende deel van de metropolitane fietsroute en zijn er besprekingen over subsidie vanuit de MRDH. In de komende periode bekijken we hoe het ontbrekende budget kan worden gevonden. Zo nodig wordt een voorstel aan de raad voorgelegd.

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Uitbreiding Palenstein Herstructurering	120	0	0	0
Binnengebied Palenstein	420	0	0	0
Binnengebied Palenstein, bijdrage ontwikkelaar	-420	0	0	0
Gebiedsontwikkeling Meerzicht	235	235	0	0
Gebiedsontwikkeling Meerzicht, dekking Reserve Fonds Zoetermeer 2040	-235	-235	0	0
Dakenaanpak	80	80	0	0
Dakenaanpak, dekking RIF	-80	-80	0	0
Formatie wonen	98	98	0	0
Monitoring parkeerdruk	30	-10	0	0
Pilot verkeer inzet Buurtvervoer	220	180	0	0
Formatie Milieu en Duurzaamheid	126	251	0	0
Saldo	**594**	**519**	**0**	**0**

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?

Programma 7. Inrichting van de stad	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	26.425.938	37.830.852	24.072.026	25.040.780	15.310.873	11.725.277
Lasten	-28.518.317	-43.415.904	-30.566.066	-32.103.034	-22.318.433	-18.643.768
Resultaat	**-2.092.380**	**-5.585.052**	**-6.494.040**	**-7.062.254**	**-7.007.560**	**-6.918.491**

Aangenomen moties voorjaarsdebat

Motie nr: 2306-10 **Onderwerp: Nachtbus!!**	Verzoekt het college: • Zolang HTM de nachtbus N6 niet exploiteert een touringcarbedrijf in te huren om 's nachts ten minste elk uur van Den Haag Centraal rechtstreeks naar de gemeente Zoetermeer te laten rijden op ten minste vrijdag en zaterdag; • Daarbij te onderzoeken of het mogelijk is om meer haltes in Zoetermeer te bedienen waaronder in de wijk Noordhove; • De resultaten van deze aangepaste lijn t.z.t. te evalueren en met HTM te bespreken; • Hiervoor 100.000 euro voor 2024, 2025 en 2026 beschikbaar te stellen, Verzoekt het college tevens om:

	• Een subsidie beschikbaar te stellen aan EBS voor het exploiteren van een nachtbus tussen Leiden Centraal en Zoetermeer, ten minst eenmaal per uur en ten minst op vrijdag en zaterdag die aansluit op de nachttrein van NS; • Daarbij te onderzoeken of het mogelijk is om meer haltes in Zoetermeer te bedienen dan buslijn 400, of zo mogelijk aansluiting te hebben met de nachtbus uit Den Haag ter hoogte van Centrum West; • Hiervoor 100.000 euro voor 2024, 2025 en 2026 beschikbaar te stellen, Verzoekt het college tot slot: • De kosten van maximaal 600.000 euro te dekken uit de reserve vrij inzetbaar; • Te verkennen of de gemeenten Leiden, Zoeterwoude, Leidschendam-Voorburg, en Den Haag, en de provincie bereid zijn een financiële bijdrage te leveren aan de realisatie van de nachtbussen. Stand van zaken: De motie is opgenomen in een aparte bijlage 2 Overzicht effect moties voorjaarsdebat en in het raadsvoorstel afzonderlijk amendeerbaar gepresenteerd. Na besluitvorming hierover in het najaarsdebat worden de financiële gevolgen verwerkt in de begroting 2024 en verder.
Motie nr: 2306-71 **Onderwerp: Integrale gebiedsvisie Van Doornenplantsoen**	Verzoekt het college: • Op korte termijn te onderzoeken wanneer er een integrale gebiedsvisie voor het Van Doornenplantsoen kan komen • Hierbij te onderzoeken of deze gebiedsvisie er kan liggen vóór de verhuizing van het MOTION College; • Hierbij aan te geven welke consequentie(s) een prioritering voor het Van Doornenplantsoen voor de rest van de stad zal hebben; • De bevindingen van dit onderzoek aan de raad te doen toekomen; • De bevindingen van dit onderzoek op een redelijke termijn met (onder andere) de Werkgroep Leefomgeving Du Meelaan te delen en te bespreken; • Bij het maken van de gebiedsvisie belanghebbenden, zoals omwonenden, actief te betrekken. Stand van zaken: Het college komt met een afdoeningsmemo in het vierde kwartaal van 2023.

Motie nr: 2306-74 **Onderwerp: Artikel 1 op de muur van de raadzaal**	Verzoekt het college: • Met een voorstel te komen om Artikel 1 van de Grondwet prominent en letterlijk 'in beeld' te brengen in de raadzaal (al dan niet voor of na een mogelijke verbouwing) • En te overwegen dit óók te doen op een prominente openbare locatie met een publieksfunctie in het Stadhuis; • Hiervoor gebruik te maken van een Zoetermeerse ondernemer of kunstenaar. Stand van zaken: In afwachting van prioritering project stadhuis. De motie wordt hierin meegenomen.

Waar staat je gemeente indicatoren

Hyperlinks naar dashboard ‘Waar staat je gemeente?’. Selecteer bij het eerste bezoek gemeente Zoetermeer
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Bouwen-en-wonen/
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/mobiliteit/
https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/

Overzicht Overhead

Inleiding

In het Overzicht Overhead staan de lasten en baten van de overhead van de gemeentelijke organisatie opgenomen. Dit is voorgeschreven in wetgeving (Besluit Begroting en Verantwoording/BBV) met als doel om de overhead inzichtelijk te maken en om gemeenten onderling te kunnen vergelijken op hun uitgaven hieraan. De door het BBV gehanteerde definitie van overhead luidt: de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primair proces. De doelstelling van overhead luidt: het sturen van de organisatie en het ondersteunen van het primaire proces.

Voorbeelden van kosten die tot de overhead worden gerekend zijn loonkosten van leidinggevenden en van medewerkers van de ondersteunende afdelingen. Concreet gaat het om de volgende organisatieonderdelen: Personeel & Organisatie, Informatievoorziening & Automatisering, Financiën en Control, Juridische & Bestuurszaken en Inkoop, Facilitaire zaken & Huisvesting, Communicatie, Management en & Afdelingsondersteuning c.a. en Concerncontrol.

De notitie overhead BBV wordt geactualiseerd. Een belangrijke aanpassing is de definitie van het begrip overhead zelf. De definitieve versie van de notitie verschijnt naar verwachting in 2023 en wordt van toepassing met ingang van de begroting 2025. De commissie BBV adviseert kaderstelling op het gebied van overhead niet bij begroting vorm te geven, maar door middel van de financiële verordening of door een nota overhead aan de raad voor te leggen en periodiek te herzien. In 2024 wordt daarom een kaderstellende nota overhead aan de raad aangeboden.

Bij overhead (maar ook beleidstaakvelden) is het bepalen van de doelmatigheid interessant. In het programma Ombuigen & Vernieuwen zijn de voorstellen 105 (Organisatieontwikkeling en efficiency) en 107 (Inrichten ‘wasstraat’ procesverbetering en verbeteren van de dienstverlening en efficiency) gebundeld in een efficiencytaakstelling van in totaal € 1,5 mln. De taakstelling is met de inzet op scherper inkopen bij met name inhuur en het vaker gebruik maken van regionale inkoopmogelijkheden, vanaf 2025 volledig ingevuld. In 2024 resteert nog een tijdelijk bedrag aan taakstelling van € 100.000. Daarvoor wordt nog naar tijdelijke dekkingsmogelijkheden gezocht.

Voor overhead zijn twee specifieke kengetallen benoemd. Het eerste kengetal betreft de geraamde lasten van de overhead uitgedrukt in een percentage van de totale geraamde lasten, exclusief stortingen in de reserves. In 2024 ligt dit percentage op 12%. Sinds 2017 fluctueert dit percentage tussen de 10% en 12%. Het tweede kengetal geeft de kosten van het personeel in een overheadfunctie uitgedrukt in een percentage van de totale kosten van het personeel weer. In 2024 komt dit overeen met 2023 en blijft 34%. Sinds 2017 schommelt dit percentage tussen de 34% en 37%.

Beleidswijzigingen

Subsidieverwerving

Binnen de gemeente Zoetermeer worden op ad hoc basis nationale - en Europese subsidies aangevraagd; de structurele aandacht voor en inzet op subsidieverwerving ontbreekt. Dit leidt ertoe dat er onvoldoende gebruik wordt gemaakt van bestaande en nieuwe subsidiekansen. Om het maximale uit de subsidiemogelijkheden te kunnen halen, is extra inzet noodzakelijk en het vraagt om een professionele aanpak. In 2024 en 2025 is voor de inhuur van een subsidieadviesbureau € 120.000 per jaar beschikbaar gesteld. Ook is de raad toegezegd dat de inzet zal worden geëvalueerd. De verwachting is dat de kosten volledig worden terugverdiend door het verwerven van subsidies.

Verbeteren kwaliteit en functioneren van het Stadhuis-Forum
Om de kwaliteit en het functioneren van het Stadhuis-Forum te verbeteren moet er een aantal aanpassingen komen. Voor deze aanpassingen is op basis van een voorlopige inschatting een budget nodig van € 9 mln. De meeste aanpassingen zijn herstelmaatregelen. Deze aanpassingen komen voor € 7,6 mln. ten laste van het begrotingssaldo, waarvan € 100.000 in 2023 voor de voorbereidingskosten. Een aantal aanpassingen werkt waardeverhogend (zoals een bedrijfsrestaurant) en heeft structurele lasten tot gevolg, zoals kapitaallasten en overige exploitatielasten. Voor deze aanpassingen is een investeringsbudget nodig van € 1,4 mln. De bijbehorende jaarlijkse lasten zijn geraamd op € 165.000.

Aanpassing reiskostenregeling
Voor de uitvoering van het nieuwe beleid voor de reiskostenvergoeding is structureel € 500.000 extra per jaar nodig. Gezien de financiële situatie wordt slechts voor twee jaar budget gevraagd, terwijl het voorstel inhoudelijk wel structureel wenselijk is.

Public affairs
Om lobbytrajecten goed te kunnen ondersteunen wordt in 2024 en 2025 de lobbycapaciteit tijdelijk uitgebreid door het aanstellen van een extra adviseur public affairs. De kosten hiervoor zijn € 113.000 voor 2024 en 2025.

Concernstrateeg
Om complexe concernbrede vraagstukken integraal aan te aanpakken wordt een (tijdelijke) uitbreiding van de strategische capaciteit gevraagd voor 2024 (1 fte) en 2025 (1 fte). De kosten hiervoor zijn € 113.000 per jaar.

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Subsidieverwerving	120	120	0	0
Verbeteren kwaliteit en functioneren Stadhuis-Forum, herstelmaatregelen	3.800	3.700	0	0
Kwaliteit en functioneren Stadhuis-Forum, bedrijfskantine	0	165	165	165
Aanpassing reiskostenregeling	500	500	0	0
Uitbreiding inzet Public Affairs m.b.t. New towns	113	113	0	0
Concernstrateeg	113	113	0	0
Overheadkosten overige programma's a.g.v. formatie-uitbreiding	824	870	0	0
Saldo	**5.470**	**5.581**	**165**	**165**

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?

Overhead	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	856.520	157.477	225.421	225.421	225.421	211.921
Lasten	-72.658.052	-47.606.419	-57.704.757	-57.583.595	-51.627.489	-51.596.513
Resultaat	**-71.801.533**	**-47.448.942**	**-57.479.336**	**-57.358.174**	**-51.402.068**	**-51.384.592**

Aangenomen moties voorjaarsdebat

Amendement nr: 2306-D **Onderwerp: Goede ondersteuning, sterke raad**	BESLUIT Beslispunt 3 aan te vullen met de volgende zin: "(…), waaronder de versterking van de ondersteuning van de gemeenteraad, als bedoeld in het voorstel 'Goede ondersteuning, sterke raad' voor een bedrag van structureel € 381.000." Stand van zaken: Aan het amendement is uitvoering gegeven. In de Programmabegroting 2024-2027 zijn de financiële gevolgen van € 381.000 verwerkt. Bij de nadere financiële uitwerking van dit amendement is geconstateerd, dat in dit bedrag nog geen rekening is gehouden met de kosten voor overhead en dat het begrote bedrag nog gebaseerd is op het destijds bekende prijspeil van 2023 i.p.v. 2024. Het gaat in totaal om € 173.000.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

Algemene dekkingsmiddelen zijn de middelen die vrij te besteden zijn en die de gemeente gebruikt om de lasten van alle programma's te dekken. Dit in tegenstelling tot specifieke dekkingsmiddelen die aan een speciaal doel gebonden zijn.

- De algemene dekkingsmiddelen zijn opgenomen in het ‘overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien’.
- Specifieke dekkingsmiddelen hangen dus samen met een concreet beleidsveld en zijn opgenomen op de betreffende programma’s.

De algemene dekkingsmiddelen beslaan ongeveer 2/3 van de totale baten van de gemeente. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn:

- Algemene Uitkering uit het gemeentefonds
- Inkomsten uit de Onroerende Zaak Belasting (OZB)
- Treasury
- Inkomsten uit beleggingen
- Inkomsten uit de precarioheffing, de toeristenbelasting en de hondenbelasting.

De totale omvang van de algemene dekkingsmiddelen bedraagt in 2024 ca. € 334 mln.

Gemeentefonds

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is voor 2024 € 279 mln. In de Programmabegroting 2024-2027 zijn de gevolgen verwerkt van de Meicirculaire 2023. Deze gevolgen zijn gemeld in het memo Meicirculaire van 22 juni 2023 en in het memo actualisatie uitkomst Meicirculaire 2023.

Algemeen

De hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds is voor een gemeente voornamelijk afhankelijk van de volgende onderdelen:

- *Accres: de algemene groei (of krimp) van de algemene uitkering*
  De omvang van de algemene uitkering uit het gemeentefonds hangt samen met de omvang van de rijksuitgaven. Wanneer het rijk meer uitgeeft, stijgt ook de omvang van de algemene uitkering (trap-op). Wanneer de rijksuitgaven afnemen, daalt de omvang van de algemene uitkering (trap-af). Dit is de zogenaamde normeringssystematiek die simpelweg 'trap-op-trap-af' wordt genoemd. Een uitgavenstijging/daling van het rijk heeft te maken met het beleid van het rijk of groei van de samenleving, maar ook met de stijging/daling van lonen en prijzen. Het accres is nodig om in ieder geval loon- en prijsstijgingen en volumegroei te kunnen dekken.
- *Herverdeeleffecten: de verdeling van de totale algemene uitkering over de verschillende gemeenten.*
  Uitgangspunt bij de verdeling van de algemene uitkering is: “Elke gemeente is, gezien haar structurele omstandigheden, (globaal) in staat om, bij gelijke belastingdruk, een gelijkwaardig niveau van voorzieningen te realiseren". De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt daarom verdeeld

over de gemeenten via verschillende maatstaven zodat met bepaalde gemeentelijke kenmerken rekening kan worden gehouden. Het gaat om onder andere het aantal inwoners, jongeren, ouderen, woonruimten, oppervlakte bebouwing, centrumfunctie, bijstandsgerechtigden en nog meer. Als de omvang van deze maatstaven voor de gemeente wijzigt (dus bijvoorbeeld meer of minder inwoners) of als de omvang op landelijk niveau wijzigt, ontvangt de gemeente meer of minder inkomsten. Het huidige verdeelmodel is nieuw en wordt in 2023 voor het eerst gehanteerd.

- *Taakmutaties: wijzigingen in de taken die gemeenten (moeten) uitvoeren.*
  De werkwijze binnen de financiële verhouding tussen rijk en gemeenten is dat het rijk aangeeft hoe gemeenten de kosten voor een nieuwe taak kunnen dekken. Dit staat opgenomen in artikel 2 van de financiële verhoudingswet. In de meeste gevallen betekent dit een toevoeging van middelen door het rijk aan de algemene uitkering van het gemeentefonds wanneer de gemeenten extra taken krijgen. Uiteraard kan het ook een verlaging van de algemene uitkering betekenen als een wijziging in taken leidt tot lagere kosten of hoger inkomsten bij de gemeente.

Meicirculaire
De algemene uitkering is voor het jaar 2024 bij de meicirculaire met € 8,3 mln. verhoogd tot € 279 mln. Onderstaande tabel laat de belangrijkste wijzigingen zien ten opzichte van de begroting 2023-2026. Daaronder volgt een korte toelichting. In het memo meicirculaire staat dit uitgebreider beschreven.

Bedragen x € 1.000

Effecten meicirculaire	2023	2024	2025	2026	2027
Accres	5.295	8.701	11.184	10.791	17.572
aanpassing raming BTW-compensatiefonds	1.950	1.950	1.950	1.950	1.950
Herverdeeleffecten hervormingsagenda jeugdzorg	-	2.862-	1.804-	771-	653-
Herverdeeleffecten overig	301	2.527	3.023	2.735	3.202
Taakmutaties	802	504	1.758	771	778
Saldo algemene uitkering	**8.348**	**10.819**	**16.111**	**15.476**	**22.849**
Reserveringen					
Loon- en prijsstijgingen	1.797-	10.680-	12.221-	13.928-	16.776-
Uitvoering taakmutaties	802-	504-	1.758-	771-	778-
Effect meicirculaire op het financieel perspectief	**5.749**	**364-**	**2.132**	**777**	**5.295**

Accresontwikkeling
In de Meicirculaire 2022 is voor de jaren 2023-2025 het accres vastgesteld (bevroren). Daarmee wordt bedoeld dat hogere of lagere uitgaven van het rijk geen invloed hebben op het accres. Het accres wordt nog wel aangepast voor loon- en prijsstijging. In de Meicirculaire 2023 is een stijging van het accres opgenomen. Deze is volledig veroorzaakt door de loon- en prijsstijgingen.

Vanaf 2026 wordt de trap-op-trap-af-systematiek afgeschaft. Het rijk heeft voor 2026 het accres zonder onderbouwing verlaagd met € 3 mld. landelijk. Hierdoor ontstaat het zogenaamde 'ravijn' voor gemeenten. Vanaf 2027 wil het rijk een nieuwe systematiek invoeren voor het accres. Het is volgens het rijk

de bedoeling dat het accres gekoppeld gaat worden aan het bruto binnenlands product (bbp). De precieze uitwerking hiervan is nog niet bekend. Er is wel door het rijk € 1 mld. structureel toegevoegd aan de algemene uitkering in 2027. Dit is zichtbaar in de tabel hieronder (onder het kopje Totaaloverzicht).

Herverdeeleffecten
Vanaf 2023 is er een nieuw verdeelmodel voor de algemene uitkering. Er zijn verschillende maatstaven vervallen en nieuwe voor in de plaats gekomen. Vanwege nieuwe en afgevallen maatstaven zijn nog niet van alle maatstaven betrouwbare gegevens beschikbaar. Hierdoor kunnen de herverdeeleffecten wat groter worden. Voor 2024 is de inschatting gemaakt dat het gaat om € 2,5 mln.

Voor de jaren 2024 en 2025 zijn extra middelen toegevoegd voor de jeugdzorg. Hier was in onze begroting al rekening mee gehouden. Maar doordat de middelen worden verdeeld via een nieuwe verdeelsystematiek is het aandeel dat de gemeente Zoetermeer ontvangt van deze extra middelen, kleiner geworden. Hierdoor ontstaat een nadeel van € 2,8 mln. in 2024.

Er wordt nog onderzoek gedaan naar het nieuwe verdeelmodel. Hierdoor kan het nadeel dat Zoetermeer heeft nog wijzigen. De uitkomsten van de onderzoeken en de eventuele aanpassing van het verdeelmodel zal op zijn vroegst in 2025 plaatsvinden. Het rijk heeft het maximale herverdeeleffect gemaximeerd op € 22,50 per inwoner in 2025. Dit is verwerkt in de begroting. Het is nog onduidelijk wat er vanaf 2026 gaat gebeuren. Wanneer het nieuwe model zonder maximum nadeel wordt ingevoerd vanaf 2026 en er geen aanpassingen komen in het model, heeft Zoetermeer een nadeel van € 106 per inwoner, dus € 83,50 (€ 106 - € 22,50) extra nadeel (-€ 10 mln.). Dit eventuele nadeel is gezien de grote onzekerheid niet in de begroting verwerkt.

Loon- en prijscompensatie
Zoals blijkt uit de tabel is het accres niet voldoende voor het opvangen van de lonen en prijzen. Dit heeft twee oorzaken.

1. De belangrijkste oorzaak is dat de CAO voor gemeenteambtenaren niet volledig gecompenseerd wordt door het rijk. In de ogen van het rijk zijn die afspraken aan de gemeenten en het rijk wil dat dan ook niet compenseren.
2. De andere oorzaak voor de hogere loon en prijsstijging ten opzichte van het accres is dat de omvang van onze begroting aan het groeien is. 1% loonstijging kost de gemeente € 1,1 mln. en 1% prijsstijging kost de gemeente € 1,5 mln. Dit was respectievelijk € 950.000 en € 1,1 mln.

Taakmutaties
*I*n 2025 is een piek te zien in de taakmutaties (€ 1,7 mln.). Dit komt doordat in de vorige circulaire het rijk het voornemen had om in 2025 de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp in te voeren. Dit was in de begroting van Zoetermeer verwerkt. Door het rijk is besloten deze eigen bijdrage nog niet in 2025 in te voeren. Daarmee vervallen ook extra inkomsten voor gemeenten en het rijk compenseert dit door een hogere algemene uitkering. Vanaf 2026 wordt alsnog de eigen bijdrage ingevoerd, maar dan voor de hele WMO. Vandaar dat het bedrag aan taakmutaties in 2026 lager is. Daarnaast ontvangen gemeenten extra middelen voor de uitvoering van het integrale zorg akkoord (IZA) vanaf 2025.

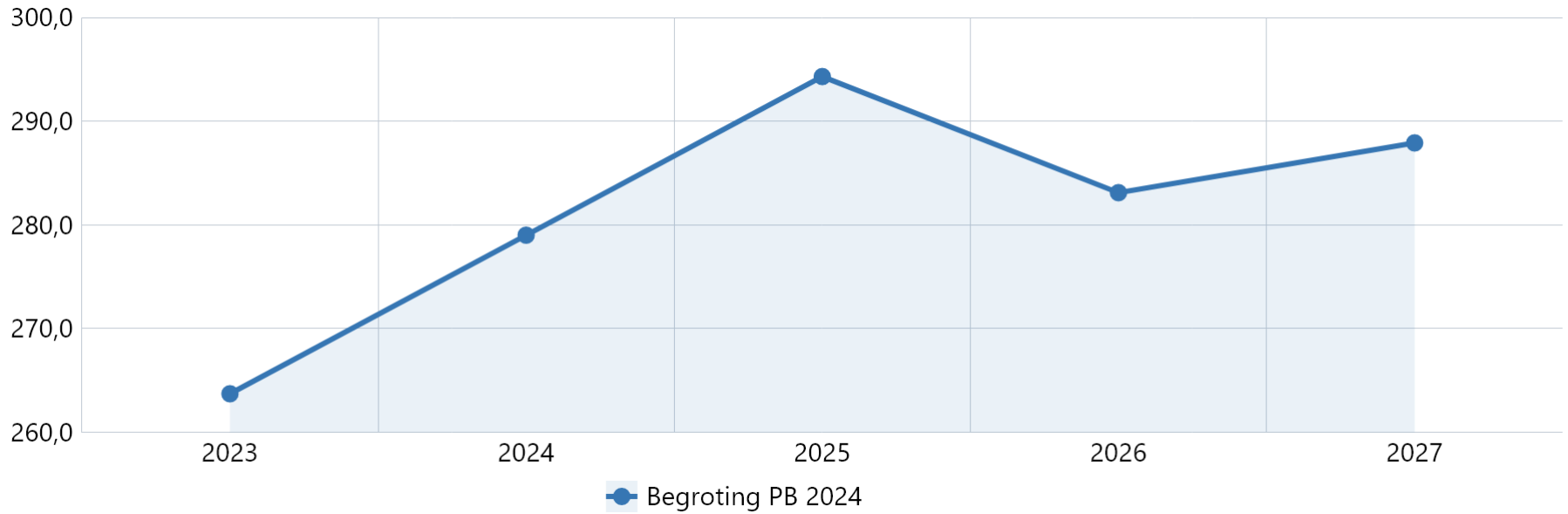
Totaaloverzicht
In de begroting zijn voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds de volgende bedragen opgenomen.

Bedragen * € 1 mln.

Algemene uitkering	Begroting				
	2023	2024	2025	2026	2027
	263,7	279,0	294,3	283,1	287,9

Opvallend is de daling in 2026 en verder. In de grafiek is het zogenaamde ravijn voor Zoetermeer zichtbaar gemaakt.

OAD PB

Onroerendzaakbelasting

De opbrengst van de OZB wordt gerealiseerd door de WOZ-waarde van woningen en niet-woningen te vermenigvuldigen met een door de gemeenteraad vastgesteld OZB-tarief. Uitgangspunt bij het bepalen van het OZB-tarief is dat het totaal van de OZB-opbrengsten elk jaar op hetzelfde niveau wordt gehouden. Het tarief voor de OZB wijzigt jaarlijks met de toe- of afname van de waarde van de woningen en niet-woningen. De waarde van de woningen en niet-woningen wordt jaarlijks getaxeerd. Bij een lagere taxatiewaarde stijgt het OZB-tarief. Bij een hogere taxatiewaarde daalt het OZB-tarief. Bij een

waardestijging van de woningen en niet-woningen wordt dus niet méér OZB-opbrengst geïnd. Het tarief wordt wel jaarlijks gecorrigeerd met de inflatie. Op deze manier zijn de gemeentelijke inkomsten niet afhankelijk van waarde schommelingen van de woningen en niet-woningen.

De totale opbrengst van de OZB in 2024 bedraagt € 40 mln.

In de raad van 3 juli 2023 is het raadsvoorstel 'Werkwijze vaststellen tarieven OZB' vastgesteld. Daarin staat dat de tarieven voor de OZB worden vastgesteld in de verordening onroerendezaakbelasting (jaarlijks in december) in plaats van in de programmabegroting. Omdat in november meer informatie bekend is over de waardestijgingen of dalingen kan er een betere inschatting gemaakt worden. Hiermee neemt de kans op forse afwijkingen af. In deze Programmabegroting staan de voorlopige tarieven op basis van de inschatting in september.

Net als in 2022 is in 2023 de tariefstijging voor de OZB te hoog geweest, doordat de waardestijging van de woningen hoger was dan verwacht. Hierdoor is de OZB opbrengst van 2023 € 2,3 mln. te hoog. In 2024 wordt deze € 2,3 mln. teruggegeven door een eenmalige verlaging van het tarief. Dat houdt ook in dat de opbrengst in 2024 € 2,3 mln. lager is in 2025. Dit is zichtbaar in onderstaande tabel. Daarin is ook te zien uit welke onderdelen de OZB bestaat.

Bedragen * € 1 mln.

OZB	Begroting				
	2023	2024	2025	2026	2027
Woningen, eigenaar	24,3	24,6	25,8	25,8	25,9
Niet woningen, eigenaar	9,5	9,4	10,1	10,2	10,2
Niet woningen, gebruiker	6,0	5,9	6,3	6,3	6,3
Totaal	**39,7**	**40,0**	**42,3**	**42,4**	**42,4**

Treasury

Op het onderdeel Treasury worden de rentelasten en rentebaten geraamd. Sinds september vorig jaar is de rente gaan stijgen. Omdat de gemeente geen nieuwe leningen heeft aangetrokken, heeft dit nog niet geleid tot hogere lasten. Doordat de gemeente middelen bij de schatkist van het rijk heeft uitgezet, ontvangt de gemeente nu rente. De rentebaten worden dan ook hoger geraamd zoals bij het voorjaarsdebat vermeld is. Een andere toelichting op de treasury is gegeven in de paragraaf Financiering

Overige inkomsten OAD

Door de gemeente wordt jaarlijks dividend ontvangen van Stedin en de BNG voor aandelen die de gemeente bezit. Er wordt dividenduitkering verwacht op de preferente aandelen van Stedin. Er wordt de komende jaren ook weer dividend verwacht op de reguliere aandelen van Stedin.

Daarnaast worden inkomsten ontvangen uit de hondenbelasting, toeristenbelasting en precario.

Bedragen * € 1 mln.

Overige inkomsten OAD	Begroting				
	2023	2024	2025	2026	2027
Aandelen	0,3	0,6	0,6	0,6	0,6
Belastingen	1,0	1,3	1,3	1,3	1,3
Totaal	**1,3**	**1,9**	**1,9**	**1,9**	**1,9**

Beleidswijzigingen

Preventiemedewerkers SHV (4fte) en campagnebudget (zie P1)
Verwachte rijksbijdrage voor de kosten en vroegsignalering schuldhulpverlening (voor inhoudelijke toelichting zie Programma 1).

Zoetermeer regenboogstad, decentralisatie-uitkering (zie P2)
Verwachte rijksbijdrage voor de voortzetting van het beleid Zoetermeer Regenboogstad (voor inhoudelijke toelichting zie Programma 2).

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Preventiemedewerkers SHV (4fte) en campagnebudget (zie P1)	-311	-246	-246	-246
Zoetermeer regenboogstad, decentralisatie-uitkering (zie P2)	-20	-20	-20	0
Saldo	**-331**	**-266**	**-266**	**-246**

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	352.157.875	318.402.571	334.214.534	350.403.005	333.568.735	338.214.909
Lasten	-37.677.370	-21.100.055	-9.028.582	-20.949.723	-28.738.839	-36.383.014
resultaat	**314.480.505**	**297.302.516**	**325.185.952**	**329.453.282**	**304.829.896**	**301.831.895**

Toelichting:
De baten nemen jaarlijks toe met de inflatie. Daarnaast is zichtbaar dat in 2026 de baten dalen. Dit heeft grotendeels te maken met het afschaffen van de 'trap-op-trap-af'-systematiek voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dit wordt het zogenaamde 'ravijn' genoemd. Daarnaast is in 2024 de OZB-opbrengst € 2,3 mln. lager vanwege de eenmalige teruggave van de OZB. Dit wordt teruggegeven doordat de waardestijging van de woningen hoger was dan verwacht en daarmee de opbrengst in 2023 te hoog was.

Aangenomen motie voorjaarsdebat

Motie nr: 2306-67 **Onderwerp: Hogere toeristenbelasting in percentages**	Verzoekt het college om: • In navolging van andere gemeenten over te stappen op een toeristenbelasting in een percentage per overnachtingsprijs; • Op een percentage uit te komen waardoor de inkomsten voor toeristenbelasting tot twintig procent stijgen ten opzichte van de huidige inkomsten aan toeristenbelasting. Stand van zaken: Bij de vaststelling van de legesverordening in december 2023 volgt de nadere uitwerking.
Motie nr: 2306-94 **Onderwerp: Afschaffen hondenbelasting**	Verzoekt het college: • de hondenbelasting, vooruitlopende op wettelijke maatregelen, per 1 januari 2024 in de gemeente Zoetermeer af te schaffen. • Met een dekkingsvoorstel te komen in het najaarsdebat. Stand van zaken: De motie is opgenomen in een aparte bijlage 2 Overzicht effect moties voorjaarsdebat en in het raadsvoorstel afzonderlijk amendeerbaar gepresenteerd. Na besluitvorming hierover in het najaarsdebat worden de financiële gevolgen verwerkt in de begroting 2024 en verder.

Vennootschapsbelasting

Inleiding

Gemeenten zijn sinds 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig als zij een fiscale onderneming bedrijven. Over de fiscale winst is dan winstbelasting verschuldigd. Bij Zoetermeer geldt dit onder meer voor de grondexploitaties. Er vindt overleg plaats met de Belastingdienst over de waardebepaling van de gronden en de kosten die mogen worden toegerekend. Zoetermeer wil de afspraken met de Belastingdienst vastleggen in een vastleggingsovereenkomst. Het aangaan van een vaststellingsovereenkomst geeft de gemeente zekerheid en kan bijdragen aan een financieel evenwicht op lange termijn. Na het bereiken van overeenstemming worden de al ingediende Vennootschapsbelasting (Vpb)-aangiften over de jaren 2016 t/m 2019 op basis hiervan aangepast. De aangifte over 2020 en 2021 zijn ingediend.

Naast de grondexploitaties zijn ook de verkoopopbrengsten van reststromen afval onderworpen aan vennootschapsbelasting. De gemeente sluit hier aan op het landelijk beleid, waarbij 1% van de opbrengsten als fiscaal resultaat in de Vpb-aangifte wordt meegenomen.

Ook voor het privaatrechtelijke gedeelte van de gemeentelijke reclameopbrengsten is de Belastingdienst (landelijk) van mening, dat er sprake is van een Vpb-plicht. Over de reclameactiviteiten is een aantal gerechtelijke procedures gevoerd waarbij de rechtbank in nagenoeg alle zaken heeft geoordeeld dat sprake is van een winstoogmerk, waardoor het fiscaalresultaat voor dit onderdeel in de Vpb-heffing wordt getrokken. De gemeenten zijn van mening dat bij de uitspraak niet goed is ingegaan op de vraag of er sprake is van normaal vermogensbeheer. Daarom gaan de procederende gemeenten (waaronder Zoetermeer), maar ook de Belastingdienst, in hoger beroep tegen de uitspraak van de rechtbank. De procederende gemeenten gaan er vanuit deze zaak in hoger beroep te winnen.

De overige activiteiten binnen de gemeente zijn niet onderworpen aan de Vpb-plicht en/of kunnen steunen op een vrijstelling.

Financieel samengevat: Wat mag het kosten?

Vennootschapsbelasting	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	120.000	0	0	0	0	0
Lasten	-2.421.673	-327.000	0	-161.000	-161.000	-161.000
Gerealiseerd resultaat	**-2.301.673**	**-327.000**	**0**	**-161.000**	**-161.000**	**-161.000**

Financiële begroting

Financiële begroting

Inleiding

De financiën van Zoetermeer laten een zorgelijk beeld zien. In 2024 is nog sprake van structureel en reëel begrotingsevenwicht maar, naar de huidige inzichten, staat de gemeente voor een forse bezuinigingsopgave om de financiën ook meerjarig op orde te houden.

De provincie als toezichthouder beoordeelt de begroting op structureel en reëel evenwicht. Dat houdt in dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten. Daarbij kijkt de provincie naar het eerste jaar van de begroting (2024), en als dat niet in evenwicht is naar het laatste jaar (2027). Als niet aan die voorwaarden wordt voldaan, past de toezichthouder 'preventief' toezicht toe. Dat houdt onder meer in dat de gemeente geen uitgaven mag doen zonder voorafgaande toestemming van de provincie. Zonder bezuinigingen de komende jaren is er een reële kans dat die situatie zich voor zal doen. Veel hang af van de ontwikkelingen in de financiële verhouding tussen rijk en gemeenten.

De onzekerheden rondom de financiën zijn groot. Dat geldt voor alle gemeenten en dus ook voor Zoetermeer. Dit heeft voor een groot deel te maken met de inkomsten die gemeenten ontvangen van het rijk, de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Het rijk laat per 2026 de systematiek van trap-op-trap-af los. In deze systematiek volgden de inkomsten van gemeenten de uitgaven van het rijk. Wanneer het rijk meer uitgeeft, stijgt ook de omvang van de algemene uitkering (trap-op). Wanneer de rijksuitgaven afnemen, daalt de omvang van de algemene uitkering (trap-af). Dit systeem wordt in 2026 niet meer gehanteerd. Daarnaast heeft het rijk voor 2026 de algemene uitkering gekort. Daarnaast voert het een nieuwe financieringssystematiek in met ingang van 2027. De stijging van de algemene uitkering wordt dan gekoppeld aan het Bruto Binnenlands Product (BBP).

De tekorten in de jeugdzorg van de afgelopen jaren zijn door het rijk 'opgelost' met tijdelijke tegemoetkomingen. Er is nog geen structurele oplossing. Een commissie van wijzen heeft advies uitgebracht in 2021. Uit het advies kwam naar voren dat gemeenten in totaal bijna € 2 mld. tekortkomen op jeugdzorg. Een deel van dit tekort moet worden opgelost door inhoudelijke maatregelen in de jeugdzorg, waardoor de kosten op termijn lager worden. Over deze zogenaamde hervormingsagenda zijn gemeenten in gesprek met het rijk. De aannames uit de hervormingsagenda met betrekking tot de hoogte van de te realiseren bezuinigingen lijken te positief. In 2025 gaat een commissie bekijken of de ingeboekte bezuinigingen van het rijk reëel zijn geweest.

Verder is de verdeling van de algemene uitkering over alle gemeenten gewijzigd. Op totaalniveau voor alle gemeenten heeft dit geen effect, maar door de gewijzigde verdeling zijn er voordeel- en nadeelgemeenten. Zoetermeer behoort tot de nadeelgemeenten. Er lopen verschillende onderzoeken (onder leiding van het ministerie van BZK naar het nieuwe verdeelmodel om te bekijken of het nieuwe model nog verbeterd kan worden. De hoop is dat er dan in ieder geval beter uitgelegd kan worden waarom onder andere Zoetermeer een nadeelgemeente is.

Het rijk heeft veel wensen waarbij voor de uitvoering een beroep wordt gedaan op gemeenten. Te zien is dat in de afgelopen jaren steeds meer gebruik wordt gemaakt van specifieke uitkeringen als financiering voor de uitvoering in plaats van algemene middelen via het gemeentefonds. Specifieke uitkeringen worden per regeling afgerekend met het betrokken ministerie. Daardoor worden gemeenten in hun beleidsvrijheid beperkt en zijn er meer administratieve lasten.

In 2022 en 2023 waren de prijsstijgingen onverwacht groot. Voor 2024 en verder lijken de stijgingen zich op een lager niveau te stabiliseren. Het effect van de prijsstijgingen werkt wel door in de budgetten voor die jaren en met vertraging in loon- en renteberekeningen. In principe krijgen gemeenten via het gemeentefonds extra geld om prijs- en loonstijgingen en volumeontwikkelingen op te vangen.

Hoewel baten en lasten tot zorgen leiden is de financiële positie van gemeente Zoetermeer gezond. Zoetermeer beschikt over relatief ruime reserves en is in staat om risico's op te vangen als ze zich voordoen. De regelgeving laat echter niet toe om daar rekening mee te houden bij de bepaling van het reëel en structureel evenwicht en de toets van de provincie. Zowel provincies als het ministerie van Binnenlandse Zaken denken na over een methode hoe de regelgeving kan worden gewijzigd om ook reserves te betrekken bij de toetsing. Voor dit jaar biedt dat nog geen soelaas maar komende jaren kan Zoetermeer daar wellicht gebruik van maken. Hiermee zouden we meer gefaseerd eventuele bezuinigingen kunnen doorvoeren.

Door de val van het kabinet en de formatie van een nieuw kabinet komt definitieve besluitvorming in de vertraging terwijl het ravijnjaar 2026 snel dichterbij komt. Het is aan gemeenten om verstandige keuzes te maken in onzekere omstandigheden. Dat is geen geringe opgave.

Grondslagen

De volgende grondslagen bepalen mede het financiële beeld in de programmabegroting:

- Ontwikkeling van de aantallen inwoners en woningen
- Beleid ten aanzien van verwachte ontwikkeling van het loon- en prijspeil
- Ontwikkeling algemene uitkering
- Rentepercentages
- Afschrijvingstermijnen.

Ontwikkeling van de aantallen inwoners en woningen

In deze begroting is voor de berekening van de uitkering van het Gemeentefonds uitgegaan van de aantallen woningen en inwoners zoals opgenomen in onderstaande tabel.

Per 1 januari	2023	2024	2025	2026	2027
Woningen	56.995	57.668	58.921	60.701	61.540
Inwoners	127.031	128.594	130.869	132.705	134.026

De aantallen inwoners en woningen zijn voor de financiële begroting belangrijke parameters, omdat veel financiële stromen (zoals Algemene uitkering en diverse belastingen) worden berekend aan de hand van deze parameters. De financiële gevolgen van een toename van de woningen (en veranderingen in het aantal inwoners) is voor het begrotingssaldo in principe neutraal. De hogere inkomsten als gevolg van meer woningen/inwoners worden voor maximaal 50% gestort in de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 (voormalig Reserve Investeringsfonds) en voor 50% ingezet voor hogere kosten van beheer/voorzieningen als gevolg van uitbreiding van het aantal inwoners en het te onderhouden openbaar gebied.

Loon- en prijsstijging

De gevolgen voor loon- en prijsstijging ten opzichte van de begroting 2023 worden als volgt in de programma's van de begroting 2024 verwerkt.

	2024
Prijsstijging%	
- lasten	8,5
- baten	1,2
Loonstijging%	8,0

Prijsstijging 2024

Op basis van de gegevens van het Centraal Plan Bureau (CPB) van maart 2023 worden de prijsmutaties voor 2024 bepaald. Voor de lastenkant van de begroting 2024 wordt uitgegaan van een prijsstijging van 8,5% ten opzichte van de begroting 2023. Dit percentage bestaat uit de inschatting voor 2024 van 3,9% en een correctie van 4,6% over voorgaande jaren. Deze stijging is ten opzichte van de ramingen zoals opgenomen in de Programmabegroting 2023.

Voor de batenkant van de begroting 2024 wordt rekening gehouden met een stijging van de tarieven van 1,2%. Dit percentage bestaat uit de inschatting voor 2024 van 3,9% en een correctie van -2,7% over voorgaande jaren. Deze stijging is ten opzichte van de vastgestelde tarieven in december 2022. In het tarievenvoorstel van december 2023 wordt het stijgingspercentage voor de belastingen, leges en heffingen definitief vastgesteld. Dit gebeurt op basis van de gegevens van de Miljoenennota/Macro economische verkenningen.

Loonstijging 2024

Voor de stijging van de loonkosten is bij de Perspectiefnota 2024 een stijgingspercentage van 9,2% aangehouden ten opzichte van de Programmabegroting 2023. In het memo Actualisatie uitkomst meicirculaire 2023 is een nieuwe inschatting gemaakt. Het stijgingspercentage is bijgesteld naar 8%.

Loon- en prijsstijging 2025 en verder

	2025	2026	2027
Prijsstijging%	1,6	1,6	1,6
Loonstijging%	5,8	4,8	4,2

Voor de stijging van de lasten in de begroting volgen we de raming van het CPB voor het indexcijfer 'materiele overheidsconsumptie (IMOC)'. Voor de loonstijging volgen we ook de raming van het CPB. Hiervoor gebruiken we het indexcijfer 'loonvoet sector overheid'. De hieruit voortvloeiende kostenstijging wordt gedekt uit de stijging van de Algemene Uitkering als gevolg van ontwikkeling van de accressen van het Gemeentefonds.

Ontwikkeling algemene uitkering

De in de begroting verwerkte Algemene uitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2023. Met de eventuele gevolgen uit de Septembercirculaire 2023 wordt in de programmabegroting zelf geen rekening gehouden. De budgettaire vertaling ervan wordt betrokken in de volgende perspectiefnota.
Voor Zoetermeer leverde de meicirculaire in 2024 een voordeel op van € 5,7 mln. dat in de jaren tot en met 2025 oploopt naar een voordeel van € 12,5 mln. Vanaf 2026 loopt het voordeel terug naar € 1,8 mln. omdat dan de opschalingskorting vervalt en de methodiek van 'trap op, trap af' niet meer is toegepast. De omvang van het gemeentefonds volgt de ontwikkeling van de rijksbegroting. Een gedetailleerde toelichting is opgenomen in het Overzicht algemene dekkingsmiddelen (OAD).

Rentepercentages

In onderstaande tabel staan de rentepercentages vermeld waarmee in de begroting 2024 is gerekend.

Investeringen	
Nieuw en vervanging	2,00%
Financieringsrente tijdens de bouw	oplopend naar 1% in 2026 (0,3% in 2024, 0,7% in 2025 en 1% in 2026)
Rente omslagpercentage	0,00%
Grondbedrijf	
Boekwaarde	0,23%
Reserves en voorzieningen	
Inflatietoerekening aan reserves en voorzieningen	8,5% voor 2024, vanaf 2025 1,6% per jaar

Afschrijvingstermijnen

Op investeringen wordt afgeschreven. Daardoor worden de investeringsuitgaven in de tijd verdeeld over de gebruiksduur van de investering. De geldende afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in bijlage 13. De raad bepaalt afschrijvingstermijnen en legt deze vast in verschillende beleidsnota's. Ter wille van het overzicht wordt het totaaloverzicht van actuele afschrijvingstermijnen in de begroting opgenomen.

Totstandkoming van de begroting

bedragen * €1.000

	Financiëel perspectief op hoofdlijn	MJB 2024-2027			
	Omschrijving	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
	Saldo MJB 2023-26, incidentele posten	-992	-3.493	-2.157	0
	Saldo MJB 2023-26, structurele posten	9.054	15.976	-12.225	-14.706
	Amendementen Begrotingsdebat 2022	-75	-75		
1	**Primitieve begroting 2023-2026, inclusief amendementen**	7.987	12.407	-14.382	-14.706
2	Raadsbesluiten tot en TB1	-146	-49	-264	-473
3	Mutaties TB1	-7.755	-15.692	-1.245	-7.557
4	Amendement Perspectiefnota	-381	-381	-381	-381
5	Raadsbesluiten van TB1 tot en met juli 2023	27	288	-81	-81
	Mutaties TB2				
6	- Meicirculaire	-364	2.132	777	5.295
7	- overige mutaties	-1.823	682	259	-47
	Programmabegroting 2024-2027	-2.456	-614	-15.317	-17.950
	waarvan incidenteel	-3.764	-7.214	-2.416	-370
	waarvan structureel	**1.308**	**6.598**	**-12.902**	**-17.581**

De bovenstaande tabel toont de cijfermatige vertaling van de diverse momenten bij het opstellen van de begroting. In november 2022 heeft de raad de Programmabegroting 2023-2026 vastgesteld (zie regel 1). Hieraan zijn de financiële gevolgen van de raadsbesluiten (zie regel 2) en de meldingen uit het Eerste Tussenbericht (TB 1, regel 3) toegevoegd. Met het in het voorjaarsdebat aangenomen amendement (regel 4) was dit het vertrekpunt voor het opstellen van de begroting. De gevolgen van de meicirculaire (regel 6) zijn verwerkt in het Tweede Tussenbericht. De overige mutaties (regel 7) na het voorjaarsdebat die van invloed zijn op deze begroting worden hierna toegelicht.

Afwijkingen op bestaand beleid na peildatum Perspectiefnota 2024

Na het voorjaarsdebat hebben zich de volgende mutaties voorgedaan.

Bedragen * €1.000

		Mutaties Tweede Tussenberict 2023 met gevolgen na 2024	MJB 2024-2027			
Nr	Prog	Omschrijving	2024	2025	2026	2027
1	2	Jeugdhulp in natura	-3.000	-pm	-pm	-pm
2	2	Wmo	3.000			
3	3	Warmte-Koude opslag Palenstein	3.100	-3.100		2.534
4	3	Warmte-Koude opslag Palenstein, verrekening reserve	-3.000	3.000		-2.534
5	3	Aanleg kabels en leidingen, bijdragen ondergrondse netwerken	630	630		
6	3	Aanleg kabels en leidingen, herstelkosten verharding	-630	-630		
7	3	Gronddepot Nieuwe Driemanspolder, lasten	-100	-100		
8	3	Gronddepot Nieuwe Driemanspolder, baten	100	100		
9	3	Betaald parkeren	-150			
10	3	Kunstwerken	-690			
11	3	Pompen en gemalen	-65	-65	-65	-65
12	3	Pompen en gemalen, rioolheffing	65	65	65	65
13	6	Voorbereiding Omgevingswet	-90			
14	6	Verkiezingen	-177	400	-177	-177
15	ovh	Personeelsfeest	-45	-45	136	-45
16	div	Vrijval kapitaallasten vervangingsinvesteringen	629	127	0	0
17	OAD	Rentebaten	600			
18	OAD	Winstuitkering Stedin	300	300	300	300
19	OAD	Teruggave hogere OZB opbrengst 2023 in 2024	-2.300			
20	OAD	Opbrengst OZB (volumeontwikkeling)	600	600	600	600
21	OAD	Opbrengst OZB (volumeontwikkeling), storting RIF	-300	-300	-300	-300
22	OAD	Opbrengst OZB (volumeontwikkeling), uitbreiding voorz in de stad	-300	-300	-300	-300
23	OAD	Startersleningen				-125
		Totaal	**-1.823**	**682**	**259**	**-47**

1. Jeugdhulp in natura

De kosten stijgen in de hele regio H10 en voor Zoetermeer wordt in 2024 rekening gehouden met een overschrijding van het budget met € 10 mln. De verwachte kostenstijging wordt grotendeels veroorzaakt door een sterke stijging in de kosten voor ambulante jeugdhulp. Deze kostenstijging is veel hoger dan op basis van indexatie van de tarieven te verwachten was. De stijging van de kosten wordt niet zozeer verklaard door een stijging van het aantal jeugdigen, maar wel door een stijging van de gemiddelde kostprijs. Het beeld is dan ook dat de intensiteit van de zorg toeneemt: meer uren zorg en of inzet van zwaardere vormen van ambulante jeugdhulp. Daarnaast nemen de kosten voor jeugdhulp met verblijf toe. Dit wordt met name verklaard doordat er een afbouw plaatsvindt van de gesloten jeugdhulp en een omschakeling naar kleinere groepen. Ook de stijging van het aantal jeugdigen dat gebruikmaakt van zeer specialistische landelijk ingekochte jeugdhulp zet zich door. Het gaat dan om dure jeugdhulp voor een kleine groep jeugdigen. De komende periode wordt prioriteit gegeven aan het reduceren van de kosten(stijging). In aansluiting hierop wordt een taakstelling van € 7 mln. opgelegd.

2. Wmo
De achterstand van het inlopen van de achterstallige meldingen Wmo is bijna volledig ingelopen en zien we dat sommige uitgaven achterblijven bij de verwachting. Dit vraagt om een nadere analyse. We verwachten eind november 2023 een goede analyse te kunnen maken. Naar verwachting is in 2024 sprake van een voordeel van € 3 mln.

3 en 4. Warmte-Koude opslag Palenstein
De aanleg van de Warmte Koude opslag in Palenstein is met 1 tot 2 jaar vertraagd. Het beschikbare budget 2023 van € 1,1 mln. zal waarschijnlijk in 2024 of 2025 worden aangewend. Het in de programmabegroting opgenomen budget voor 2024 van € 3,1 mln. en voor 2027 van € 2,5 mln. zal mogelijk ook met 1 tot 2 jaar opschuiven. De lasten worden verrekend met de reserve.

5 en 6. Aanleg kabels en leidingen
Voor het graven in de openbare ruimte wordt een herstelvergoeding bij netbeheerders in rekening gebracht. Door een toename van het aantal opbrekingen door de aanleg van kabels en leidingen wordt tot 2026 een extra inkomst van € 630.000 per jaar verwacht. Tegenover deze inkomsten zijn er hogere uitgaven voor herstelwerkzaamheden.

7 en 8. Gronddepot Nieuwe Driemanspolder
Door vertraging in projecten is de toelevering van grond achtergebleven, waardoor er minder inkomsten en uitgaven zijn. Dit zorgt voor een verschuiving van de werkzaamheden naar 2024 en 2025. Hier wordt jaarlijks € 100.000 aan baten en € 100.000 aan lasten verwacht.

9. Betaald Parkeren
In het eerste tussenbericht is een incidentele opbrengstverhoging van € 150.000 voor de jaren 2023 en 2024 gemeld. Deze incidentele opbrengst was verwacht doordat de locatie Markt langer beschikbaar blijft door de vertraging van het project Markt 10. Deze incidentele opbrengstverhoging wordt niet behaald. De begrote opbrengsten voor de jaren 2023 en 2024 zijn € 2,15 mln. en vanaf 2025 € 2,0 mln. Dit is een aanvullend nadeel van € 150.000 voor de jaren 2023 en 2024.

10. Kunstwerken
Bij het project in Coornherthove worden extra kosten verwacht voor de aanleg van extra grondkeringen (areaalwijziging) die benodigd zijn om toekomstige verzakkingen te voorkomen. De extra kosten bedragen € 690.000 in 2024.

11 en 12. Pompen en gemalen
Om de pompen en gemalen te voorzien van energie is jaarlijks € 130.000 begroot. Door gestegen energiekosten wordt een jaarlijkse overschrijding van € 65.000 verwacht. De energiekosten hebben direct betrekking op onze watertaken en worden verhaald middels de rioolheffing.

13. Voorbereiding Omgevingswet
De uitvoering van de milieueffectrapportage begroot € 90.000 is vertraagd naar 2024.

14. Verkiezingen
Naar aanleiding van een aanbesteding zijn de kosten voor onder meer de op- en afbouw van stembureaus en de (beveiligde) opslag van stembiljetten aanzienlijk gestegen. Oorzaak hiervan zijn onder meer de cao lonen, prijsindexering en hogere energiekosten. Om de prijsstijging te dekken is structureel een extra budget van € 177.000 nodig. De vervroegde Tweede Kamerverkiezing in 2023 veroorzaakt daarnaast ook een verschuiving van kosten in jaarschijven. Zo komt de Tweede Kamerverkiezing in 2025 te vervallen en vindt deze nu plaats in 2028 evenals de Europese Parlementsverkiezingen.

15. Personeelsfeest
Voor de organisatie van een personeelsfeest heeft gemeente Zoetermeer 1x per 4 jaar € 181.200 beschikbaar gesteld. Door Covid-19 uitbraak is in 2022 is dit feest niet doorgegaan en is het budget overgeheveld naar 2023. Ook in 2023 is de verwachting dat het personeelsfeest niet plaatsvindt omdat het jaarlijks zomerfeest van de Cultuurgids is georganiseerd. Voorgesteld wordt om ook in de toekomst het personeelsfeest samen te voegen met de Cultuurgids, zodat het feest een jaarlijks festival wordt. Het budget van € 181.200 eens per 4 jaar wordt omgezet in een jaarlijks budget van € 45.300.

16. Vrijval kapitaallasten vervangingsinvesteringen
Als een kapitaalgoed later wordt vervangen dan gepland schuiven ook de berekende afschrijving en de rentelasten een jaar op. Dit geeft een eenmalig voordeel.

17. Rentebaten
Door de stijging van de rente die de gemeente ontvangt over de middelen in de rijksschatkist zullen de rentebaten in 2024 hoger uitvallen dan begroot. Dit levert een extra voordeel van € 600.000 op.

18. Dividend Stedin
In de meerjarenbegroting is een bedrag van € 267.000 opgenomen als dividenduitkering op de cumulatief preferente aandelen. Door een hoger nettoresultaat bij Stedin in 2022 wordt ook regulier dividend uitgekeerd waardoor een voordeel wordt verwacht van € 300.000. Hoewel de winstprognoses van Stedin voor de komende jaren erg onzeker zijn, mede door de forse investeringen in de energietransitie, wordt het verantwoord geacht om dit bedrag structureel in de meerjarenbegroting op te nemen.

19. Teruggave hogere OZB opbrengst 2023 in 2024
Vanwege een te lage aanname op de waardestijging van woning en niet-woningen, wordt in 2023 € 2,3 mln. extra aan OZB-opbrengst ontvangen. Volgens afspraak wordt zo'n groot voordeel in het jaar erna teruggegeven in het tarief. Dat houdt in dat het tarief zover wordt verlaagd dat de opbrengst in 2024 € 2,3 mln. lager zal zijn. Dit is een incidentele verlaging. In 2025 zullen de tarieven weer op de normale wijze worden vastgesteld.

20/22. Volumeontwikkeling OZB
De volumeontwikkeling van de OZB-opbrengst wordt, zoals in de perspectiefnota 2023 (vorig jaar) is beschreven voor een deel gereserveerd in de reserve Rif voor investeringen in de stad zoals aanleg van wegen vanwege uitbreiding van de stad. Een ander deel wordt gereserveerd in de begroting voor uitbreiding van voorzieningen die nodig zijn vanwege de groei van de stad.

23. Startersleningen
Vanwege vervroegde en versnelde aflossingen van de startersleningen wordt de raming van de rentebaten voor 2027 naar beneden bijgesteld. De overige jaren waren reeds aangepast in de begroting.

Opbouw financiële begroting

De financiële begroting is opgebouwd uit zeven programma's, het Overzicht Overhead, het Overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien en de Vennootschapsbelasting (Vpb)
Per programma worden onderscheiden:

- De lasten
- De baten
- De toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Het saldo van baten en lasten is het exploitatiesaldo. Het eindsaldo, waarin de mutaties van de reserves zijn meegenomen, wordt het 'geraamd resultaat' genoemd. Onderstaande tabel geeft de te autoriseren bedragen voor 2024 weer. In bijlage 12 Overzicht taakvelden is de uitsplitsing voor de jaren 2025, 2026 en 2027 opgenomen.

Totaal raming programmabegroting 2024

Totaal raming	Begroting 2024				
	Lasten	Baten	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	**-122.182.144**	**61.872.717**	**-2.483.309**	**3.512.745**	**-59.279.991**
2. Samen leven en ondersteunen	**-129.697.541**	**6.840.040**	**0**	**1.248.997**	**-121.608.504**
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	**-68.951.838**	**34.500.228**	**0**	**5.389.242**	**-29.062.368**
4. Vrije tijd	**-34.946.078**	**11.974.584**	**0**	**75.249**	**-22.896.245**
5. Veiligheid	**-21.612.338**	**754.230**	**0**	**681.000**	**-20.177.108**
6. Dienstverlening en participatie	**-19.095.042**	**8.320.574**	**0**	**130.000**	**-10.644.468**
7. Inrichting van de stad	**-26.675.410**	**21.824.061**	**-3.890.656**	**2.247.965**	**-6.494.040**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**-6.232.661**	**324.996.659**	**-2.795.921**	**9.217.875**	**325.185.952**
Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overzicht overhead	**-57.415.223**	**198.421**	**-289.534**	**27.000**	**-57.479.336**
Geraamd resultaat	**-486.808.275**	**471.281.514**	**-9.459.420**	**22.530.073**	**-2.456.108**

totaaloverzicht op meerjarenbasis

Totaal Programma's	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie				
Lasten	-122.182.144	-117.968.310	-117.363.384	-116.847.640
Baten	61.872.717	59.224.658	59.224.658	59.224.658
Saldo baten en lasten	**-60.309.427**	**-58.743.652**	**-58.138.726**	**-57.622.982**
Toevoegingen	-2.483.309	-1.724.759	-2.533.876	-3.165.027
Onttrekkingen	3.512.745	2.267.051	2.545.566	3.103.877
Saldo reservemutaties	**1.029.436**	**542.292**	**11.690**	**-61.150**
Totaal 1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	**-59.279.991**	**-58.201.360**	**-58.127.036**	**-57.684.132**
2. Samen leven en ondersteunen				
Lasten	-129.697.541	-127.618.316	-125.834.669	-124.629.091
Baten	6.840.040	3.276.840	2.907.840	1.983.840
Saldo baten en lasten	**-122.857.501**	**-124.341.476**	**-122.926.829**	**-122.645.251**
Onttrekkingen	1.248.997	106.000	106.000	53.500
Saldo reservemutaties	**1.248.997**	**106.000**	**106.000**	**53.500**
Totaal 2. Samen leven en ondersteunen	**-121.608.504**	**-124.235.476**	**-122.820.829**	**-122.591.751**
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen				
Lasten	-68.951.838	-69.063.044	-63.050.038	-61.511.790
Baten	34.500.228	34.266.476	31.540.137	31.561.034
Saldo baten en lasten	**-34.451.610**	**-34.796.568**	**-31.509.901**	**-29.950.756**
Onttrekkingen	5.389.242	6.145.000	3.145.000	1.545.000
Saldo reservemutaties	**5.389.242**	**6.145.000**	**3.145.000**	**1.545.000**
Totaal 3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	**-29.062.368**	**-28.651.568**	**-28.364.901**	**-28.405.756**
4. Vrije tijd				
Lasten	-34.946.078	-35.278.010	-32.628.764	-32.596.639
Baten	11.974.584	11.662.292	11.653.571	11.118.189
Saldo baten en lasten	**-22.971.494**	**-23.615.718**	**-20.975.193**	**-21.478.450**
Toevoegingen	0	-40.116	0	0
Onttrekkingen	75.249	66.760	6.760	6.760
Saldo reservemutaties	**75.249**	**26.644**	**6.760**	**6.760**
Totaal 4. Vrije tijd	**-22.896.245**	**-23.589.074**	**-20.968.433**	**-21.471.690**
5. Veiligheid				
Lasten	-21.612.338	-21.533.909	-21.043.344	-20.749.110
Baten	754.230	754.230	754.230	754.230
Saldo baten en lasten	**-20.858.108**	**-20.779.679**	**-20.289.114**	**-19.994.880**
Onttrekkingen	681.000	640.500	300.000	0

Totaal Programma's	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Saldo reservemutaties	**681.000**	**640.500**	**300.000**	**0**
Totaal 5. Veiligheid	**-20.177.108**	**-20.139.179**	**-19.989.114**	**-19.994.880**
6. Dienstverlening en participatie				
Lasten	-19.095.042	-17.219.011	-17.526.069	-17.389.781
Baten	8.320.574	6.408.488	6.219.488	6.219.488
Saldo baten en lasten	**-10.774.468**	**-10.810.523**	**-11.306.581**	**-11.170.293**
Onttrekkingen	130.000	140.000	0	0
Saldo reservemutaties	**130.000**	**140.000**	**0**	**0**
Totaal 6. Dienstverlening en participatie	**-10.644.468**	**-10.670.523**	**-11.306.581**	**-11.170.293**
7. Inrichting van de stad				
Lasten	-26.675.410	-28.556.199	-18.932.486	-17.209.400
Baten	21.824.061	13.074.328	13.037.609	10.629.913
Saldo baten en lasten	**-4.851.349**	**-15.481.871**	**-5.894.877**	**-6.579.487**
Toevoegingen	-3.890.656	-3.546.835	-3.385.947	-1.434.368
Onttrekkingen	2.247.965	11.966.452	2.273.264	1.095.364
Saldo reservemutaties	**-1.642.691**	**8.419.617**	**-1.112.683**	**-339.004**
Totaal 7. Inrichting van de stad	**-6.494.040**	**-7.062.254**	**-7.007.560**	**-6.918.491**
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Lasten	-6.232.661	-17.889.497	-26.998.687	-34.653.595
Baten	324.996.659	342.018.896	332.815.508	337.513.822
Saldo baten en lasten	**318.763.998**	**324.129.399**	**305.816.821**	**302.860.227**
Toevoegingen	-2.795.921	-3.060.226	-1.740.152	-1.729.419
Onttrekkingen	9.217.875	8.384.109	753.227	701.087
Saldo reservemutaties	**6.421.954**	**5.323.883**	**-986.925**	**-1.028.332**
Totaal Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	**325.185.952**	**329.453.282**	**304.829.896**	**301.831.895**
Overzicht overhead				
Lasten	-57.415.223	-57.294.061	-51.337.955	-51.306.979
Baten	198.421	198.421	198.421	198.421
Saldo baten en lasten	**-57.216.802**	**-57.095.640**	**-51.139.534**	**-51.108.558**
Toevoegingen	-289.534	-289.534	-289.534	-289.534
Onttrekkingen	27.000	27.000	27.000	13.500
Saldo reservemutaties	**-262.534**	**-262.534**	**-262.534**	**-276.034**
Totaal Overzicht overhead	**-57.479.336**	**-57.358.174**	**-51.402.068**	**-51.384.592**
Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting				
Lasten	0	-161.000	-161.000	-161.000

Totaal Programma's	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Saldo baten en lasten	**0**	**-161.000**	**-161.000**	**-161.000**
Totaal Heffingsbedrag Vennootschapsbelasting	**0**	**-161.000**	**-161.000**	**-161.000**
Saldo Totaal	**-2.456.108**	**-615.326**	**-15.317.626**	**-17.950.690**

Incidentele baten en lasten

Inzicht in de incidentele baten en lasten is nodig om te beoordelen of de begroting structureel in evenwicht is, dat wil zeggen dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. De incidentele baten en lasten blijven voor de bepaling van dat evenwicht buiten beschouwing.

Onder incidentele baten en lasten worden onder andere de volgende posten verstaan:
- Inkomsten uit grondexploitaties
- Dotaties en onttrekkingen aan reserves
- Bijzondere baten en lasten ten gevolge van incidenteel nieuw beleid
- Voordelige en nadelige afwikkelingsverschillen van voorgaande dienstjaren
- Extra afschrijvingen ten laste van de exploitatie.

Alleen baten en/of lasten van tijdelijk aard en die groter zijn dan € 100.000 worden als incidenteel aangemerkt.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2024	2025	2026	2027	Baten 2024	2025	2026	2027
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	887	555	164	0	0	0	0	0
2. Samen leven en ondersteunen	3.911	2.768	1.180	54	1.293	1.293	924	0
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	3.403	6.923	3.295	625	90	0	0	0
4. Vrije tijd	2.104	1.448	0	0	295	0	0	0
5. Veiligheid	681	641	300	0	0	0	0	0
6. Dienstverlening en samenspraak	762	430	145	0	0	0	0	0
7. Inrichting van de stad								
- grondexploitatie	12.628	7.857	5.303	4.479	16.266	8.851	8.388	5.696
- overige lasten/baten	3.679	12.253	2.176	560	1.035	0	0	0
Overzicht Overhead	4.653	4.553	0	0				
Overzicht algemene dekkingsmiddel	0	0	0	0	-2.321	0	0	0
	32.708	37.427	12.563	5.718	16.658	10.144	9.312	5.696
Saldo incidentele lasten en baten					-16.050	-27.283	-3.251	-22
Incidentele mutaties in reserves	7.686	6.647	5.023	3.062	19.972	26.717	5.858	2.714
Saldo incidentele reservemutaties					12.286	20.070	835	-348
Totaal saldo incidenteel					-3.764	-7.214	-2.416	-370

Toelichting incidentele baten en lasten

Programma 1 Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie

In de Perspectiefnota 2021 zijn voor 2021/2024 bedragen opgenomen in verband met bestuurlijke afspraken over laaggeletterdheid met daar tegenover een rijksbijdrage op OAD. Het gaat om € 129.000 per jaar. Voor de aanpak van fraude zorgaanbieders is het coalitieakkoord een bedrag gereserveerd van € 107.000 per jaar voor 2023/2025 en voor 2026 €54.000. Voor de actieagenda Economie gaat het om €110.000 per jaar voor vier jaar. Daarnaast is een tweejaarlijkse innovatieprijs in het leven geroepen van € 30.000, dus voor 2023 en 2025. Vanuit het Sociaal Innovatiefonds is voor de uitvoering van deelprojecten in programma 1 € 192.500 beschikbaar. In de Perspectiefnota 2024 is voor 2024 en 2025 € 213.000 uitgetrokken om de samenhang tussen fysiek en sociaal domein tot stand te brengen in het kader van Zoetermeer 2040 en processen daarop aan te passen. Voor dezelfde jaren is € 50.000 beschikbaar voor overleg met stakeholders van winkelcentra over te zetten stappen voor verbetering van de centra. In voorgaande jaren is voor twee jaar geld beschikbaar gekomen voor een strategie werklocaties. Niet al het geld is uitgegeven en er is € 40.000 naar 2024 overgeheveld. Daar tegenover staat een

onttrekking aan de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. Ook voor de ontwikkeling van Innolabs in de wijken was incidenteel budget beschikbaar. Daarvan is € 135.000 niet uitgegeven en overgeheveld naar 2023/2025 voor elk jaar € 45.000.

Programma 2 Samen leven en ondersteunen
In het huidige coalitieakkoord is voor 2023/2026 € 150.000 beschikbaar voor het vergroten van toegankelijkheid en voor 2024/2026 € 106.000 voor een Woonzorgvisie. In 2027 is daarvoor € 53.500 beschikbaar. De Woonzorgvisie wordt ten laste van de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 gebracht. Uit het Sociaal Innovatiefonds is voor tijdelijke jeugdvoorzieningen in programma 2 in 2024 € 1.142.997. In de Perspectiefnota 2024 is budget gereserveerd voor Projecten jeugd voor twee jaar. Het gaat om een bedrag voor € 1.169.000. Het doel is om sturing en samenwerking binnen het jeugddomein te verbeteren. De projecten worden in samenhang uitgevoerd en bestrijken het hele spectrum van de jeugdzorg. Voor het uitvoeringsplan als gevolg Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is in 2024 en 2025 € 1.293.000 en in 2026 € 924.000 aan lasten waar een subsidie tegenover staat. Een goede aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp is belangrijk om het leer- en ontwikkelproces van jonge kinderen zo min mogelijk te onderbreken. Daarom wordt een pilot gestart waarbij twee onderwijsjeugdhulpvoorzieningen worden ingericht voor het primair onderwijs in Zoetermeer: een Expertisepool en een Onderwijs-behandelgroep. Voor een projectleider is twee jaar een € 50.000 beschikbaar. De kosten van de pilots ad € 480.000 worden gedekt uit de ZIN-gelden.

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen
In de Perspectiefnota 2022 is voor ontwikkeling van data en software voor gebruik in het openbaar gebied € 100.000 gereserveerd voor de jaren 2021/2024. In het coalitieakkoord zijn de volgende bedragen beschikbaar in programma 3: Toekomstvisie wijkwinkelcentra, 2024 € 100.000, Bomen, vier jaar €150.000, Afvalmaatregelen € 90.000 in 2024 en als tijdelijke impuls voor de openbare ruimte € 1,5 mln. per jaar voor de jaren 2023/2026. De afvalmaatregelen worden gedekt uit de afvalstoffenheffing, de impuls voor de openbare ruimte komt uit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. Voor aardgasvrije wijken is een rijksbijdrage ontvangen. Dat bedrag is in de brede bestemmingsreserve gestort. De plannen zijn nader uitgewerkt. Er resteert voor 2024 uit voorgaande jaren een budget van € 343.000 uit de Brede bestemmingsreserve. Voor de uitvoering van het klimaatakkoord is in 2024 € 300.000 en voor 2025 € 250.000 geraamd. Dit gaat om overheveling uit voorgaande jaren. Ook tegenover deze lasten staat een onttrekking aan de Brede bestemmingsreserve. Begin 2022 is een Duurzaamheidsfonds ingesteld en gevoed met middelen uit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 ter grootte van € 7,5 mln. Dit Duurzaamheidsfonds draagt bij aan de ambities uit het programma Duurzaam & Groen Zoetermeer. Voor de diverse deelplannen is voor de jaren 2023/2026 elk jaar € 1.020.000 in de begroting opgenomen. In de Perspectiefnota is budget voor de verbetering van schoolpleinen voor 2024 en 2025 beide jaren € 150.000 verwerkt en is bij de resultaatbestemming € 1,3 mln. aan uit 2022 geherfaseerd. Dit bedrag komt uit het Duurzaamheidsfonds. Voor Duurzaamheid is in 2023 € 2,5 mln. extra beschikbaar gesteld via een amendement van de raad. De extra uitgaven worden in 2024/2027 uitgegeven voor een bedrag va € 625.000. Voor de aanleg van extra buitengymplekken is bij de Perspectiefnota in 2024 € 124.000 en in 2025 € 128.000 budget opgenomen. De onderhoudskosten zijn structureel geraamd. Een beheersysteem kapitaalgoederen openbare ruimte is door capaciteitsgebrek nog niet volledig ingericht. Bij de Perspectiefnota 2024 is daarvoor € 100.000 uitgetrokken.

Programma 4 Vrije tijd
Voor de uitvoeringsagenda van de cultuurvisie is in 2024 en 2025 € 177.500 beschikbaar gesteld en voor de ondersteuning van culturele voorzieningen na corona is in 2024 nog € 100.000 verwerkt. ‘Vitale sportaanbieders’ is een belangrijk speerpunt in ons sportbeleid. Voor procesbegeleiding is in de Perspectiefnota 2024 voor 2024 en 2025 € 50.000 beschikbaar. Het rijk wil meer aandacht voor jongeren en biedt hen extra ondersteuning via lokale organisaties. Er is in 2024 € 295.000 voor opgenomen aan de baten- en de lastenkant. Zoetermeer moet (ook) in 2040 een duurzame en leefbare stad zijn. Om samen met interne en externe partijen toekomstgericht beleid te maken is tijdelijk voor 2023/2025 een netwerkregisseur Groen Spelen en Leren nodig. Het gaat in 2024 en 2024 om € 116.000. Openbare gebouwen moeten ook toegankelijk zijn voor mensen met een handicap of beperking. Om dit te realiseren

worden de noodzakelijke aanpassingen aan het Stadstheater, zwembad de Veur, gymzalen en sportaccommodaties, die niet voldoen en de atelierruimten in Dorpsstraat 99a voorgesteld. Daarvoor is in 2024 € 1.325.000 en in 2025 € 1.044.000 geraamd. Voor de viering van Zoetermeer 60 jaar groeistad zijn in 2024 en 2025 resp. € 81.000 en € 60.000 beschikbaar.

Programma 5 Veiligheid
Voor handhaving zijn in het nieuwe coalitieakkoord, naast structurele middelen, ook tijdelijke middelen voor een extra impuls opgenomen. In 2023/2025 € 600.000 en in 2026 de helft. Deze extra middelen komen ten laste van de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. Voor veiligheid wordt een kadernota opgesteld. Daarvoor is in 2024 € 81.000 en in 2025 € 40.500 geraamd.

Programma 6 Dienstverlening en samenspraak
Door uitstel van de ingangsdatum van de Omgevingswet worden er extra kosten gemaakt in 2024 € 302.000. Verder zijn er in het coalitieakkoord zowel voor de raad als voor het college extra middelen toegekend. Het 'potje van de raad' is verhoogd met € 150.000 voor 3 jaar en € 75.000 in 2026. Voor het college gaat het om € 140.000 in de eerste 3 jaar en € 70.000 in 2026. Zoetermeer draagt bij aan een tijdelijk leernetwerk Toekomstbestendige New Towns. Dat kost in 2024 € 40.000. Op verzoek van de raad zijn er gelden gereserveerd voor maatschappelijke initiatieven. De bedragen komen uit de reserve Fonds Zoetermeer 2040. In 2024 is dat € 130.000 en in 2025 € 130.000.

Programma 7 Inrichting van de stad
De in dit programma geraamde incidentele baten en lasten betreffen de geraamde kosten en opbrengsten in de grondexploitaties. Alhoewel de projecten een meerjarig karakter hebben, worden de in de begroting opgenomen baten en lasten toch als incidenteel beschouwd. Voor de onderzoek naar de ontsluiting van Rokkeveen en Lange Land is in 2024 € 70.000 beschikbaar, voor de wijkaanpak Meerzicht en Buytenwegh gaat het om € 600.000 in 2024/2026. De gelden voor de wijkaanpak komen uit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. Ook voor verkeersveiligheid is deze coalitieperiode tijdelijk meer aandacht, € 150.000 voor de eerste drie jaar en de helft daarvan in het laatste jaar.
Zoetermeer breidt uit in de komende jaren. Voor de uitvoering van de projecten zijn bedragen gereserveerd in de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 (voorheen gereserveerd in de Reserve investeringsfonds 2030). Voor de uitvoering van de diverse deelprojecten zijn, in overeenstemming met eerdere besluitvorming, in deze begroting bedragen opgenomen. Het gaat in 2024 om € 669.241, in 2025 € 10.807.802, in 2026 € 1.400.349 en in 2027 € 511.280 voor de Binnenstad, voor de Schaalsprong € 52.000 in 2024 en voor Nieuwe Initiatieven € 100.213 in 2024/2026 en € 48.827 in 2027. Tegenover de ontwikkeling van het binnengebied van Palenstein staat een bijdrage van de ontwikkelaar van € 420.000 in 2024. In de Perspectiefnota 2024 is € 80.000 beschikbaar gesteld voor het ‘Dakenteam’, zowel in 2024 als in 2024. De kosten worden gedekt uit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. Voor de herstructurering van Palenstein, blijken aanvullende kosten gemaakt te moeten worden. Dat kost in 2024 € 120.000.In 2024 en 2025 wordt een pilot met buurtvervoer uitgevoerd. Kosten € 220.000 resp. € 180.000. Voor het wijkplannen van Meerzicht en Palenstein is in 2024 € 247.500 nodig met dekking uit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. Voor de in 2023 geplande woningbouw op de Engelandlaan is door de provincie een subsidie beschikbaar gesteld ad € 615.000. Zowel lasten als baten schuiven door naar 2024. Voor gebiedsontwikkeling Meerzicht is in 2024 en 2025 € 235.000 in de begroting opgenomen. Deze bedragen worden gedekt uit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. Bij de resultaatbestemming is € 100.000 investeringsprogramma geherfaseerd naar 2024. Dit bedrag komt uit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. Dat geldt ook voor de Engelandlaan 270, € 80.000 in 2025.

Overzicht Overhead
Voor datagedreven werken is in 2024 en 2025 € 80.000 budget toegekend. In de Perspectiefnota 2024 is voor subsidieverwerving voor 2024 en 2025 € 120.000 opgenomen en voor het verbeteren van de kwaliteit en het functioneren van het Stadhuis-Forum € 3.800.000 in 2024 en € 3.700.000 in 2025. Verder

is er een traineeprogramma ontwikkeld. Daarvoor is tijdelijk in 2024 en 2025 € 153.000 beschikbaar. In de Perspectiefnota 2024 is € 500.000 ten laste van het begrotingssaldo gebracht voor vernieuwing van de reiskostenregeling.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen en Onvoorzien
Voor 2022/2024 zijn in deze begroting rijksbijdragen opgenomen van € 129.000 per jaar voor de bestuurlijke afspraken over laaggeletterdheid, zie ook programma 1. Door uitstel van het nieuwe afvalbeleidsplan worden de daaraan gekoppelde meeropbrengsten OZB niet gerealiseerd. Dit heeft invloed op 2024 voor € 150.000. Vanwege een te lage aanname op de waardestijging van woning en niet-woningen wordt in 2023 € 2,3 mln. extra aan OZB-opbrengst ontvangen. Volgens afspraak wordt zo'n groot voordeel in het jaar erna teruggegeven in het tarief. Dat houdt in dat het tarief zover wordt verlaagd dat de opbrengst in 2024 € 2,3 mln. lager is. Dit is een incidentele verlaging. In 2025 zullen de tarieven weer op de normale wijze worden vastgesteld.

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen en stortingen aan reserves

bedragen in € 1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves		2024	2025	2026	2027
Vrij inzetbare reserve	U	-290	-290	-290	-290
Vervangingsfonds schoolgebouwen, egalisatie kapitaallasten	U	-1.483	-1.725	-2.534	-3.165
Lasten als gevolg van groei van de stad	U	-0	0	-103	-102
Vervangingsfonds schoolgebouwen, egalisatie kapitaallasten	I	2.280	2.267	2.546	3.104
Baten als gevolg van groei van de stad	I	235	717	711	659
Reserve dekking kapitaallasten	I	42	42	42	42

Elk jaar wordt ten laste van de exploitatie een bedrag aan de Vrij inzetbare reserve toegevoegd dat is voorgefinancierd ten behoeve van ambtelijke huisvesting uit de Vrij inzetbare reserve en met een jaarlijks vast bedrag wordt 'terugbetaald' van € 290.000. Daarnaast is een reserve ingesteld ter dekking van kapitaallasten. Jaarlijks komt er een bedrag vrij ten gunste van de exploitatie van ca. € 42.000. Als gevolg van groei van de stad wordt 50% van de extra baten gestort in de reserve Fonds Zoetermeer 2040 voor te maken kosten om die groei te realiseren en wordt er onttrokken aan de reserve als die kosten zich voordoen. Het vervangingsfonds schoolgebouwen dient om pieken en dalen in de lasten van investeringen te egaliseren. Op deze wijze ontwikkelen de lasten zich in de jaren geleidelijk en minder schoksgewijs. Dit is noodzakelijk omdat de schoolgebouwen (vooral in het voortgezet onderwijs) in een relatief korte periode zijn neergezet en daarom ook de kosten van renovatie of herbouw in een korte periode op de gemeente af zullen komen. De reserve is in 2022 herijkt en is ook het integraal huisvestingsplan primair onderwijs 2023-2027 opgesteld dat aan de basis ligt van herijking van de reserve.

Berekening structureel begrotingssaldo

In onderstaande tabel is het saldo van de programmabegroting gecorrigeerd met het saldo van incidentele baten en lasten. Het gecorrigeerde saldo laat de structurele ruimte in de begroting zien op basis van de regelgeving van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

bedragen in € 1.000

Berekening structureel begrotingssaldo	2024	2025	2026	2027
Saldo van baten en lasten	-15.527	-21.697	-16.525	-17.851
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	13.071	21.081	1.207	-99
Begrotingssaldo na bestemming	-2.456	-615	-15.318	-17.951
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-3.764	-7.214	-2.416	-370
Structureel begrotingssaldo	1.308	6.598	-12.902	-17.581

Uit deze opstelling blijkt dat de jaarschijf 2024 reëel in evenwicht is: de structurele baten zijn € 1,308 mln. hoger dan de structurele lasten. Meerjarig is er nog geen sprake van evenwicht. Bij het komende voorjaarsdebat presenteren we voorstellen waarmee het structureel evenwicht vanaf 2026 wordt hersteld.

Investeringen

Investeringen met een economisch nut

Investeringen met een economisch nut betreffen vaste activa die verhandelbaar zijn, zoals gebouwen en voertuigen of waar inkomsten tegenover kunnen staan, bijvoorbeeld rioolrecht en leges. Deze investeringen moeten worden geactiveerd en reserves mogen niet op deze investeringen in mindering worden gebracht. Daarnaast mag niet resultaatgericht worden afgeschreven en moet de systematiek van afschrijven consistent worden toegepast. Wel mogen bijdragen van derden, die direct gerelateerd zijn aan de investering, in mindering worden gebracht.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Om te komen tot meer vergelijkbaarheid schrijft de BBV voor dat investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut (wegen, straten, pleinen, groen, water) gelijk moeten worden behandeld als investeringen met een economisch nut. Het activeren heeft als gevolg dat de uitgaven in één jaar worden verantwoord, maar dat de lasten in de begroting in het vervolg gespreid worden over de levensduur.
In de begroting zijn investeringen opgenomen die geautoriseerd worden bij vaststelling van de programmabegroting (investeringen die betrekking hebben op 2024). In onderstaande tabel is een samenvattend overzicht opgenomen van de investeringen. In bijlage 6 is een specificatie van deze bedragen opgenomen.

Bedragen x € 1.000

Investeringen **Geautoriseerd bij vaststelling van de programmabegroting 2022-2025**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Economisch nut	2.776	216	1.242	198
Maatschappelijk nut	692	637	637	637

Ontwikkelingen in de reserveposities en voorzieningen

De reserves vormen, samen met het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening, het eigen vermogen (artikel 42, lid 1 BBV). In artikel 43 van het BBV worden twee soorten reserves onderscheiden:

A. algemene reserves;
B. bestemmingsreserves.

De algemene reserves bestaan uit reserves waaraan geen bestemming is gegeven. Deze dienen om risico's in algemene zin op te vangen (bufferfunctie van de reserves).
De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de raad diverse bestemmingen heeft gegeven. Deze bestemmingsreserves hebben diverse functies. De meeste bestemmingsreserves zijn in het leven geroepen ter dekking van de lasten van specifieke beleidsonderwerpen (bestedingsfunctie van de reserves). Ook zijn er reserves die baten genereren voor de exploitatie (inkomensfunctie) en reserves die zorgen dat lasten worden geëgaliseerd (egalisatiefunctie).

In Zoetermeer worden investeringen gefinancierd met reserves en voorzieningen. Hierdoor wordt de noodzaak beperkt om te financieren met leningen van de bank (financieringsfunctie van de reserves en voorzieningen).
In onderstaande tabel wordt het verloop van de reserves in totaliteit per onderscheiden soort weergegeven. In bijlage 4 is het overzicht van reserves opgenomen.
De toevoegingen en onttrekkingen bij de jaarschijf 2024 zijn mutaties in de reserves die onderdeel uitmaken van de ramingen, die zijn opgenomen bij de programma's. Om een zo goed mogelijk beeld over het verloop van de stand van de reserves te geven, zijn ook mutaties meegenomen die niet bij de vaststelling van de programmabegroting door de raad worden geautoriseerd. Deze mutaties zijn in de kolom 'verwachtingen' meegenomen. In een afzonderlijk voorstel aan de raad kunnen deze alsnog worden geautoriseerd.

Bedragen x € 1.000

Meerjarenoverzicht reserves	2024				2025	2026	2027
	Stand 01/01	Toevoegingen	Onttrekkingen	Verwachtingen	Stand 01/01	Stand 01/01	Stand 01/01
	a	b	c	d	a t/m d		
Algemene reserves	62.938	2.314	-7.354	-7.440	50.458	45.274	47.081
Bestemmingsreserves	303.039	7.146	-15.176	-6.916	288.093	273.963	253.006
Totaal aan reserves	**365.977**	**9.459**	**-22.530**	**-14.356**	**338.551**	**319.237**	**300.087**

Het totaal van de algemene reserves neemt in 2024 met € 12,5 mln. af. Deze afname komt grotendeels door de mutaties in de Vrij inzetbare reserve (-/- € 14,3 mln., toegelicht in het volgende onderdeel Ontwikkeling vrije reservemiddelen) en de Reserve versterking Financiële positie Grondbedrijf (+ € 1,7 mln.)
Het totaal van de bestemmingsreserves neemt in 2024 met € 14,9 mln. af. De grootste mutaties zijn te vinden bij de reserve Algemeen Dekkingsmiddel (-/- € 2,8 mln.), de Brede Bestemmingsreserve (-/- € 2,2 mln.), de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 (-/- € 2,0 mln.), de reserve Sociaal Innovatiefonds (-/- € 2,7 mln.) en de reserve Duurzaamheidsfonds Zoetermeer 2040 (-/- € 4,9 mln.), de reserve Zoetermeers Noodfonds (-/- € 0,6 mln.) en de Egalisatiereserve Groot-onderhoud Bovengronds (+€ 0,5 mln.).

In de periode 2024–2027 nemen de reserves met circa € 65,9 mln. af.
In onderstaande opsomming zijn de grootste mutaties weergegeven (bedragen x € 1 mln.).

Reserve	Bedrag	Toelichting
Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf	3,6	Diverse toevoegingen vanuit Grondexploitaties
Vrij inzetbare reserve	-19,6	Gedetailleerd overzicht van deze reserve in het volgende onderdeel "Ontwikkeling vrije reservemiddelen"
Reserve algemeen dekkingsmiddel	-4,5	Overheveling middelen naar de Reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen (-/- € 1,0 mln.) en Reserve Fonds Zoetermeer 2040 (-/- € 3,5 mln.)
Reserve Fonds Zoetermeer 2040	-31,2	Gedetailleerd overzicht van deze reserve in het volgende onderdeel "Ontwikkeling vrije reservemiddelen
Sociaal innovatiefonds	-2,7	Diverse onttrekkingen programma 1 en programma 2
Zoetermeers Noodfonds	-0,6	Verwachte herfaseringen uit 2023
Duurzaamheidsfonds Zoetermeer 2040	-8,2	Diverse onttrekkingen m.b.t. duurzaamheid programma 3
Reserve Beeldende kunst in de openbare ruimte	0,8	Diverse toevoegingen vanwege investeringswerken programma 1, 4 en 7 en diverse aanschaffingen kunst
Egalisatiereserve parkeren	2,2	Overheveling vanuit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040
Brede bestemmingsreserve	-5,3	Aardgasvrije wijken (-/- € 4,0 mln.), nazorg grondexploitaties (-/- € 0,6 mln.), Transitievisie, Wijkaanpak, Energieloketten (-/- 0,3 € mln.)

Ontwikkelingen in de voorzieningen

De voorzieningen zijn vermogensbestanddelen die als vreemd vermogen worden aangemerkt. Er kleeft als het ware al een verplichting (jegens een derde) aan. Als gevolg van artikel 44 van het BBV kunnen de volgende soorten voorzieningen worden gevormd:

- voor middelen van derden die specifiek besteed moeten worden (geldt niet voor bijdragen van andere overheden);
- voor de egalisatie van kosten;
- voor verplichtingen en verliezen alsmede voor risico’s waarvan de omvang onzeker is maar welke wel redelijkerwijs te schatten zijn.

Schulden vallen niet onder het begrip voorzieningen, omdat daarbij geen onzekerheid bestaat over de omvang van de verplichting.
Toevoegingen aan voorzieningen vinden plaats ten laste van de exploitatie, dus niet via resultaatbestemming, zoals bij de reserves. Aanwendingen - altijd voor het doel waarvoor de voorziening was gevormd - worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Indien een voorziening geheel of gedeeltelijk kan vrijvallen, wordt de vrijval via de exploitatie in het resultaat verwerkt.

In onderstaande tabel is op hoofdlijnen het verloop van de stand van de voorzieningen weergegeven. Evenals bij de reserves zijn bij het verloop van de voorzieningen verwachtingen meegenomen. Deze zijn opgenomen om een goed verloop van de voorziening weer te geven. De verwachtingen worden niet geautoriseerd bij de vaststelling van de programmabegroting door de raad. De specificatie is opgenomen in bijlage 5 Voorzieningen.

Bedragen in € 1.000

Meerjarenoverzicht voorzieningen	2024 Stand 01-01	Toevoegingen vanuit de expl.	Onttrekkingen t.g.v. expl.	Begrote aanwending	Verwachtingen	2025 Stand 01-01	2026 Stand 01-01	2027 Stand 01-01
	a	b	c	d	e	a t/m e		
Middelen van derden	993	99	-31	-25	76	1.112	1.081	1.159
Egalisatievoorzieningen	40.671	9.288	-617	-9.218	2.623	42.746	44.607	46.405
Overige voorzieningen	45.200	639	0	-806	402	45.435	24.997	30.139
Totaal aan voorzieningen	**86.864**	**10.026**	**-648**	**-10.049**	**3.100**	**89.293**	**70.686**	**77.703**

De omvang van de voorzieningen neemt in 2024 met ongeveer € 2,4 mln. toe. Grootste mutaties vinden plaats bij de Voorziening riolering (+ € 2,5 mln.) de Voorziening groot-onderhoud gemeentelijke gebouwen (-/- € 0,9 mln.) en de Voorziening onderhoud schoolgebouwen (+ € 0,8 mln.).
De totale omvang van de voorzieningen neemt in de periode 2024 - 2027 ongeveer € 9,2 mln. af. In deze periode doen de grootste mutaties zich voor binnen de Voorziening riolering (+ € 3,6 mln.), de Voorziening nadelige complexen Grondbedrijf (-/- € 20,8 mln.) en de Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen (+ € 1,1 mln.), de Voorziening onderhoud Schoolgebouwen (+ € 2,0 mln.), de Voorziening onrendabele top parkeergarage (+ € 5,2 mln.), de Voorziening wethouderspensioenen (+ € 0,8 mln.) en de Voorziening Groot onderhoud verzamelcontainers (-/- € 1,0 mln.).

Ontwikkeling vrije reservemiddelen

In dit deel wordt een beeld gegeven van de stand en ontwikkeling van de vrije reservemiddelen. Concreet wordt ingegaan op de volgende reserves:

- Vrij inzetbare reserve
- Reserve Fonds Zoetermeer 2040 (inclusief voormalig Reserve Investeringsfonds 2030)

Vrij inzetbare reserve

Bedragen * € 1.000

	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
	Stand per 1 januari, inclusief rekeningsresultaat	63.651	46.483	32.142	26.557	26.846
A.	**Raadsbesluiten ten laste van vrij inzetbaar**					
1	Vastgestelde raadsbesluiten	-19.445	-6.901	-5.585	290	290
B.	***Verwachting***					
1	**Overgebleven middelen 2022**					
	a. Herijking schoolgebouwen	-1.037				
	b. Was- en kleedaccommodatie FC Zoetermeer	-56				
	c. Dekking Coronakosten	-2.544				
2	**Begroting 2023**					
	Eerste Tussenbericht					
	a. Vrijval dekking Coronakosten	2.544				
3	**Begroting 2024-2027 in voorbereiding**					
	a. Begrotingsaldo 2023	-1.614				
	b. Budgetoverhevelingen 2023/2024	4.984	-4.984			
	c. Begrotingssaldo 2024		-2.456			
	Nog beschikbaar 31-12 (weerstandscap. reserve vrij inzetbaar)	**46.483**	**32.142**	**26.557**	**26.846**	**27.136**
	Totaal aan af te dekken risico's					**19.632**
	Saldo aan weerstandscap. excl grondbedrijf					**7.503**
	Factor weerstandsvermogen (weerstandscapaciteit / risico's)		**1,64**	**1,35**	**1,37**	**1,38**

Onder A zijn de raadsbesluiten met beroep op de Vrij inzetbare reserve opgenomen, onder B de verwachtingen.
De bedragen onder B1a-c betreffen bedragen waarover bij eerdere begrotingen of voorstellen besluitvorming heeft plaatsgevonden waarvoor een reservering in de reserve is opgenomen. Bij het Eerste Tussenbericht 2023 is besloten de reservering voor coronakosten te laten vervallen, zie B2a. Onder B3 is het verwacht begrotingssaldo 2023 naar de situatie van het Tweede Tussenbericht 2023 opgenomen. In de Perspectiefnota 2023 werd een nadelig saldo verwacht van € 52.000. In het Tweede Tussenbericht 2023 is dat bedrag omgeslagen naar een verwacht voordeel van € 3,37 mln. De verwachte budgetoverhevelingen zijn apart zichtbaar gemaakt. Tegenover het voordeel in 2022 staat een even groot nadeel in 2023. De omvang van de reserve vrij inzetbaar is hoger dan voor de onderkende risico's noodzakelijk is. Zie ook de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Reserve investeringsfonds 2030

De Reserve Investeringsfonds 2030 wordt per 1 januari 2024 samengevoegd met de Reserve Fonds Zoetermeer 2040.

Reserve Fonds Zoetermeer 2040

Eind 2023 zijn Reserve Investeringsfonds en Reserve Fonds Zoetermeer 2040 samengevoegd en opgegaan in Reserve Fonds Zoetermeer 2040.

Voeding en onttrekking Reserve Fonds Zoetermeer 2040
De voeding van het fonds vindt in hoofdzaak plaats door de afdrachten van de winst van het grondbedrijf. Daarnaast worden subsidieontvangsten, die een aantoonbare relatie hebben met de opgaven van de Stadsvisie gestort in deze reserve. Uit een eventueel positief jaarrekeningresultaat wordt bij bestemming van dat resultaat maximaal 50% aan de reserve afgedragen. Tenslotte worden de extra inkomsten uit OZB en algemene uitkering voor zover die worden veroorzaakt door de groei van woningen/inwoners voor maximaal 50% gestort in de reserve. Zodat de reserve voor dekking van eenmalige kosten van bijvoorbeeld aanleg/uitbreiding openbaar gebied, die ten grondslag liggen aan de groei van de stad, kan worden ingezet.

De bestemming van de middelen uit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 wordt jaarlijks bepaald bij de begrotingsbehandeling op basis van voorstellen in de begrotingsstukken. Door vaststelling van de begroting worden middelen in de reserve voor een bepaald project gereserveerd. Op basis van een concreet en uitgewerkt voorstel en raadsbesluit wordt het budget feitelijk beschikbaar gesteld met dekking uit het fonds.

Verloop van de reserve
In de tabel komt het financieel verloop van de stand van reserve tot uitdrukking rekening houdend met:
- een actualisatie van de verwachte winstafdrachten van het grondbedrijf op basis van de gegevens uit het Eerste en Tweede Tussenbericht;
- een actualisatie van de hoogte van reserveringen voor voorgenomen projecten waartoe eerder is besloten en
- nieuwe voorstellen waarvoor een aanwending (of vrijval) uit de reserve wordt gedaan.

Op basis van de actualisatie en nieuwe voorstellen vertoont de reserve in alle jaren een positief saldo. Wanneer de winstafdrachten grondbedrijf overeenkomstig de huidige inschatting in latere jaren ook werkelijk worden gerealiseerd en de verwachte winstafdracht uit de GR Hoefweg plaatsvindt, biedt de reserve op de langere termijn nog een bestedingsruimte van € 83,0 mln. Als er geen rekening wordt gehouden met de verwachte winstafdrachten is er een bestedingsruimte van € 68,4 mln.

Fonds Zoetermeer 2040

bedragen * € 1.000

	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028/2030
A.	**Stand 1 januari Fonds Zoetermeer 2040**	65.886	110.465	106.225	90.016	69.380	68.194
	Stand 1 januari RIF	46.178					
1	**Raadsbesluiten Fonds 2040**	-2.980	-2.328	-12.297	-3.379	66	2.170
	Raadsbesluiten RIF	4.416					
2	**Reserveringen vanuit eerdere besluitvorming**						
	Schaalsprong						
	a Entree						
	b Binnenstad		-305	-305			
	c Woningbouwprogrammering, bestemmingsplannen		-220	-220			
	d Nieuwe initiatieven		-200	-200			
	e Gemeentelijke inzet 700 woningen		-300	-300			
	f Regie, voorbereiding en samenhang		-150	-150			
	g Relatienetwerk / investeren in de stad		-120	-120			
	j Entree, dekking onrendabele top goedkope huurwoningen			-2.000			
3	**Overige verwachtingen**						
	a Strategische aankopen grondzaken	-635					
	b Stationsgebied Entree	-200					
	c Gebiedsontwikkeling Dutch Innovation Park		-205	-205	-205		
	d Gebiedsontwikkeling Binnenstad				-15.800		
	e Voortzetting overige onderdelen schaalsprong		-120	-120	-960	-960	-2.880
	f Strategische agenda Zoetermeer (Fonds Z'meer 2040)		-592	-592	-592	-592	
B	**TB2 2023 en Programmabegroting 2024-2027**						
	a Overheveling naar Reserve Duurzaamheidsfonds 2040	-2.500					
	b Gevolgen groei woningbouw	300	300	300	300	300	900
	Fonds Z'meer inclusief concept voorstellen nieuw beleid per 31-12	110.465	106.225	90.016	69.380	68.194	68.384
C.	**Verwachte winstafdrachten (cumulatief)**						
1	Grondexploitaties	4.411	6.634	7.067	8.153	8.455	8.554
2	Deelneming GR Hoefweg			6.100	6.100	6.100	6.100
	StandFonds Z'meer 2040 31/12 incl Markt incl winstafdracht	114.875	112.859	103.183	83.633	82.749	83.038

A. is de beginstand van de twee reserves per 1 januari van het lopende jaar. Daarin zijn alle mutaties van het jaar 2023 verwerkt inclusief de resultaatbestemming, waarover in de Perspectiefnota 2024 besloten is.
Onder A1 staan eerder genomen raadsbesluiten met beroep op de twee reserves. Onder A2 staan reserveringen vanuit eerdere besluitvorming. Voor de aanwending van deze bedragen zullen raadsvoorstellen worden gedaan. De schaalsprongbudgetten zijn apart opgenomen. Onder A3 zijn verwachtingen opgenomen. Hiervoor worden nog voorstellen aan de raad voorgelegd. Bij B staan de onderdelen waarover bij het Tweede Tussenbericht een besluit wordt genomen.

In het verloop van het saldo is rekening gehouden met de verwachte afdrachten uit de grondexploitaties. De feitelijke aanwending van deze bedragen is pas mogelijk, nadat deze positieve resultaten in de jaarrekening ook daadwerkelijk zijn gerealiseerd. De verwachte afdrachten vanaf 2023 staan onder C1. De positieve resultaten van de grondexploitaties worden voor de helft rechtstreeks toegevoegd aan de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. Het betreft 50% van de gerealiseerde winst. De andere helft wordt toegevoegd aan de Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf. Deze reserve vormt samen met de Reserve in verband met risico's grondbedrijf de weerstandscapaciteit van het Grondbedrijf. De weerstandscapaciteit is de financiële buffer om onverwachte, niet begrote kosten te kunnen dekken. Als de reserves Grondbedrijf samen meer dan 1,2 x de omvang van berekende risico's bevatten, is er voldoende weerstandscapaciteit en wordt het meerdere afgeroomd en toegevoegd aan de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. Het huidige saldo in de reserves van de grondexploitaties zit aan het hiervoor aangegeven plafond van 1,2 keer de berekende risico's. Het gevolg daarvan is dat de positieve resultaten van de grondexploitaties de komende jaren volledig aan de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 toevloeien als de risico's gelijk blijven. Onder C2 staat de verwachte winstafdracht uit de deelneming in de GR Hoefweg. Die verwachte winst is eveneens bestemd om aan de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 te worden afgedragen.

EMU-saldo

Het EMU-saldo geeft de geldstromen per jaar weer. Het EMU-saldo wordt berekend op basis van de mutaties in de geprognosticeerde balans. Het EMU-saldo is het jaarlijkse saldo van de lasten en de baten op basis van reële transacties, ongeacht of het exploitatie- of investeringsuitgaven en -inkomsten betreft.

Bedragen * € 1.000

Geprognosticeerde balans	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
ACTIVA				
Vaste activa	499,6	513,9	532,1	543,3
Voorraden	27,6	7,2	4,7	7,7
Vlottende activa	65,5	75,0	75,0	100,0
TOTAAL ACTIVA	592,7	596,1	611,7	650,9
PASSIVA				
Eigen vermogen	338,6	319,2	300,1	298,3
Voorzieningen	54,5	52,9	60,2	63,1
Vaste schulden	40,0	64,3	88,9	127,0
Vlottende passiva	159,7	159,7	162,5	162,5
TOTAAL PASSIVA	592,7	596,1	611,7	650,9

Bedragen x € 1.000

	2024	2025	2026	2027
Berekend EMU-saldo	-16.501	-23.130	-26.329	-25.055

Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Inleiding

In de paragraaf lokale heffingen staan de ontwikkelingen van de belastingen, retributies, bestemmingsheffingen en woonlasten voor het komende jaar. In deze paragraaf wordt ook ingegaan op de kostendekkendheid van de leges en heffingen en het kwijtscheldingsbeleid.

Uitgangspunten

In de Nota lokale heffingen 2016 zijn de beleidslijnen voor de komende jaren vastgesteld. De lokale heffingen zijn als volgt te onderscheiden:

1. Belastingen
   De algemene belastingen komen ten goede aan algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. Voorbeelden zijn onroerende zaakbelasting (OZB), toeristenbelasting, parkeerbelasting en hondenbelasting.
2. Bestemmingsheffingen en retributies
   Dit zijn rechten, tarieven en leges, de opbrengsten hiervan zijn bestemd voor specifieke taken, diensten of voorzieningen. De gemeente mag niet meer heffen dan de kosten die de gemeente voor de betreffende taak, dienst of voorziening maakt. Voorbeelden zijn rioolheffing, afvalstoffenheffing, aanvragen van een paspoort of een vergunning.

In het coalitieakkoord is opgenomen om de tarieven van de lokale belastingen en heffingen jaarlijks zoveel mogelijk slechts aan te passen met maximaal de inflatie. Voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing geldt daarnaast dat ze ongeveer 100% kostendekkend zijn, zodat kostenstijgingen of kostendalingen ook worden verwerkt in het tarief.

De tarieven 2024 worden in de raad van 18 december 2023 als onderdeel van de belastingverordeningen vastgesteld.

Algemeen stijgingspercentage lokale heffingen

De tarieven van de gemeentelijke heffingen en belastingen stijgen in 2024 op basis van de begrotingsuitgangspunten met het algemene stijgingspercentage van 2,3%. Een uitzondering hierop zijn de tarieven die door het rijk worden vastgesteld, zoals de tarieven voor rijbewijzen en reisdocumenten.
Het algemene stijgingspercentage is tot stand gekomen door de door het Centraal Planbureau voor 2024 ingeschatte stijging (3,5%) te corrigeren voor de inschattingen van de afgelopen jaren. De inschatting bij het vaststellen van de tarieven voor de jaren 2022 en 2023 is per saldo 1,2% te hoog geweest. Dit is in de volgende tabel weergegeven.

jaar	Vaststelling tarieven 2023	MEV september 2023	Vaststelling tarieven 2024
2022	7,80	7,70	-/- 0,10
2023	5,90	4,80	-/- 1,10
Totale correctie oude jaren			**-/- 1,20**
2024		3,50	3,50
Algemeen stijgingspercentage 2024			**2,30**

Tarieven 2024

Onroerendezaakbelasting (OZB)

De OZB vormt de grootste ‘eigen’ inkomstenbron van gemeenten. De heffing is, net zoals de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds, een algemene inkomstenbron om het gemeentelijke voorzieningenniveau te kunnen bekostigen.

De opbrengst van de OZB komt als volgt tot stand: OZB-aanslag 2023 = WOZ-waarde van de woningen en niet-woningen * OZB-tarief.

Uitgangspunt bij het bepalen van het OZB-tarief is dat het totaal van de OZB-opbrengsten elk jaar op hetzelfde niveau wordt gehouden. Het tarief voor de OZB wijzigt jaarlijks met de toe- of afname van de waarde van de woningen en niet-woningen. De waarde van de woningen en niet-woningen wordt jaarlijks getaxeerd. Bij een lagere taxatiewaarde stijgt het OZB-tarief. Bij een hogere taxatiewaarde daalt het OZB-tarief. Bij een waardestijging van de woningen en niet-woningen wordt dus niet méér OZB-opbrengst geïnd. Het tarief wordt wel jaarlijks gecorrigeerd met de inflatie. Op deze manier zijn de gemeentelijke inkomsten niet afhankelijk van waarde schommelingen van de woningen en niet-woningen.

Voor de woningen wordt een stijging van de WOZ-waarde met 6,2% verwacht. Voor de niet-woningen is de verwachting dat de waardeontwikkeling uitkomt op een stijging van 6%.

In de raad van 3 juli 2023 is het raadsvoorstel ‘Werkwijze vaststellen tarieven OZB’ vastgesteld. Daarin staat dat de tarieven voor de OZB worden vastgesteld in de verordening onroerendezaakbelasting (jaarlijks in december) in plaats van in de programmabegroting. Omdat in november meer informatie bekend is over de waardestijgingen of dalingen kan er een betere inschatting gemaakt worden. Hiermee neemt de kans op forse afwijkingen af. In deze programmabegroting staan de voorlopige tarieven op basis van de inschatting in september 2023. Als de opbrengst alsnog meer dan € 1 mln. afwijkt vanwege een grotere stijging van de WOZ-waarde dan verwacht, dan wordt de te veel betaalde OZB in het volgende jaar aan de inwoners teruggeven door het tarief te verlagen.

Net als in 2022 is in 2023 de tariefstijging voor de OZB te hoog geweest, doordat de waardestijging van de woningen hoger was dan verwacht. Er is uitgegaan van een waardestijging van 17% van de woningen, terwijl de stijging in werkelijkheid 22,7% geweest is. Voor de niet-woningen was uitgegaan van een stijging van de waarde met 7,8%, terwijl er in werkelijkheid sprake was van een stijging van 15,8%. Hierdoor is de OZB opbrengst van 2023 € 2,3 mln. te hoog. In 2024 wordt deze € 2,3 mln. terug gegeven door een eenmalige verlaging van het tarief.

In onderstaande tabel wordt zichtbaar hoe het voorlopige tarief tot stand komt. De start is het tarief uit 2023, het gaat om het tarief 2023 voor de correctie over 2022. Dit tarief van 2023 wordt verlaagd naar aanleiding van de stijging van de WOZ-waarde. Dit staat in de kolom 'Tarief na hertaxatie'. Daarna wordt het tarief verhoogd met de prijsinflatie. Dit is het tarief uit de kolom 'Tarief 2024 o.b.v. index 2,3%'. Dit zou normaal gesproken het tarief voor 2024 worden. Vanwege de teveel betaalde OZB in 2023 wordt het tarief 2024 verlaagd (zie de kolom correctie 2023). Dit leidt tot het aangepaste tarief voor 2024 dat in de laatste kolom staat opgenomen.

Onroerend zaakbelasting	Tarief 2023	Tarief na hertaxatie	Tarief 2024 obv index 2,3%	correctie 2023	aangepast tarief 2024
OZB woningen					
- eigenaren	0,1323	0,1246	0,1274	-0,0062	0,1212
OZB niet woningen					
- eigenaren	0,5043	0,4758	0,4867	-0,0348	0,4519
- gebruiker	0,3653	0,3446	0,3525	-0,0252	0,3273

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke plicht tot de inzameling van huishoudelijk afval. De kosten die de gemeente daarvoor maakt, worden door middel van de afvalstoffenheffing verhaald op de aanbieder van het afval.
Er wordt een tarief geheven per perceel bij de gebruiker van het perceel. Het tarief is gedifferentieerd naar het aantal personen per huishouden: éénpersoonshuishoudens, tweepersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens.

De tarieven van de afvalstoffenheffing stijgen met het algemene stijgingspercentage.
In de Perspectiefnota 2024 is opgenomen dat er structureel hogere kapitaallasten zijn door de aanschaf van hybride inzamelvoertuigen en dat ook in 2024 de vermogensnorm wordt verhoogd waardoor meer huishoudens in aanmerking komen voor kwijtschelding. Deze verhoging van de vermogensnorm is niet structureel. De afvalstoffenheffing voor 2024 stijgt hierdoor met € 2,90.

De tarieven voor het komende jaar zien er als volgt uit.

Afvalstoffenheffing Huishoudens	2023	hogere kosten	2024 2,3%
Éénpersoonshuishouden	297,67	300,57	307,48
Tweepersoonshuishouden	334,31	337,21	344,97
Drie of meer persoonshuishouden	350,63	353,53	361,66

Rioolheffing

De gemeente heeft de wettelijke taak het huishoudelijk en bedrijfsafvalwater, regenwater en de grondwaterstand in het kader van het gemeentelijk rioleringsstelsel te beheren. De kosten die de gemeente hiervoor maakt, kunnen door middel van een rioolheffing worden verhaald op de gebruikers van het gemeentelijk rioleringsstelsel.
De heffing wordt opgelegd aan de gebruiker van een aansluiting. Met aansluiting wordt bedoeld een onroerende zaak (woning en niet-woning) van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De omvang van de aanslag is op basis van het aantal kubieke meters afvalwater dat per aansluiting wordt afgevoerd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen groot- en kleinverbruik.

Het tarief wordt als basis verhoogd met het algemeen stijgingspercentage. In de Perspectiefnota 2024 is opgenomen dat ook in 2024 de vermogensnorm wordt verhoogd waardoor meer huishoudens in aanmerking komen voor kwijtschelding. Deze verhoging van de vermogensnorm is niet structureel. De rioolheffing stijgt hierdoor met € 0,80. Ook stijgt de rioolheffing met € 1,09 door hogere energiekosten voor pompen en gemalen. Daarnaast geldt dat de aan rioolheffing toegerekende kosten voor 60% via het vaste bedrag en voor 40% via de WOZ-waarde worden verhaald, rekening houdend met een maximale stijging van de aanslag van € 17,50. Dit betekent dat de aanslag rioolheffing in 2024 maximaal € 312,30 bedraagt.

Onderstaand overzicht presenteert tarieven voor 2024. Een pand met een WOZ-waarde van € 1.578.200 ontvangt een maximale aanslag.

Rioolheffing	Tarief 2023	Tarief 2024
Vast bedrag €	76,60	80,30
Percentage van de WOZ-waarde	0,0153	0,0147
Max. aanslag €	294,80	312,30
Aftopwaarde max stijging € 17,50	1.426.100	1.578.200
Heffing woning € 300.000	122,50	124,40
Grootverbruik >500 m3 waterverbruik	23,31	23,85

Hondenbelasting

De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden. Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2024 heeft de raad de motie 2306-94 ‘Afschaffen hondenbelasting’ aangenomen. De eventuele afschaffing van de hondenbelasting wordt meegenomen in het Aanvullend begrotingsvoorstel 2024.

Toeristenbelasting

Gemeenten kunnen toeristenbelasting heffen van niet-inwoners, die in de gemeente verblijven (ongeacht de duur van het verblijf) en daarbij gebruik maken van de gemeentelijke voorzieningen. Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2024 heeft de raad de motie 2306-67 ‘Hogere toeristenbelasting in percentages’ aangenomen. Dit houdt in dat er wordt overgestapt van een vast tarief per nacht naar een percentage per overnachtingsprijs. Bij de vaststelling van de legesverordening in december 2023 volgt de nadere uitwerking.

Parkeerbelasting
De parkeerbelasting heeft een regulerend karakter met het doel om het parkeergedrag van automobilisten te beïnvloeden: door het aanwijzen van gebieden waar de automobilisten moeten betalen, kan de gemeente het parkeren van motorvoertuigen regelen. De tarieven voor de parkeerbelasting worden één keer per twee jaar gewijzigd voor inflatieontwikkelingen. De nieuwe tarieven 2024 worden aangepast bij de legesverordening in december.

Leges omgevingswet
Per 1 januari 2024 wordt de Omgevingswet ingevoerd. Er volgt een apart raadsvoorstel met de nieuwe tarieven.

Kostendekkendheid leges en heffingen
De opbrengst van de leges en heffingen mag maximaal 100% kostendekkend zijn. Dat wil zeggen dat in totaliteit de baten van de leges niet hoger mogen zijn dan de lasten. In de Nota lokale heffingen 2016 is een nadere toelichting opgenomen hoe de kostentoerekening wordt opgesteld. De werkwijze in Zoetermeer is dat alle kosten die mogen worden toegerekend, in principe worden toegerekend. Bij de bepaling van de kosten van de leges en heffingen worden ook de kosten van overhead toegerekend. Dit gebeurt op basis van een uurtarief per direct uur.
De gemeenteraad stelt de tarieven in december vast. Het overzicht van de kostendekkendheid bij de belastingvoorstellen voor 2023 is hieronder opgenomen. Een geactualiseerd overzicht naar de begroting 2024, komt bij het voorstel belastingverordeningen 2024.

Kostendekking legestabel 2023	Kosten	Baten	Dekkings%
Legestabel (tiel 1)			
Bestuursstukken	2.000	2.000	100
Burgelijke stand	199.000	140.000	70
Gemeentelijke basisregistratie	97.000	74.000	76
Omgevingsvergunningen	5.819.000	6.672.000	115
APV	62.500	11.340	18
Persoonsdocumenten	1.102.000	839.000	76
Verkeersvergunningen	133.000	82.000	62
Wet op de kansspelen	1.000	100	10
Overige	277.200	52.100	19
Legestabel (titel 2)			
Dienstenrichtlijn (evenementen)	671.500	100.500	15
Totaal legestabel	**8.364.200**	**7.973.040**	**95**
Overige heffingen			
Afvalstoffenheffing	18.400.000	18.125.000	99
Rioolheffing	7.392.000	7.391.000	100
Marktgelden	185.000	160.000	86
Naheffingsaanslag parkeren	524.000	508.000	97
Lijkbezorging	945.000	585.000	62

In de tabel van 2023 is zichtbaar dat er sprake is van zogenaamde kruissubsidiëring. Dat houdt in dat bepaalde legesopbrengsten (in dit geval de opbrengst van de omgevingsvergunningen) hoger zijn dan de kosten die gemaakt worden met betrekking tot deze vergunningen. De leges voor de omgevingsvergunningen zijn meer dan 100% kostendekkend, namelijk 115%. De hogere opbrengst omgevingsvergunningen wordt vooral veroorzaakt door het verwachte grote aantal aan te vragen omgevingsvergunningen in 2023. Binnen de legestabel zijn er echter ook leges die minder dan 100% kostendekkend zijn. De totale legestabel komt niet boven de 100% kostendekkendheid uit.

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding is hét sociale vangnet voor de lokale lastendruk. Zoetermeer houdt rekening met de draagkracht van de inwoners. In die visie past een zo ruim mogelijk kwijtscheldingsbeleid voor mensen die hun aanslagbiljet gemeentelijke belastingen door hun financiële situatie niet kunnen betalen. Zoetermeer hanteert daarom de maximale landelijke normen die gelden. Kwijtschelding wordt toegepast op rioolheffing, afvalstoffenheffing, hondenbelasting (alleen de

eerste hond) en onroerende-zaak belasting. Naast inwoners kunnen ook ondernemers, die minder verdienen dan het minimumloon en niet te veel vermogen hebben, kwijtschelding aanvragen. Kwijtschelding wordt dan toegepast op de woonlasten.
Bij de Perspectiefnota 2024 is het voorstel gedaan om de verhoging van de vermogensnorm bij kwijtschelding ook in 2024 te laten doorlopen, zoals ook al genoemd bij de riool- en afvalstoffenheffing.

De gemeente maakt het proces voor het aanvragen van kwijtschelding zo eenvoudig mogelijk. Het kwijtscheldingsformulier hoeft maar één keer ingevuld te worden. Daarna worden inkomen en vermogen jaarlijks automatisch getoetst door het Inlichtingenbureau van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De uitslag van deze automatische toets wordt direct bij de aanslag bekend gemaakt. Ook mogen initiële aanvragen voortaan voor de toets worden aangeleverd. Dat bespaart de aanvrager nog meer administratieve lasten.

Gemeentelijke woonlasten voor inwoners

Jaarlijks verricht het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) onderzoek naar de gemeentelijke woonlasten. De publicatie daarvan vindt plaats in de Atlas van de Lokale Lasten. Onder de gemeentelijke woonlasten verstaat het COELO de OZB voor de eigenaar van een woning met een voor de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden eventueel verminderd met een heffingskorting.
Door het COELO wordt jaarlijks een vergelijkend overzicht opgesteld van alle Nederlandse gemeenten. In dit overzicht, dat begint met de (deel)gemeente met de laagste heffingen (nr. 1) en eindigt met de (deel)gemeente met de hoogste heffingen (nr. 352), neemt Zoetermeer in 2023 positie 287 in. Dit was in 2022 positie 195. In onderstaande grafiek is de ontwikkeling opgenomen van de afgelopen vijf jaar. Deze stijging op de ranglijst heeft deels te maken met de te laag ingeschatte stijging van de WOZ-waarde en het feit dat veel gemeenten de tarieven voor 2023 beperkter hebben laten stijgen.

Gemeentelijke lasten

Op basis van de voorgestelde tarieven 2024 toont de volgende tabel hoeveel de woonlasten bedragen voor inwoners, gespecificeerd naar type woning. Daarbij zijn zowel kopers als huurders naast elkaar gezet.

Woonlasten 2024 voor enkele woningtypes met een meerpersoonshuishouden

	huurder	koop	huurder	koop	huurder	koop
Waarde woning	€ 100.000	€ 100.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 300.000	€ 300.000
OZB	€ 0,00	€ 121,20	€ 0,00	€ 181,80	€ 0,00	€ 363,60
Afvalstoffenheffing	€ 361,66	€ 361,66	€ 361,66	€ 361,66	€ 361,66	€ 361,66
Rioolheffing	€ 95,00	€ 95,00	€ 102,35	€ 102,35	€ 124,40	€ 124,40
Gemeentelijke lasten	**€ 456,66**	**€ 577,86**	**€ 464,01**	**€ 645,81**	**€ 486,06**	**€ 849,66**
Lasten 2023	**€ 442,53**	**€ 571,13**	**€ 450,18**	**€ 643,08**	**€ 473,13**	**€ 858,93**

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de woonlasten in Zoetermeer zichtbaar gemaakt voor de afgelopen jaren (vanaf 2019) aan de hand van een woning van € 232.000 in 2019, rekening houdend met de gemiddelde waardeontwikkeling van de woningen van de jaren 2019 tot en met 2024.

Woonlasten voor een woning met een meerpersoonshuishouden van 2019 t/m 2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Waarde	€ 232.000	€ 258.000	€ 271.000	€ 298.000	€ 349.000	€ 371.000
OZB	€ 390,15	€ 396,46	€ 401,13	€ 413,25	€ 448,81	€ 449,65
Afvalstoffenheffing	€ 280,12	€ 284,60	€ 298,14	€ 311,77	€ 350,63	€ 361,66
Rioolrecht	€ 110,16	€ 111,79	€ 113,25	€ 116,63	€ 130,00	€ 134,84
Gemeentelijke lasten	**€ 780,42**	**€ 792,86**	**€ 812,52**	**€ 841,66**	**€ 929,44**	**€ 946,15**

Inkomsten lokale heffingen

De geraamde opbrengsten van de woonlastenheffingen (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) laten voor 2024 het volgende beeld zien:

bedragen * € 1.000

	begroting 2024
OZB	40.000
Afvalstoffenheffing	18.566
Rioolheffing	7.893
Totaal	**66.459**

De opbrengsten van de belangrijkste overige gemeentelijke heffingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

bedrag * € 1.000

	begroting 2024
Toeristenbelasting	530
Hondenbelasting	591
Precario	145
Parkeerbelasting	2.319
Totaal	**3.585**

De ramingen voor 2024 zijn conform de opgenomen bedragen in deze programmabegroting.

Aangenomen moties voorjaarsdebat

Niet van toepassing.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Risicomanagement en weerstandsvermogen zijn essentiële onderdelen van het (financiële) beleid van een gemeente. Risicomanagement is het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het systematisch omgaan met en het beheersen van risico's. Voorspellen is moeilijk. We moeten anticiperen op risico's. Voldoende weerstandsvermogen is een waarborg voor de financiële gezondheid van de gemeente. Als een onverwachte financiële tegenvaller zich voordoet, kan dit dan worden opgevangen?

Financiële weerbaarheid komt tot uiting in de mate waarin de gemeente Zoetermeer in staat is de financiële effecten van een crisis op te vangen: is Zoetermeer schokbestendig? Dit wil overigens niet zeggen dat er geen lastige inhoudelijke maatregelen nodig zijn, maar de gemeente heeft het heft in eigen hand. Met andere woorden: maatregelen liggen binnen haar eigen (politieke) beïnvloedingsmogelijkheden. Een meetpunt voor de weerbaarheid is de omvang van de weerstandscapaciteit.
Deze paragraaf geeft een overzicht van de belangrijkste financiële risico's voor de gemeente Zoetermeer. De beschikbare weerstandscapaciteit is de belangrijkste financiële buffer voor risico's, waarvoor geen specifieke voorzieningen zijn getroffen. De omvang van deze risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit bepalen of de gemeente over voldoende weerstandsvermogen beschikt.

De Kadernota Risicomanagement en weerstandsvermogen (2020) biedt een toekomstbestendige systematiek voor het omgaan met risico's. Er wordt gebruik gemaakt van de systematiek van risicoscore met kansklasse en gevolgklasse voor het kwalificeren, kwantificeren en analyseren van risico's.

Bij de kwalificaties van risico's worden de volgende vijf ***kansklassen*** te onderscheiden:

Kansklasse	Kanspercentage	Actie
1 onwaarschijnlijk	< 10%	Geen risicobedrag opnemen
2 mogelijk	10 - 30%	20% van risico opnemen
3 aannemelijk	30 - 50%	40% van risico opnemen
4 waarschijnlijk	50 - 70%	60% van risico opnemen
5 bijna zeker	>70	100% van het bedrag: een voorziening treffen of opnemen in calculatie

In principe worden risico's met een score van 1 niet of nauwelijks meegewogen, maar soms kan het toch belangrijk zijn deze separaat zichtbaar te maken. Bijvoorbeeld vanwege de financiële impact of politiek-bestuurlijke aandacht.

Bij de kwantificering van de risico's worden de volgende vijf ***gevolgklassen*** te onderscheiden:

Gevolgklasse	Omvang risico in €
1	< € 100.000
2	€ 100.000 – € 500.000
3	€ 500.000 – € 1.250.000
4	€ 1.250.000 – € 2.500.000
5	> € 2.500.000

Risico’s

Inschaling risicoscore

Risico’s worden geprioriteerd met behulp van een risicoscore. De risicoscore wordt bepaald door de kansklasse en de gevolgklasse te vermenigvuldigen. In de onderstaande tabel is zichtbaar gemaakt hoe de risicoscore wordt ingeschaald: zie de cellen. Risico’s in de groene vlakken worden als laagste ingeschaald. Deze risico’s zijn wel in beeld, maar vragen geen extra aandacht. Risico’s met een lage inschaling in geel worden toegelicht. De risico’s die hoog worden ingeschaald (oranje), vragen minimaal elk kwartaal extra aandacht van directie en management.

De belangrijkste risico’s op peildatum najaar 2023 staan hieronder.

Risico	Bedrag	Kans
Grondzaken		
Project specifieke risico's		
Edisonpark (Kwadrant B&F)***	€ 3,67 mln.	60%
Markt 10**	**	**
Palenstein***	€ 0,70 mln.	40%
Oosterheem***	€ 1,51 mln.	20%
Dwarstocht***	€ 0,55 mln.	20%
Engelandlaan 140**	**	**
Cadenza 2***	€ 0,05 mln.	20%
Delftsewallen***	€ 0,07 mln.	20%
Lansinghage***	€ 0,54 mln.	20%
Van Leeuwenhoeklaan***	€ 0,63 mln.	40%
Voorweg Noord	€ 0,11 mln.	60%
Van Aalstlaan 24*	€ 0,81 mln.	20%
Algemene risico's		
Lagere opbrengststijging	€ 0,01 mln.	20%
Extra kostenstijging civiel techniek***	€ 1,78 mln.	20%
Extra kostenstijging VTA***	€ 0,62 mln.	20%
Vertraging extra plankosten***	€ 0,65 mln.	40%

Concern		
Gemeentegaranties geldleningen aan woningcorporaties***	€ 2,74 mln.	****
Gemeentegarantie eigen woningen	****	****
Gemeentegarantie zorg	****	****
Vpb plicht reclameopbrengsten	€ 0,70 mln.	20%
Gebouw Olympus	**	**
GR Bleizo*	**	**

* Nieuw risico
** Om bijzondere (juridische) redenen niet vermeld/nog niet in te schatten
*** Bedrag en/of kans gewijzigd
**** Financiële impact onwaarschijnlijk en/of politiek-bestuurlijke aandacht

Financiële omvang risico's

De financiële consequenties van deze risico's zijn via een Monte Carlo berekening in het softwarepakket voor risicobeheersing NARIS in beeld gebracht. Het reserveren van het totale bedrag aan de ingeschatte maximale risicogevolgen is niet noodzakelijk. Het is niet waarschijnlijk dat alle risico's zich in hun maximale omvang in hetzelfde jaar voordoen. Daarom wordt een simulatie uitgevoerd waarbij 100.000 trekkingen plaatsvinden. Er is een kansberekening gemaakt op de waarschijnlijkheid van het zich tegelijkertijd in het jaar voordoen van de risico's en het bedrag wat daarmee gemoeid is. Daarbij wordt een 95% betrouwbaarheidsmarge gehanteerd.

Het berekende risico van de algemene - en projectspecifieke risico's bij grondbeleid bedraagt afgerond € 6,8 mln. waarvoor weerstandscapaciteit wordt gevormd. Bij het overige concern is dat € 0,55 mln. (afgerond € 0,6 mln.).

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden om onverwachte, niet begrote kosten te kunnen dekken. Tot de weerstandscapaciteit voor incidentele risico's worden de algemene reserves gerekend. In geval van tekortschietende algemene reserves kunnen ook de bestemmingsreserves worden aangewend. Dit betekent dan wel dat wordt afgezien van de realisatie van een bestemming of dat er zo snel mogelijk aanvullende dekkingsmaatregelen worden gezocht om de bestemmingsreserve weer beschikbaar te krijgen. De tabel toont hoe de weerstandscapaciteit is opgebouwd.

bedragen * € 1 mln

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Weerstandscapaciteit excl. weerstandscapaciteit Grondbedrijf	27,1	27,1	27,1	27,1	27,1
Grondbedrijf					
Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf 31/12	9,9	11,5	12,0	13,5	14,1
Reserve risico's 31/12	1,1	1,3	1,3	1,3	1,2
Totaal weerstandscapaciteit Grondbedrijf	11,0	12,9	13,3	14,8	15,3
Totale weerstandscapaciteit	**38,1**	**40,0**	**40,4**	**41,9**	**42,4**

Weerstandsvermogen

De verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de waarschijnlijke risico-omvang is gedefinieerd als de ratio voor het weerstandsvermogen. Als gewenste ratio voor het weerstandsvermogen wordt voor het concern exclusief grondzaken ‘voldoende’ gehanteerd. Het Nationaal Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) hanteert hiervoor de bandbreedte van een ratio tussen 1.0 en 1.4. Zoetermeer hanteert als grenswaarde 1.0.
Als ratio voor het weerstandsvermogen van grondzaken wordt eveneens ‘voldoende’ als toereikend gezien. Ook hier wordt de ondergrens van 1.0 als ratio gehanteerd. Als de ratio lager is dan 1.0 betekent dat dus dat er onvoldoende weerstandscapaciteit is. Anders gesteld: de risico-omvang vermenigvuldigd met de ratio bepaalt de benodigde weerstandscapaciteit.
Bij de berekening en beoordeling van het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt tussen het concern (exclusief grondzaken) en grondzaken. De tabel geeft de opbouw van de weerstandscapaciteit van deze onderdelen weer.

bedragen * € 1 mln

Omschrijving	2023	2024	2025	2025	2027
Weerstandsvermogen excl. Grondbedrijf					
Totaal aan gekwantificeerde risico's	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Norm voor niet gekwantificeerde risico's	19,1	19,1	19,1	19,1	19,1
Totaal aan berekende risico's excl Grondbedrijf	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6
Weerstandscapaciteit excl. Grondbedrijf	27,1	27,1	27,1	27,1	27,1
Overschot aan weerstandscapaciteit excl. Grondbedrijf	*7,5*	*7,5*	*7,5*	*7,5*	*7,5*
Weerstandsvermogen Grondbedrijf					
Totaal aan risico's Grondbedrijf	5,3	6,8	6,8	6,8	6,8
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	11,0	12,9	13,3	14,8	15,3
Afroming weerstandscapaciteit (beschikbaar t+1)	*4,8*	*4,6*	*4,7*	*5,1*	*6,6*

Uitwerking

Concern excl. Grondbedrijf

Uit het simulatiemodel met de risico’s van het concern exclusief grondzaken blijkt dat de maximale omvang van de risico’s (met een zekerheid van 95%) uitkomt op een bedrag van € 0,55 mln. De omvang van de berekende risico’s wordt aangevuld met 4% (voor de niet te kwantificeren risico’s) van het begrotingstotaal (lasten) van de exploitatie, exclusief grondbedrijf. Gebleken is dat sommige risico’s moeilijk zijn te schatten. Daarbij is het wenselijk een

zekere financiële buffer aan te houden. Tussen het bekend worden van budgettaire tegenvallers en het treffen van passende maatregelen kan enige tijd bestaan. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij de periodieke aanbesteding van onderhoud van de openbare ruimte. De beschikbare budgetten kunnen onvoldoende blijken. De budgettaire frictie die daardoor ontstaat moet kunnen worden opgevangen.

De berekende norm voor de niet gekwantificeerde risico's voor deze begroting bedraagt € 19,1 mln. De berekende risico-omvang is € 0,55 mln. De totale risico-omvang wordt dus ingeschat op afgerond € 19,6 mln. De weerstandscapaciteit bedraagt € 27,1 mln. Het weerstandsvermogen is 1,38 en voldoet dus ruim aan de norm van minimaal 1.0.

Grondbedrijf

De omvang van de risico's is volgens de simulatie van het NARIS € 6,8 mln. en de weerstandscapaciteit is € 12,9 mln. Het weerstandsvermogen is afgerond 1,9. Een tekort (ratio <1,0) of overschot van de weerstandscapaciteit van grondzaken ten opzichte van het totaal van de risico's kan leiden tot een afroming of aanvulling van de weerstandscapaciteit. Indien sprake is van een ratio >1,2 wordt het overschot aan het einde van het jaar gestort in de Reserve Fonds Zoetermeer 2040. De ratio van 1,9 leidt dus tot een afroming van € 4,6 mln. in 2024.

Financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht om een set financiële kengetallen op te nemen in de programmabegroting en jaarrekening. Deze kengetallen hebben voor de raad vooral een signaleringswaarde bij het beschouwen van de financiële positie van de gemeente. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet zo veel en moet altijd in relatie met de andere kengetallen worden bezien. De kengetallen maken inzichtelijker wat de financiële ruimte is om structurele en incidentele laten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven globaal inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid en vormen een basis voor de beoordeling hoe solide de begroting is.

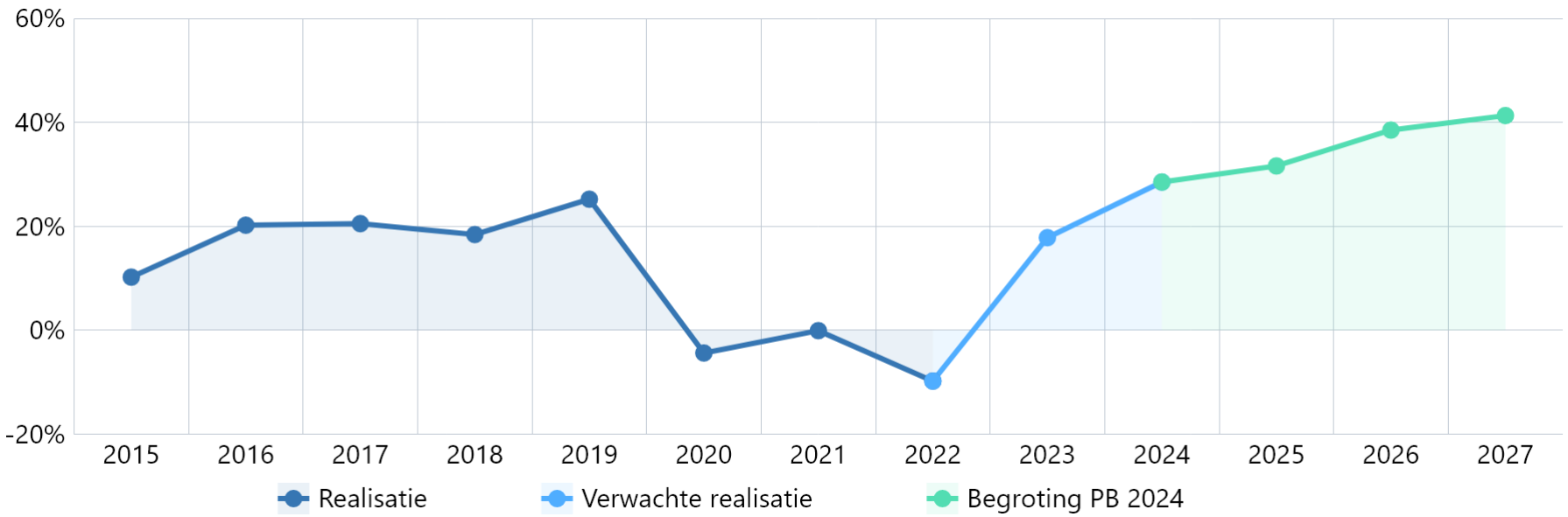
De beoordeling van de financiële positie is geen doel op zich en moet altijd worden bezien in het licht van de totale maatschappelijke opgave van onze stad. Het te bereiken maatschappelijk effect en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij nadrukkelijk van belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces van het bestuur bij het maken van verantwoorde keuzes. Afwegingen waarbij de beantwoording van de vragen: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten? worden afgezet ten opzichte van de impact op de financiële positie.
Er bestaat geen (landelijke) normering om te beoordelen wat de prestaties zijn. Wel is het mogelijk via FINDO de kengetallen van Zoetermeer te vergelijken met andere gemeenten. Voor de provincie als toezichthouder blijft een structureel, sluitende begroting het bepalende criterium.

De eerste vier kengetallen staan in relatie met financiële risico's met een lange termijn karakter. De laatste twee kengetallen geven aan in hoeverre ruimte in de exploitatie bestaat om de financiële lange termijn risico's af te kunnen dekken.

Kengetallen		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1.a	netto schuldquote	-9,8%	17,8%	28,5%	31,6%	38,5%	41,3%
1.b	netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	-10,4%	17,2%	28,0%	31,1%	38,0%	40,8%
2	solvabiliteit	65,5%	65,9%	57,1%	53,6%	49,1%	45,8%
3	kengetal grondexploitatie	0,4%	3,4%	5,8%	1,5%	1,0%	1,7%
4	structurele exploitatieruimte	7,1%	0,7%	0,3%	1,4%	-2,8%	-3,8%
5	belastingcapaciteit	102,0%	102,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

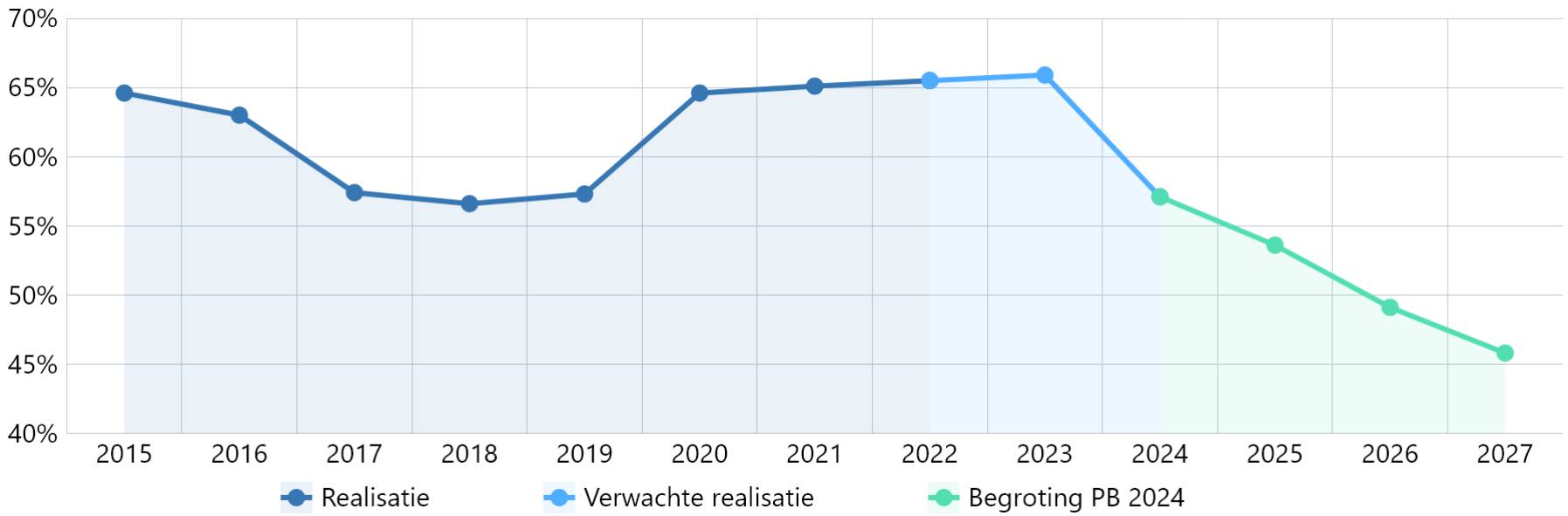
In vergelijking met andere gemeenten is de netto schuldquote van de gemeente Zoetermeer bescheiden te noemen. De begroting van de gemeente is daardoor relatief ongevoelig voor wijzigingen in de rentestand. Ten opzichte van de vorige begroting lopen de cijfers op, onder meer door investeringen in de stad. Voor een groot deel kan in de financieringsbehoefte worden voorzien met eigen middelen.

Trendgrafiek Netto schuldquote

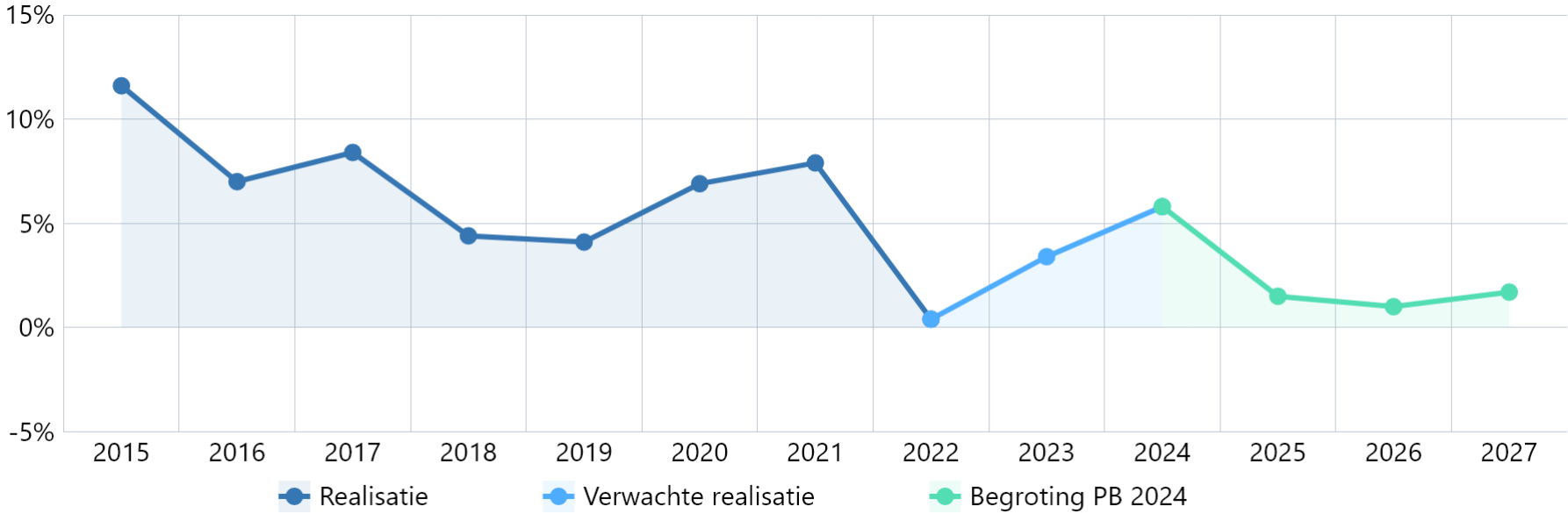
De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal en geeft inzicht in de mate, waarin de gemeente in staat is haar schulden af te lossen. Deze ratio geeft aan welk deel van de investeringen is gefinancierd met eigen geld. De solvabiliteit daalt in vergelijking met de vorige programmabegroting licht. De omvang van de reservemiddelen neemt af terwijl het balanstotaal licht stijgt.

Trendgrafiek Solvabiliteitsratio

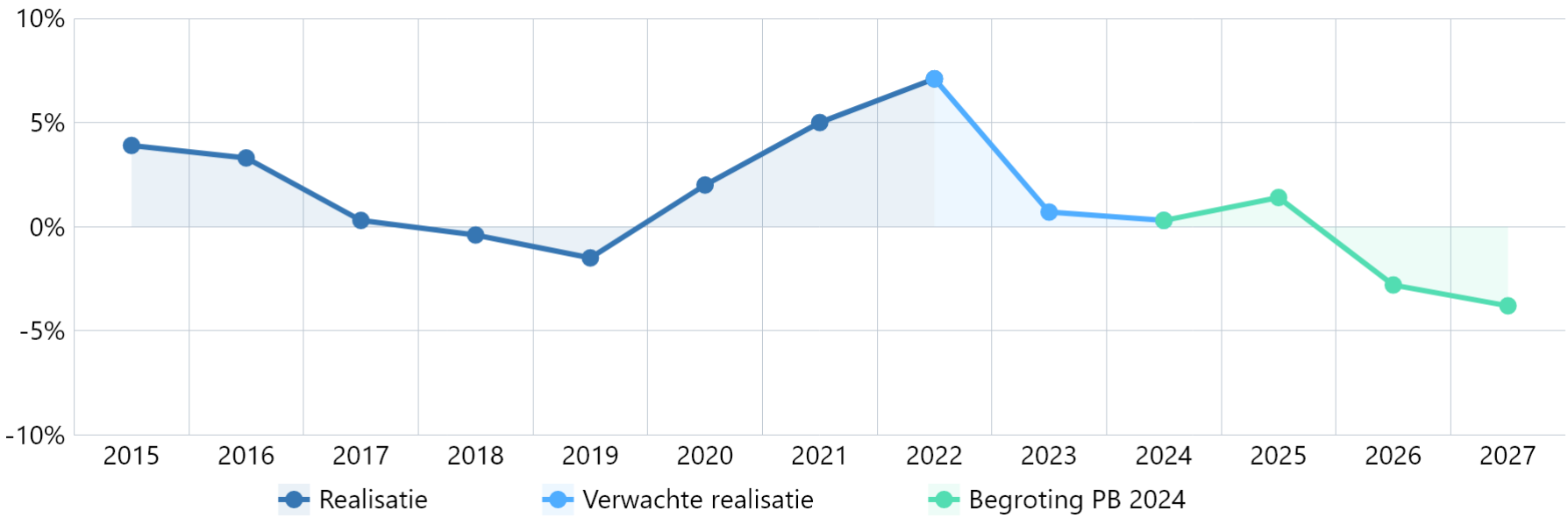
Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten in de begroting. De boekwaarde van de gronden moet worden terugverdiend bij de verkoop. De komende jaren daalt de boekwaarde vanwege verkopen verder. In 2027 is sprake van een lichte stijging.

Trendgrafiek Kengetal grondexploitatie

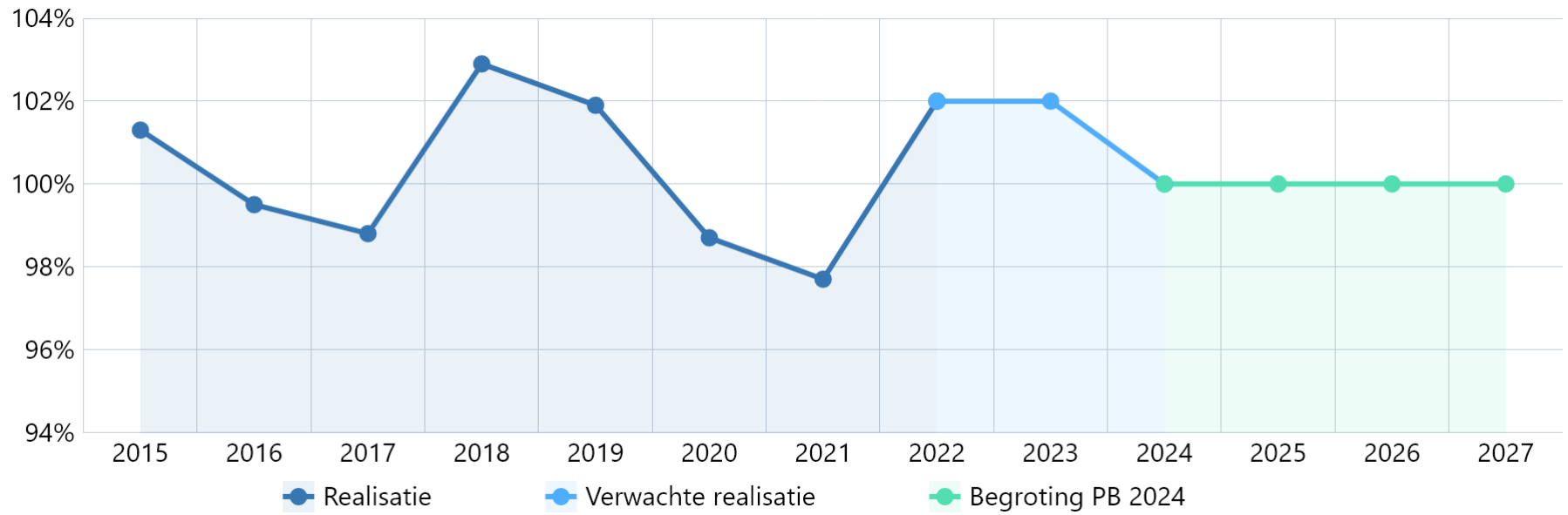
De structurele exploitatieruimte is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of daling van de lasten daarvoor nodig is. Het kengetal laat goed zien dat de structurele ruimte gestaag daalt. Er is in 2025 een licht stijgende structurele ruimte in de begroting. Na 2025 daalt de ruimte sterk en wordt deze negatief. Het eerder genoemde ‘ravijn’ laat zich in de cijfers zien.

Trendgrafiek Structurele exploitatieruimte

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Zoetermeer beweegt zich in de middenmoot. De positie van Zoetermeer is licht verbeterd ten opzichte van een jaar geleden.

Trendgrafiek Belastingcapaciteit

104%
102%
100%
98%
96%
94%
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
Realisatie
Verwachte realisatie
Begroting PB 2024

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De instandhouding van de kapitaalgoederen is in de gemeente Zoetermeer vastgelegd in beheerplannen. Daarin zijn het meerjarig onderhoudsprogramma en de daarbij behorende financiële gevolgen opgenomen. In de beheerplannen is ook het gewenste kwaliteitsniveau van de voorziening vastgelegd.

Per categorie wordt ingegaan op het onderhoud van de kapitaalgoederen:

1. Openbare Ruimte (wegen en groen)
2. Riolering
3. Ondergrondse Inzamelmiddelen
4. Begraafplaatsen
5. Vastgoed (gebouwen)
6. Beeldende kunst

Openbare Ruimte

Omschrijving algemeen beleidskader

In de Nota onderhoud openbare ruimte zijn de kosten voor groot onderhoud en vervanging voor de lange termijn doorgerekend. Ook het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau is hierin opgenomen. Het betreft de kapitaalgoederen van wegen, kunstwerken, groen, spelen, verkeerslichten, oppervlaktewater, verkeerslichten, verlichting, fietsoverkappingen en autobewegwijzering.
Het beheer richt zich op de optimalisatie van het (groot) onderhoud en vervanging om de (maatschappelijke) opgaven van de gemeente Zoetermeer te helpen bereiken en de levensduur van assets te verlengen. Tegelijk met de omschakeling van groeistad naar beheerstad moet Zoetermeer overschakelen op risico- en effect gestuurd en omgevingsbewust beheer om de kostenstijging te beheersen. De kapitaalgoederen in de openbare ruimte moeten tenminste veilig blijven en aan wet- en regelgeving blijven voldoen. Binnen de kaders dient verantwoorde participatie plaats te vinden.

Als gevolg van de BBV-regels worden investeringen met maatschappelijk nut geactiveerd en afgeschreven overeenkomstig de verwachte gebruiksduur (Raadsvoorstel rentenota 2018, zaaknummer: 0637341872). Jaarlijks wordt bijna € 32 mln. geïnvesteerd in het onderhoud van de openbare ruimte. Hiertegenover staat de waarde van de openbare ruimte (wegen, fietspaden, bomen, speeltoestellen en riolering) die ongeveer € 1,5 miljard vertegenwoordigt.

Financiële consequenties

De Gemeente Zoetermeer is een gemeente die constant in beweging is. Dat geldt ook voor het openbaar gebied. Er wordt veel energie gestoken in het op orde brengen van de areaalgegevens en inspecties van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Dit geeft vertrouwen in de grondslag voor het in beeld brengen van de benodigde inspanningen voor groot onderhoud en vervanging binnen het primaire beheerproces.
Het dagelijks onderhoud van de openbare ruimte is aanbesteed conform de afgesproken kwaliteit tegen actuele marktprijzen. Het dagelijks en groot onderhoud worden gefinancierd vanuit de algemene dienst en komen ten laste van programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen. De jaarlijkse fluctuaties in de uitgaven van het groot onderhoud worden verrekend via de egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds.

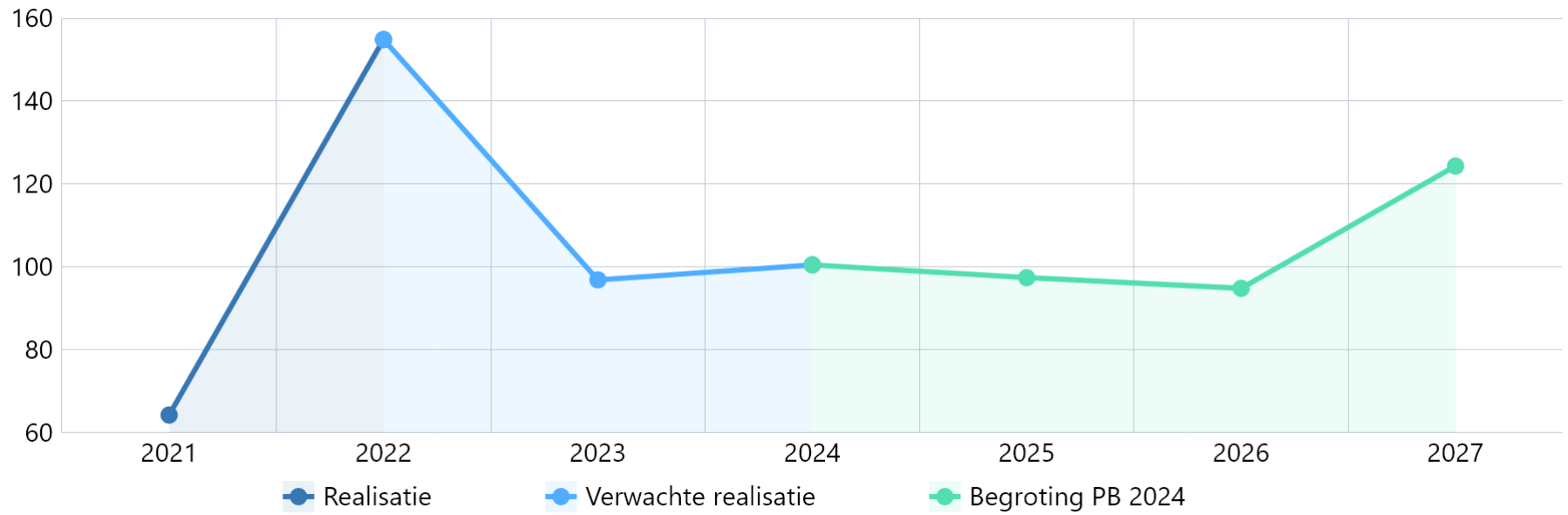
Investeringen met maatschappelijk nut worden geactiveerd. De waarde van het bezit, de uitgaven aan het verkrijgen of vervaardigen van dit bezit, worden tot uitdrukking gebracht onder de materiele vaste activa op de balans. Hierdoor worden de uitgaven aan de investering toegerekend en verdeeld over de periode waarin het nut zich voordoet.

Bedragen x € 1.000

Openbare ruimte	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds						
Saldo Egalisatiereserve 1-1	**2.364**	**4.003**	**2.803**	**2.803**	**2.803**	**2.803**
Storting in de Egalisatiereserve	1.639					
Waardevermeerdering / rente t.g.v. voorziening						
Nieuwe investeringen						
Verwachtingen		-1.200				
Saldo Egalisatiereserve 31-12	**4.003**	**2.803**	**2.803**	**2.803**	**2.803**	**2.803**

Kosten op jaarbasis Openbare ruimte	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale kosten (* € 1.000)	19.475	12.302	12.920	12.743	12.579	16.663
Inwoners	125.749	127.031	128.594	130.869	132.705	134.026
Kosten per inwoner (* €)	**154,87**	**96,84**	**100,47**	**97,37**	**94,79**	**124,33**

Trendgrafiek Kosten Openbare Ruimte per inwoner (in euro)

Toelichting Trendgrafiek Kosten Openbare Ruimte per inwoner (in euro)

Vanaf 2021 is de methodiek van het berekenen van de kosten gewijzigd waardoor vergelijking met eerdere jaren niet zinvol is. De piek in 2022 is veroorzaakt door kosten aan de Nelson Mandelabrug.

Riolering

Omschrijving beleidskader

Conform de Wet milieubeheer geeft de gemeente in de Nota Riolering aan op welke wijze zij haar wettelijke taak voor een doelmatige inzameling en transport van afvalwater wil uitvoeren. Het plan is gericht op een duurzame instandhouding van een goed werkende riolering. In januari 2023 is de Nota Riolering, zijnde een actualisatie van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP), vastgesteld door de raad. Hierin zijn de kosten geactualiseerd met kosten voor maatregelen aan het rioolstelsel om wateroverlast, en in bredere zin de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan.

Financiële consequenties

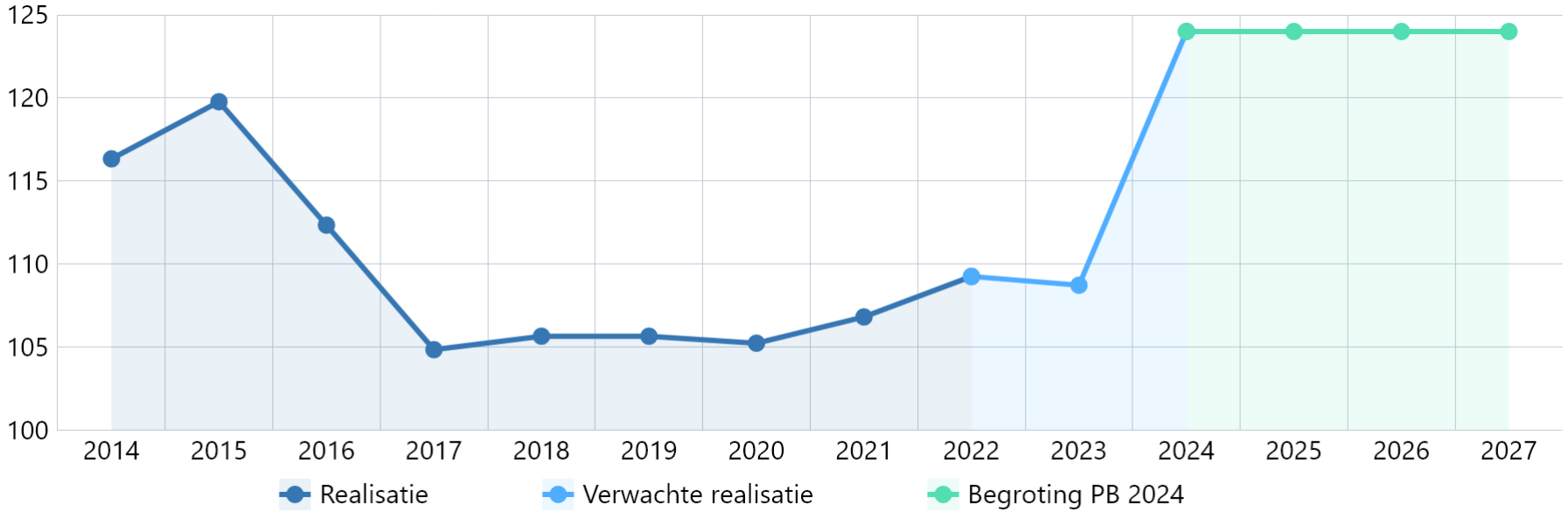
De kosten van het groot onderhoud komen ten laste van de Voorziening riolering.

Bedragen x € 1.000

Riolering	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Voorziening Riolering						
Saldo Voorziening 1-1	**25.088**	**27.345**	**27.327**	**29.780**	**30.393**	**30.970**
Storting in voorziening	2.807	2.869	2.869	2.869	2.869	2.869
Waardevermeerdering / rente t,g,v, voorziening	577	1.313	2.567	720	730	740
Nieuwe investeringen	-1.127	-4.200	-2.983	-2.976	-3.022	-2.855
Verwachtingen						
Saldo Voorziening 31-12	**27.345**	**27.327**	**29.780**	**30.393**	**30.970**	**31.724**

Kosten op jaarbasis Riolering afgezet tegen het aantal aansluitingen	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kosten per aansluiting (* €)	**109,25**	**108,72**	**124,00**	**124,00**	**124,00**	**124,00**

Trendgrafiek Kosten riolering per aansluiting (in euro)

Toelichting Trendgrafiek Kosten Riolering per inwoner (in euro)

In januari 2023 is de Nota Riolering vastgesteld door de raad. Hierin zijn ook de kosten geactualiseerd voor maatregelen aan het rioolstelsel om wateroverlast en in bredere zin de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan. Samen met een hoge indexering zorgt dit voor een stijging in kosten voor riolering.

Ondergrondse inzamelmiddelen

Omschrijving algemeen beleidskader

De kosten van het groot onderhoud van de ondergrondse inzamelmiddelen voor afvalinzameling verlopen niet gelijkmatig over de jaren. In het 'beheerplan verzamelcontainers 2023-2027' staan de kosten voor groot onderhoud voor de komende jaren geraamd. Om een constante lastenraming in de begroting te hebben, wordt hiervoor de voorziening groot onderhoud verzamelcontainers gebruikt.

Financiële consequenties

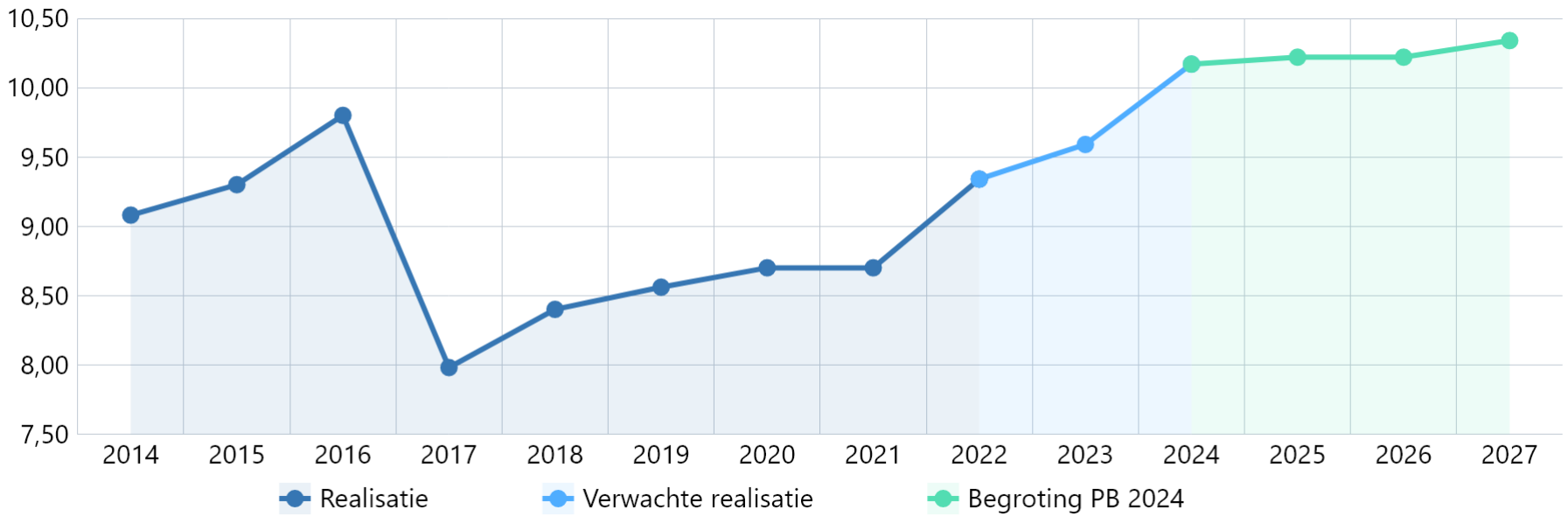
Jaarlijks wordt een constant bedrag in de voorziening gestort voor het groot onderhoud van de ondergrondse inzamelmiddelen. Tegenover de kosten van het groot onderhoud staat een onttrekking uit de voorziening. De kosten voor het reguliere onderhoud zijn begroot in programma 3.
De voorziening ontwikkelt zich de komende jaren als volgt:

Bedragen x € 1.000

Ondergrondse inzamelmiddelen	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Voorziening afvalstoffenheffing						
Saldo Voorziening 1-1	**1.309**	**1.446**	**1.527**	**1.250**	**937**	**508**
Storting in voorziening	172	322	322	322	322	322
Waardevermeerdering / rente t.g.v. voorziening	27	69	130	20	15	8
Aanwending	-62	-310	-729	-655	-766	-246
Saldo Voorziening 31-12	**1.446**	**1.527**	**1.250**	**937**	**508**	**592**

Kosten op jaarbasis Ondergrondse inzamelmiddelen	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale kosten (* € 1.000)	1.174	1.218	1.308	1.337	1.356	1.386
Inwoners	125.749	127.031	128.594	130.869	132.705	134.026
Kosten per inwoner (* €)	**9,34**	**9,59**	**10,17**	**10,22**	**10,22**	**10,34**

Kosten Ondergrondse inzamelmiddelen per inwoner (in euro)

Begraafplaatsen

Omschrijving algemeen beleidskader

Het beleid met betrekking tot de begraafplaatsen is vastgelegd in de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen en het Uitvoeringsbesluit gemeentelijke begraafplaatsen, beide vastgesteld in 2020.

Financiële consequenties

De gebouwde voorzieningen op de begraafplaatsen zijn op basis van kapitaallasten gefinancierd, waardoor vervanging op termijn mogelijk is. De kosten voor het ruimen van de graven, dagelijks onderhoud en groot onderhoud worden gedekt uit de voorziening afkoopsommen onderhoud graven. Onttrekkingen aan de voorziening vinden plaats op basis van jaarlijks uitgevoerd onderhoud aan graven, grafbedekking en onderhoud aan de begraafplaats als geheel.
De voorziening wordt gevoed door de ontvangsten (afkoop) voor toekomstig onderhoud aan graven, grafbedekking en onderhoud aan de begraafplaats als geheel.

Het ruimen van algemene graven vindt plaats nadat het gebruiksrecht van tien jaar is verstreken. Deze periode van tien jaar grafrust is een wettelijke minimale termijn. Bij het ruimen worden altijd meerdere graven tegelijk geruimd. Dit wordt eens in de twee of eens in de vier jaar (afhankelijk van het aantal) uitgevoerd. In 2021 is een groot aantal graven geruimd.
Het schudden van particuliere graven geschiedt als er geen verlenging van het uitsluitend recht op een graf heeft plaatsgevonden. Dit schudden gebeurt per

graf, gelijktijdig met het delven van hetzelfde graf voor een begrafenis. De eerstvolgende ruiming staat gepland voor 2025. In 2024 staan werkzaamheden gepland voor het ruimen van kindergraven, waarvan er geen verzoek tot verlenging is aangevraagd door nabestaanden.

Bedragen x € 1.000

Begraafplaatsen	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Voorziening afkoopsommen onderhoud graven						
Saldo Voorziening 1-1		**443**	**520**	**600**	**561**	**630**
Storting in voorziening	34	83	91	91	91	91
Aanwending ten gunste van de exploitatie		-28	-31	-31	-31	-31
Waardevermeerdering / rente t,g,v, voorziening		22	45	9	9	10
Nieuwe investeringen						
Verwachtingen			-25	-108		
Saldo Voorziening 31-12	**450**	**520**	**600**	**561**	**630**	**700**

Tarieven begraafplaatsen

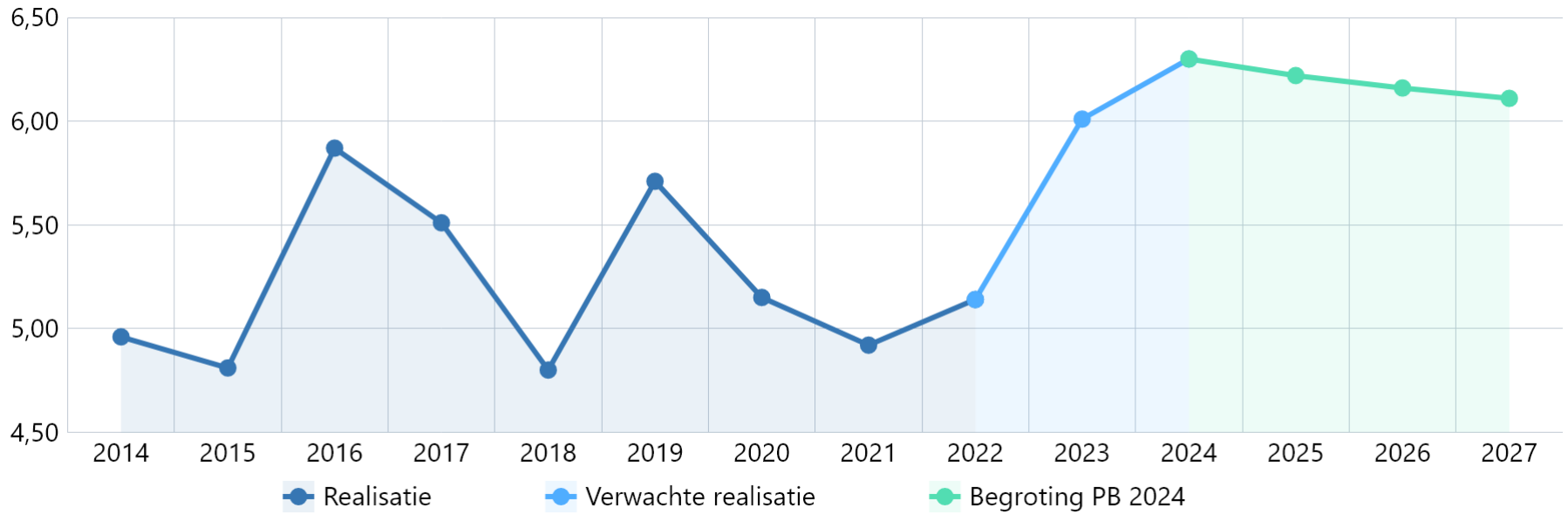
De tarieven van de begraafplaats worden gebaseerd op integrale kostprijsberekeningen.

Kosten op jaarbasis Begraafplaatsen	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale kosten (* € 1.000)	646	764	810	814	818	819
Inwoners	125.749	127.031	128.594	130.869	132.705	134.026
Kosten per inwoner (* €)	**5,14**	**6,01**	**6,3**	**6,22**	**6,16**	**6,11**

Tegenover deze lasten staan de volgende inkomsten:

Baten op jaarbasis Begraafplaatsen	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Totale baten (* € 1.000)	526	547	559	559	559	559
Inwoners	125.749	127.031	128.594	130.869	132.705	134.026
Baten per inwoner (* €)	**4,18**	**4,31**	**4,35**	**4,27**	**4,21**	**4,17**

Trendgrafiek Kosten Begraafplaatsen per inwoner (in euro)

Vastgoed

Omschrijving algemeen beleidskader

De kernopgave van de vastgoedportefeuille is dat deze in kwaliteit, functie, omvang en ligging voldoet aan de beleidsmatig vastgestelde huisvestingsvraag van de gemeente (Vastgoednota 2013). Dit betekent bijvoorbeeld dat, bij structurele leegstand, gebouwen afgestoten worden en dat voor huisvestingsvragen

waarvoor binnen de bestaande portefeuille geen passende huisvesting beschikbaar is, nieuwe gebouwen worden aangetrokken. Voor de (wijkgebonden) sociaal-culturele voorzieningen zet de gemeente in op krachtige, flexibele, eenvoudig aanpasbare multifunctionele centra waarin meerdere (wijk)functies zijn gecentreerd. De vorming van 'Integrale Kind Centra' is daar een voorbeeld van.

Beleidskader onderhoud

Het onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedportefeuille vindt planmatig plaats op basis van het meerjarenonderhoudplanning (MJOP). Het MJOP wordt vertaald in uit te voeren onderhoudsactiviteiten per jaar. Eventuele nieuwe wet- en regelgeving wordt verwerkt in de periodieke aanpassing van het MJOP. Het uitgangspunt is 'toestandsafhankelijk onderhoud'. Dit betekent dat onderhoud pas wordt uitgevoerd wanneer de vastgestelde normwaarden niet langer worden gehaald. Hiertoe worden de vastgoedobjecten tweejaarlijks geïnspecteerd.

Omvang vastgoedportefeuille

Zoetermeer heeft een vastgoedportefeuille van ruim 280 objecten/adressen met een oppervlakte van ongeveer 320.000 m² aan gebouwen en 1.500.000 m² aan terreinen met een totale WOZ-waarde van ruim € 260 mln. De portefeuille is zeer divers en is te verdelen in vijf hoofdportefeuilles:

1. *Onderwijsaccommodaties*
   Schoolbesturen zijn formeel juridisch eigenaar van de onderwijsgebouwen en gronden, terwijl de gemeente het economisch claimrecht heeft. Dit betekent dat schoolbesturen en gemeente een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de instandhouding hiervan.
2. *Sociaal-cultureel vastgoed*
   Concrete voorbeelden hiervan zijn de bibliotheken, museum, het Stadstheater, multifunctionele centra, stadsboerderijen, kinderopvang en buurthuizen.
3. *Accommodaties voor binnen- en buitensport*
   Het betreft de gym- en sportzalen, de diverse sportparken en de zwembaden.
4. *Ambtelijk vastgoed*
   Ambtelijk vastgoed omvat alle vastgoedobjecten die in gebruik zijn voor het huisvesten van de gemeentelijke organisatie, zoals het stadhuis, de afvalinzameling en werkplaatsen.
5. *Commercieel en overig vastgoed*
   Vastgoedobjecten die in gebruik zijn door commerciële huurders voor het uitvoeren van economische bedrijvigheid behoren tot de portefeuille commercieel vastgoed. Voorbeelden zijn kantoren, parkeergarages, bedrijfsruimten en winkels.

Instandhoudingstermijnen, afschrijving en onderhoud

Met het bestaande investeringsbeleid van het vervangingsfonds onderwijs, is bepaald welke toekomstige investeringen er nodig zijn om de bestaande voorraad schoolgebouwen in dezelfde kwaliteit in stand te houden. Het fonds wordt gevoed door een jaarlijkse storting, waarvan de hoogte zodanig is bepaald dat het fonds niet negatief wordt. De investeringen zijn gebaseerd op een levensduur van 50 jaar, waarna vervangende nieuwbouw of vernieuwbouw plaatsvindt. Halverwege de levensduur vindt een kleinschalige renovatie plaats. Het volledige onderhoud komt voor rekening van schoolbesturen. Voor de toekomstige ruimtebehoefte van scholen wordt rekening gehouden met leerlingenprognoses.
De kredieten zijn normatief en taakstellend voor de planvorming. De uitvoering voor het primair onderwijs wordt aangestuurd en begeleid door de gemeente. Daarmee bepaalt de gemeente, in overleg met de schoolbesturen, dat de planvorming voldoet aan het geformuleerde beleid ten aanzien van tussentijdse investeringen en tot welke omvang de inzet van het taakstellend budget nodig is. De schoolbesturen zetten, tegelijkertijd met de gemeentelijke investeringen,

eigen middelen in voor (groot) onderhoud, waardoor sprake is van een efficiënte en integrale aanpak.
Het voortgezet onderwijs doet in principe zelf de uitvoering. Daarvoor verlangt de gemeente vooraf inzicht in de planvorming en de kosten daarvan en een accountantsverklaring bij oplevering.

Reserves en voorzieningen ten behoeve van onderhoud

Onderwijs
Het vervangingsfonds schoolgebouwen (formeel: Reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen) is in 2000 ingesteld en zorgt voor dekking van de investeringslasten van vervangings- of renovatie- investeringen van de bestaande voorraad schoolgebouwen. De voeding van het fonds vindt plaats door een jaarlijks oplopende storting. Het vervangingsfonds voorkomt dat voor de dekking van nieuwe investeringen een beroep moet worden gedaan op het begrotingssaldo en egaliseert pieken en dalen. De onderbouwing ligt vast in een beheerplan dat om de vijf jaar wordt herijkt.
In 2022 is het vervangingsfonds, onderbouwd door het Integraal Huisvestingsplan 2022-2026, op drie onderdelen herijkt:

- bijstelling financieel-technische uitgangspunten/parameters in het beheerplan vervangingsfonds;
- capaciteitsaanpassing op basis van leerlingenprognoses;
- herschikking, clustering en eerdere nieuwbouw van scholen ten gevolge van gesignaleerde knelpunten.

Bedragen x € 1.000

Vastgoed Schoolgebouwen	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Reserve egalisatie schoolgebouwen						
Saldo reserve 1-1	**5.337**	**5.853**	**5.843**	**6.389**	**5.892**	**5.975**
- Storting in reserve	1.992	1.989	2.643	1.640	2.430	2.862
- Verminderingen	-1.476	-1.999	-2.098	-2.136	-2.347	-2.869
Saldo Reserve 31-12	**5.853**	**5.843**	**6.389**	**5.892**	**5.975**	**5.968**

Grootonderhoud gemeentelijke gebouwen
Voor de egalisatie van kosten onderhoud van de gemeentelijke gebouwen wordt een voorziening gehanteerd. De uitgangspunten voor deze voorziening zijn:

1. De voorziening dient ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten.
2. Er is sprake van kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt maar waarvan de oorsprong (mede) ligt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar.
3. De voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren.
4. De voorziening wordt in stand gehouden op basis van een actueel en door de raad vastgesteld beheerplan.
5. Het beheerplan wordt periodiek geactualiseerd (maximaal na 5 jaar).
6. Het beheerplan dient financieel te zijn getoetst en aan te sluiten met de stand van en de jaarlijkse storting aan de voorzieningen.

De voorziening grootonderhoud gemeentelijke gebouwen bestaat uit een deelvoorziening voor onderwijshuisvesting en een deel voor de overige gemeentelijke gebouwen.

De deelvoorziening grootonderhoud onderwijsaccommodaties betreft de schoolgebouwen die door de gemeente zelf worden geëxploiteerd.

Bedragen x € 1.000

Vastgoed Schoolgebouwen	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Voorziening onderhoud schoolgebouwen						
Saldo Voorziening 1-1	**1.308**	**1.277**	**1.246**	**2.055**	**2.421**	**3.218**
Storting in voorziening	46	594	1.274	481	912	697
Uitgaven groot onderhoud	-77	-625	-465	-115	-115	-519
Saldo Voorziening 31-12	**1.277**	**1.246**	**2.055**	**2.421**	**3.218**	**3.396**

Sport en Sociaal-cultureel, ambtelijke huisvesting en overig gebouwen
Het deel van de grootonderhoud voorziening voor de overige accommodaties heeft als doel de kosten voor groot onderhoud op de lange termijn te egaliseren. Het gaat hier om gemeentelijke vastgoedobjecten uit de portefeuilles sociaal-cultureel, sport, ambtelijke huisvesting en commercieel vastgoed.

Bedragen x € 1.000

Overige Vastgoed	Rekening	PB 2023	Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Voorziening gemeentelijke gebouwen						
Saldo Voorziening 1-1	**8.768**	**8.832**	**10.571**	**9.661**	**10.855**	**11.708**
Storting in voorziening	2.389	5.744	4.132	4.140	3.798	4.040
Uitgaven groot onderhoud	-2.325	-4.005	-5.042	-2.945	-2.945	-2.210
Saldo Voorziening 31-12	**8.832**	**10.571**	**9.661**	**10.855**	**11.708**	**13.538**

Beeldende kunst

Omschrijving algemeen beleidskader

Het reguliere onderhoud van beeldende kunst in de openbare ruimte (BKOR) is gericht op de duurzame instandhouding van het gemeentelijk kunstbezit. Het onderhoud wordt planmatig uitgevoerd op basis van ervaringscijfers die zijn verwerkt in een meerjarenonderhoudsplan, dat wordt vertaald naar jaarplannen.

De reguliere werkzaamheden (inspectie, reguliere schoonmaak, klein- en groot onderhoud en verhelpen van calamiteiten) zijn grotendeels in één raamovereenkomst aanbesteed. Voor bijzondere objecten (zoals fontein, geurtuin, en dergelijke) lopen aparte contracten. Binnen het lopende budget is beperkt ruimte gehouden om kleine (onvoorziene) schades te herstellen.

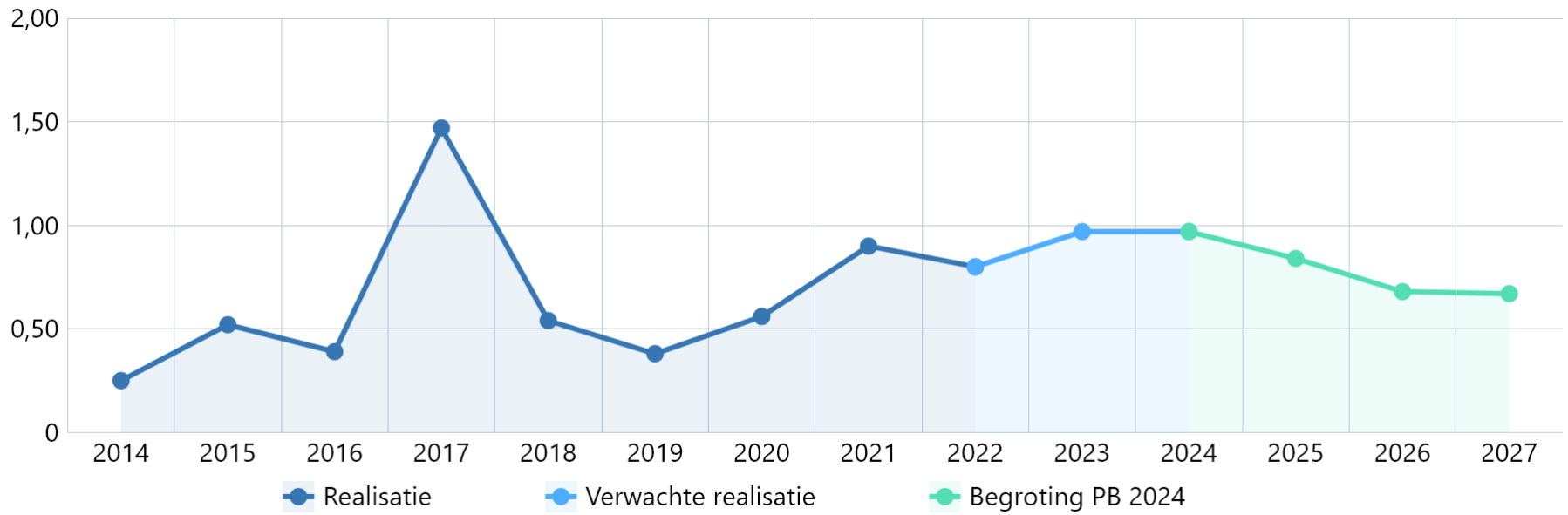
Wijzigingen per 2021
Vanaf 2021 wordt in dit overzicht ook het budget voor beheer van beeldende kunst in gemeentelijke gebouwen (voornamelijk het stadhuis) meegeteld. Verder voeren we vanaf 2021 een aantal 'kunstspecials' uit. Dat zijn eenmalige grote restauraties en renovaties die niet onder het reguliere onderhoud vallen. Denk aan het verhelpen van grotere schades, het hergebruiken van kunstwerken uit onder meer gesloopte (school)gebouwen en de verduurzaming van kunstwerken (onder meer door toepassing van LED-licht en andere duurzame materialen). Ook deze (tijdelijke) budgetten staan vanaf 2021 in dit overzicht.

Financiële consequenties

De reguliere uitgaven voor onderhoud van beeldende kunstwerken zijn verwerkt in de exploitatie en komen ten laste van programma 4, Vrije Tijd. Daarnaast halen we vanaf 2021 incidenteel budget uit de reserve BKOR om 'kunstspecials' uit te voeren. Hiervoor is binnen de reserve BKOR een bedrag gespaard. Omdat dit zeer gevarieerde projecten zijn, zullen deze kosten over de verschillende jaren fluctueren. Incidentele onttrekkingen voor de kunstspecials worden aan de raad voorgelegd.

Kosten op jaarbasis Beeldende kunst	**Rekening**	**PB 2023**	**Begroting**			
	2022	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Totale kosten (* € 1.000)	71	123	125	110	90	90
Inwoners	125.659	125.608	128.594	130.869	132.705	134.026
Kosten per inwoner (* €)	**0,57**	**0,98**	**0,97**	**0,84**	**0,68**	**0,67**

Trendgrafiek Kosten beeldende kunst per inwoner (in euro)

2,00
1,50
1,00
0,50
0
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
Realisatie
Verwachte realisatie
Begroting PB 2024

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

In deze paragraaf staat de concrete vertaling van het treasurybeleid voor 2024 opgenomen. Treasury gaat over het beheren van de financiële posities en geldstromen. Een gemeente kent vele ingaande en uitgaande geldstromen die in de tijd niet samenvallen. Daarom heeft de gemeente geldmiddelen nodig om de tijdsverschillen te overbruggen. Dit kan, in het geval van investeringen, vele jaren zijn. In andere gevallen kunnen er middelen 'over' zijn, die worden uitgezet. Het gaat dus om het lenen en uitlenen van middelen, zodat de activiteiten die genoemd zijn op de verschillende programma's in de begroting kunnen worden uitgevoerd.

De doelstelling van de treasury is: 'Het beheren van financiële posities en geldstromen op een zodanige wijze dat de daaraan verbonden risico's worden beperkt en de daarmee gepaard gaande kosten en opbrengsten worden geoptimaliseerd'. De beheersing van deze geldstromen dient uitsluitend de publieke taak. Het prudente karakter van de treasury-activiteiten staat hierbij voorop.
In de kadernota Treasury 2021 en het Treasurystatuut 2021 is de structuur, inrichting en het beleid van de treasuryfunctie vastgelegd. De concrete vertaling van het treasurybeleid staat dus in de financieringsparagraaf in de programmabegroting. Verantwoording over en/of tussentijdse aanpassing van (de uitvoering van) het beleid vindt plaats in de tussenrapportages en de jaarrekening.
Uit de treasuryactiviteiten volgen rentelasten en/of rentebaten. In deze paragraaf komen de raming en ontwikkeling van rente en financieringsbehoefte aan de orde.

Ontwikkelingen

Algemeen
De regelgeving voor gemeenten op het gebied van de rente is opgenomen in de wet Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het betreft de verwerking van de rentelasten en -baten in de begroting en jaarstukken. In de Rentenota 2018 staat de Zoetermeerse werkwijze met betrekking tot rente. De belangrijkste onderdelen van de nota zijn de werkwijzen voor de gehanteerde rentepercentages bij het opstellen van de begroting, voor het doen van investeringen en voor de toerekening van rente aan programma's. Daarnaast staat in de nota de wijze van financiering opgenomen en hoe wordt omgegaan met de rente- en financieringsrisico's. Tenslotte staat de werkwijze bij de jaarrekening met betrekking tot afwijkingen tussen begroting en werkelijkheid beschreven. Hieronder staan de consequenties van deze nota voor de begroting 2024-2027 opgenomen.

Rentescenario (gehanteerd rentepercentage)
Over de vreemde financieringsmiddelen (leningen) moet rente worden betaald. Om in de begroting een raming te geven van de te betalen rente, wordt gewerkt met een rentescenario. De in het rentescenario opgenomen rentepercentages voor respectievelijk lang en kort geld worden gehanteerd als kostprijs voor het aan te trekken vreemd vermogen. Ieder jaar bij de perspectiefnota wordt het rentescenario bekeken en eventueel een voorstel tot wijziging gedaan.
Bij de Perspectiefnota 2024 is het volgende scenario vastgesteld:

Rentescenario Programmabegroting 2024-2027	2023	2024	2025	2026	2027
Nieuwe leningen lang (langer dan 1 jaar)	0,9%	1,3%	1,7%	2,0%	2,0%
Rente kortlopende leningen (korter dan 1 jaar)	-0,1%	0,3%	0,7%	1,0%	1,0%

Het rentescenario zoals hierboven is opgenomen, is als volgt opgebouwd. Als ijkpunt voor de 'langlopende' rente wordt een lening met een looptijd van 10 jaar gehanteerd met een aflossing ineens aan het eind van de looptijd (= 10 jaar fix). De in het rentescenario opgenomen verwachte renteontwikkeling is gebaseerd op:

- huidige marktrente;
- historische rente (trend);
- inschatting van de renteontwikkeling door de grootbanken;
- een scenario van een gefaseerd 'groeien' naar het structurele renteniveau.

Het beleid is om één keer per jaar (bij de perspectiefnota) te bekijken of het scenario moet worden heroverwogen. De afwijkingen in de rentebetalingen ten opzichte van de begroting vangen we op met de rente-egalisatiereserve. Overschotten bij de jaarrekening worden in de reserve gestort en tekorten worden onttrokken aan de reserve. Pas bij een afwijking van het rentepercentage van meer dan 2%-punt wordt overwogen het scenario aan te passen. Conform ons rentebeleid, zoals verwoord in de Rentenota 2018, willen we voorkomen dat er op elke schommeling in de markt gereageerd wordt. Met het zo stabiel mogelijk houden van het rentescenario (en daarmee de toe te rekenen rentekosten aan investeringen en leges en heffingen) zorgen we voor een stabiele begroting. Als de rente in de markt blijft op het huidige niveau en of nog verder stijgt, is de verwachting dat het rentescenario bij de Perspectiefnota 2025 opwaarts wordt aangepast.

In 2023 en naar verwachting ook in 2024 heeft de gemeente geen kortlopende leningen nodig en is er zelfs geld over. Voor 2023 is het de verwachting dat de gemeente gemiddeld ca 3,2% rente ontvangt. Voor 2024 wordt uitgegaan van gemiddeld 3,5%. Het meenemen van deze rentepercentages is een incidentele afwijking van de 'spelregel' van het rentescenario. De reden daarvoor is dat we er voor 2023 zeker van zijn dat het gebeurt en voor 2024 vrijwel zeker en dat het om veel geld gaat dat anders onterecht elders in de begroting moet worden bezuinigd.

De actuele rente die we momenteel over onze middelen ontvangen, is 3,65%. De meerderheid (ca 60%) van de 'markt' verwacht in 2023 nog een (laatste) renteverhoging door de ECB. Tegelijkertijd kan de rente in 2024 ook weer dalen, iets waar veel grootbanken vanuit gaan. De gemeente heeft geen visie, maar houdt voorzichtigheidshalve de verwachte gemiddelde rente op 3,5% voor 2024. Conform de spelregels wordt de balans bij de Perspectiefnota 2025 opnieuw worden opgemaakt.

Risicobeheer

Treasury kent een breed scala aan risico's zoals renterisico's, debiteurenrisico, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's en valutarisico’s, die moeten worden toegelicht in de treasuryparagraaf. Deze risico's staan benoemd in de wet Fido. Niet alle genoemde risico’s zijn van toepassing op de gemeente Zoetermeer. Zo heeft de gemeente Zoetermeer geen leningcontracten in vreemde valuta afgesloten (valutarisico). Daarnaast worden aandelen die de gemeente bezit, in principe tegen nominale waarde op de balans gewaardeerd, waardoor ook geen koersrisico wordt gelopen. Voor het afdekken en beheersbaar houden van het debiteurenrisico en de financiële dekking van oninbare debiteuren, zijn beleidsrichtlijnen opgesteld. Ook zijn voorzieningen getroffen die periodiek worden herijkt. De overige risico's worden hieronder toegelicht.

Renterisico

Het renterisico betreft de kans op schommelingen in rentelasten als gevolg van schommelingen in de rentestand in combinatie met herfinanciering. Om de

renterisico's te bewaken, is vanuit de wet Fido voorgeschreven het renterisico op twee manieren te bewaken. Het renterisico op korte termijn wordt in beeld gebracht via de kasgeldlimiet en voor de lange termijn financiering door middel van de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet
Om te zorgen dat een gemeente niet direct in de problemen komt wanneer de rentetarieven stijgen, mag een gemeente niet allemaal leningen hebben met een looptijd van korter dan een jaar. Een rentestijging zou er dan toe kunnen leiden dat een gemeente direct in de financiële problemen komt. Daarom is er een limiet gesteld aan het aantal kortlopende leningen dat een gemeente mag hebben en dit wordt de kasgeldlimiet genoemd. De kasgeldlimiet geeft voor de gemeente de maximaal toegestane omvang van de kortlopende schuld (met looptijd korter dan één jaar) aan. Er mag 8,5% van het begrotingstotaal met kortlopende leningen worden gefinancierd. Dit is voor 2024 een bedrag aan kortlopende leningen van maximaal € 41,3 mln.

Wanneer de kasgeldlimiet drie kwartalen achter elkaar dreigt te worden overschreden, moeten door de gemeente maatregelen worden genomen om overschrijding te voorkomen. Maatregelen betekenen doorgaans het aantrekken van lang geld (dit noemen we consolideren).

				bedrag * € mln
Berekening van de kasgeldlimiet	2024	2025	2026	2027
Begrotingstotaal	485,6	482,4	466,8	467,1
Vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	**41,3**	**41,0**	**39,7**	**39,7**

Renterisiconorm
Het renterisico op het lange geld wordt bewaakt via de renterisiconorm. Deze norm wil zeggen dat de jaarlijkse aflossing plus renteherzieningen van de leningportefeuille maximaal 20% van het begrotingstotaal mag zijn. Hiermee wordt voorkomen dat een gemeente in financiële problemen komt op het moment dat de rente snel stijgt. Voor 2024 geeft de renterisiconorm aan dat de gemeente Zoetermeer maximaal voor € 97,1 mln. aan aflossingen en of renteherzieningen mag doen. Zoals zichtbaar in de tabel vindt er geen herziening plaats en vindt er voor € 22,1 mln. aan aflossingen plaats. Hiermee wordt ruimschoots aan de norm voldaan.

					bedragen * € mln
Berekening van de renterisiconorm	2023	2024	2025	2026	2027
Renteherzieningen (1)	0	0	0	0	0
Aflossingen (2)	2,1	22,1	2	2	12
Renterisico (3) = (1+2)	**2,1**	**22,1**	**2**	**2**	**12**
Begrotingstotaal	445,1	485,6	482,4	466,8	467,1
Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm (4)	**89,0**	**97,1**	**96,5**	**93,4**	**93,4**
Ruimte onder renteriscionorm (5) = (4-3)	86,9	75,0	94,5	91,4	81,4

Derivaten
In de kadernota Treasury 2021 is opgenomen dat de gemeente geen gebruik maakt van derivaten.

Liquiditeitsrisico
Onder liquiditeitsrisico wordt verstaan het tegelijkertijd innemen van posities geleend en uitgeleend geld. Vanuit de doelstelling van de treasury worden, binnen de kaders van de renterisiconorm van de wet Fido, dubbele posities zoveel mogelijk vermeden. Vanwege de ontvangen Enecogelden (€ 90 mln.) in 2020 en de bestaande leningenportefeuille, is er in 2024 nog steeds sprake van een dubbele positie. Vanwege de komende investeringen met betrekking tot onder andere de Schaalsprong, de binnenstad en de plannen voor wat betreft de bestemming van de Enecogelden, is de verwachting dat deze dubbele positie de komende jaren verdwijnt.

Kredietrisico
Onder kredietrisico wordt verstaan het risico dat door de gemeente uitgezette geldleningen door de debiteur niet kunnen worden afgelost. Door de invoering van het schatkistbankieren, wordt een overschot aan liquide middelen uitgezet bij de Staat (in de schatkist). Dit geldt voor een overschot aan liquide middelen dat boven het kwartaalgemiddelde van € 9,5 mln. uitkomt (2% van de begroting). Als uitzondering hierop mogen de middelen ook aan andere overheden worden uitgeleend, maar dus niet aan andere marktpartijen. Door deze regelgeving wordt geen kredietrisico ingeschat.

Leningportefeuille
De leningenportefeuille van de gemeente Zoetermeer is per 1 januari 2024 begroot op € 62,1 mln. De vaste activa worden grotendeels gefinancierd met eigenvermogen en de aanwezige financieringsmiddelen uit de voorzieningen.

						Bedragen x € mln
Overzicht lang geld						
Stand lening per 1/1	Rente	2023	2024	2025	2026	2027
Opgenomen						
BNG	4,600%	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
BNG	4,600%	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
BNG (19-12-17/20-12-27)	0,827%	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
AG (27-2-18/27-2-38)	1,770%	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
BNG (20-6-19/20-6-24)	-0,120%	20,0	20,0	0,0	0,0	0,0
BNG (06-12-19/06-12-29)	0,039%	14,0	12,0	10,0	8,0	6,0
Totaal opgenomen		**64,2**	**62,1**	**40,0**	**38,0**	**36,0**

Financieringsbehoefte en verwacht renteresultaat

De verwachting is dat tot 2025 geen vreemd vermogen aangetrokken hoeft te worden. Onderstaande tabel geeft het jaarlijkse financieringstekort weer. Een negatief getal betekent dat er nadat alle investeringen gedekt zijn, geld overblijft. In 2024 is er geld nodig. De vorige tabel toont dat er voor meer dan het benodigde aan leningen uitstaat. In 2025 slaat dat evenwicht om, er is dan meer geld nodig dan naar het inzicht van dit moment beschikbaar.

					bedrag x € mln.
Financieringsbehoefte	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Bezittingen	376	440	480	492	506
Totaal te financieren	***376***	***440***	***480***	***492***	***506***
Financiering via:					
Reserves	379	367	366	359	350
Voorzieningen	56	55	56	59	68
Eigen financieringsmiddelen	***434***	***421***	***421***	***418***	***418***
Financieringsbehoefte (vreemde financiele middelen)	**-58**	**19**	**58**	**74**	**88**
Leningenportefeuille	64	62	40	38	36
Financieringstekort	**-122**	**-43**	**18**	**36**	**52**

Rentelasten in de begroting

Onderstaande tabel toont de verwachte (netto) rentelast de komende jaren. Over de leningen wordt rente betaald (positief getal). Aanvankelijk door opbrengst Eneco en later door investeringen die vertraging hebben opgelopen zijn er middelen waarover (spaar)rente wordt ontvangen (negatief getal). De verwachting is dat 2024 de ontvangen rente nog groter is dan de betaalde rente. Vanaf 2025 slaat dat naar verwachting om.

					bedrag x € 1000
Geraamde rentelasten	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
	-3.486	-1.100	569	855	1.181

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Ontwikkelingen

De ontwikkelingen van de afgelopen periode, waaronder COVID-19, de oorlog in Oekraïne, de stikstofcrisis, de hoge energieprijzen en een krappe arbeidsmarkt, zijn van grote invloed geweest op de hele maatschappij, op Zoetermeer als stad en op haar inwoners. De ambtelijke organisatie van de gemeente heeft in al deze ontwikkelingen een belangrijke rol bij de aanpak van de maatschappelijke vraagstukken. De missie van de organisatie geeft daarbij al enkele jaren houvast: met hart voor de stad samen bouwen aan het Zoetermeer van vandaag én morgen.

De kern van de werkzaamheden bestaat uit het oppakken van de diverse maatschappelijke vraagstukken. Deze werkzaamheden worden ondersteund door de bedrijfsvoering: diverse processen die ervoor zorgen dat de organisatie goed functioneert door mensen en (financiële) middelen ter beschikking te stellen.

Deze ondersteunende processen vallen uiteen in vier aandachtsgebieden namelijk de mens in de organisatie, de organisatie zelf, management en bestuur en tot slot processen en systemen. De mens in de organisatie wordt bewust als eerste genoemd: zij vormen het kapitaal van de organisatie en het vergroten van hun bevlogenheid staat centraal. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat dit een gunstige invloed heeft op onder andere de motivatie, de productiviteit en het ziekteverzuim. Op hun beurt zijn dat belangrijke voorwaarden om de Zoetermeerse opgaven samen te realiseren.

In deze paragraaf worden te verwachten ontwikkelingen voor het komende jaar toegelicht, verdeeld in de vier genoemde aandachtsgebieden.

Aandacht voor de mens in de organisatie

De medewerkers van de gemeente Zoetermeer blijven zich met dezelfde energie inzetten voor de stad en haar inwoners. Door verschillende ontwikkelingen was het nodig om extra taken op te pakken naast het reguliere werk. Daarom is én blijft het belangrijk om medewerkers te vinden, te blijven boeien en aan de gemeente te binden door hun bevlogenheid te vergroten.

Duurzame Inzetbaarheid

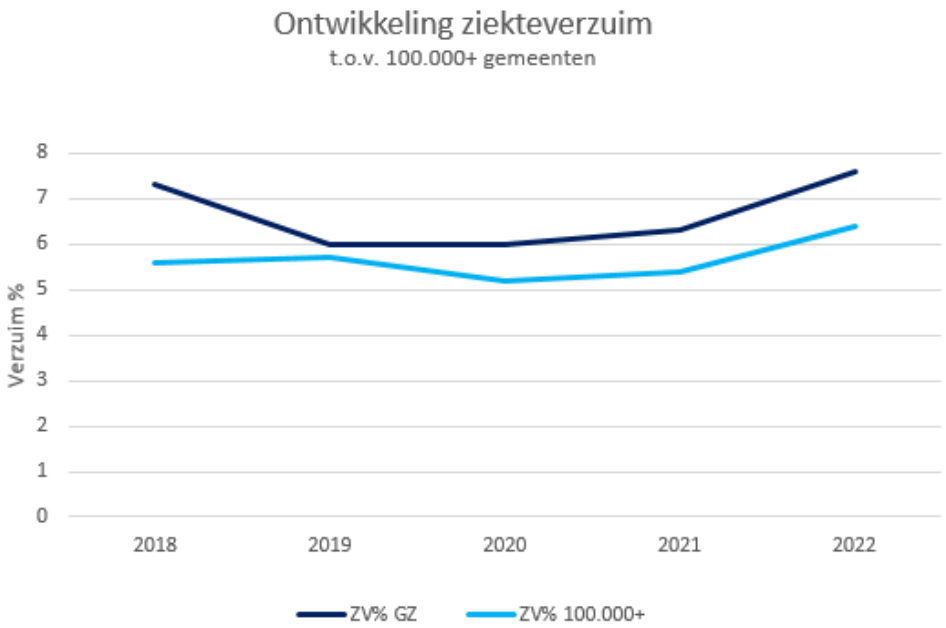
Het beleid duurzame inzetbaarheid (DI) richt zich ook in 2024 op het vergroten van de bevlogenheid van medewerkers. De doelstelling is dat medewerkers ervaren dat de gemeente hen helpt om fysiek, mentaal en sociaal gezond te werken. Hiervoor is voortdurend overleg nodig tussen werkgever en werknemer(s); mens en organisatie hebben samen de verantwoordelijkheid voor de duurzame inzetbaarheid van de medewerkers.

In 2024 worden de energiebronnen, zoals autonomie en regelruimte (zelf - deels - bepalen wat je doet en hoe je dat doet) en betekenis van het werk meer onder de aandacht gebracht van de medewerkers. Het DI beleid is dynamisch beleid en het aanbod wordt afgestemd op de vraag. Inventarisaties, evaluaties, de uitkomsten van de Quick Scans en de Risico Inventarisatie & Evaluaties (RI&E's), diverse rapportages en actuele situaties bepalen daarbij welke activiteiten op de kalender komen te staan. Net als in voorgaande jaren is januari gezondheidsmaand en zijn er in het voorjaar, zomer en najaar campagnes voor het bevorderen van fysieke en mentale gezondheid. Leidinggevenden krijgen ondersteuning bij het creëren en verhogen van de bevlogenheid van hun medewerkers. Hiervoor zijn Quick Scans ontwikkeld waarbij de kwantitatieve gegevens (gegevens over ziekteverzuim, meldingsfrequentie en nulverzuim) door de leidinggevenden aangevuld met kwalitatieve gegevens. Verder krijgen leidinggevenden ondersteuning bij verzuimbegeleiding. Organisatieonderdelen

met een speciale leerbehoefte krijgen ondersteuning die bij deze behoefte aansluit; dat kan bijvoorbeeld in de vorm van training, voorlichting of talentontwikkeling gebeuren.

In 2024 start de voorbereiding voor nieuw levensfase bewust personeelsbeleid met als doel om voor de medewerkers balans te creëren tussen werk en privé in alle levensfasen. Verder vindt een evaluatie en waar nodig actualisatie van het verzuimbeleid en de bijbehorende protocollen plaats.

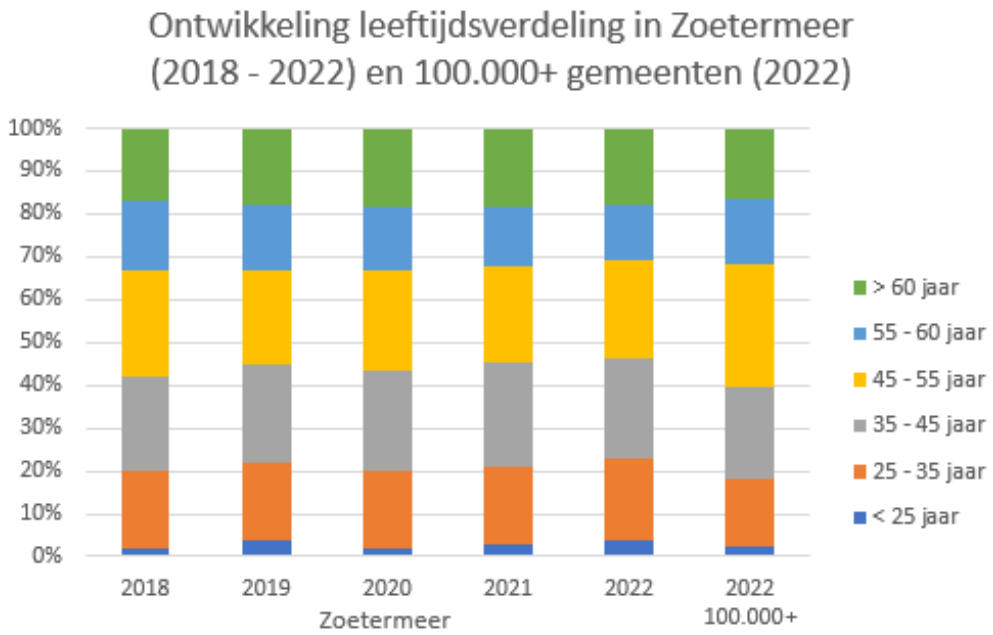
Ontwikkeling ziekteverzuim

Een van de indicatoren van bedrijfsvoering is het ziekteverzuimpercentage. De lichte stijging in het verzuim van 2021 en de sterke stijging hiervan in 2022 voor de gemeente Zoetermeer is niet heel vreemd; bij alle 100.000+ gemeenten is sprake van een soortgelijke stijging. Inmiddels is bekend dat het verzuim van de gemeente Zoetermeer aan het dalen is.

Voor 2024 blijft er aandacht voor zowel het actuele verzuim als voor verzuimpreventie vanuit het duurzame inzetbaarheidsbeleid. De Quick Scans bieden de mogelijkheid om voor afdelingen een gericht plan op te zetten voor de aanpak van verzuim. Een belangrijk onderdeel hierbij is het stimuleren van eerder genoemde energiebronnen, autonomie, regelruimte en betekenis van werk.

Leeftijdsopbouw

De tweede indicator voor bedrijfsvoering is de leeftijdsopbouw van het personeelsbestand. De groep tot 35 jaar is verder gegroeid van 21% naar 23% van het personeelsbestand. Ook bij de 100.000+ gemeenten neemt de omvang van deze groep toe (van 16% naar 18%). Met 45,8 jaar ligt de gemiddelde leeftijd van de medewerkers van de gemeente Zoetermeer nog altijd ruim onder dat van de 100.000+ gemeenten waar het 47,1 jaar is.

De groep 60 jaar en ouder maakt nog steeds bijna één vijfde deel uit van het personeelsbestand. Daarom is het belangrijk om te blijven inzetten op het aantrekken van jong talent om dat aandeel te vergroten. Een nieuwe generatie geeft een impuls aan nieuwe en innovatieve manieren van werken en denken en zorgt voor opvang van de uitstroom van oudere medewerkers. Met het oog op Zoetermeer 2040 blijft het belangrijk om in te zetten op het vinden, binden en behouden van jong talent. Hieronder worden ontwikkelingen beschreven die daaraan bijdragen.

Werving en selectie van nieuw personeel
De afgelopen jaren zijn meerdere initiatieven gestart die eind 2023 of begin 2024 worden geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluaties bepalen de strategie voor 2024. Daarbij gaat het om het versterken van het werkgeversimago, het referral programma, waarbij medewerkers een bonus krijgen als ze een nieuwe collega aandragen, en het oefenen met Open Hiring.

Bij het voorjaarsdebat van 2022 is verzocht om een traineeprogramma te ontwikkelen. Dit programma is in 2023 opgezet en het programma start in januari 2024. De selectie van trainees gebeurt op een innovatieve, nieuwe manier waarna wordt gekeken wat de organisatie hiervan kan leren.

Tot slot wordt ook in 2024 geïnvesteerd in de kennis en vaardigheden van managers en medewerkers als het gaat om het vinden, binden en boeien van medewerkers.

Project In-, Door- en Uitstroom (IDU)
Het project In-, Door- en Uitstroom (IDU) sluit perfect aan bij het vinden, binden en behouden van medewerkers. Dat begint vroeg in het traject van instroom; in 2024 krijgen nieuwe medewerkers al een eerste welkom voordat ze hun werkzaamheden beginnen. Naast de maandelijkse introductiedag start in 2024 het buddyprogramma, waarbij elke medewerker de eerste weken begeleiding van een collega krijgt, en het opzetten van een module gericht op informatie voor nieuwe leidinggevenden.
Het vervolg van het project richt zich op het verbeteren van de doorstroom en de uitstroom van de medewerkers. Bij dat laatste is het van belang om informatie te vragen aan medewerkers die de organisatie verlaten via het voeren van exitgesprekken.
Het project IDU kent een technische kant: die staat beschreven bij het onderdeel Aandacht voor processen en systemen.

Secundaire arbeidsvoorwaarden
Als onderdeel van de secundaire arbeidsvoorwaarden wordt in 2024 nieuw beleid ingevoerd voor de vergoeding van reiskosten. Met dit beleid wordt duurzaam reizen, met fiets en openbaar vervoer, gestimuleerd door vergoedingen hiervoor te verruimen ten opzichte van de vergoeding voor reizen met de auto. Dit geldt vooral voor het woon-werkverkeer waar de meeste kilometers worden gemaakt door de medewerkers van de gemeente. Het beleid speelt ook in op de wettelijke verplichting van de gemeente, als werkgever met meer dan 100 werknemers, om de CO2-uitstoot van werkgebonden personenmobiliteit te registreren. Vanaf 2025 geldt daarvoor een rapportageplicht. Als laatste zorgt het beleid voor een betere positie in de arbeidsmarkt doordat de regeling een ruime vergoeding van kosten voor woon-werkverkeer biedt. Naast de vergoeding voor woon-werkverkeer wijzigt het beleid voor reis- en verblijfskosten waar dat nodig en mogelijk is.

Diversiteit en Inclusie (participatiebanen)
Diversiteit en inclusie worden vaak in één adem genoemd en zijn toch heel verschillend. Diversiteit gaat over de samenstelling van het personeelsbestand, terwijl inclusie vooral gaat over het zien, waarderen en toepassen van ideeën en perspectieven van verschillende groepen. Wel hebben ze allebei een sterke relatie met leiderschap. Het management ontwikkelt een nieuwe sturingsfilosofie met aandacht voor inclusief leiderschap. Door een hogere bewustwording en daardoor meer draagvlak op de werkvloer op deze onderdelen, functioneren teams beter. Ook in 2024 zijn trainingen en webinars beschikbaar en is er blijvende aandacht voor werving en selectie. Het behalen van het wettelijk vastgesteld quotum voor het aantal participatiebanen is opnieuw het minimum te behalen resultaat.

Aandacht voor de organisatie
Naast aandacht voor de mens in de organisatie is er aandacht voor de organisatie zelf nodig. Daarbij gaat het om de omgeving waarbinnen medewerkers hun werkzaamheden uitvoeren.

Organisatieontwikkeling
Bij de organisatieontwikkeling staat de missie centraal: met hart voor de stad samen bouwen aan het Zoetermeer van vandaag én morgen. In 2023 is gewerkt aan een sturingsfilosofie die hier invulling aan geeft. Met deze sturingsfilosofie als basis staat in 2024 bevlogenheid en coachend leiderschap centraal, vooral om de kracht van de uitvoering te versterken. Juist in de uitvoering is voelbaar en zichtbaar voor inwoners dat met hart voor de stad wordt gewerkt. Ook investeren en leren in het samen bouwen met partners en inwoners blijft van groot belang, omdat we alleen zo de opgaven in de stad kunnen realiseren.

Projectgericht werken
In 2021 is het projectenbureau opgericht met als kern het professionaliseren van projectmatig werken. Steeds meer projecten in de organisatie maken gebruik van dezelfde aanpak. Eerst gebeurde dat alleen nog in het fysieke domein en sinds 2023 ook in het sociaal domein. Vanaf 2024 wordt over deze projecten op dezelfde manier gerapporteerd aan de raad als over de ruimtelijk fysieke projecten.

Het Nieuwe Werken 2.0
Hybride ofwel tijd- en plaatsonafhankelijk werken is geen doel op zich, maar heeft inmiddels wel een structureel karakter gekregen in de organisatie. Het ondersteunt het bereiken van de organisatiedoelen. Dit is samengevat in de visie op hybride werken: "We werken samen aan de toekomst van Zoetermeer in de meest geschikte werkvorm en -omgeving". In 2024 worden aan de hand van deze visie de kaders en randvoorwaarden verder uitgewerkt.

Aandacht voor management en bestuur

Ontwikkeling P&C cyclus
De Tijdelijke Werkgroep Modernisering Begroting heeft aanbevelingen gedaan om de opzet van de begroting te moderniseren. In 2024 wordt met deze aanbevelingen de opzet gewijzigd zodat deze beter aansluit bij de opgaven van de stad. De verbetering van de P&C cyclus vindt op een projectmatige manier plaats. Daarbij is er in ieder geval aandacht voor de herziening van financiële spelregels en -beleid, de programma-indeling, de indicatoren en de financiële sturingsmethode van het Management Team, Directieteam, college en gemeenteraad.

Control
In 2024 wordt, zoals elk jaar, een doorlichtingsonderzoek uitgevoerd conform art. 213a van de Gemeentewet. Er is nog geen besluit genomen over het onderwerp; de raad wordt hier later over geïnformeerd.

Vanaf 2024 neemt de formatie voor de functionaris gegevensbescherming (FG) toe en wordt ondergebracht bij ConcernControl. Aandachtspunt is het vormgeven van de toetsende rol van de FG; het maken van een concernbrede risicoanalyse op het gebied van gegevensbescherming en een bijbehorend auditprogramma.

Aandacht voor de processen en systemen
Alle bovenstaande ontwikkelingen vragen zowel om aandacht voor processen en systemen als voor de manier waarop we met elkaar werken.

Datagedreven werken.
Het programma Datagedreven werken draagt in 2024 aan de volgende onderwerpen bij. Actuele rapportages voor management, college en gemeenteraad op de onderwerpen Zoetermeer2040 en het programma Sociale Innovatie. Verder ontwikkelen van het datafundament, inclusief de verbetering van data management vaardigheden en de inrichting van datagovernance. Kennisontwikkeling door het aanbieden van opleidingen die gericht zijn op datavaardige leiders en data & ethiek. Doel van het programma is dat datagedreven werken uiteindelijk een vast onderdeel is van beleidsontwikkeling en de beleidscyclus.

Informatiebeveiliging, privacy en informatiebeheer
In de huidige digitale samenleving zijn informatiebeveiliging, privacy en informatiebeheer van cruciaal belang. Door gezamenlijk proactieve maatregelen te nemen en voortdurend bewustzijn te vergroten, kunnen we de risico's minimaliseren en een veilige digitale (werk)omgeving bevorderen. De focusgebieden voor 2024 voor elk apart onderdeel staan hieronder toegelicht.

Informatiebeveiliging
Dit omvat maatregelen om gevoelige informatie te beschermen tegen ongeoorloofde toegang, aanvallen en datalekken.

- Er komt extra inzet op de bewustwording van de medewerkers door de bestaande activiteiten uit te breiden met nano-learnings (korte, eenvoudige lessen van een paar minuten die regelmatig aan medewerkers worden aangeboden), phising acties en het oefenen en naspelen van crisissituaties en continuïteitsplannen.
- Leveranciers bieden steeds meer hun diensten (allen) via het internet aan (in de Cloud). In 2024 krijgt het monitoren van Cloud-oplossingen meer aandacht, inclusief audits/testen, die binnen de gemeente worden gebruikt.
- Verdergaande intensivering van (interne en externe) penetratietesten op de eigen netwerkomgeving.
- Opstellen van beleid en implementeren van beperkingen op het gebruik van apps en de controle hierop (op datastromen, lekkage, spionage etc.) als vervolg op het verbod op TikTok in 2023.
- Na de invoering van de nieuwe Europese wetgeving NIS2 (Network and Information Security) volgt een impactanalyse.

Privacy
Met de groeiende hoeveelheid persoonlijke gegevens die online wordt gedeeld, moeten medewerkers bewust zijn van welke informatie ze delen en hoe ze dat doen. Transparantie en nauwgezette naleving van privacyregels zijn heel belangrijk. In 2024 ligt de nadruk op preventie.

- Door de uitbreiding van formatie op het gebied van privacy advisering is er meer ruimte voor preventie. Ook komt er meer formatie voor de toezichthouder (de functionaris voor gegevensbescherming).
- De investeringen in de bewustwording van Privacy in de gehele organisatie breiden uit.
- Een gebruiksvriendelijk model voor het uitvoeren van data protection impact assessment (DPIA) wordt ontwikkeld; dit model is geschikt voor de hele organisatie.
- Tot slot krijgen privacyaspecten bij het inzetten van technologische oplossingen speciale aandacht; dit omvat onder andere het gebruik van CHAT GPT en Artificial Intelligence.

Informatiebeheer
Om risico's te minimaliseren is effectief informatiebeheer is essentieel. Onjuiste opslag of gebrek aan gegevensintegriteit kunnen resulteren in verlies van waardevolle gegevens.

- In 2024 wordt de digitale vernietiging geregeld via een vernietigingskalender. Deze zorgt ervoor dat jaarlijks de digitale vernietiging uit systemen wordt ingepland, waar dat nog niet automatisch voor is geregeld.
- Dataclassificatie en archivering binnen samenwerkingsomgevingen, zoals SharePoint, Microsoft 365, e-mail, Whatsapp en SMS, wordt een speerpunt.
- Het kwaliteitszorgsysteem geeft vanaf 2024 naast de KPI-rapportage meer houvast bij het verbeteren van de kwaliteit van het informatiebeheer. Verbeterplannen kunnen meer gestructureerd worden opgepakt en vastgelegd.

Project In-, Door- en Uitstroom
Bij Aandacht voor de mens is het introductieprogramma van het project IDU al toegelicht. Het project heeft ook een proces- en systeemkant.
Het in dienstproces verbetert de efficiency doordat aan de voorkant duidelijk is welke middelen en faciliteiten een nieuwe medewerker verstrekt respectievelijk toegewezen krijgt. Het proces van uitgifte van standaardmiddelen en faciliteiten, zoals laptop, telefoon, inlogcode en toegangspas, is eind 2023 geregeld. In de loop van 2024 vindt uitbreiding hiervan plaats met onder andere her automatisch regelen van autorisaties, uitnodiging voor de introductiedag, specifieke trainingen en bedrijfskleding.
Daarna komen het proces uit dienst en doorstroom van het project aan de orde.

Paragraaf 6 Wet open overheid

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) verplicht de gemeente om bestuurlijke informatie openbaar te maken en om de informatiehuishouding op orde te hebben en houden. Het openbaar maken van informatie moet passief na een openbaarmakingsverzoek van een derde (Woo-verzoek) en actief op eigen initiatief van de gemeente. De passieve openbaarmaking is sinds 1 mei 2022 verplicht. De actieve openbaarmaking ziet op 11 informatiecategorieën en treedt op een nader te bepalen tijdstip via Koninklijk Besluit in werking. Het op orde hebben en houden van de informatiehuishouding volgt al uit de Archiefwet.

De gemeente heeft het ambitieniveau 'medium' vastgesteld. Dit houdt in dat de gemeente voldoet aan de minimumeisen van de Woo en een aantal informatiecategorieën actief openbaar maakt. De gemeente maakt via haar website, huis-aan-huisbladen en persberichten besluiten, bestuurlijke stukken en Woo-verzoeken al actief openbaar.

De gemeente treft voorbereidingen vooruitlopend op de inwerkingtreding van de actieve openbaarmaking.

Paragraaf 7 Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij (ook wel samenwerkingsverband) is een instelling buiten de eigen organisatie, waarin de gemeente Zoetermeer een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft. Het is één van de vormen voor de gemeente Zoetermeer om haar taken uit te (laten) voeren: eigen activiteiten, een commerciële partij of door een verbonden partij. Verbonden partijen leveren soms bestuurlijk complexe verhoudingen op, omdat de gemeente bestuurder èn klant is. Bovendien doen meestal meerdere partijen mee aan de verbonden partij. De gemeente is dan niet de enige bestuurder en niet de enige klant. Zij moet haar bestuurlijke doelen en wensen afstemmen met die van de andere deelnemers. Dit soort samenwerkingsverbanden levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico's op.
Deze paragraaf vermeldt belangrijke ontwikkelingen van diverse verbonden partijen. In bijlage 10 Verbonden partijen is conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) meer gedetailleerde informatie (over doel, beleid, risico's, belangen en dergelijke) per verbonden partij opgenomen.

Nota verbonden partijen

Korte inhoud Kadernota en checklist Verbonden partijen
In de Kadernota Verbonden partijen zijn beleidsrichtlijnen opgenomen waaraan een (beoogde) deelname aan (nieuwe) samenwerkingsverbanden moet worden getoetst. Ook is een checklist beschikbaar die kan worden gebruikt bij afwegingen over het aangaan, inrichten of herzien van een samenwerkingsverband. De checklist is niet limitatief, maar geeft de belangrijkste onderwerpen aan waarover moet worden nagedacht om op de grootste risico's bij samenwerking een passend antwoord te hebben.

De gemeente Zoetermeer hanteert een bredere definitie voor een verbonden partij dan de definitie die in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat vermeld. Er is gekozen voor de term 'samenwerkingsverband'. Dit betekent dat ook partijen in ogenschouw worden genomen, waarin de gemeente een bestuurlijk óf (BBV vermeldt: 'èn') een financieel belang heeft.

Definitie Samenwerkingsverband
Een samenwerkingsverband bestaat tussen de gemeente en één of meer andere publieke en/of private partijen en heeft een eigen juridische entiteit, waarin activiteiten in organisatorisch verband worden uitgevoerd en de gemeente een bestuurlijk, financieel, integriteits of ander risico loopt. Deze definitie sluit samenwerkingsverbanden zonder juridische entiteit, zoals subsidieverstrekkingen en garantstellingen, uit. Die vallen buiten de reikwijdte van de Kadernota Verbonden Partijen.

De nota bevat beleidsrichtlijnen die betrekking hebben op vier terreinen:

- *Afwegingskader:*
  Is sprake van toegevoegde waarde en is sprake van het meest geëigende middel?
- *Publiekrechtelijke of privaatrechtelijke samenwerking:*
  Afhankelijk van de aard van de activiteiten (in ieder geval publiek belang) en het doel van de samenwerking.

- *Rolverdeling:*
  Wie zijn de gemeentelijke vertegenwoordigers, hoe vervullen zij hun rol als bestuurslid en hoe gaan zij om bij conflicterende belangen tussen het samenwerkingsverband en de gemeente?
- *Good-governance:*
  Regie op de samenwerking borgen de aspecten: sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden.

Belangrijke ontwikkelingen verbonden partijen

Financiën van gemeente en verbonden partijen onder druk

Oplopende kosten van onder andere het sociaal domein en onzekerheid over de rijksmiddelen zetten de gemeentefinanciën steeds verder onder druk. Vrijwel alle gemeenten en sommige verbonden partijen hebben de afgelopen jaren één of andere vorm van bezuinigingsoperatie uitgevoerd of zijn er mee bezig. Ook voor de komende jaren heerst onzekerheid en dreigen tekorten. En dat vraagt naar verwachting acties om te komen tot sluitende begrotingen. Voor gemeenschappelijke regelingen in de regio Haaglanden geldt, dat zij jaarlijks voorafgaand aan een nieuwe begrotingscyclus een kaderbrief ontvangen, waarin de (financiële) uitgangspunten zijn opgenomen, waarmee rekening moeten worden houden. In de laatste kaderbrief is al aandacht gevraagd voor de financiële ontwikkelingen en onder meer verzocht om inzichtelijk te maken hoe te komen tot een zo efficiënt mogelijke bedrijfsvoering. Ook komend jaar worden gemeenschappelijke regelingen gevraagd om alvast na te denken over mogelijkheden tot vermindering van taken en lasten.

Stedin

De benodigde investeringen ten behoeve van de energietransitie betreffen aanzienlijke bedragen, waardoor de financieringsbehoefte de komende jaren sterk toeneemt. Als gevolg van ‘Het Methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit en gas’ (op te stellen door de toezichthouder Autoriteit Consument & Markt/ACM) kunnen de uit de hogere financieringsbehoefte voortkomende extra rente en afschrijvingslasten pas op een later moment en mogelijk niet volledig in de tarieven worden doorbelast.
Er is met name druk vanuit de regionale netbeheerders (waaronder Stedin) richting ACM om de kosten voor de energietransitie versneld en volledig in de tarieven te kunnen verwerken. In 2021 is hier door de ACM gedeeltelijk aan tegemoet gekomen.

Voor de energietransitie en beheer en onderhoud heeft Stedin berekend dat de komende jaren € 8 miljard moet worden geïnvesteerd. Om dit geld tegen aantrekkelijke voorwaarden te kunnen aantrekken, is het versterken van het eigen vermogen met € 1,8 miljard nodig. Begin 2024 wordt een nieuwe berekening opgesteld van de te verwachte investeringen.
Omdat de doelstellingen voor de energietransitie de laatste jaren steeds ambitieuzer worden en de snelheid van de energietransitie toeneemt, wordt verwacht dat de te verwachte investeringen verder oplopen. Ook is de mogelijkheid aanwezig dat congestie optreedt, omdat de vraag naar nieuwe energie sneller groeit dan wat gerealiseerd kan worden. Stedin heeft op enkele locaties te kampen met congestie maar verwacht geen verdere congestie op andere locaties.

Stedin is in gesprek met het rijk en de niet-aandeelhoudende gemeenten en provincies in verzorgingsgebied voor versterking van het eigen vermogen. De intentie is dat het rijk zich voor € 500 mln. inkoopt. Het rijk wenst daarbij wel afspraken over de financiële governance en de rol daarin voor het rijk en over het (al dan niet) uit te keren dividend. In een later stadium zal Stedin nogmaals beroep doen op het rijk voor extra geld.
Met de niet-aandeelhoudende gemeenten en provincies in verzorgingsgebied worden gesprekken gevoerd. Naar verwachting is het resultaat van het project Nachtwacht (en dan met name de financiële governance en de dividendkeuze) van invloed op de uitkomst van dit traject.

Dunea

Een grote uitdaging voor Dunea is het verhogen van de productie. Het aantal klanten (voornamelijk huishoudens) van Dunea groeit meer en sneller dan tot nu toe verwacht. Ook is de verwachting dat het watergebruik per persoon de komende jaren stijgt. Dit betekent dat geplande projecten en daarmee de investeringen naar voren moeten worden gehaald. Bijkomend probleem is dat een aantal systemen toe is aan groot onderhoud en dat dat tijdelijk ten koste gaat van de productie. Hierbij komt kijken dat het steeds tijdrovender wordt om alle benodigde procedures (met name rond natuurvergunningen) te volgen voordat nieuwe investeringen en groot onderhoud kunnen worden uitgevoerd.
Ook vraagt de kwaliteit van drinkwater als gevolg van toename in regelgeving op gebied van PFAS, de vervuiling van rivierwater en het onderhoud van het duingebied meer investeringen en beheer.
Deze ontwikkelingen leiden tot hogere investeringen en exploitatiekosten en hebben ook gevolg voor de tarieven van het drinkwater. In 2023 zijn de tarieven voor een gemiddeld twee-persoonshuishouding gestegen met € 21 (14%). Een verdere stijging voor 2024 wordt verwacht.

Op dit moment heeft Dunea een reserve overcapaciteit van 5%. De verwachting is dat dit de komende jaren richting 0% gaat. Er moeten zich dan geen extreme situaties voordoen waardoor de gevraagde capaciteit niet gerealiseerd kan worden. Wanneer dit onverhoopt toch plaatsvindt, treedt het (landelijk vastgelegde) noodplan inwerking van het afsluiten van vooraf vastgelegde activiteiten/bedrijven. Huishoudens blijven daarbij voorzien van drinkwater, maar in het uiterste geval kan de waterdruk worden verlaagd.

Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden (GR GGD en VT Haaglanden)
De GR GGD en VT heeft als doel:

1. voorkomen van en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling;
2. bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid.

Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de regionale gezondheidsdienst, als bedoeld in de Wet publieke gezondheid, en een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, als bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet. De twee uitvoeringsorganisaties Veilig Thuis en GGD zijn onderdeel van gemeente Den Haag.
De nadruk bij Veilig Thuis ligt op de uitvoering van het verbeterplan, het versterken van de ketensamenwerking, en deelname aan de proeftuin in Haaglanden op basis van het Toekomstscenario kind- en gezinsbeschermingen.

In 2022 werden ook de laatste stappen gezet in het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Voor de GGD betekent dit een opdracht om in overleg met gemeenten hun rol in beide akkoorden te bepalen. Uitgangspunt daarbij blijven de vijf ambities zoals beschreven in de in 2021 ontwikkelde visie 2030. In 2024 wordt een evaluatie uitgevoerd over de implementatie van de visie GGD Haaglanden 2030.

In de visie van de GGD worden vijf ambities beschreven:

1. voorvechter gelijke kansen op een goede gezondheid;
2. adviseur voor een gezonde leefomgeving;
3. regionale partner acute problemen publieke gezondheid;
4. veilig vangnet waar dat (nog) ontbreekt;
5. deskundige, proactieve organisatie.

Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden
Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden voert een aantal taken uit in het kader van de Jeugdwet. Dit betreft onder andere de ondersteuning bij regionaal te contracteren jeugdhulp, het contractmanagement en het afwikkelen van het declaratie- en betalingsverkeer. De ambitie van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden is om de dienstverlening verder te professionaliseren. De focus ligt daarbij op doorontwikkeling van de automatisering, ontzorgen, professionalisering van de informatievoorziening en het stroomlijnen van de administratieve keten tussen jeugdhulpaanbieders, gemeenten en Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden. Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden zet zich daarnaast in om tot een kostenreductie in de uitvoering van jeugdhulp te komen.

Gemeenschappelijke Regeling Bleizo (GR Bleizo)
De gebiedsontwikkeling van Bleizo vindt plaats conform de in 2014 door de raden van Lansingerland en Zoetermeer vastgestelde ontwikkelingsaanpak ‘Ontwikkeling Bleizo Van plan naar Strategie 2013’. Deze strategie richt zich op de ontwikkeling van een hoogwaardig gebied, met vervoerswaarde, rondom het nieuwe OV Knooppunt Bleizo. De Vervoersknoop Bleizo is in 2019 volledig in gebruik genomen. De gronden van Bleizo-Oost zijn inmiddels uitgegeven. Na enkele verkennende studies naar de mogelijkheden voor woningbouw op Bleizo-West is in oktober 2021 het ontwikkelperspectief PROEFtuin Bleizo vastgesteld door de gemeenteraden van Zoetermeer en van Lansingerland.
De uitwerking in een ontwikkelstrategie loopt vertraging op omdat het provinciale omgevingsbeleid nog niet is aangepast. Het nieuwe college van GS heeft juni 2023 het initiatief naar zich toe getrokken voor het windvraagstuk. Dit is momenteel (najaar 2023) een onzekere factor voor het beleid voor Bleizo-West. Daar één en ander onzeker is, blijft vooralsnog de ontwikkelvisie van 2014 de basis voor de grondexploitatie en de begroting van de GR Bleizo.

In de begroting zijn voor het jaar 2024 de activiteiten daarom beperkt tot:

- algemene activiteiten van de projectorganisatie;
- beheer van de gronden;
- advisering aan de gemeenten ten behoeve van de ontwikkelstrategie van Bleizo-West;
- afronding aanleg openbaar gebied in Bleizo-Oost.

Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg
Het Bedrijvenschap Hoefweg heeft als doel het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven uit Lansingerland en Zoetermeer, alsmede uit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en voor bedrijven van elders die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid.
Eind 2021 zijn alle bedrijfskavels uitgegeven en opgeleverd met uitzondering van de zes hectare gelegen bij het NS-station Lansingerland-Zoetermeer, die deel uitmaken van het gebied van de bestuurlijke opdracht Bleizo-West. Het is de bedoeling om de resterende zes hectare over te hevelen ten behoeve van de planvorming voor Bleizo-West. Besluitvorming hierover hangt samen met de besluitvorming over de PROEFtuin Bleizo.
Het Bedrijvenschap Hoefweg zou in 2021 worden opgeheven. Door de situatie bij PRISMA waar het Bedrijvenschap Hoefweg in deelneemt, heeft de opheffing van het Bedrijvenschap Hoefweg vertraging opgelopen. Opheffing van de GR Bedrijvenschap Hoefweg staat nu gepland per 1 januari 2025.

Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)
De Metropoolregio Rotterdam Den Haag is met onder andere de havenindustrie, de glastuinbouw, het hightechcluster, de cybersecuritysector en als (inter)nationaal bestuurlijk centrum, belangrijk voor de Nederlandse economie. De metropoolregio Rotterdam Den Haag krijgt er de komende jaren circa 400.000 inwoners bij. Dat vraagt om meer woningen (240.000 in de zuidelijke Randstad), meer werk en een betere bereikbaarheid. Naast de grote woningbouwopgave, staan de 21 gemeenten in de metropoolregio voor de uitdaging om de economie te vernieuwen en te zorgen dat banen en woningen

goed bereikbaar zijn.
De Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2014 schrijft voor, dat er in het eerste jaar van een nieuwe bestuursperiode van gemeenteraden een nieuwe strategische agenda door het Algemeen Bestuur wordt vastgesteld. Na de verkiezingen in 2022 hebben de inmiddels 21 deelnemende gemeenten (voorheen 23) samengewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe gezamenlijke Strategische Agenda voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. De Strategische Agenda MRDH 2023-2026 is op 26 mei 2023 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Het strategische kader voor de begroting 2024 wordt gevormd door de vier regionale opgaven en zes opdrachten die in de strategische agenda zijn opgenomen. In de begroting van 2024 zijn de geactualiseerde plannen verwerkt in de planning en control cyclus van de MRDH en deelnemende gemeenten.

Werkbedrijf De Binnenbaan BV (BB)
Werkbedrijf De Binnenbaan BV (BB) zit inmiddels in het derde jaar na de oprichting op 1 januari 2021. De BB voert de Sociale Werkvoorziening, de integratie-activiteiten van de gemeente Zoetermeer en het gemeentelijk deel van het Werkgevers Servicepunt uit. De BB kent een algemene vergadering van aandeelhouders (AVA), waarin namens het college van B&W de wethouders worden afgevaardigd met in de portefeuilles Werk respectievelijk Financiën. Zoetermeer vertegenwoordigt 98% van de aandelen. Leidschendam-Voorburg en Rijswijk vertegenwoordigen elk 1% van de aandelen. De BB heeft een raad van commissarissen met drie externe leden.

De dienstverleningsopdracht van de BB is opgenomen in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met een looptijd van 5 jaar. De huidige DVO loopt tot en met 2025 en momenteel worden met een doorloop naar 2024 en 2025 al nieuwe gesprekken gevoerd over de verlening van de DVO vanaf 2026 inclusief nieuwe tariefafspraken. Jaarlijks worden de aandachtspunten bij de dienstverlening en het budget opgenomen in een Opdracht- en Budgetbrief. Deze Opdracht- en Budgetbrief wordt ter kennisgeving aan de gemeenteraad verzonden. De re-integratiedienstverlening aan kandidaten is gebaseerd op de prioriteitstelling uit de kadernota ‘Meedoen met Meerwaarde’. Deze is onder meer afhankelijk van de afstand tot de arbeidsmarkt en de hoogte van het risico op escalatie. Het bieden van de juiste en passende manier van ondersteuning richting werk moet er mede aan bijdragen dat de gemeente Zoetermeer geen tekort meer heeft op het beschikbare bijstandsbudget (de BUIG). In 2024 wordt door de Binnenbaan verder gewerkt aan de ontwikkeling van het vakmanschap, die in het bijzonder nodig is om mensen met een arbeidsbeperking te bieden wat zij nodig hebben op de arbeidsmarkt en hen duurzaam aan het werk te houden. De BB heeft de ambitie om in 2024 de beste werkgever in de arbeidsmarktregio te worden. Dit moet leiden tot een lager verzuim en verloop van medewerkers. De gemeente werkt samen met de BB om de samenwerking tussen de werkregisseurs van de BB en de inkomensregisseurs van de gemeente te verbeteren. Met als doel dat mensen sneller en effectiever geholpen kunnen worden. Zie verder paragraaf 1.5 stimuleren duurzame arbeidsparticipatie in de begroting voor de belangrijkste speerpunten op het gebied van re-integratie in 2024.

Een aantal ontwikkelingen heeft (mogelijk) gevolgen voor de resultaten van de BB:

1. De Sw-doelgroep wordt kleiner en gemiddeld steeds ouder, waardoor de verdiencapaciteit van deze groep steeds minder wordt. Dit zet druk op de nettoresultaten.
2. Ook de krapte op de arbeidsmarkt, hoewel positief voor de netto arbeidsparticipatie, zorgt voor mogelijke onderbezetting van de leer- en werksoorten. Dit heeft als risico dat het beoogde nettoresultaat niet wordt gehaald.
3. Met veel nieuwe processen, nieuw personeel en een hoog ziekteverzuim is de druk op mensen en de organisatie hoog. Vanwege de krappe arbeidsmarkt zijn vacatures bij de Binnenbaan lastig te vervullen en de drempel om over te stappen naar een andere werkgever voor medewerkers van de BB is relatief klein. Voor de BB is het daarom belangrijk om in 2024 te werken aan het zijn van een aantrekkelijke werkgever.

Overzicht verbonden partijen

Zoetermeer kent de volgende verbonden partijen:

Deelnemingen in vennootschappen:

- NV Bank voor Nederlandse Gemeenten
- Dunea NV
- Stedin NV
- De Binnenbaan BV

Gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Stadsgewest Haaglanden (in liquidatie)
- Gemeenschappelijke regeling GGD Haaglanden en Veilig thuis Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg
- Gemeenschappelijke regeling Bleizo
- Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen: inkoopbureau H-10)
- Gemeenschappelijke regeling Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Stichtingen en verenigingen:

- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Gemeenten voor duurzame ontwikkelingen (GDO)
- Vereniging De BredeStroomversnelling
- Stichting BusinessPark Haaglanden (BPH)

Relatie met paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Voor de Gemeenschappelijke regeling Bleizo een specifieke, strategische risico voor de gemeente Zoetermeer geconstateerd. In 2021 heeft het DB van de GR Bleizo besloten om de in 2016 afgesloten Intentieovereenkomst met Adventure World op te zeggen. Adventure World heeft aangegeven niet in te stemmen met deze opzegging en stelt dat zij aanspraak maakt op een schadevergoeding als gevolg van de opzegging van de Intentieovereenkomst door GR Bleizo. De zaak is nu onder de rechter.

Paragraaf 8 Grondbeleid

Inleiding

In de paragraaf Grondbeleid wordt ingegaan op het Zoetermeerse grondbeleid en de hiervan te verwachten resultaten. De inhoud van deze paragraaf bevat:

- de visie op het Zoetermeerse grondbeleid;
- de manier waarop het grondbeleid wordt uitgevoerd;
- een prognose van de resultaten van de totale grondexploitatie en een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- risicobeleid in relatie tot grondbeleid.

Visie op grondbeleid

In de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040 zijn de belangrijkste ambities en opgaven voor de stad vastgesteld. Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen die hieruit voortvloeien te verwezenlijken.

Het karakter van het Zoetermeerse grondbeleid wordt bepaald door drie leidende principes: ambitie gestuurd, waarde creërend en adaptief. Deze drie principes bieden houvast aan de raad, het college en de ambtelijke organisatie bij de uitvoering van het grondbeleid.

Ambitie gestuurd

Grondbeleid staat ten dienste van beleidsdoelstellingen en (ruimtelijke) ambities. Het is geen doel op zich, maar een middel om ruimtelijke beleidsopgaven en ambities in samenhang te realiseren. Een duidelijke koers, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040, en de bijbehorende uitwerking in beleid- en gebiedsprogramma's en Omgevingsplan, vormen een belangrijke voorwaarde voor een ambitie gestuurd grondbeleid.

Waarde creërend
Grondbeleid is bedoeld om ruimtelijke opgaven mogelijk te maken en daarmee maatschappelijke doelen te verwezenlijken of te versterken. Grondbeleid gaat vooral over het creëren van maatschappelijk waarde. Tegelijkertijd moet het ook betaalbaar blijven. Bij het streven naar kwaliteit en diversiteit wordt gezocht naar een gezonde balans tussen maatschappelijke en financiële waarden.

Adaptief
De gemeente handelt in de geest van de Omgevingswet en faciliteert via randvoorwaarden ruimtelijke initiatieven vanuit de samenleving én in samenwerking met de samenleving. De gemeente gaat uit van het bundelen van krachten en biedt initiatiefnemers een reikende hand als nodig. Wanneer meer regie door de gemeente wenselijk is, is het gemeentelijk grondbeleid voldoende wendbaar om slagvaardig te kunnen handelen om te komen tot tijdige realisatie.

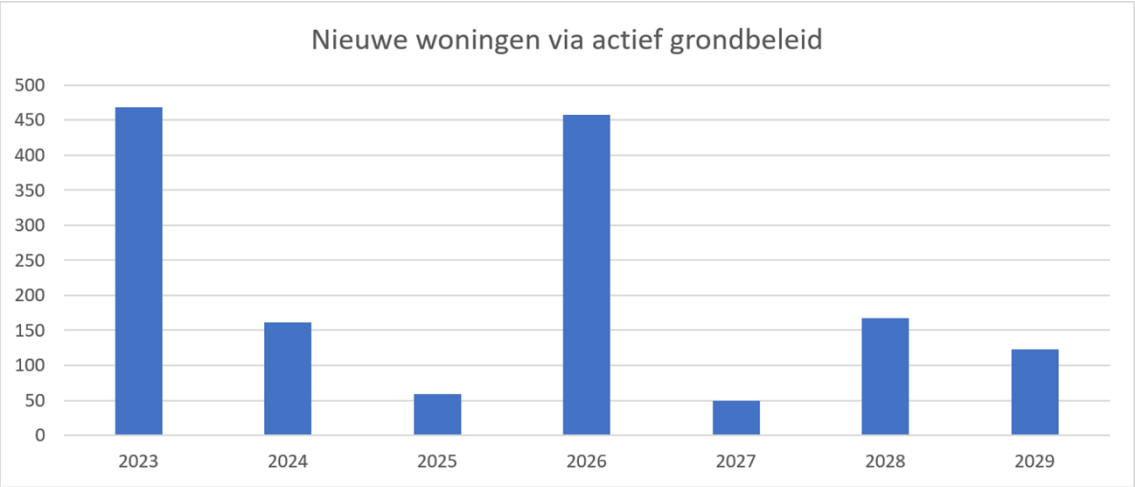
Bovenstaande principes vormen gezamenlijk het denkkader voor het Zoetermeerse grondbeleid. De inzet van het grondbeleidsinstrumentarium is in lijn met deze drie principes. Op basis van de drie leidende principes spreekt de gemeente van 'situationeel grondbeleid'. Gelet op de opgaven is dit passend voor Zoetermeer. Dit betekent concreet dat de gemeente per situatie afweegt welke grondbeleidsvorm passend is bij de belangen van de gemeente, marktpartijen en de samenleving.

De volledige visie op het Zoetermeerse grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid.

Uitvoering grondbeleid
De gemeente onderscheidt in essentie drie vormen van grondbeleid: actief, faciliterend en samenwerkend. Op de gemeentelijke website is een uitgebreid overzicht te raadplegen onder 'Over de gemeente-Plannen en projecten' (https://www.zoetermeer.nl/plannen-en-projecten) van de activiteiten die uitvoering geven aan het grondbeleid van de gemeente.

Actief grondbeleid
Actief grondbeleid wordt gekenmerkt door een overheidsrol, waarbinnen de gemeente de benodigde gronden verwerft, de gronden ontwikkelt (grondproductie) en vervolgens bouwkavels verkoopt aan derden. Voor een actief grondbeleid project wordt door de raad een grondexploitatie geopend.

Via de huidige grondexploitaties is de verkoop van bouwkavels voor circa 1.485 woningen tot 2032 gepland. De aantallen woningen vloeien voort uit de vastgestelde herziening van de grondexploitaties (juni 2023) en de in 2023 nieuw gestarte grondexploitatie Van Aalstlaan. In de vastgestelde herziening wordt uitgegaan van de in de projecten gehanteerde planningen. In de onderstaande grafiek gaat het om het moment van grondverkoop ten behoeve van woningen en niet om de oplevering van woningen. In de voortgangsrapportage Ruimtelijk Fysiek is de woningbouwmonitor opgenomen, waarin over de totale woningbouwproductie wordt gerapporteerd.

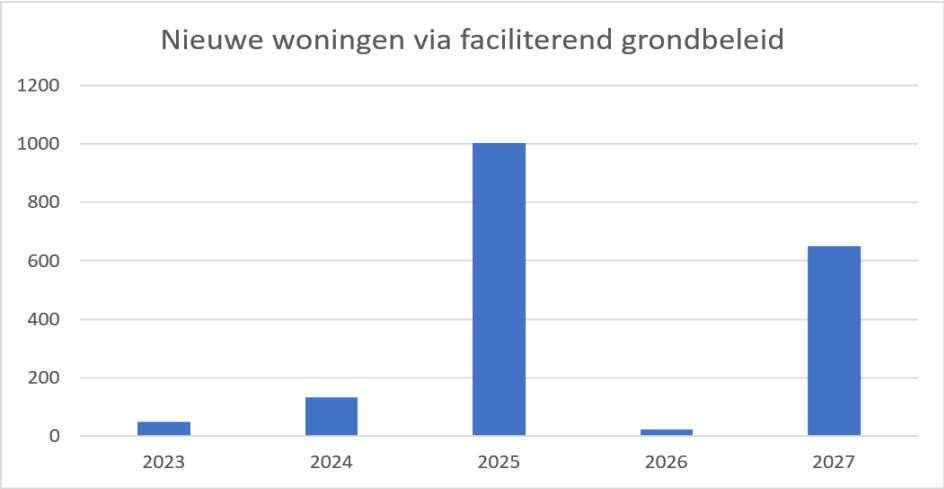

Bron: Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2023 (MPG 2023)

Qua bedrijventerreinen heeft Zoetermeer binnen de grondexploitatie Oosterheem nog circa 4,4 hectare te ontwikkelen grond. Deze grond wordt gefaseerd uitgegeven tot 2029. De grondexploitaties worden eens per jaar herzien en ten tijde van de jaarrekening aan de raad ter vaststelling aangeboden via het Meerjarenperspectief Grondbeleid (MPG). Via het MPG neemt de raad kennis van de actuele stand van zaken en stelt zij de herziene ramingen van de grondexploitaties vast, voor zover de wijzigingen binnen de vastgestelde kaders vallen. Inhoudelijke wijzigingen binnen projecten die buiten de vastgestelde kaders vallen, worden expliciet ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Daarnaast wordt twee keer per jaar een Rapportage Ruimtelijk Fysiek opgesteld.

Faciliterend grondbeleid
Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente de gronden in een plangebied niet in eigendom. De grondexploitatie wordt gevoerd door de private grondeigenaren. De gemeente beperkt zich tot haar publiekrechtelijke rol door het vaststellen van de kaders en randvoorwaarden van de ontwikkeling. De door de gemeente te maken kosten, zoals het opstellen van een bestemmingsplan of de aanleg van een ontsluitingsweg, worden niet via de gronduitgifte maar via een exploitatieovereenkomst (anterieur of posterieur) of exploitatieplan verhaald. De Nota kostenverhaal/ Werkwijze bij bouwinitiatieven 2017 is bij dit type projecten van toepassing.

In onderstaande tabel zijn de woningen opgenomen die vallen in de categorie faciliterend grondbeleid. Deze bouwprojecten bevinden zich in verschillende fases van haalbaarheid, uitwerking en uitvoering. Naast de geplande 4.500 woningen van de Entree leveren deze projecten nog eens circa 1.938 woningen op.

Bron: Woningbouwmonitor

Financiële resultaten grondexploitaties

De totale boekwaarde van projecten met een grondexploitatie bedraagt € 19,4 mln. per 1 januari 2023. Voor de verlieslatende grondexploitaties zijn middelen gereserveerd in de voorziening Nadelige Complexen. De omvang van deze verliesvoorziening bedraagt € 23,1 mln. per 1 januari 2023. In de komende jaren worden voor de huidige grondexploitaties € 49,3 mln. aan lasten en € 66,6 mln. aan baten gerealiseerd. Op basis van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2023 wordt er in de periode 2023-2032 circa € 8,12 mln. toegevoegd aan de Reserve Fonds Zoetermeer 2040.

Tussentijdse winstneming

Bij voldoende zekerheid over een projectresultaat wordt jaarlijks tussentijds winst genomen. Dat gebeurt op basis van de voor gemeenten voorgeschreven percentage of completion methode.
De verwerking van het resultaat vindt getrapt plaats conform de nota Grondbeleid:

- De te nemen winst wordt gestort in de reserve i.v.m. risico's Grondbedrijf tot een maximum van 2,5% van de nog te realiseren bruto omzet van de grondexploitatie.
- Van het resterende resultaat gaat 50% naar de Reserve Versterking Financiële Positie Grondbedrijf en 50% naar de Reserve Fonds Zoetermeer 2040.

In de volgende tabel zijn de geraamde winstafdrachten ten behoeve van de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 voor de komende jaren weergegeven.

Bedragen x € 1 mln.

Winstafdrachten Reserve Fonds Zoetermeer 2040	2023	2024	2025	2026	2027	2028 e.v.	Totaal
Prognose bij jaarrekening 2022	4,41	2,06	0,43	0,44	-0,38	-0,54	**6,42**
Tussentijdse bijstelling 2023	0,00	0,17	0,00	0,64	0,69	0,21	**1,70**
Prognose 2023 e.v.	**4,411**	**2,224**	**0,433**	**1,087**	**0,302**	**-0,337**	**8,12**

Risico’s en weerstandscapaciteit
Langlopende projecten zoals grondexploitaties zijn niet zonder risico's. Risicomanagement is er op gericht om die risico's te vermijden, te reduceren, over te dragen naar een derde partij danwel te accepteren. Om de financiële gevolgen van risico's die eventueel optreden op te kunnen vangen, wordt er weerstandscapaciteit voor grondexploitaties aangehouden, bestaande uit de reserve Versterking Financiële Positie Grondbedrijf en de reserve i.v.m. risico's Grondbedrijf. De minimale en maximale omvang van het weerstandsvermogen zijn bepaald op respectievelijk 1,0 en 1,2 keer de gekwantificeerde risico's. De spelregels over de hoogte van deze reserves en de relatie met de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 zijn vastgelegd in de Nota Grondbeleid. Per 1 januari 2023 is op basis van risicosimulatie een maximaal weerstandscapaciteit aanwezig van € 8,0 mln. Dit komt overeen met 1,2 keer de gekwantificeerde risico's.

Woningbouwproductie
In de bovenstaande cijfers en planningen is geen rekening gehouden met de val van het Kabinet en een eventueel effect op de woningbouwproductie. Er is nog geen zicht op of dit tot financiële consequenties voor de Grondbedrijf-functie zal leiden. Als dit leidt tot financiële consequenties, dan worden de eerste effecten binnen de bestaande reserves opgevangen. Toekomstige winstnemingen kunnen aangepast worden die van invloed zijn voor de afdrachten aan de Reserve Fonds Zoetermeer 2040.

Paragraaf 9 Zoetermeer 2040

Inleiding

Visie Zoetermeer 2040

Op 31 januari 2022 is de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040 (hierna te noemen Visie Z2040) vastgesteld door de gemeenteraad. De Visie Z2040 geeft een integrale visie voor de ontwikkeling van de stad en haar samenleving voor de lange termijn weer. Hierin staat de opgave centraal om tot een betere balans en een opwaartse beweging in de stad te komen. Met deze visie is ook de Zoetermeerse Aanpak vastgesteld, waarmee de visie aan de hand van de beleidscyclus verder wordt gerealiseerd. De methodiek van de beleidscyclus is het uitgangspunt om de Visie Z2040 systematisch tot uitvoering te brengen. Deze sluit ook aan bij de systematiek en het instrumentarium van de Omgevingswet.

Strategische Agenda 2040

Een belangrijk instrument voor de uitvoering van de Visie Z2040 is de Strategische Agenda. Hierin is opgenomen waaraan we de komende jaren werken. De raad heeft de Strategische Agenda vastgesteld. Dit geeft richting aan de wijze waarop de Visie Z2040 wordt omgezet in de werkelijkheid. De Strategische Agenda Z2040 slaat de brug van visie naar de uitvoering.

In de rapportage 'Stand van Zaken Strategische Agenda Zoetermeer 2040' in combinatie met de 'Staat van Zoetermeer' blikken we terug op wat bereikt is en kijken we kort vooruit. In deze paragraaf ligt de focus op het vooruitkijken.

Overzicht

De huidige Strategische Agenda

De eerste Strategische Agenda heeft drie verschillende 'sporen', namelijk:

- Spoor 1: de doorlichting van beleid
- Spoor 2: Actualiseren van lopende programma's, projecten en acties
- Spoor 3: Formuleren nieuwe beleidsprogramma's

De doorlichting van het beleid is bijna volledig afgerond en het college stuurt deze doorlichting in het eerste kwartaal van 2024 naar de raad toe. De doorlichting geeft ons handvatten om te bezien hoe we verder vervolg moeten geven aan de uitvoering van de Visie Z2040. Het helpt ons bij het aanbrengen van focus en formuleren van vervolgstappen.

Voor spoor 2 geldt dat dit continu de aandacht heeft. Het college wil dat bij de formulering van beleid of het opzetten van nieuwe projecten het bereiken van de doelstellingen van de Visie Z2040 altijd centraal staan. In de Strategische Agenda zijn de grote gebiedsontwikkelingen in stad (Entree, Binnenstad, DIP en Meerzicht) met nadruk genoemd. De afgelopen twee jaar is daar hard aan gewerkt, wat heeft geresulteerd in een nieuwe visie/uitvoeringsprogramma op de Binnenstad en DIP en de start van het gebiedsprogramma Meerzicht. Voor Entree zijn ontwikkelingen vertraagd, maar wel in lijn met de Visie Z2040 gebracht. Voor alle (+/- 70) projecten geldt dat deze altijd getoetst worden of ze in lijn zijn met de Visie Z2040.

Voor Spoor 3 zijn twee pijlers benoemd in de Strategische Agenda, namelijk het opzetten van programmaplannen voor 'Woningbouw als aanjager van een sociaal economisch krachtige stad' en voor de 'Wijken van de toekomst' (Meerzicht, Buytenwegh en Seghwaert). Het programmaplan voor Woningbouw als aanjager is op dit moment in ontwikkeling en loopt verder door in 2023. De verwachting is dat het plan van aanpak voor de zomer van 2024 klaar zal zijn. Voor de wijk Meerzicht is inmiddels een gebiedsprogramma gestart. Voor de overige twee wijken zal dit nog moeten starten. Voor Buytenwegh geldt dat de voorbereidingen in 2024 beginnen.

Ruimtelijke Strategie Zoetermeer
In het voorjaar van 2023 is gestart met de Ruimtelijke Strategie Zoetermeer (verder: RSZ). De RSZ is een ruimtelijke verbeelding van de Visie Z2040. Vanuit de omgevingswet is iedere gemeente verplicht om een dergelijke verbeelding te maken. De doelstelling is om te komen tot een ruimtelijk strategisch kader. Met dit kader willen we ruimtevragen die voortkomen uit de visie, beleidsprogramma's of op dat moment actueel zijn, integraal afwegen. Het is de bedoeling dat het een duidelijk, uitnodigend en samenhangend beeld geeft over het ruimtelijk handelingsperspectief voor (ontwikkel)vraagstukken voor de stad.

Tot aan de zomer van 2023 is gewerkt aan een plan van aanpak, welke in juli door het college is vastgesteld en naar de raad is verzonden. Het opstellen van de RSZ vraagt om een zorgvuldig bestuurlijk en maatschappelijk proces. We verwachten daar tot aan de zomer van 2025 voor nodig te hebben. In de tussentijd zullen verschillende producten of tussenstappen met de raad besproken of gedeeld worden. Ook zal een, wettelijk verplichte, milieueffectrapportage (MER) een onderdeel uitmaken van de RSZ. Dit is een tijdrovende procedure.

Nieuwe Strategische Agenda
Het college wil in 2024 een geactualiseerde Strategische Agenda aan de raad voorleggen. De koers van de nieuwe Strategische Agenda is de nadere uitwerking van doelstellingen van Visie Z2040 in het beleid van de gemeente en samenwerking met inwoners en partners in de stad en regio. Een belangrijk instrument vanuit de Omgevingswet voor gemeenten zijn gebieds- en beleidsprogramma's. Voor Zoetermeer biedt dit kansen om integraal werken aan de doelstellingen uit de Visie Z2040 nog beter in de organisatie te verankeren. We richten ons in de geactualiseerde strategische agenda daarom op:

- De vraag hoe beleidsprogramma's zich tot elkaar, de Visie Z2040 en de uitvoering verhouden en op welke manier deze binnen de omgevingswet gaan vallen.
- Opstarten van programma voor Buytenwegh waarin gebruik zal worden gemaakt van de opgedane ervaringen in Meerzicht;
- Realisatie van de plannen die worden geformuleerd in de Ruimtelijke Strategie Zoetermeer;
- Frequentie, wijze van verantwoording en actualisering van de Strategische Agenda de komende jaren.

De acties die daarin opgenomen zullen, afhankelijk van besluitvorming, daarna hun beslag krijgen.

Overige aandachtspunten vanuit de Visie Z2040
Naast bovenstaande actie wordt er, als eerder gecommuniceerd in de rapportage Stand van Zaken, verder gewerkt aan de verbinding met en het stimuleren van andere zaken die in het belang zijn voor het realiseren van de Visie Z2040. Denk aan het duurzaamheidsfonds, sociaal innovatiefonds, de New Townlobby, innovatie(projecten), Fonds 2040, een mogelijk vervolg op het Stadsfestival en nieuwe (ruimtelijke) initiatieven. Tenslotte kijkt het college naar de mogelijkheden om de begroting beter op de Visie Z2040 aan te laten sluiten.

Bijlagen

Bijlage 1 Spelregels begrotingsbeleid

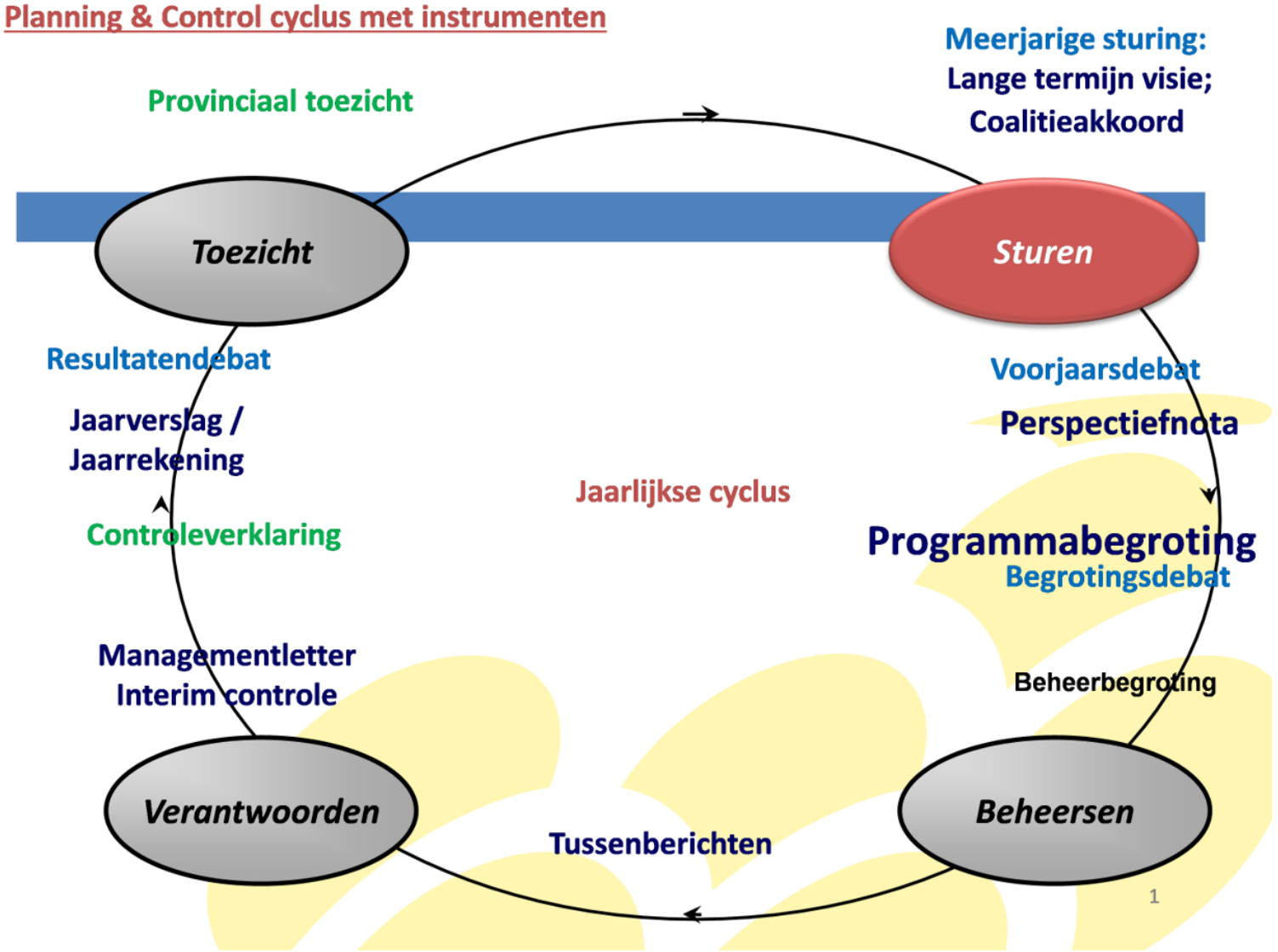
Inleiding

In deze bijlage wordt een beschrijving gegeven van het begrotingsbeleid van de gemeente Zoetermeer. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BVV) bevat belangrijke uitgangspunten voor het begrotingsbeleid. De onderstaande beschrijving sluit aan bij de eisen uit het BBV. Ook geeft deze notitie inzicht in beleidsmatige uitgangspunten bij het begrotingsbeleid. Deze betreffen onder andere de financiële beheersing en de inzet van reserves. Tenslotte volgt een uiteenzetting van de planning- en controlcyclus.

De begrotingscyclus

Een goede beheersing van de inkomsten (baten) en de uitgaven (lasten) is een essentiële randvoorwaarde voor een goed begrotingsbeleid. De begrotingscyclus heeft betrekking op de voorbereiding, de beheersing van de uitvoering, de verantwoording en het toezicht op de uitvoering van de begroting die geldt voor een bepaald jaar.

In het navolgende schema wordt de begrotingscyclus weergegeven.

Onderstaand wordt nader ingegaan op de vier hoofdelementen van de begrotingscyclus: sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht.

A. Sturen

Een nieuwe begroting waarin het beleid voor een komend jaar wordt uiteengezet, bouwt voort op bestaand beleid, zoals vastgelegd in de wet, in het collegeprogramma en in door de raad vastgesteld beleid.

In het voorjaarsdebat (in jaar t), dat gebruikelijk plaatsvindt in juni, geeft de raad beleidsmatig richting aan de programmabegroting voor de volgende vier jaar (jaren t+1 tot en met t+4).
De raad doet uitspraken over gewenste beleidswijzigingen, beleidsintensiveringen, ombuigingen en over de gewenste hoogte van de diverse heffingen en belastingen. De raad voert de discussie in het voorjaarsdebat op basis van de perspectiefnota. In de perspectiefnota zijn de meest actuele financiële waterstanden opgenomen, inclusief de leereffecten vanuit de jaarrekening en het Eerste Tussenbericht. De raad bespreekt vervolgens de door het college voorgestelde beleidsbijstellingen en alternatieven voor keuzemogelijkheden om opnieuw tot een sluitende begroting en meerjarenperspectief te komen. Door te besluiten over de perspectiefnota, inclusief amendementen en moties, geeft de raad inhoud aan zijn kaderstellende rol.

Vervolgens stelt het college in de zomer een (concept) programmabegroting op, uitgaande van de kaderstelling uit het voorjaarsdebat. De programmabegroting voor een komend jaar schetst niet alleen het beleid met de daarbij behorende baten, lasten en resultaatbestemming in het komende jaar, maar ook de financiële uitwerking daarvan in de drie daaropvolgende jaren. De begroting bevat dus een meerjarenraming.
Uitgangspunt bij de opstelling van de begroting is budgettair evenwicht. De te autoriseren begroting – dat is het eerste jaar van de meerjarenbegroting - moet sluitend zijn. Voor de meerjarenbegroting geldt dat deze structureel sluitend moet zijn. De doelstellingen van de programma’s worden nader uitgewerkt aan de hand van meetfactoren. Dit zijn concrete en meetbare beoogde maatschappelijke effecten en prestaties of resultaten.

Potje van de raad

Als sprake is van een positief rekeningsresultaat zal hiervan € 100.000 worden bestemd voor het 'potje van de raad' om te voorzien in dekking van eenmalige kosten. In het coalitieakkoord is opgenomen dat het 'potje van de raad' wordt verhoogd naar € 250.000 per jaar.

Het college zendt de (concept-)programmabegroting in oktober aan de raad. In de begrotingsraad, die gebruikelijk eind begin november plaatsvindt, stelt de raad het beleid en de budgetten per programma vast. Ook worden de uitgangspunten voor het vaststellen van de tarieven bepaald. De door de raad vastgestelde budgettaire kaders (beleid en budget op programmaniveau) zijn tegelijkertijd met de programmabegroting door het college uitgewerkt in productramingen voor de operationele aansturing van het ambtelijk apparaat.

B. Beheersen

In de loop van het begrotingsjaar wordt de raad via tussenberichten geïnformeerd over de ontwikkeling van de uitvoering van de begroting en over eventuele afwijkingen en mogelijkheden/afwegingen voor bijsturing. Dit gebeurt bij het voorjaarsdebat en voorafgaand aan het begrotingsdebat. Tijdens de uitvoering van een begroting in een begrotingsjaar resp. bij de opstelling van de tussenberichten geldt een aantal spelregels:

1. Staand beleid dient binnen de vastgestelde budgetten van een programma te worden uitgevoerd, dan wel binnen het geheel van alle programma’s (budgettair neutraal).
2. Er worden tussentijds geen beleidsbeslissingen genomen waarvan de dekking afhankelijk is gesteld van het volgende begrotingsdebat.
3. Bij eventuele tussentijdse beleidsbeslissingen bij tussenberichten wordt de dekking aangegeven.

4. Onvermijdelijke financiële tegenvallers (bijvoorbeeld financieel nadelige effecten van het kabinetsbeleid) worden gedekt door gebruik te maken van meevallers, zowel aan de uitgaven- als aan de inkomstenkant.
5. Als die meevallers er in onvoldoende mate zijn wordt een afweging gemaakt tussen dekking op basis van posterioriteiten, schrappen dan wel uitstellen van ambities of de noodzaak tot lastenverhoging.
6. Nieuw beleid of (majeure) beleidsintensiveringen worden gedekt uit beleidsreducties binnen en tussen programma's (in die volgorde). Hierbij dient de toegevoegde waarde van het nieuwe beleid/beleidsintensivering expliciet te worden afgewogen en inzichtelijk te worden gemaakt ten opzichte van de beleidsreductie.
7. Tenslotte is er de mogelijkheid nieuw beleid of (majeure) beleidsintensiveringen ten laste te brengen van de nog niet ingevulde middelen voor nieuw beleid (het zogenoemde 'Potje van de raad').
8. Voor nieuw beleid wordt bij de besluitvorming aangegeven op welk moment evaluatie plaatsvindt of (als mogelijk) de einddatum van het beleid. Na afloop van deze periode wordt het desbetreffende beleid niet voortgezet tenzij hier expliciet bestuurlijk toe wordt besloten.

C. Verantwoorden

Is een begrotingsjaar voorbij, dan wordt een jaarrekening opgesteld. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Via de jaarstukken legt de gemeente verantwoording af over de uitvoering van het begrotingsbeleid in het voorbije jaar. De jaarrekening wordt in april aan de raad gestuurd. In juni vindt in de raad een resultatendebat plaats aan de hand van de jaarrekening. Vanuit de analyse van gerealiseerd beleid en gerealiseerde baten en lasten (inclusief dotaties en onttrekkingen aan reserves) trekken college en raad lessen voor de toekomst. Dit is tevens input voor het voorjaarsdebat.

D. Toezicht

De raadscommissies onderzoeken de jaarrekening en bespreken de realisatie en de eventuele leereffecten. De accountant controleert de jaarrekening in opdracht van de raad en stelt vast dat het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening. Hij geeft een verklaring omtrent de getrouwheid van de verslaggeving en de rechtmatigheid van het financieel beheer. Ook geeft de accountant zijn bevindingen weer over hetgeen hij aantrof bij deze controle in de zogenoemde 'managementletter'.
De begroting en de rekening worden naar de provincie Zuid-Holland gestuurd. Als de begroting in voldoende mate voldoet aan de door de provincie gestelde verplichtingen, dan is de gemeente onderworpen aan 'repressief toezicht'. Dat wil zeggen dat Zoetermeer vooraf géén toestemming hoeft te vragen aan de provincie voor investeringen/begrotingsuitgaven. Vanuit de provincie wordt op dit moment een repressief toezicht uitgeoefend.

Uitgangspunten bij de raming van baten en lasten

Voor de raming van de baten is van groot belang hoe hoog de inkomsten zullen zijn uit het Gemeentefonds. Daarnaast moet een schatting worden gemaakt van de ontwikkeling van de lonen en prijzen. Hierna wordt hier nader op ingegaan.

Raming inkomsten uit het Gemeentefonds

Het rijk geeft op twee momenten in een jaar informatie over de hoogte van uitkeringen aan gemeenten in een komend jaar: in de mei- en in de septembercirculaire.

Meicirculaire

De meicirculaire is gebaseerd op de zogenaamde Voorjaarsnota van het rijk van april/mei. De belangrijkste ontwikkelingen in de rijksbegroting liggen hierin vast.

Septembercirculaire
In de septembercirculaire wordt aangegeven wat de gevolgen zijn van de Miljoenennota voor de uitkeringen aan gemeenten uit het Gemeentefonds. Dit betreft voor het komende begrotingsjaar veelal een aanpassing van de ingeschatte nominale ontwikkelingen. Immers, nieuw beleid of bezuinigingen voor het komende begrotingsjaar maken normaliter al deel uit van de meicirculaire. Ook geeft het rijk indicaties van effecten op de uitkeringen uit het Gemeentefonds voor volgende jaren.
Aangezien de Programmabegroting wordt opgesteld op basis van de besluitvorming bij het Voorjaarsdebat wordt hierin de raming van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds aan de gemeente Zoetermeer volgens de meicirculaire gehanteerd.
Het is mogelijk dat vanuit de septembercirculaire ontwikkelingen volgen, die aanleiding geven tot bijstelling van het uitgavenkader. In dat geval worden de mogelijke keuzen tijdens het volgende voorjaarsdebat aan de orde gesteld.
De gegevens uit de septembercirculaire zijn voorts belangrijk voor het bepalen van de nominale stijgingspercentages van de tarieven. Het algemene stijgingspercentage blijft daarmee namelijk gebaseerd op de Macro Economische Verkenning van het Centraal Planbureau.

Voor het Gemeentefonds geldt de systematiek van 'samen de trap op, samen de trap af'. Als het rijk meer te besteden heeft, krijgen de gemeenten meer geld, en andersom.

Raming nominale component van de lasten
Bij de opstelling van de begroting moet een raming worden gemaakt van de baten (waarvan de inkomsten uit de Algemene uitkering één van de belangrijkste zijn), maar ook een raming van de toekomstige prijs- en loonontwikkeling.
De resultante van de inkomstenraming en de inschatting van de prijs- en loonontwikkeling, bepaalt wat er aan reële financiële ruimte overblijft voor de realisatie van (nieuw) beleid, óf voor welk bedrag moet worden omgebogen. Een verkeerde inschatting heeft dus gevolgen voor de ruimte voor mogelijke beleidskeuzes.

De gemeente Zoetermeer baseert de raming van de prijsontwikkeling op het Centraal Economisch Plan van het Centraal Planbureau dat in het voorjaar verschijnt. De loonontwikkeling wordt ingeschat aan de hand van informatie van het CPB en de CAO-ontwikkelingen voor gemeenteambtenaren.
Voor de ontwikkeling van de CAO-kosten van gemeenteambtenaren (dit is inclusief sociale lasten) wordt een eigen inschatting gemaakt. Die kosten zijn immers afhankelijk van de loonontwikkeling en de ontwikkeling van sociale lasten en pensioenpremies.

Inzet van reserves
Voor een beoordeling van de financiële positie van de gemeente zijn allereerst de vrij besteedbare reserves van belang. De stand van de algemene reserves geeft aan welk bedrag dat is (wederom in meerjarenperspectief). Deze middelen kan de gemeente vrij inzetten.
De algemene reserves dienen ook als buffer tegen onverwachte tegenvallers. De gemeente staat bloot aan veel risico’s, waarvan een aantal mogelijk ook tot werkelijke (financiële) schade kunnen leiden. Ter afdekking van het (financiële) risicoprofiel op enig moment wordt de reservepositie in zijn totaliteit afgezet tegen de verwachte uitkomst van de risico’s (zie paragrafen weerstandsvermogen in begroting, tussenberichten en rekening). Het weerstandsvermogen dat aldus wordt berekend moet minimaal op de factor 1,0 uitkomen (dan is er voldoende buffer om de verwachte werkelijke schade te kunnen dekken). Voor die berekening worden als reserves meegeteld:

- Vrij inzetbare reserve

- Reserve inflatiecorrectie
- Reserve versterking financiële positie van het grondbedrijf
- Reserve risico's grondbedrijf

Ter info wordt het totaal bedrag van de bestemmingsreserves weergegeven. Dit bedrag kan door beleidsbijstelling c.q. reallocatie worden ingezet ter dekking van financiële tegenvallers in geval van calamiteiten.

Daarnaast is er de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 (voormalig Reserve Investeringsfonds 2030) beschikbaar.
In de overige bestemmingsreserves zijn bedragen gereserveerd voor een door de raad geformuleerde bestemming. Aanwending van die middelen voor een ander doel kan alleen als de raad daartoe besluit door het betreffende beleid te wijzigen.

Uitgangspunten begrotingsbeleid 2024-2027

Met betrekking tot begrotingsdiscipline

1. Het eerste en – in principe – het laatste jaar van elke meerjarenbegroting dienen materieel sluitend te zijn.
2. Uitgaven voor nieuw beleid of tegenvallers in de uitvoering van de begroting worden zoveel als mogelijk binnen het programmabudget opgevangen (nieuw voor oud). Als de mogelijkheden binnen het programmabudget niet toereikend zijn vindt een afweging plaats binnen de totale begroting.
3. In geval van onvoorziene financiële rampspoed zullen de begroting en de uitgangspunten van het begrotingsbeleid opnieuw en integraal worden gewogen. Geen enkel onderwerp of thema is daarbij uitgesloten.
4. Voor de beschikbaar gestelde budgetten geldt dat het maximale bedragen betreft. Wij spannen ons in om het beleid binnen de gestelde financiële kaders te effectueren.
5. Als subsidies worden verworven welke een relatie hebben met de doelstellingen uit de Stadsvisie, ter dekking van te maken kosten, zullen deze middelen in eerste instantie ten gunste van de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 (voormalig Reserve Investeringsfonds 2030/Rif) komen of leiden tot lagere onttrekking van de benodigde middelen uit de Reserve Fonds Zoetermeer 2040.
6. Voorstellen voor budgetoverhevelingen naar een volgend jaar moeten aan de volgende criteria voldoen:
    - De activiteiten waar het budget in jaar t voor beschikbaar was, zijn niet (geheel) uitgevoerd en de activiteiten zijn ook in jaar t+1 nog noodzakelijk
    - Er is geen structureel budget beschikbaar in de begroting;
    - Bij het vaststellen van de jaarrekening is op het betreffende programma ook sprake van een positief rekeningresultaat
    - In principe kan een budget slechts eenmalig worden overgeheveld.
7. Jaarlijks wordt € 250.000 bestemd voor het 'potje van de raad' om te voorzien in dekking van eenmalige kosten.

Met betrekking tot momenten van besluitvorming

1. Er zijn twee momenten waarop de raad wijzigingen van de begroting integraal behandelt en besluit: het voorjaarsdebat (in juni) en het begrotingsdebat (in november). Het voorjaarsdebat is richtinggevend, het begrotingsdebat besluitvormend.

2. Beleidsvoorstellen met financiële gevolgen die niet binnen de vastgestelde budgettaire kaders passen of waarvoor geldt dat dekking zou kunnen worden verkregen door een financieel voordeel of een subsidie, zullen in principe niet eerder dan bij het volgend besluitvormingsmoment worden behandeld. Eventuele voordelen kunnen in principe niet zonder voorafgaande besluitvorming voor beleidsintensiveringen worden ingezet.
3. Besluitvorming over de uitgangspunten voor de vaststelling van de hoogte van de tarieven gebeurt op het moment dat er een integraal beeld is van de financiële positie van de gemeente. Dit is bij het begrotingsdebat.
4. Het (positieve en negatieve) rekeningresultaat wordt bij het vaststellen van de jaarstukken ten laste van de reserve vrij inzetbaar gebracht. Een eventuele herbestemming van het rekeningresultaat vindt plaats in de daaropvolgende perspectiefnota.
5. Posten die zijn opgenomen als reservering voor eenmalige investeringsuitgaven ten laste van de Reserve Fonds Zoetermeer 2040 worden pas vrijgegeven na expliciete besluitvorming door de raad daarover, op basis van een uitgewerkt raadsvoorstel. Eerder mogen geen budgetten worden verstrekt dan wel verplichtingen worden aangegaan.

Bijlage 2 Nieuw beleid

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Zoetermeer 2040 en gebiedsontwikkelingen	213	213	0	0
Preventiemedewerkers SHV (4fte) en campagnebudget	311	246	246	246
Organisatiegraad ondernemers	50	50	0	0
Bereikbaarheid Dutch Innovation Park	50	50	0	0
Verhoging vermogensnorm kwijtschelding	225	0	0	0
Saldo	**849**	**559**	**246**	**246**

Programma 2 Samen leven en ondersteunen

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Projecten jeugd (sturing en bekostiging)	1.169	1.169	0	0
Daklozenpunt: voortzetting 2023	80	80	80	80
Daklozenpunt: bijdrage gemeente Den Haag	-80	-80	-80	-80
Zoetermeer regenboogstad	20	20	20	0
Formatie Zoetermeer 2025 / LLZ	113	113	0	0
Uitvoeringsplan Gezond en Actief Leven akkoord (GALA)	1.293	1.293	924	0
SPUK Sport en Bewegen, gezondheidsbevordering	-1.293	-1.293	-924	0
Pilot expertisepool en onderwijsbehandelgroep	480	480	0	0
Pilot Expert pool, dekking vanuit ZIN gelden	-480	-480	0	0
Projectleider expertpool en onderwijsbehandelgroep	50	50	0	0
Saldo	**1.352**	**1.352**	**20**	**0**

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Borging aansluiting openbare ruimte bij nieuwe projecten en ontwikkelingen	83	83	0	0
Uitvoeringskosten voor kabels en leidingen	375	375	375	375
Leges invoeren voor kabels en leidingen	-375	-375	-375	-375
Verbetering schoolpleinen	150	150	0	0
Buitengym	124	128	0	0
Klimaatbeleid	2.000	2.000	0	0
Klimaatbeleid, SPUK	-2.000	-2.000	0	0
Verhoging vermogensnorm kwijtschelding, dekking riool- en afvalstoffenheffing	-180	0	0	0
Saldo	**177**	**361**	**0**	**0**

Programma 4 Vrije tijd

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Brede regeling combinatiefunctionarissen	582	582	0	0
Brede regeling combinatiefunctionarissen, cofinanciering 60%	-233	-233	0	0
Uitvoering Sportakkoord	29	29	9	0
Sportakkoord, rijksbijdrage	-29	-29	-9	0
Verenigingsondersteuning en onderzoek sport	50	50	0	0
IDO bibliotheken	122	122	122	122
SPUK IDO bibliotheken	-122	-122	-122	-122
Impuls jongerencultuur	295	0	0	0
SPUK Impuls jongerencultuur	-295	0	0	0
Toegankelijk maken vastgoedportefeuille	1.325	1.044	0	0
Westpunt, bezoekerscentrum Westerpark	0	17	17	17
GSL, netwerkregisseur	116	116	0	0
Korting indexatie huurders gemeentelijk vastgoed	563	375	188	0
Saldo	**2.403**	**1.951**	**205**	**17**

Programma 5 Veiligheid

Niet van toepassing.

Programma 6 Dienstverlening en participatie

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Leernetwerk Toekomstbestendigie New Towns	40	0	0	0
Saldo	**40**	**0**	**0**	**0**

Programma 7 Inrichting van de stad

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Uitbreiding Palenstein Herstructurering	120	0	0	0
Binnengebied Palenstein	420	0	0	0
Binnengebied Palenstein, bijdrage ontwikkelaar	-420	0	0	0
Gebiedsontwikkeling Meerzicht	235	235	0	0
Gebiedsontwikkeling Meerzicht, dekking Reserve Fonds Zoetermeer 2040	-235	-235	0	0
Dakenaanpak	80	80	0	0
Dakenaanpak, dekking RIF	-80	-80	0	0
Formatie wonen	98	98	0	0
Monitoring parkeerdruk	30	-10	0	0
Pilot verkeer inzet Buurtvervoer	220	180	0	0
Formatie Milieu en Duurzaamheid	126	251	0	0
Saldo	**594**	**519**	**0**	**0**

Overhead

Bedragen x € 1.000

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Subsidieverwerving	120	120	0	0
Verbeteren kwaliteit en functioneren Stadhuis-Forum, herstelmaatregelen	3.800	3.700	0	0
Kwaliteit en functioneren Stadhuis-Forum, bedrijfskantine	0	165	165	165
Aanpassing reiskostenregeling	500	500	0	0
Uitbreiding inzet Public Affairs m.b.t. New towns	113	113	0	0
Concernstrateeg	113	113	0	0
Overheadkosten overige programma's a.g.v. formatie-uitbreiding	824	870	0	0
Saldo	**5.470**	**5.581**	**165**	**165**

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bedragen x € 1.000

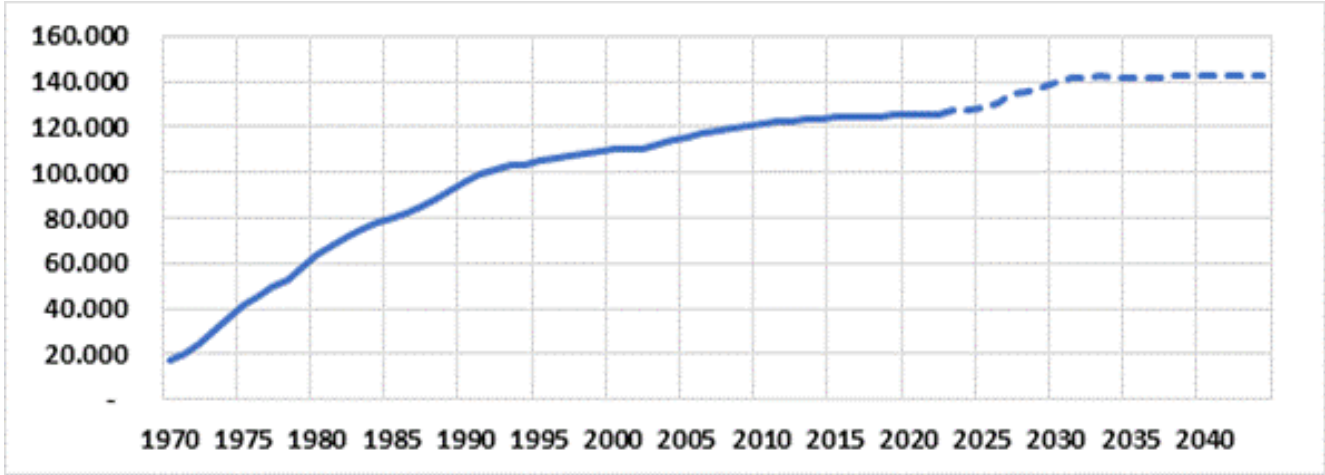
Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Preventiemedewerkers SHV (4fte) en campagnebudget (zie P1)	-311	-246	-246	-246
Zoetermeer regenboogstad, decentralisatie-uitkering (zie P2)	-20	-20	-20	0
Saldo	**-331**	**-266**	**-266**	**-246**

Bijlage 3 Kerncijfers

Inwoners

Op 1 januari 2023 telde Zoetermeer 127.031 inwoners. Daarmee is Zoetermeer qua inwonertal de vierde stad van Zuid-Holland, onder Rotterdam (663.900), Den Haag (562.839) en Leiden (127.089). Naar verwachting zal het inwonertal de komende tien jaar nog toenemen naar ongeveer 140 duizend, waarna stabilisatie intreedt. Deze prognose is o.a. gebaseerd op de woningbouwplanning 2023-2032.

Inwonersaantal in Zoetermeer op 1 januari (prognose vanaf 2024)

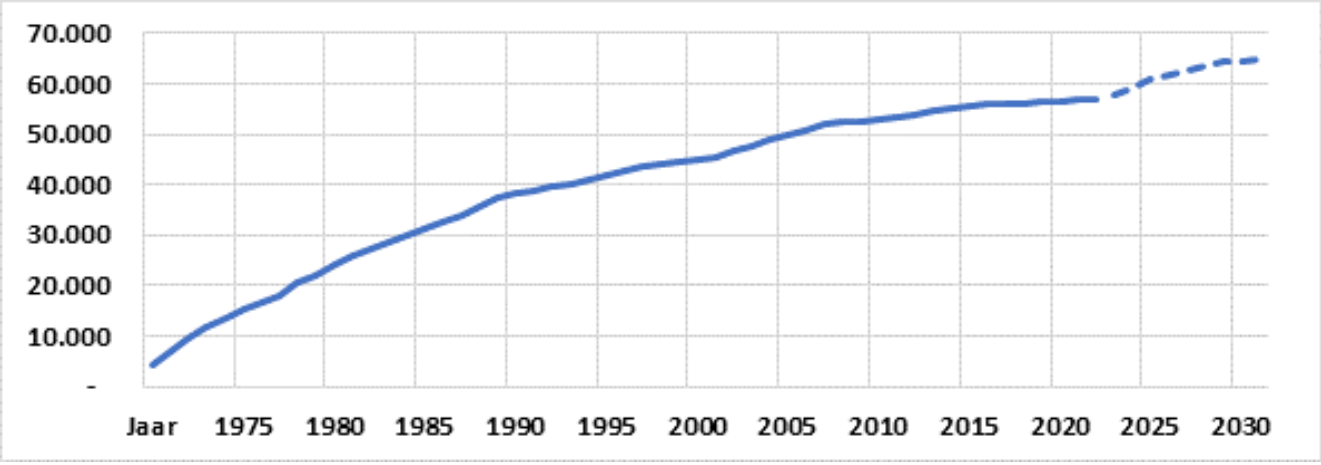

**) Prognose (vanaf de streepjeslijn). Een prognose is een beredeneerde schatting van de situatie in de toekomst en biedt daarom geen zekerheid.*
Bronnen: GBA (1970-2013), BRP (2014-2023) en Bevolkingsprognose Zoetermeer 2024-2043.

Woningen

Op 1 januari 2023 telde Zoetermeer 56.995 woningen. Volgens de woningbouwplanning 2023-2032 loopt het aantal woningen op tot 64.752 in 2032. Per 1 januari 2023 heeft Zoetermeer een gemiddelde woningbezetting van 2,23 per woning. De gemiddelde woningbezetting loopt naar verwachting terug tot 2,18 in 2032.

Woningvoorraad Zoetermeer op 1 januari (prognose vanaf 2024)

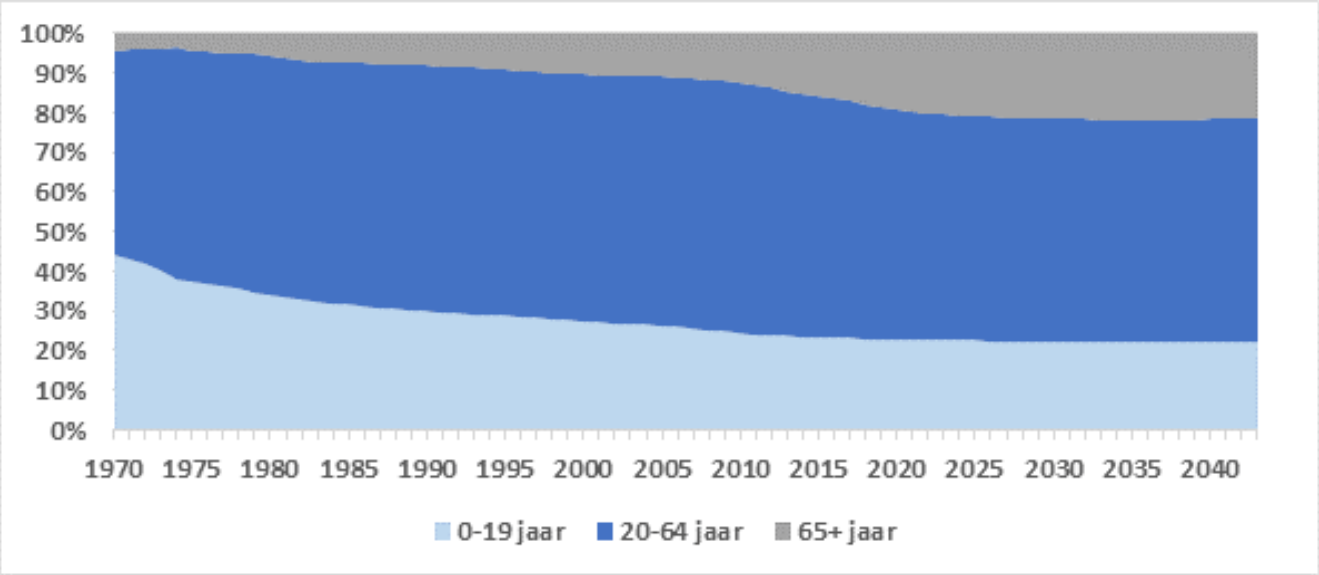

**) Prognose (vanaf de streepjeslijn). Een prognose is een beredeneerde schatting van de situatie in de toekomst en biedt daarom geen zekerheid.*
Bronnen: BAG (1970-2023) en Woningbouwplanning 2023-2032.

Leeftijdsopbouw

De afgelopen 50 jaar is het aandeel jongeren (t/m 19 jaar) steevast gedaald, terwijl de vergrijzing (65+) is blijven stijgen. In 2023 is 22,6% van de bevolking 19 jaar of jonger, 56,5% is tussen de 20 en de 64 jaar en 21,0% is 65 jaar of ouder. Zowel de percentages per leeftijdscategorie als de trend gedurende de jaren zijn in lijn met de cijfers op landelijk niveau.

Ontwikkeling drie leeftijdscategorieën in Zoetermeer (1970-2043, prognose vanaf 2024), in %

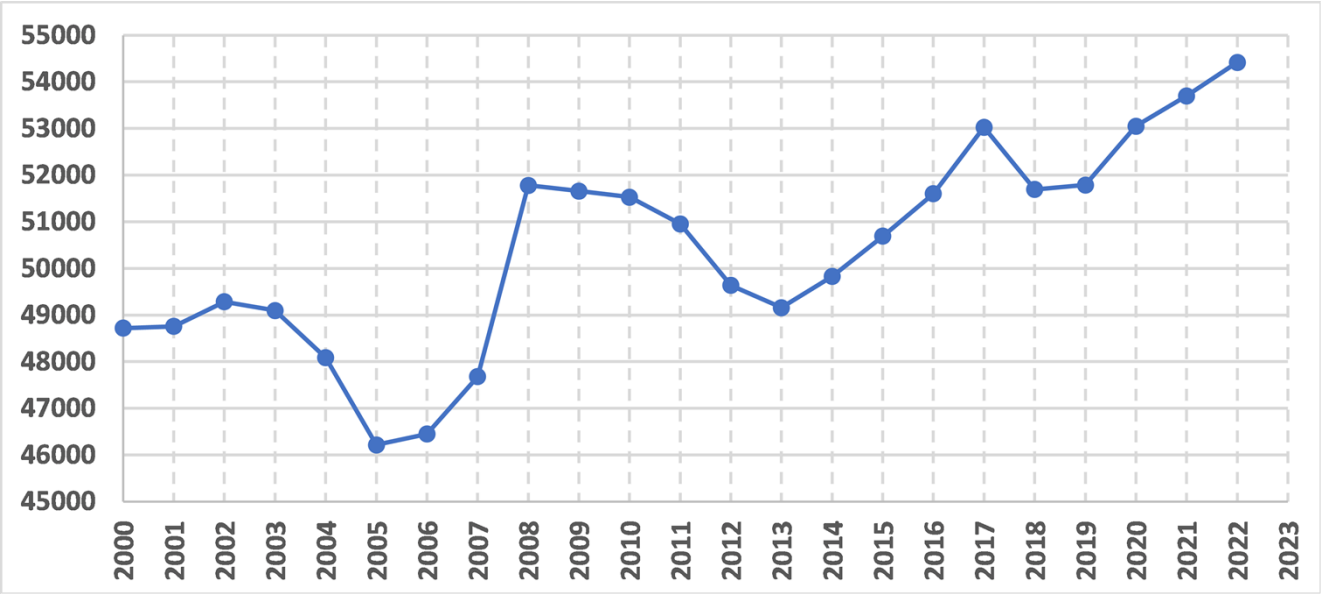

Bronnen: GBA (1970-2013), BRP (2014-2023) en Bevolkingsprognose Zoetermeer 2024-2043.

Banen

Op 1 januari 2022 bedroeg het aantal banen in Zoetermeer 54.419, het hoogste aantal sinds het jaar 2000. De afgelopen 20 jaar fluctueerde het aantal banen tussen de 46 duizend en 54 duizend.

Aantal banen in Zoetermeer per 1 januari

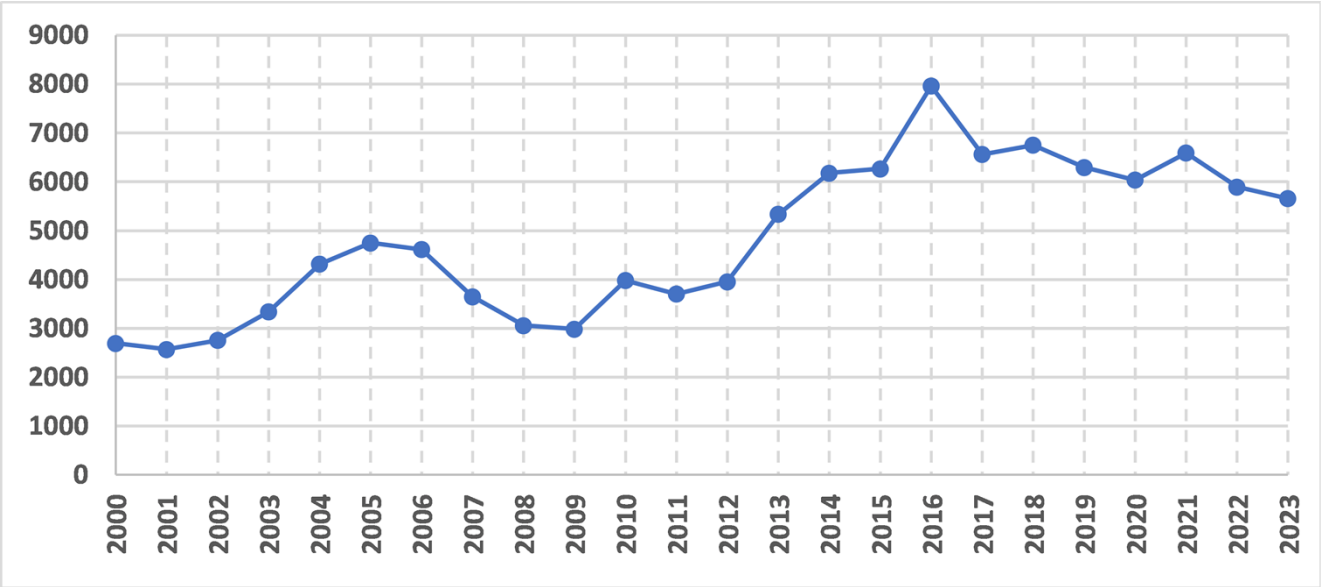

Bron: Werkgelegenheidsregister Haaglanden. De cijfers in deze tabel kunnen afwijken van eerder gepubliceerde aantallen i.v.m. jaarlijkse herberekening.

Werkloosheid

In januari 2023 waren er in Zoetermeer 5.659 geregistreerde werklozen, 238 minder dan een jaar eerder. Een vergelijking met de jaren voor 2018 is niet goed te maken omdat er sprake is van een andere definitie om de aantallen vast te stellen.

*Aantal niet-werkende werkzoekenden in Zoetermeer (op 1 januari)**

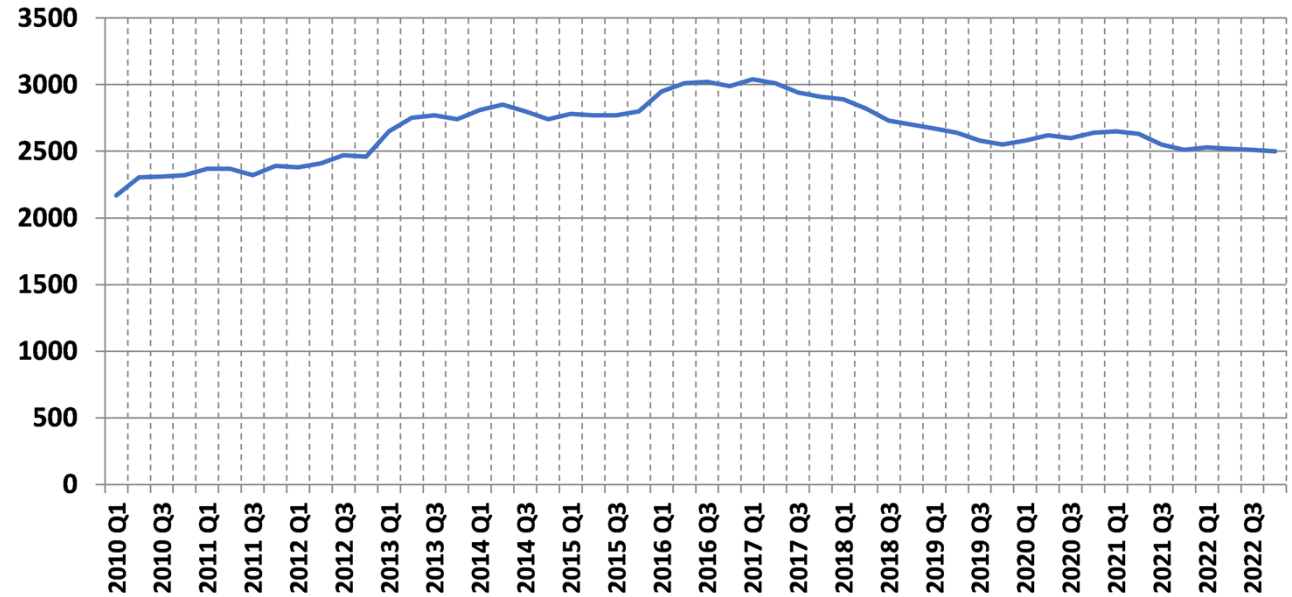

Bron: UWV.
**) Het UWV heeft met ingang van 2018 een nieuw aanbodcijfer gedefinieerd om een beter beeld te geven van het aantal werkzoekenden op de arbeidsmarkt. Het cijfer Geregistreerde Werkzoekenden bij het UWV (GWU) bestaat uit personen met een: WW-uitkering, AG-uitkering (Wajong, WGA, WAO, WAZ) met arbeidsvermogen, bijstandsuitkering en personen die geen uitkering ontvangen, maar toch gebruik maken van werk.nl. Voorwaarde is dat zij een actief CV op werk.nl hebben staan. Voor de voorgaande jaren zijn nog de oude NWW-cijfers (Niet Werkende Werkzoekenden) gerapporteerd. Het aantal NWW-ers bevatte niet de personen met een Wajong-uitkering en ook niet de personen zonder uitkering.*
De cijfers in deze tabel kunnen afwijken van eerder gepubliceerde aantallen i.v.m. aanpassing van de cijfers.

Bijstand

Aan het einde van het vierde kwartaal van 2022 ontvingen 2.500 inwoners van Zoetermeer een Participatiewet-uitkering. Een jaar eerder waren dit er 2.541. Dit is een daling van 0,4%. Landelijk gezien was er sprake van een daling van 3,1% (gebaseerd op voorlopige cijfers van het CBS).

*Aantal uitkeringen Participatiewet, personen tot 65 jaar, in Zoetermeer, periode 2010-2022, per eind van elk kwartaal**

Bron: CBS.
** Met ingang van 2015 is de WWB-uitkering vervangen door de PW-uitkering. PW staat voor participatiewet.*

Zoetermeer in vergelijking met de 50 grootste gemeenten

In de jaarlijkse Atlas voor Gemeenten worden de 50 grootste gemeenten op verschillende punten met elkaar vergeleken. In 2023 behaalde Zoetermeer de 16e plek op de woonaantrekkelijkheidsindex, een stuk hoger dan een jaar eerder (toen plek 31). Deze ‘stijging’ is vooral te danken aan een veranderde definitie van de index: het rondom de woning aanwezige groen en blauw speelt nu een belangrijkere rol dan voorheen.
De positie op de sociaaleconomische index (21) is lager dan het jaar ervoor (17).

Positie van de gemeente Zoetermeer
Omschrijving

Ontwikkeling positie gemeente Zoetermeer

Bron: Atlas voor gemeenten

Rangorde op de lijst van 50 gemeenten	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sociaaleconomische index	17	21	21	19	18	18	19	17	21
Woonaantrekkelijkheidsindex	25	27	27	28	24	28	31	31	16

Bijlage 4 Reserves

Bedragen x € 1.000

Stand per 1 januari		2024			2025	2026	2027	2028
		toevoe-gingen	onttrek-kingen	verwach-tingen				
Algemene reserves								
Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf	9.850	1.672	0	0	11.523	11.994	13.492	14.130
Reserve in verband met risico's Grondbedrijf	1.145	352	-164	0	1.333	1.263	1.283	1.174
Vrij inzetbare reserve	46.483	290	-7.190	-7.440	32.142	26.557	26.846	27.136
Reserve risico's programma Entree	5.460	0	0	0	5.460	5.460	5.460	5.460
Totaal algemene reserves	**62.938**	**2.314**	**-7.354**	**-7.440**	**50.458**	**45.274**	**47.081**	**47.899**
Bestemmingsreserves								
a. reserves waarvan de bespaarde rente ten gunste van de exploitatie blijft								
Reserve algemeen dekkingsmiddel	**151.538**	**0**	**-2.750**	**0**	**148.788**	**147.038**	**147.038**	**147.038**
b. reserves met een inhoudelijke bestemming								
Investeringsfonds 2030	0	0	0	0	0	0	0	0
Fonds Zoetermeer 2040	114.875	4.385	-4.732	-1.669	112.859	103.183	83.633	82.749
Sociaal Innovatiefonds	2.742	0	-1.335	-1.407	0	0	0	0
Zoetermeers Noodfonds	1.477	0	0	-600	877	877	877	877
Duurzaamheidsfonds Zoetermeer 2040	9.780	0	-2.945	-2.000	4.835	3.190	1.545	0
Reserve Integraal Veiligheidsbeleid	122	0	-81	0	41	1	1	1
Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen	345	0	0	-210	135	99	99	99
Reserve Beeldende kunst in de openbare ruimte	698	348	-35	-83	928	1.305	1.503	1.824
Reserve flankerend beleid	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve EU-initiatieven	93	0	0	0	93	93	93	93
	130.133	**4.733**	**-9.129**	**-5.968**	**119.768**	**108.748**	**87.750**	**85.643**
c. kosten-egalisatiereserves								
Reserve dekking kapitaalasten	1.231	0	-42	0	1.189	1.146	1.104	1.061
Reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen	5.843	2.413	-2.280	413	6.389	5.892	5.975	5.968
Egalisatiereserve parkeren	0	0	0	0	0	2.200	2.200	1.774
Brede bestemmingsreserve	7.789	0	-974	-1.261	5.554	2.534	2.534	2.534
Rente egalisatie reserve	3.701	0	0	0	3.701	3.701	3.701	3.701
Egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds	2.803	0	0	-100	2.703	2.703	2.703	2.703
	21.368	**2.413**	**-3.297**	**-948**	**19.536**	**18.177**	**18.217**	**17.743**
Totaal bestemmingsreserves	**303.039**	**7.146**	**-15.176**	**-6.916**	**288.093**	**273.963**	**253.006**	**250.424**
ALGEHEEL TOTAAL RESERVES	**365.977**	**9.459**	**-22.530**	**-14.356**	**338.551**	**319.237**	**300.087**	**298.324**

Bedragen x € 1.000

	2024 toevoegingen via programma										2024 onttrekkingen via programma (als negatieve bedragen)									
	1	2	3	4	5	6	7	OAD	Overh.	Totaal	1	2	3	4	5	6	7	OAD	Overh.	Totaal
Algemene reserves																				
Reserve versterking financiële positie Grondbedrijf							1.672			1.672										0
Reserve in verband met risico's Grondbedrijf							352			352							-164			-164
Vrij inzetbare reserve									290	290								-7.190		-7.190
Totaal algemene reserves	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**2.024**	**0**	**290**	**2.314**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-164**	**-7.190**	**0**	**-7.354**
Bestemmingsreserves																				
a. reserves waarvan de bespaarde rente ten gunste van de exploitatie blijft																				
Reserve algemeen dekkingsmiddel										**0**	**-1.000**							**-1.750**		**-2.750**
b. reserves met een inhoudelijke bestemming																				
Investeringsfonds 2030							0	0		0							0	0		0
Fonds Zoetermeer 2040							1.672	2.712		4.385	-40	-106	-1.500	-40	-600	-130	-2.054	-235	-27	-4.732
Sociaal Innovatiefonds										0	-193	-1.143								-1.335
Zoetermeers Noodfonds										0										0
Duurzaamheidsfonds Zoetermeer 2040										0			-2.945							-2.945
Reserve Integraal Veiligheidsbeleid										0					-81					-81
Reserve investeringsimpuls amateurverenigingen										0										0
Reserve Beeldende kunst in de openbare ruimte	154						194			348				-35						-35
Reserve flankerend beleid										0										0
Reserve EU-initiatieven										0										0
	154	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1866**	**2712**	**0**	**4733**	**-233**	**-1249**	**-4445**	**-75**	**-681**	**-130**	**-2054**	**-235**	**-27**	**-9129**
c. kosten-egalisatiereserves																				
Reserve dekking kapitaalasten										0								-42		-42
Reserve egalisatie investeringen schoolgebouwen	2.329							84		2.413	-2.280									-2.280
Egalisatiereserve parkeren										0										0
Brede bestemmingsreserve										0			-944				-30			-974
Rente egalisatie reserve										0										0
Egalisatiereserve groot onderhoud bovengronds										0										0
	2.329	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**84**	**0**	**2.413**	**-2.280**	**0**	**-944**	**0**	**0**	**0**	**-30**	**-42**	**0**	**-3.297**
Totaal bestemmingsreserves	**2.483**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1.866**	**2.796**	**0**	**7.146**	**-3.513**	**-1.249**	**-5.389**	**-75**	**-681**	**-130**	**-2.084**	**-2.027**	**-27**	**-15.176**
ALGEHEEL TOTAAL RESERVES	**2.483**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**3.891**	**2.796**	**290**	**9.459**	**-3.513**	**-1.249**	**-5.389**	**-75**	**-681**	**-130**	**-2.248**	**-9.218**	**-27**	**-22.530**

Bijlage 5 Voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Stand per 1 januari	2024	2024 toevoeg. vanuit expl.	2024 onttrekk. t.g.v. expl.	2024 recht-streekse aanw.	2024 verwach-tingen	2025	2026	2027	2028
Middelen van derden									
Voorziening afkoopsommen onderhoud graven	527	99	-31	-25	36	607	568	637	707
Voorziening middelen van derden riolering	357	0	0	0	30	388	394	400	406
Voorziening middelen van derden afval	108	0	0	0	9	118	119	121	123
Totaal middelen van derden	**993**	**99**	**-31**	**-25**	**76**	**1.112**	**1.081**	**1.159**	**1.237**
Egalisatievoorzieningen									
Voorziening onderhoud schoolgebouwen gemeente	1.246	1.184	0	-465	89	2.055	2.421	3.218	3.396
Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	10.571	3.994	-617	-5.042	755	9.661	10.855	11.708	13.538
Voorziening riolering	27.327	3.763	0	-2.983	1.673	29.780	30.393	30.970	31.724
Voorziening groot-onderhoud verzamelcontainers	1.528	346	0	-729	106	1.251	937	508	549
Totaal egalisatievoorzieningen	**40.671**	**9.288**	**-617**	**-9.218**	**2.623**	**42.746**	**44.607**	**46.405**	**49.207**
Overige voorzieningen									
Voorziening bovenwettelijk spaarverlof	342	0	0	0	0	342	342	342	342
Voorziening wethouderspensioenen	5.916	270	0	-150	402	6.438	6.560	6.684	6.809
Voorziening juridische geschillen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening pensioencompensatie	331	0	0	-39	0	293	254	114	0
Voorziening verplichtingen afgesloten grondexpl.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening Nelson Mandelabrug	337	0	0	0	0	337	337	337	337
Voorziening onrendabele top (parkeergarage)	0	0	0	0	0	0	0	5.158	5.158
Voorziening jeugdhulp	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening afwikkeling museum De Voorde	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening nadelige complexen Grondbedrijf	29.948	0	0	-248	0	29.699	9.179	9.179	9.179
Voorziening dubieuze belastingdebiteuren	0	369	0	-369	0	0	0	0	0

Bijlage 6 Investeringen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programma	2024	2025	2026	2027
Eerder genomen raadsbesluiten					
Vervanging brandmeldinstallaties schoolgebouwen	1	182			
Integraal huisvestingsplan primair en voortgezet onderwijs	1		11.792	33.971	
Nota openbare ruimte	3	7.943	7.943	7.943	7.943
Ondergrondse containers bestaande stad	3	524	82	468	99
Stationaire pers AIZ	3	85			
Vastgoedverwerving ASP - R&D kosten	7	200	200	200	200
Businesscase Markt 10	7	3.617	6.115		
Uitvoeringsbudget project Centraal Park	7	3.517	201		
Uitvoeringsstrategie Binnenstad	7	901	846	387	378
Ruimtelijk kader en gebiedsbusinesscase Entree	7	-9.723	-3.114	12.386	11.820
Hellingbaan Station Lansingerland-Zoetermeer	7	900			
Totaal		8.146	24.065	55.355	20.440

Bij de begroting 2024-2027 te autoriseren investeringen **Maatschappelijk nut**					
Wegen, asfaltverharding	3	205	205	205	205
Wegen, elementverharding	3	359	359	359	359
Kunstwerken	3	-15	-15	-15	-15
Water Beschoeiingen	3	62	62	62	62
Water Natuurvriendelijke oevers	3	26	26	26	26
Toneelhijsinstallatie Theater hardware	4	55			
Totaal investeringen maatschappelijk nut		692	637	637	637

Economisch nut					
Vervanging tractiemiddelen	3	351	116	62	164
Projectenmodule	7			100	
Vervanging bureaustoelen Stadhuis	overhead	300			
Zuidwaarts 9 - Werkplein meubilair	overhead	150			
Audio visuelemiddelen Stadhuis	overhead	550			
Scanapparatuur	overhead		20		
Digitaal archief, e-depot	overhead		80		
Geïntegreerd server- en opslagsysteem (HCI)	overhead	1.425			
Kantoorautomatisering Laptops	overhead			1.080	
Laptops Zbooks (2023)	overhead				34

Bijlage 7 EMU-saldo

Bedragen x € 1.000

	Vraag	2024	2025	2026	2027
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)?	-15.527	-21.697	-16.525	-17.851
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie?	9.502	9.961	10.841	10.764
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie?	9.378	14.625	9.598	9.666
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd?	12.905	9.832	27.896	20.861
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4				
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:				
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.				
8	Batenbouwexploitatie:				
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	6.949	16.187	2.347	6.773
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder vraag 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovenstaand posten				
11	Verkoop effecten:				
11a	Gaat u effecten verkopen (ja /nee)				
11b	Zo ja wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst op de exploitattie?				
Berekend EMU-saldo		-16.501	-23.130	-26.329	-25.055

Bijlage 8 Basisset verplichte indicatoren BBV

Basisset verplichte indicatoren BBV

Het herziene Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft verplicht voor, dat gemeenten een standaard set van (beleids)indicatoren in de begroting en het jaarverslag opnemen. Doel hiervan is de begrotingen inzichtelijker maken voor raadsleden en een betere onderlinge vergelijkbaarheid van gemeentebegrotingen. De gegevens komen van Waar Staat Je Gemeente (WSJG), peildatum september 2023.

De opbouw van door de raad vastgestelde programmabegroting is leidend. De effectindicatoren opgenomen in de programma's zijn specifiek op Zoetermeerse maat gesneden meetfactoren. Deze meetfactoren zijn gekoppeld aan vastgestelde doelen, zodat er een duidelijke samenhang is tussen effecten, doelen en budgetten.
We volgen ook de regelgeving van het BBV en nemen dus de landelijk verplichte (beleids)indicatoren op in de programmabegroting via een link in deze bijlage. De gemeente Zoetermeer kan worden vergeleken met de andere gemeenten. Zie ook de website WSJG: https://www.waarstaatjegemeente.nl/home

Bij de vergelijking van indicatoren met andere gemeenten past een aantal kanttekeningen:

- Er zijn verschillen in uitgangspositie van gemeenten (vergelijk de hoge uitgaven van Zoetermeer voor jeugdzorg) en verschillen in beleid
- De gegevens uit het dashboard zijn uiteenlopend van aard (appels en peren): er zijn input-, prestatie- en effectindicatoren, alsmede kerncijfers over aantallen inwoners en huishoudens
- Er bestaan verschillen in peiljaren.

De verplichte indicatoren van de overhead zijn niet vermeld op de website WSJG. De overheadindicatoren komen voort uit de Zoetermeerse administratie.

Indicatoren Overhead	Peiljaar	Zoetermeer	Grootteklasse 100.000 –300.000	Bron
Formatie: fte per 1.000 inwoners	2023	9,4	Gegevens niet bekend (g.n.b.)	Eigen gegevens formatieplan peildatum 2023-09
Bezetting: fte per 1.000 inwoners	2023	8,8	g.n.b.	Eigen gegevens peildatum 2023-09
Apparaatskosten: € kosten per inwoner	2023	1.198	g.n.b.	Eigen begroting PB2024
Externe inhuur: kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2023	18,9	g.n.b.	Eigen begroting prognose 2eTB 2023
Overhead: % van totale lasten	2023	12,3	g.n.b.	Eigen begroting PB2024

Bijlage 9 Afkortingen en begrippen

Afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
ACM	Autoriteit Consument en Markt
AG	Arbeidsongeschikt
AOW	Algemene Ouderdomswet
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
AVOI	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BARRO	Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening
BB	De Binnenbaan
BBOOR	Besluit bestuurlijke boete overlast in de openbare ruimte
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BDU	Brede Doeluitkering
BIBOB	Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur
BKOR	Beeldende Kunst Openbare Ruimte
BLEIZO	Bleiswijk - Zoetermeer
BLVC	Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid, Communicatie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BPH	Businesspark Haaglanden
BRC	Brede Regeling Combinatiefunctionarissen
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting over Toegevoegde Waarde
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV	Besloten Vennootschap
B&W	Burgemeester en Wethouders
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
CIV	Centrum voor Innovatief Vakmanschap
CKC	Centrum voor Kunst en Cultuur
CMS	Client Management System
COVID	Coronvirus Disease
CPB	Centraal Planbureau
CV	Centrale Verwarming

CV	Commanditaire Vennootschap
CV	Curriculum Vitae
CVW	Centrum Veilig Wonen
DHW	Drank- en Horecawet
DI	Duurzame Inzetbaarheid
DIF	Dutch Innovation Factory
DIP	Dutch Innovation Park
DPIA	Dataprotection Impact Assessment
DSO	Digitale Stelsel Omgevingswet
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EMU	Economische en Monetaire Unie
FG	Functionaris Gegevensbescherming
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FINDO	Financiële Informatie Decentrale Overheven
FTE	Full Time Equivalent (formatieplaats(en))
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GDO	Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen
GFT	Groente-, Fruit-, en Tuinafval
GGD	Gemeentelijke Geneeskundige Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GJ	Gigajoule
GR	Gemeenschappelijke regeling
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GS	Gedeputeerde Staten
GSL	Groen, Spelen, Leren
GWh	Gigawatt uur
GWU	Geregistreerde Werkzoekenden bij het UWV
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
HHS	Haagse Hogeschool
HO	Huishoudelijke Ondersteuning
HR	Human Resource

HSL	Hogesnelheidslijn
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
IDU	In-, Door- en Uitstroom
IKC	Integraal Kindcentrum
IKK	Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang
IPO	Interprovinciaal Overleg
IPTA	Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid
IT	Informatietechnologie
ITS	Internationaal ToegankelijkheidsSymbool
IZA	Integraal Zorgakkoord
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
J&V	Ministerie van Justitie en Veiligheid
KDC	Kinderdagcentrum / Kinderdienstencentrum
KPI	Key Performance Indicator
LLO	Leven Lang Ontwikkelen
LLZ	Langeland ziekenhuis
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LTA	Landelijk Transitiearrangement
LTF	Lange Termijn Financiering
MAP	Module Arbeidsmarkt en Participatie
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MER	Milieu Effect Rapportage
MJOP	Meerjaren Onderhoud Planning
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MPG	Meerjarenperspectief Grondbeleid
MRDH	Metropoolregio Rotterdam Den Haag
MW	Megawatt
NAR	Nationaal Adviesbureau voor Risicomanagement
NCW	Netto Contante Waarde
NIS2	Network and Information Security 2
NOM	Nul op de Meter

NPO	Nationaal Programma Onderwijs
NV	Naamloze Vennootschap
NWW	Niet Werkende Werkzoekenden
OAD	Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OCO	Onafhankelijke Cliëntondersteuning
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
OKE	Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie
OPOZ	Openbaar Primair Onderwijs Zoetermeer
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerendezaakbelasting
P1, P2 et cetera	Programma 1, Programma 2 et cetera
PB	Programmabegroting
P&C	Planning & Control
PBD	Plastic, Blik, Drankenkartons
PFAS	Poly- en Perfluoralkylstoffen
PO	Primair Onderwijs
PW	Participatiewet
Q1 / Q2 / Q3 / Q4	1e, 2e, 3e, 4e Kwartaal
RES	Regionale Energiestrategie
RI&E	Risico-inventarisatie en -evaluatie
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertisecentrum
RIF	Reserve Investeringsfonds 2030
RIO	Re-integratie officier
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdige schoolverlaters
ROB	Raad voor het Openbaar Bestuur
RSIV	Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid
RSZ	Ruimtelijke Strategie Zoetermeer
SBO	Speciaal Basisonderwijs
SHV	Schuldhulpverlening
SO	Speciaal Onderwijs
SPUK	Specifieke Uitkering
SVIR	Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

SW	Sociale Werkvoorziening
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VGB	Vastgoedbedrijf
VMBO	Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VPB	Vennootschapsbelasting
VRH	Veiligheidsregio Haaglanden
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
VT	Veilig Thuis
VTA	Voorbereiding, Toezicht en Administratie
VTH	Veilig Thuis Haaglanden
VTH	Vergunningsverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Vereniging van Eigenaren
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
WAJONG	Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
WAS	Warenwetbesluit Attracties en Speeltoestellen
WAS	Wijk en Agent Samen
WAZ	Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WEC	Wet op de Expertisecentra
WGA	Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten
WGS	Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening
WKKP	Wet Kinderopvang en Kwaliteitseisen Peuterspeelzalen
WM	Wet Milieubeheer
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WOO	Wet Open Overheid
WOT	Wet op het Onderwijstoezicht
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WPG	Wet Publieke Gezondheid
WPO	Wet op het Primair Onderwijs
WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
WSJG	Waar Staat je Gemeente

WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WVO	Wet op het Voortgezet Onderwijs
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
Z 2040	Omgevingsvisie Zoetermeer 2040
ZIN	Zorg in Natura
ZOJA	Zoetermeer's Onderwijsjeugdhulparrangement
ZORO	Zoetermeer Rotterdam
ZVK	Zorg- en Veiligheidskamer Zoetermeer

Begrippenlijst

Accres	Jaarlijkse groei van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds, gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde Rijksuitgaven. Stijgen de Rijksuitgaven dan stijgt ook de omvang van het Gemeentefonds en andersom.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. De afschrijving wordt geacht waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de raming van baten en lasten.
Algemene reserves	Deel van het eigen vermogen dat dienst doet als weerstandsvermogen en als buffer voor calamiteiten.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds, aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene, vrij te besteden middelen.
Baten	De aanduiding in het BBV voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Begroting	Jaarlijkse verwachtingen op het gebied van beleid (programmaplan en paragrafen) en financiën (overzicht van baten en lasten met toelichting en uiteenzetting van de financiële positie met toelichting).
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.
Budgettair neutraal	Een maatregel die de begroting van baten en lasten per saldo niet beïnvloedt.
Collegeprogramma	Dit zijn de hoofdlijnen van het beleid voor een betreffende collegeperiode.
Contractloonstijging	Stijging van het inkomen per werknemer als gevolg van een afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst (CAO).
Dekkingspercentage	Bepaalde gemeentelijke lasten kunnen aan de inwoners worden doorberekend (bijvoorbeeld de kosten van de riolering en reiniging). De mate waarin dit gebeurt wordt tot uitdrukking gebracht door het dekkingspercentage. Bij een volledige doorberekening is er sprake van een dekkingspercentage van 100%.
Doelmatigheid	Verhouding tussen ingezette middelen (kosten) en gerealiseerde doelen (opbrengsten).
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld en kapitaal voorziet: het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geld geleend. Daardoor kunnen overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- (kort geld) en kapitaalmarkt (lang geld) wordt dit glad gestreken.
Gemeentefonds	Het landelijke begrotingsfonds onder ministerieel beheer waarin een deel van de opbrengst van de meeste Rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn doorgaans vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerende lasten en baten.
Integratie-uitkeringen	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijk aard ter overbrugging van een gefaseerde overheveling van specifieke Rijksuitkeringen naar de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds.
Investering met economisch nut	Betreft een aanschaf van een bedrijfsmiddel waarvoor op de markt een prijs te krijgen is.
Investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	Betreft een aanschaf van een bedrijfsmiddel waarvoor op de markt geen prijs te krijgen is.
Jaarstukken	Jaarlijkse realisatie op het gebied van beleid (in het jaarverslag met een programmaverantwoording en de paragrafen) en financiën (in de jaarrekening met een programmarekening met toelichting en de balans met toelichting).
Kapitaallasten	Kapitaallasten bestaan uit de componenten afschrijving en rentekosten. Het zijn exploitatiekosten van activa. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Door de dalende boekwaarde vanwege jaarlijkse afschrijving nemen de rentekosten in de loop van de jaren af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een beleidsterrein in beeld brengt.
Kerngegevens	Opsomming van relevante gegevens met het doel in één oogopslag een indruk te geven waar het in het desbetreffende werkterrein om gaat.
Kort geld	Gelden die worden geleend op de geldmarkt.
Lang geld	Gelden die worden geleend op de kapitaalmarkt.
Leges	Betaling voor een gemeentelijk goed of een dienst op een publiekrechtelijke grondslag (bijvoorbeeld leges voor paspoorten, leges voor rijbewijzen). Leges mogen kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Door een tijdig inzicht in het toekomstig liquiditeitsverloop wordt voorkomen dat dure ad-hoc maatregelen moeten worden genomen.

Missie	Bestaansrecht (boodschap) van de organisatie, bezien vanuit de maatschappelijke functie die zij vervult.
Nominale compensatie	De aanpassingen van de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds ter compensatie van loon- en prijsontwikkelingen.
Onderuitputting	Onderbesteding van budgetten in enig jaar.
Open-einde-regelingen	Regeling op grond waarvan derden buiten de overheid recht hebben op geldelijke bijdrage van de overheid of de sociale fondsen ongeacht of deze overheid / fondsen voldoende budget daarvoor hebben. Deze derden moeten voldoen aan in de regeling vastgelegde voorwaarden. Anders dan door het aanpassen van deze voorwaarden kan de overheid het beroep op een openeinderegeling niet beheersen.
Perspectiefnota	Nota van het college aan de raad, die in het voorjaar verschijnt en tijdens het zogenoemde voorjaarsdebat wordt besproken. Hierin worden de uitgangspunten voor het beleid voor de komende jaren voorgelegd. Daarvan afgeleid worden centrale thema's voor het volgende jaar aangegeven.
Precariobelasting	Belasting voor het gebruiken van openbare grond of water. De belasting kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt.
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Treasury	De treasury is het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens worden regels opgenomen over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie van de ambtelijke organisatie aan het college. In het treasurystatuut worden ook regels opgenomen over de treasuryparagraaf.
Tussenbericht	Tussentijdse informatie van het college aan de raad over de realisatie van de begroting van het lopende boekjaar.
Voorziening	Bedrag gereserveerd voor toekomstige uitgaven waarvan de aard en in mindere mate de omvang bekend zijn of om fluctuaties in (exploitatie) kosten op te vangen. Voorzieningen vormen geen deel van het eigen vermogen maar kunnen wel als eigen financieringsmiddelen dienen.

Bijlage 10 Verbonden partijen

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Doel	Het doel/beleid van de gemeente is het gemeentelijke belang, samen met de andere aandeelhouders vanuit het publiek domein als bezitter van de BNG, handhaven.
Beleid	De gemeente ziet het aandelenbezit in de BNG als een duurzame belegging.
Financiële effecten (gemeente)	Het dividend 2022, in 2023 vastgesteld en ten gunste van het boekjaar 2023 gebracht, bedraagt € 8.800, per aandeel € 2,50 (2020 € 8.000, per aandeel € 2,28).
Risico	De politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. BNG heeft als rating driemaal AAA.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente heeft 3.510 aandelen (nominaal à € 2,50, totaal € 8.775). Dit is een belang van 0,0063%.
Bijdrage aan doel-stelling programma	Het dividend is een algemeen dekkingsmiddel.
Relatie met programma	Programma OAD.
Beleidsvoornemens / beleidskader	De gemeente heeft geen specifieke beleidsvoornemens.
Vestigingsplaats	Den Haag.

Doel / openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Beleid /voortgang	Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 5.062, waarvan € 4.329 mln. van aandeelhouders Per eind 2022: € 4.615, waarvan € 4.306 mln. van aandeelhouders
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 143.995 mln. Per eind 2022: € 107.459 mln.
Resultaat verbonden partij	De nettowinst 2022 voor aandeelhouders bedraagt € 279 mln. (2021: € 211 mln.). Hiervan wordt 50,0% uitgekeerd als dividend (€ 2,50 per aandeel, in 2021 60%: € 2,28).

Stedin	
Doel	Het aandelenbezit in Stedin betreft een duurzame belegging.
Beleid	De gemeente ziet het aandelenbezit in Stedin in de gewone aandelen als een duurzame (langjarige) belegging. De deelname in de cumulatief preferente aandelen ondersteunen Stedin in haar financieringsbehoefte in het kader van de energietransitie. De gemeente heeft geen prestatiedoelstellingen.
Financiële effecten (gemeente)	*Gewone aandelen* Het nettoresultaat van Stedin in 2022 bedraagt € 44 mln. (2021: € 21 mln.). Hiervan komt € 37,1 mln. ter beschikking voor de aandeelhouders (2021: € 1 mln.), waarvan € 6,0 mln. is gereserveerd voor de cumprefs (zie volgende alinea). Hiervan wordt 50% als dividend uitgekeerd aan de aandeelhouders, uit te betalen ten gunste van de jaarrekening 2023. Dit betekent een

	dividend van € 364.000, € 3,13 per aandeel (2021: € 13.000, € 0,11). Hier gaat nog € 3,0 mln. bijdrage Aandeelhouderscommissie vanaf, waardoor de uiteindelijke uitkering van € 294.000 bedraagt. Er wordt geen dividend begroot op de gewone aandelen (zie ook bij risico's). *Cumprefs (cumulatief preferente aandelen)* Op de cumprefs wordt 3% rendement uitgekeerd, een vast rendement van € 267.000, uit te betalen ten gunste van de jaarrekening 2022.
Risico	Het dividend staat onder druk. De verwachting is dat het dividend Stedin de komende jaren minimaal is en daarom is vanaf 2022 het dividend Stedin op nihil begroot. De benodigde investeringen voor de Energietransitie omvatten aanzienlijke bedragen, waardoor de financieringsbehoefte de komende jaren sterk toeneemt. Als gevolg van 'Het Methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit en gas' (op te stellen door de toezichthouder ACM/Autoriteit Consument & Markt) kunnen de uit de hogere financieringsbehoefte voortkomende extra rente en afschrijvingslasten pas op een later moment en mogelijk niet volledig in de tarieven worden doorbelast. Met name is er druk vanuit de regionale netbeheerders (waaronder Stedin) richting ACM om de kosten voor de Energietransitie versneld en volledig in de tarieven te kunnen verwerken. In 2021 is hier door de ACM gedeeltelijk aan tegemoet gekomen. Voor de energietransitie en beheer en onderhoud heeft Stedin berekend dat de komende jaren € 8 miljard moet worden geïnvesteerd. Om dit geld tegen aantrekkelijke voorwaarden te kunnen aantrekken, is het versterken van het eigen vermogen met € 1,8 miljard nodig. Begin 2024 wordt een nieuwe berekening opgesteld van de te verwachte investeringen en daaraan gekoppeld de benodigde versterking van het eigen vermogen. Omdat de doelstellingen voor de energietransitie de laatste jaren steeds ambitieuzer worden en de snelheid van de energietransitie toeneemt, wordt verwacht dat de te verwachte investeringen verder oplopen. Ook is de mogelijkheid aanwezig dat congestie optreedt, omdat de vraag naar nieuwe energie sneller groeit dan wat gerealiseerd kan worden. Stedin heeft op enkele locaties te kampen met congestie maar verwacht geen verdere congestie op andere locaties. Voor het versterken van het eigen vermogen heeft Stedin (samen met de aandeelhouders) afgelopen jaren in het kader van het project Lange Termijn Financiering (LTF) drie trajecten opgestart: *Bestaande aandeelhouders:* In 2021 is een eerste tranche uitgevoerd om het eigen vermogen te versterken. Hierbij heeft Stedin bij (enkel) de aandeelhouders € 200 mln. opgehaald in de vorm van preferente cumulatieve aandelen. Zoetermeer heeft voor € 8,9 mln. preferente cumulatieve aandelen gekocht. Daarop wordt per jaar € 267.000 aan rente (3%) ontvangen. De opzet was dat er nog een tweede tranche in 2024 zou volgen maar hier wordt vanaf gezien. *Rijk:* In project Nachtwacht onderhandelen de drie grote netwerkbeheerders Stedin, Liander en Enexis samen met hun

	aandeelhouders met het rijk om het rijk als aandeelhouder in deze netwerkbedrijven te laten stappen. De verwachting is dat de eerste tranche van dit project eind 2023 is afgerond. De intentie is dat het rijk zich voor € 500 miljoen inkoopt. In een later stadium zal Stedin nogmaals beroep doen op het rijk voor extra geld. De onderliggende afspraken die het rijk aan haar bijdrage wil stellen, met name afspraken over de financiële governance en de rol daarin voor het rijk en over het (al dan niet) uit te keren dividend zijn, zijn voorname bespreekpunten. *Niet-aandeelhoudende gemeenten en provincies in verzorgingsgebied:* In het project Omega onderhandelt Stedin met niet-aandeelhoudende gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied om als aandeelhouder in Stedin in te stappen. De verwachting is dat dit traject in de loop van 2024 wordt afgerond. Naar verwachting is het resultaat van het project Nachtwacht (en dan met name de financiële governance en de dividendkeuze) van invloed op de uitkomst van dit project. Bij beide projecten Nachtwacht en Omega hebben de aandeelhouders uiteindelijk een beslissende stem. In beide projecten heeft iedere aandeelhouders het voorkeursrecht. Dat betekent dat een aandeelhouder het recht heeft om aandelen bij te kopen om zijn aandeelbelang te behouden. Tennet heeft haar tarieven aanzienlijk verhoogd en dat heeft rechtstreeks gevolgen voor de tarieven Stedin. De verwachting is dat hierdoor per huishouden de tarieven in 2024 met € 70 stijgen. Stedin heeft als een rating van A-.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente bezit 116.280 aandelen (een belang van 2,34%) en 18.518 cumulatief preferente aandelen (4,45%).
Bijdrage aan doel-stelling programma	Het aandelenbezit Stedin betreft een duurzame belegging. De deelname in de cumulatief preferente aandelen ondersteunen Stedin in haar financieringsbehoefte in kader van de energietransitie. De aandelen Stedin kunnen alleen vervreemd worden door een aan/verkoop aan overheidsinstellingen.
Relatie met programma	Programma OAD. Programma 3: Leefbaarheid, duurzaam en groen.
Beleidsvoornemens / beleidskader	De aandelen Stedin kunnen alleen vervreemd worden door een aan/verkoop aan overheidsinstellingen.
Vestigingsplaats	Rotterdam.

Doel / openbaar belang	Samen werk maken van een leefwereld vol nieuwe energie. Dat is onze missie. Met elkaar werken we aan een duurzame energievoorziening van vandaag en morgen. We zijn ervan overtuigd dat we de energietransitie mogelijk kunnen maken door focus op onze kerntaken voor (toekomstig) netbeheer en met excellente dienstverlening naar klanten. We richten ons daarbij op drie strategische speerpunten: beter netbeheer, energietransitie mogelijk maken en duurzame bedrijfsvoering.
Beleid /voortgang	<u>Beter netbeheer</u> • Betrouwbare netten: zodat levering van energie op hoog niveau verzekerd blijft. • Betaalbare en efficiënte dienstverlening: zodat de energie-infrastructuur zo betaalbaar mogelijk blijft. • Hoge kwaliteit van producten en diensten: zodat klanten en stakeholders goed worden bediend. <u>De energietransitie mogelijk maken</u> • Toekomstbestendige netten: onze netten geschikt maken en houden tijdens de energietransitie. • Beschikbare netinformatie: om stakeholders (marktpartijen, gemeenten) te faciliteren. • Versnellen door samenwerking: alleen door samen te werken is de energietransitie te realiseren. <u>Duurzame bedrijfsvoering</u> • Veilige werkomstandigheden: veiligheid waarborgen voor medewerkers en de omgeving. • Vakbekwame medewerkers nu en straks: onszelf ervan verzekeren dat we over de juiste vaardigheden beschikken. • Financieel gezond: voldoen aan onze ratio's en rendementsdoelstellingen. Positieve milieu-impact: onze eigen bedrijfsvoering verduurzamen conform de One Planet Thinking gedachte.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 3.270 mln., waarvan van aandeelhouders € 2.764 mln. Per eind 2022: € 3.342 mln., waarvan van aandeelhouders € 2.836 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 4.912 mln. Per eind 2022: € 5.275 mln.
Resultaat verbonden partij	De nettowinst 2022 voor aandeelhouders bedraagt € 37,1 mln. (2021: € 4 mln.), waarvan € 6 mln. is gereserveerd voor de cumprefs (2021 € 3,1 mln.). Over deze € 31,1 mln. is 50% uitgekeerd als dividend 2022, € 3,13 per aandeel (2020: € 0,11). De cumprefs geven vanaf een vast rendement van € 267.000.

Dunea	
Doel	Het gemeentelijk belang, samen met de andere aandeelhouders vanuit het publiek domein als bezitter van Dunea, handhaven.
Beleid	Het aandelenbezit Dunea betreft een duurzame belegging.
Financiële effecten (gemeente)	Conform de statuten keert Dunea geen winst of dividend uit aan de aandeelhouders.
Risico	Een grote uitdaging voor Dunea is het verhogen van de productie. Het aantal klanten (voornamelijk huishoudens) van Dunea groeit meer en sneller dan tot nu toe verwacht. Ook is de verwachting dat het watergebruik per persoon de komende jaren stijgt. Dit betekent dat geplande projecten en daarmee de investeringen naar voren moeten worden gehaald. Bijkomend probleem is dat een aantal systemen toe is aan groot onderhoud en dat dat tijdelijk ten koste gaat van de productie. Hierbij komt kijken dat het steeds tijdrovender wordt om alle benodigde procedures (met name rond natuurvergunningen) te volgen voordat nieuwe investeringen en groot onderhoud kunnen worden uitgevoerd. Ook vraagt de kwaliteit van drinkwater als gevolg van toename in regelgeving op gebied van PFAS, de vervuiling van rivierwater en het onderhoud van het duingebied meer investeringen en beheer. Deze ontwikkelingen leiden tot hogere investeringen en exploitatiekosten en hebben ook gevolg voor de tarieven van het drinkwater. Met name de kosten voor energie en in iets mindere mate de arbeidskosten stijgen hard. Het tarief voor een gemiddeld twee-persoonshuishouding is in 2023 gestegen van € 158 naar € 179, een stijging van 14%. Een verdere stijging voor 2024 wordt verwacht. Op dit moment heeft Dunea een reserve overcapaciteit van 5%. De verwachting is dat dit de komende jaren richting 0% gaat. Er moeten zich dan geen extreme situaties voordoen waardoor de gevraagde capaciteit niet gerealiseerd kan worden. Wanneer dit onverhoopt toch plaatsvindt, dan treedt het (landelijk vastgelegde) noodplan inwerking van het afsluiten van vooraf vastgelegde activiteiten/bedrijven. Huishoudens blijven daarbij voorzien van drinkwater, maar in het uiterste geval zal de waterdruk verlaagd kunnen worden. Er is een discussie over de levering aan grootverbruikers (niet huishoudelijk gebruik). Mogelijk vervalt de zorgplicht voor drinkwaterbedrijven aan de grootverbruikers. Mogelijk betekent dit dat grootverbruikers andere bronnen/leveranciers voor water gaan zoeken. Dit betekent mogelijk meer concurrentie op het gebruik van grondwater. De drinkwaterbedrijven zijn bang voor wild west-taferelen en verwatering van de controle op het grondwater.

Financieel en bestuurlijk belang	Vastgelegd is dat de verdeling van de aandelen Dunea naar rato van het inwonertal van de aandeelhoudende gemeenten is: periodiek vindt herverdeling van het geplaatste aandelenkapitaal plaats om niet. November 2023 is in de aandeelhoudersvergadering een nieuwe verdeling vastgesteld. De gemeente bezit 373.309 (9,33%) aandelen à € 5 nominaal. Vanaf 2022 is het precario op ondergrondse leidingen (wettelijk) afgeschaft.
Bijdrage aan doel-stelling programma	Er zijn geen specifieke beleidsvoornemens.
Relatie met programma	Programma 3: Leefbaarheid, duurzaam en groen. Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen.
Beleidsvoornemens / beleidskader	Dunea zet in om de betrouwbaarheid van haar leveringsplicht robuuster vorm te geven door te investeren in de multi-bronnen strategie, het vergroten van de strategische zoetwatervoorraad in de duinen en het optimaliseren van het huidige systeem.
Vestigingsplaats	Zoetermeer.
Doel / openbaar belang	Onze klanten kunnen elke dag rekenen op natuurlijk, goed drinkwater en op rust en ruimte in de Randstad. Dunea zorgt voor duin & water. Water en duinen dragen bij aan een goed leven. In een veranderende wereld werkt Dunea aan haar toekomstbestendigheid. Dat doen we samen met anderen. Luisterend naar onze omgeving, komen we op voor de belangen van onze klanten en verbeteren we onze dienstverlening continu.
Beleid /voortgang	Op langere termijn willen we een gezond en groeiend bedrijf zijn dat midden in de maatschappij staat. De strategie Koers 2020 focust daarom op vier accenten: • We zijn er voor onze klanten: onderscheidend in dienstverlening en kwaliteit. • We zijn duinbeheerder van wereldklasse. • We strijden voor het drinkwaterbelang van de Lek en de Maas. • We zijn beter voorbereid op de toekomst door verbreding producten & diensten. Dunea is/wordt, vanwege haar kennis en leidingennetwerk, steeds meer betrokken/ingeschakeld bij projecten die een bijdrage leveren aan de energietransitie. De betrokkenheid van Dunea is van belang om bij de voorbereiding en/of realisatie van projecten waarbij gebruik wordt gemaakt van de fysieke ondergrond, de belangen van de watertaken in een zo vroeg mogelijk stadium te

	onderkennen. Vanwege de bepalingen in de Waterwet en de eisen van de toezichthouder heeft Dunea voor haar inzet bij projecten op gebied van de energietransitie een dochter BV opgericht. Op die manier kunnen de taken van de dochter juridisch en financieel worden onderscheiden van taken die vallen onder de uitvoering van de Waterwet. Daarnaast heeft het ruimere taakgebied van Dunea geleid tot een aanpassing van de statuten met betrekking tot het doel van Dunea en de bepalingen rond governance.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 245,3 mln. Per eind 2022 € 251,6 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 366,9 mln. Per eind 2022: € 371,2 mln.
Resultaat verbonden partij	De nettowinst 2022 bedraagt € 6,3 mln. (2021: € 8,5 mln.).

GR Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden	
Doel	Doel van de Gemeenschappelijke Regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden (hierna: GR GGD en VT Haaglanden) is: 1. Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid. 2. Het voorkomen van en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling De Wet publieke gezondheid verplicht gemeenten gezamenlijk een GGD in te stellen en in stand te houden. De Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet bieden de wettelijke grondslag voor een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, dat op grond van de GR de uitvoeringsorganisatie Veilig Thuis wordt genoemd. De GR GGD en VT Haaglanden is de voortzetting van de GR GGD Haaglanden en is per 1 januari 2018 aangegaan door de gemeenten Den Haag, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Beleid	Het takenpakket van de GR GGD VT Haaglanden bestaat uit het basispakket GGD, het pluspakket GGD en het pakket VT. Het Algemeen Bestuur (AB) van de GR GGD en VT Haaglanden stelt het uitvoeringsniveau van de takenpakketten vast. De uitvoeringsorganisaties GGD en VT Haaglanden van de gemeente Den Haag voert de taken uit. Om de relatie opdrachtgever en

	opdrachtnemer invulling te geven en te versterken zijn afspraken en voorwaarden over de uitvoering vastgelegd in een raamovereenkomst en een dienstverleningshandvest tussen de GR (het openbaar lichaam) en de gemeente Den Haag. De uitwerking van het uitvoeringsniveau van de takenpakketten is vastgelegd in een uitvoeringsovereenkomst. Tot het basispakket GGD behoren de taken die de GGD wettelijk verplicht uitvoert. Tot het pluspakket GGD behoren met name de lijkschouw, de reizigersadvisering en –vaccinatie en de gemeenschappelijke taken inzake de inspectie van seksinrichtingen. Tot het pakket VT behoren de instandhouding van een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en taken als voorlichting, coördinatie huisverbod en het verstrekken van informatie en advies. De deelnemende gemeenten kunnen desgewenst ook kiezen voor een lokaal pakket. Dit valt buiten de scope van de GR GGD en VT Haaglanden. De afspraken over de lokale taken worden vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst tussen de gemeente Den Haag en de betreffende regiogemeente. De lokale taken worden uitgevoerd door de betreffende uitvoeringsorganisatie GGD of VT van de gemeente Den Haag. De kosten voor de taken uit het basispakket GGD worden in rekening gebracht op basis van het inwonertal (inwonerbijdrage). Een uitzondering hierop betreft de taak Toezicht kinderopvang. Die wordt bekostigd op basis van een tarief per eenheid. Dat geldt ook voor de taken uit het pluspakket GGD. Voor het pakket VT is in de begroting een onderscheid gemaakt tussen een Wmo-deel en een jeugddeel. Het Wmo-deel komt voor rekening van de centrumgemeenten Delft en Den Haag. Bij het jeugddeel zijn de variabele lasten verdeeld op basis van o.a. het aantal meldingen en adviezen. Daarnaast worden de vaste lasten verdeeld op basis van een inwonerbijdrage.
Financiële effecten (gemeente)	De bijdrage van Zoetermeer aan de GGD bedraagt voor 2024 in totaal € 1.572.00 (excl. BTW), waarvan € 1.513.000 voor het basispakket en € 59.000 voor het pluspakket. De bijdrage Veilig Thuis voor Zoetermeer is voor 2023 vastgesteld op € 1.343.000 (excl. BTW). De bijdrage voor de GR-ondersteuning bedraagt € 53.000 (excl. BTW). De totale bijdrage 2023 aan de GR GGD en VT Haaglanden bedraagt daarmee € 2.968.000.
Risico	In de GR is bepaald dat financiële tekorten van de uitvoeringsorganisaties GGD en VT Haaglanden, die niet worden gedekt door voorzieningen daaromtrent in de dienstverleningsovereenkomst, niet ten laste van het openbaar lichaam komen. Kosten in verband met veranderingen in taken of eisen aan de GR als gevolg van wetswijzigingen, calamiteiten e.d. zijn – voor zover deze niet binnen bepaalde bandbreedtes vallen – voor rekening van het openbaar lichaam. Eventuele additionele kosten worden ten laste van het weerstandsvermogen van de GR gebracht en - Als deze niet toereikend is - rechtstreeks in rekening gebracht bij de GR-deelnemers.
Financieel en bestuurlijk belang	De wethouder Zorg vertegenwoordigt de gemeente in het Algemeen Bestuur (AB). Op grond van de GR kan het AB commissies van advies instellen, waaronder vaste bestuurlijke commissies, bestaande uit leden van colleges van B&W die deelnemen aan de regeling en Veilig Thuis en/of GGD in portefeuille hebben. In de vergadering van het AB van de GR GGD en VT Haaglanden op 9 juli 2018 heeft het AB besloten om vooralsnog geen Bestuurlijke Advies Commissie voor zowel GGD als VT Haaglanden in te stellen. Mocht daar behoefte aan zijn dan kan deze door

	het AB worden ingesteld. Daarnaast is besloten om de ambtelijke vaste commissies van advies Veilig Thuis en GGD, bestaande uit beleidsambtenaren met Veilig Thuis en/of GGD in portefeuille, in stand te houden.
Bijdrage aan doel-stelling programma	Van programma 2 Samen leven en ondersteunen zijn de volgende doelstellingen van belang: 2.1 Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp 2.3 Bevorderen gezondheid, veiligheid en welbevinden.
Relatie met programma	Programma 2 Samen leven en ondersteunen.
Vestigingsplaats	Den Haag.
Beleid /voortgang	GGD *Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal Zorgakkoord (IZA)* GGD Haaglanden ondersteunt de gemeenten Haaglanden vanuit drie rollen: 1. Kennispartner in de regionale preventie-infrastructuur. 2. Adviseur voor gemeenten bij het opstellen van de integrale plannen en inhoudelijk op onderdelen (GALA). 3. Regionale verkenning en coördinatie voor vier inhoudelijke onderwerpen: Kansrijke Start, Overgewicht, Valpreventie en Gezonde Leefomgeving. VTH Voor 2024 ligt de nadruk bij Veilig Thuis op: 1. Uitvoering van het verbeterplan om de kerndienstverdeling verder op orde te brengen. 2. Het versterken van de ketensamenwerking. 3. Deelname aan de proeftuin in de regio Haaglanden. De proeftuin is een van de elf proeftuinen in Nederland waarin het toekomstige Regionale Veiligheidsteam wordt beproefd. Deze nieuwe organisatie is onderdeel van de structuurwijziging in de jeugdbeschermingsketen aangekondigd in het landelijke Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.
Eigen vermogen verbonden partij	Het eigen vermogen per 31-12-2022 is € 2.617.000 positief. Dit eigen vermogen bestaat uit bestemmingsreserves. Veilig Thuis:

	• Radarfunctie/meldcode (€ 486.000) • Versterken lokale teams (€ 1.330.000) GGD: • Tijdelijke intensivering (€ 577.000) • EPI vierjarige gezondheidsmonitor (€ 100.000) • Onverdeeld resultaat van de jaarrekening 2022 (€ 125.000).
Vreemd vermogen verbonden partij	Per eind 2022: € 2.404.000.
Resultaat verbonden partij	Het resultaat 2022 van de GR GGD en VT Haaglanden is € 125.000 voordelig. Dit valt uiteen in een voordeel op programma GGD van € 0 (incl. overhead), een voordeel op het programma Veilig Thuis (VT) van € 12.000 (incl. overhead) en een voordeel op de GR-ondersteuning van € 113.000. Het voordeel op Veilig Thuis ontstaat door minder inzet externen. Het voordeel op de GR-ondersteuning ontstaat doordat in de begroting geen rekening was gehouden met rente opbrengsten en er minder kosten zijn doorbelast door de uitvoeringsorganisatie.

GR Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden	
Doel	Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden is een bedrijfsvoeringsorganisatie die tot doel heeft het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken jeugdhulp. De bedrijfsvoeringsorganisatie is een samenwerkingsverband van de gemeenten Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Beleid	De samenwerking richt zich met name op het uitvoeren van de gezamenlijke inkoop en contractering, het op verzoek namens gemeenten optreden richting leveranciers om de voorwaarden en eisen, waaronder de overeenkomsten worden afgesloten te harmoniseren en het op verzoek van een individuele (of cluster van) gemeente(n) contracteren met leveranciers.

Financiële effecten (gemeente)	De door het Servicebureau begrote uitgaven worden door de gemeenten gedragen overeenkomstig vastgelegde verdeelafspraken. De bijdrage voor Zoetermeer is voor 2023 geraamd op € 490.805 (excl. BTW). Eventuele resterende tekorten worden verdeeld naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente.
Risico	(Gedeeltelijk) Terugtredende deelnemers is een risico voor de continuïteit van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden.
Financieel en bestuurlijk belang	Het bestuur van het Servicebureau bestaat uit een voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en twee leden. De directeur van het Servicebureau treedt op als secretaris van het bestuur. Financiële tekorten worden verdeeld naar evenredigheid van het aantal inwoners van iedere gemeente per 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
Bijdrage aan doel-stelling programma	Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden draagt bij aan doelstelling 2.1 Bevorderen vroegtijdige, toegankelijke, passende en effectieve jeugdhulp.
Relatie met programma	Programma 2 Samen leven en ondersteunen.
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp.
Beleid /voortgang	In 2022 is de gemeenschappelijke regeling geëvalueerd.
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 122.000.
Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 2.121.000.
Resultaat verbonden partij	2022: € 37.000.

GR Veiligheidsregio Haaglanden	
Doel	Doel van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden (hierna: GR VRH) is: het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing, en geneeskundige hulpverlening.
Beleid	De taken van de VRH staan benoemd in artikel 3 van de GR. Aan het Algemeen Bestuur worden de taken overgedragen zoals genoemd in artikel 10 van de Wet veiligheidsregio's; 1. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; 2. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; 3. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid (brandweerzorg); 4. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing; 5. het instellen en in stand houden van een brandweer; 6. het instellen en in stand houden van een GHOR; 7. het voorzien in de meldkamerfunctie; 8. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; 9. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.
Financiële effecten (gemeente)	De bijdrage voor 2024 is € 10.991.000.
Risico	Het weerstandsvermogen van de VRH is voldoende na het toevoegen van een deel van het resultaat van 2022.
Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente Zoetermeer heeft zowel een financieel als bestuurlijk belang in de VRH. De vertegenwoordiger is de burgemeester (lid van het Algemeen - en Dagelijkse Bestuur).
Bijdrage aan doel-stelling programma	Versterken van de brandveiligheid en voorzien en beheersen van de gevolgen van een mogelijke ramp.

Relatie met programma	Programma 5 Veiligheid.
Beleidsvoornemens / beleidskader	De beleidsmatige ontwikkelingen binnen de VRH spelen zich af binnen de kolommen brandweer, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke crisisbeheersing en in het verlengde daarvan de multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing, alsook de gemeenschappelijke meldkamer.
Vestigingsplaats	Den Haag.
Doel / openbaar belang	In regionaal verband zetten de brandweer, de GHOR, de gemeenten en de politie zich samen in voor de veiligheid van iedereen die in Haaglanden woont, werkt of de regio bezoekt.
Beleid /voortgang	De speerpunten waaraan Brandweer Haaglanden werkt zijn: verdichting, energietransitie en duurzame in zetbaarheid. Als basis voor de voorbereiding op de incidenten en crises die een multidisciplinair en veelal grootschalig optreden vergen, beschikt de VRH over een regionaal risicoprofiel, een beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing en een regionaal crisisplan. De GHOR richt zich met het thema ‘verbreden van het netwerk’ op het aansluiten bij bestaande en nieuwe netwerken, het vormen van nieuwe samenwerkingsverbanden en het verrichten van onderzoek naar dynamische samenwerkingsverbanden over (regio)grenzen heen. Bij de geneeskundige meldkamer krijgt het ambulance coördinatiecentrum vorm, evenals de samenwerking tussen de veiligheidsregio’s Haaglanden en Hollands Midden in de gezamenlijke brandweermeldkamer. De evaluatie van de Wet Veiligheidsregio’s heeft geleid tot een aantal aanbevelingen die ook de gemeentelijke crisisbeheersing raken. Waar nodig en mogelijk wordt de verbinding met de landelijke trajecten, het programma ‘Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg’ en het project ‘Uniform kwaliteitsniveau Bevolkingszorg’ gelegd.
Eigen vermogen verbonden partij	Per eind 2022: € 6,175 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per eind 2022: € 117,941 mln.
Resultaat verbonden partij	Het gerealiseerde resultaat over het jaar 2022 bedraagt voordelig € 3,6 mln.

Omgevingsdienst Haaglanden	
Doel	De gemeenschappelijke regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), alsmede de in artikel 5.1 Wabo genoemde wetten: • Wet Natuurbescherming • Kernenergiewet • Monumentenwet 1988 • Natuurbeschermingswet 1998 • Ontgrondingenwet • Wet bescherming Antarctica • Wet bodembescherming • Wet geluidhinder • Wet inzake de luchtverontreiniging • Wet milieubeheer • Wet ruimtelijke ordening • Waterwet • Woningwet
Beleid	Als principe geldt dat de deelnemers verantwoordelijk zijn voor het beleid. Beleidsvorming gebeurt aan de hand van landelijke kaders, landelijke regelgeving, aanwezige eigen beleidsruimte en gemeentelijke en provinciale bestuurlijke ambities. De uitvoering van deze beleidskaders wordt gelegd bij de ODH, voor zover het de uitvoering van over te dragen taken betreft. Bij het ontbreken van beleidsdocumenten volgt de ODH de voor die betreffende overheid geldende landelijke wet- en regelgeving en/of adviseert de opdrachtgevers om beleid op te stellen.
Financiële effecten (gemeente)	De deelnemersbijdrage 2024 voor Zoetermeer bedraagt € 1.285.249. (bron: Ontwerp Begroting 2024). In 2016 is de begroting overgegaan naar een begroting op outputbasis. Met ingang van 2019 worden producten en diensten met de individuele deelnemers verrekend op basis van nacalculatie.
Risico	Om goed zicht te houden op het niveau van taakuitvoering, de omvang van de taakuitvoering per deelnemer versus de door de deelnemer beschikbaar gestelde middelen, is drie jaar na aanvang van de ODH (in 2015) een evaluatie uitgevoerd. Eventuele risico's (bestuurlijk, financieel, uitvoering) zijn door de ODH in beeld gebracht.

Financieel en bestuurlijk belang	De gemeente heeft zowel een financieel als bestuurlijk belang in de regeling. De deelnemers zijn samen eigenaar van de ODH en sturen deze samen aan. De vertegenwoordiger is met ingang van juli 2022 wethouder Weerwag (lid van het Algemeen Bestuur).
Bijdrage aan doel-stelling programma	De ODH zorgt voor een zo eenduidig mogelijke taakuitvoering in het gehele gebied van Haaglanden, met maatwerkafspraken als het gaat om ambities en bestuurlijke keuzes van de individuele organisaties. De ODH zorgt er voor dat de taakuitvoering beduidend efficiënter gaat plaatsvinden dan de som van de huidige taakuitvoering in de situatie voorafgaand aan de start van de ODH.
Relatie met programma	Programma 5 Veiligheid (onderdeel toezicht en handhaving). Programma 6 Dienstverlening en Participatie (onderdeel vergunningverlening).
Beleidsvoornemens / beleidskader	De ODH is een samenwerkingsverband van de deelnemende gemeenten en de provincie Zuid-Holland o.b.v. de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (ingangsdatum 1 april 2013).
Vestigingsplaats	Den Haag.
Doel / openbaar belang	Op grond van het beoogde profiel en de daarbij behorende kenmerken is aan de ODH een aantal concrete doelstellingen verbonden. Deze zijn als volgt: • Zorgt er voor dat de taakuitvoering gaat voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen zoals die gelden voor robuustheid, onder voorwaarde dat zij daarvoor de opdracht en de financiële middelen krijgt. • Zorgt voor een goede afstemming/samenwerking met partijen. • Zorgt voor een zo eenduidig mogelijke taakuitvoering in het gehele gebied van Haaglanden, met maatwerkafspraken als het gaat om ambities en bestuurlijke keuzes van de individuele organisaties. • Zorgt er voor dat de taakuitvoering beduidend efficiënter gaat plaatsvinden dan de som van de huidige taakuitvoering in de situatie voorafgaand aan de start van de ODH. • Zorgt voor een breder pallet aan ontwikkelingsmogelijkheden in termen van specialisme vorming en doorgroeimogelijkheden dan de huidige die er zijn binnen de deelnemende organisaties. • Zorgt er voor dat specifieke expertise wordt geborgd en waar mogelijk verder wordt uitgebouwd. • Zorgt als klantgerichte organisatie voor borging van de relaties en contacten met de deelnemers c.q. opdrachtgevers (bestuurlijk en ambtelijk) en de bedrijven.

Beleid /voortgang	De ODH staat voor professionele dienstverlening op gebied van milieuvergunningverlening en –handhaving en op het gebied van complexe milieu en ruimtelijke ordeningstaken in de regio Haaglanden. Uitgangspunten daarbij zijn slagvaardigheid en kwaliteit. De ODH geeft hieraan vorm door de capaciteit en gespecialiseerde kennis van de aan deze gemeenschappelijke regeling deelnemende overheden te bundelen. De ODH krijgt de komende jaren met een aantal uitdagingen te maken: 1. De komst van de Omgevingswet per 1 januari 2024. 2. Het rapport van d commissie Aartsen. Dit het rapport heeft geleid tot het opstellen van het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel, waarmee de samenwerking tussen de vijf omgevingsdiensten in Zuid-Holland verder wordt gestimuleerd. 3. De gevolgen van “vergrijzing” binnen de ODH.
Eigen vermogen verbonden partij	31-12-2021: € 1.817.085 31-12-2022: € 2.952.965
Vreemd vermogen verbonden partij	31-12-2020: € 19.539.936 31-12-2021: € 15.448.764
Resultaat verbonden partij	De jaarrekening 2022 sluit met een onverdeeld positief resultaat van € 1.461.555.

Gemeenschappelijke Regeling Bleizo	
Doel	De Gemeenschappelijke Regeling Bleizo is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Zoetermeer en Lansingerland. GR Bleizo heeft als doel realisatie van de Vervoersknoop Bleizo (inmiddels gerealiseerd) en het ontwikkelen van het gebied rondom de Vervoersknoop tot een hoogwaardig gebied met functies als kantoren, bedrijven en leisure.
Beleid	Het ontwikkelen van het gebied rond het OV-knooppunt Bleizo, vindt plaats conform de in 2014 door de raden vastgestelde ontwikkelingsaanpak “Ontwikkeling Bleizo Van plan naar Strategie 2013”. De ontwikkeling van het gebied richt zich onder andere op functies die goed passen bij het OV-knooppunt.
Financiële effecten (gemeente)	Er zijn geen directe geldstromen tussen de gemeente Zoetermeer en de GR Bleizo. De deelnemende gemeenten delen ieder voor 50% in de winst of in het verlies van de gemeenschappelijke regeling. De grondexploitatie laat aan het einde van de looptijd een

	positief resultaat zien van € 11,5 mln. (NCW per 1-1-2023 en excl. vennootschapsbelasting). Tussentijdse bewaking van het resultaat geschiedt door het periodiek herzien van de grondexploitatie. De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft verder geen structureel financieel effect op de begroting. Het doorrekenen van de financiële effecten van een gewijzigd ontwikkelperspectief maakt deel uit van de bestuurlijke opdracht Bleizo-West.
Risico	De benodigde weerstandscapaciteit voor de risico's van de planontwikkeling kan worden gedekt vanuit het positieve resultaat. Met het vaststellen van een nieuwe ontwikkelperspectief en ontwikkelstrategie zullen ook de risico's veranderen. In 2023 heeft Adventure World conservatoir beslag gelegd op de gronden van Bleizo-West en een schadeclaim geëist van € 41 mln. Dit juridische geschil ligt nu voor bij de rechter.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting. De vertegenwoordiging in de gemeenschappelijke regeling is als volgt: Algemeen bestuur: wethouders Weerwag en Iedema en raadsleden: Meurs en Van der Vlies. Dagelijks bestuur: wethouders Weerwag en Iedema.
Bijdrage aan doel-stelling programma	Het sleutelproject Bleizo ligt buiten de gemeentegrenzen van Zoetermeer maar is van directe invloed op de ontwikkeling van Zoetermeer.
Relatie met programma	Programma 7 Inrichting van de stad.
Beleidsvoornemens / beleidskader	Versterken van de OV-bereikbaarheid, imago, economie en werkgelegenheid van Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Lansingerland.
Doel / openbaar belang	De GR Bleizo opereert binnen een publiekrechtelijke setting met name in privaatrechtelijke zin.
Beleid /voortgang	Samen met de gemeente Lansingerland wordt gewerkt aan actualisatie van de ontwikkelvisie die de huidige ontwikkelingsaanpak voor de GR Bleizo uit 2014 zal vervangen. Voor het nog te ontwikkelen westelijk deel van Bleizo is in 2021 door de raden van Lansingerland en Zoetermeer het ontwikkelperspectief PROEFtuin Bleizo vastgesteld. Voor realisatie hiervan is medewerking van de provincie nodig. De overleggen hierover verlopen moeizaam en hebben geleid tot een 'on hold' situatie van de gronduitgifte. De belangrijkste issues zijn het feit dat Lansingerland geen alternatieve locaties heeft aangewezen voor windenergie en een verschil

	van mening over de status van Bleizo-West in de bedrijfsterreinenstrategie. Het nieuwe college van GS heeft juni 2023 het initiatief naar zich toe getrokken voor het windvraagstuk. Dit is momenteel (najaar 2023) een onzekere factor voor het beleid voor Bleizo-West. Daar een en ander onzeker is blijft vooralsnog de ontwikkelvisie van 2014 de basis voor de grondexploitatie en de begroting van de GR Bleizo. In de begroting zijn voor het jaar 2024 de volgende activiteiten voorzien: • algemene activiteiten van de projectorganisatie; • beheer van de gronden; • activiteiten ten behoeve van de visievormingen ontwikkeling van Bleizo-West; Deze activiteiten passen binnen de exploitatiebegroting van Bleizo.
Eigen vermogen verbonden partij	Het eigen vermogen bedraagt € 3,5 mln. per ultimo 2022. Dit is opgebouwd via door de BBV-richtlijnen voorgeschreven tussentijdse winstnemingen.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per 1-1-2022: € 40,3 mln. Per 31-12-2022: € 40,3 mln.
Resultaat verbonden partij	De grondexploitatie laat aan het einde van de looptijd een positief resultaat zien van € 11,5 mln. (NCW per 1/1/2022). Van het saldo komt 50% ten gunste van de gemeente Zoetermeer.

Bedrijvenschap Hoefweg/Prisma	
Doel	De Gemeenschappelijke Regeling Bedrijvenschap Hoefweg is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Zoetermeer en Lansingerland. Het doel is het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven uit Lansingerland en Zoetermeer, alsmede uit de

	Metropoolregio Rotterdam Den Haag, alsmede voor bedrijven van elders die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid.
Beleid	De van de algemene doelstelling “realiseren van een bedrijventerrein” afgeleide subdoelstellingen zijn vastgelegd en financieel vertaald in de grondexploitatie van het bedrijvenschap. Partijen zijn met de marktpartijen die ook grondposities bezitten een vorm van samenwerking (CV/BV-structuur) overeengekomen, genaamd Prisma, die gericht is op een optimale en integrale realisering van het gehele plangebied.
Financiële effecten (gemeente)	De gemeente Zoetermeer neemt op basis van 50%-50% verdeling deel in de gemeenschappelijke regeling. Dat betekent dat de gemeente voor 50% participeert in het tekort of het overschot dat de gemeenschappelijke regeling uiteindelijk behaalt met de ontwikkeling van haar deel van het bedrijventerrein Prisma. De huidige verwachting is dat de grondexploitatie wordt afgesloten met een verwacht positief resultaat van € 10,7 mln. (NCW per 1-1-2023). Tussentijdse bewaking van dat resultaat gebeurt door het periodiek herzien van de grondexploitatie. De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting.
Risico	Het risico bestaat dat het resultaat van de grondexploitatie minder positief wordt. Eventuele tegenvallers worden dan in eerste instantie opgevangen binnen het verwachte positieve resultaat van de grondexploitatie. Uit de risicoanalyse van de actualisatie van de grondexploitatie per 1-1-2023 blijkt dat alle ingeschatte risico’s opgevangen kunnen worden binnen het resultaat van de grondexploitatie.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelname in de gemeenschappelijke regeling heeft geen structureel financieel effect op de begroting. De vertegenwoordiging in de gemeenschappelijke regeling is als volgt: • Algemeen bestuur: wethouders Weerwag en Iedema en de raadsleden Meurs en Van der Vlies. • Dagelijks bestuur: wethouders Weerwag en Iedema.
Bijdrage aan doel-stelling programma	De ontwikkeling van het bedrijventerrein heeft een directe positieve invloed op de werkgelegenheid en het vestigingsklimaat voor bedrijven in Zoetermeer en haar omgeving.
Relatie met programma	Programma 7 Inrichting van de stad.
Beleidsvoornemens / beleidskader	Het realiseren van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven door het aanbieden van bouwrijpe grond. Dit leidt tot een toename van de werkgelegenheid voor onder andere de Zoetermeerse bevolking. Inmiddels zijn alle gronden uitgegeven, behalve de 6 ha die deel uitmaakt van de planvorming voor Bleizo-West.

Vestigingsplaats	Lansingerland.
Doel / openbaar belang	De GR Hoefweg opereert binnen een publiekrechtelijke setting met name in privaatrechtelijke zin.
Beleid /voortgang	De Samenwerkingsovereenkomst Prisma zou tot 2021 lopen. Vanwege een juridisch dossier bij Prisma is de liquidatie daarvan nog niet mogelijk. Vanuit Bedrijvenschap Hoefweg wordt er ingezet op een zo snel mogelijke beëindiging van de samenwerking tussen Bedrijvenschap Hoefweg en de private partijen MRPD en Maasstede Bleiswijk BV in Prisma. Voor 2024 staan de werkzaamheden rond de afsluiting van Prisma en van het Bedrijvenschap centraal. Ca. 6 hectare van het gebied van Bedrijvenschap Hoefweg maakt deel uit van het onderzoek naar de toekomstige ontwikkelingsrichting voor het gebied Bleizo-West, zoals hierboven genoemd in de tekst van de GR Bleizo. In 2024 wordt gewerkt aan de afsluiting van de GR Bedrijvenschap Hoefweg, In 2024 wordt uitgezocht op welke wijze de resterende gronden voor Bleizo-West het beste kunnen overgeheveld worden overgedragen.
Eigen vermogen verbonden partij	Het Bedrijvenschap Hoefweg heeft per 31-12-2022 een eigen vermogen van € 8,8 mln. Dit is opgebouwd via door de BBV-richtlijnen voorgeschreven tussentijdse winstnemingen. Op basis van de verwachting van een positief eindresultaat van de grondexploitatie wordt aan het einde van de looptijd een voordelig saldo verwacht dat voor 50% ten gunste van Zoetermeer komt.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per 1-1-2022: € 10 mln. Per 31-12-2022: € 8 mln.
Resultaat verbonden partij	De grondexploitatie laat, op basis van peildatum einde looptijd, een positief resultaat zien van € 10,7 mln. (NCW op prijspeil 1-1-2023). Van het saldo komt 50% ten gunste van de gemeente Zoetermeer.

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)	
Doel	Het realiseren van een welvarende en bereikbare Metropoolregio Rotterdam Den Haag door het vrijwillig samenwerken met 23 gemeenten.

Beleid	Om deze doelstelling te halen wordt er in de MRDH gezamenlijk gewerkt aan het verbeteren van de bereikbaarheid en het vernieuwen van de economie. Daarvoor is op 26 mei 2023 de strategische agenda MRDH 2023-2026 ‘Met elkaar, voor elkaar!’ door het algemeen bestuur vastgesteld. Hierin staan vier regionale opgaven en zes opdrachten centraal. Vier Regionale opgaven: 1. Herstel van de regio; 2. Groei van de regio; 3. Vernieuwing van de regio; 4. Kwaliteit van de regio. Zes opdrachten 1. Investeren in bereikbaarheid om de inwonersgroei in de regio te faciliteren; 2. Toekomstbestendige economie stimuleren; 3. Vernieuwen van werklocaties; 4. Actieve en collectieve vormen van mobiliteit stimuleren; 5. Versterken van het regionale mobiliteitsnetwerk; 6. Herstellen van het OV-systeem. In de strategische agenda wordt per opdracht de inzet, de aanpak en rollen, verwachte resultaten, de impact, de middelen en de samenhang gedefinieerd. De MRDH richt zich op de sectoren waar de arbeidsmarkt het meest knelt en waar het maatschappelijk nut groot is: de IT-, energie-, techniek-, greenport-, zorg- en High Tech Systems Materials-sector en het haven industrieel complex. De MRDH verbindt deze sectoren met het juiste mbo- en hbo-onderwijs en LLO-skills-opleidingen (LLO staat voor Leven Lang Ontwikkelen). Er wordt ingezet op het versterken van het mkb en het stimuleren van innovatie. Verhoging van de productiviteit is nodig en moet deels een antwoord zijn op de steeds verder oplopende personeelstekorten. Slimme innovaties bieden hier oplossingen voor. De MRDH stimuleert innovatie door met strategische partners zoals InnovationQuarter en de provincie Zuid-Holland financiering en schaalvergroting van programma’s te organiseren waardoor deze meer maatschappelijke- en economische effecten opleveren. De sectoren IT, energie, techniek, greenport, zorg en High Tech Systems Materials krijgen focus, net zoals het haven-industrieel complex en het daarvoor noodzakelijke mbo- en hbo-onderwijs en LLO-skills onderwijs. Naast arbeid zijn productiviteit en nieuwe bedrijvigheid bepalende factoren voor economische groei. Hiervoor is innovatie nodig. De MRDH focust hierbij op startups, scaleups en het mkb. Aan de hand van de Strategie werklocaties MRDH sturen de 21 gemeenten op het versterken van de ruimtelijke economische

	structuur van de regio door marktevenwicht tussen vraag en aanbod van ruimte te stimuleren, het beter benutten van de bestaande werklocaties en het aanjagen van vergroening en verduurzaming. De strategie bestaat uit de modules kantoren, detailhandel en bedrijventerreinen, waarin een visie, strategische opgaven en regionale afspraken zijn opgenomen. Binnen de MRDH-begroting is Verbeteren Bereikbaarheid vertaald in twee programma's: een programma Exploitatie verkeer en openbaar vervoer en een programma Infrastructuur verkeer en openbaar vervoer. Het programma Exploitatie verkeer en openbaar vervoer betreft de uitvoering van wettelijke taken concessieverlening openbaar vervoer, beheer en onderhoud openbaar vervoer, infrastructuur en de planvormingsbevoegdheid in overeenstemming met de Planwet verkeer en vervoer. Dat laatste vraagt om de inzet van de MRDH voor algemene strategie- en beleidsontwikkeling, autonetwerk, verkeersmanagement en ITS, fietsnetwerk, ketenmobiliteit, reisgedrag en logistiek, duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid. Vanuit het programma volgen infrastructurele opgaven die, voor zover de MRDH er financieel aan bijdraagt, onderdeel worden van het programma Infrastructuur verkeer en openbaar vervoer. Naast de inzet op verbeteren van de bereikbaarheid en het vernieuwen van de economie zet de MRDH zich in 2024 en verder ook op regionale samenwerking bij de energietransitie door het Bestuurlijk Netwerk Energie vanuit de MRDH facilitair te ondersteunen (ter beschikking stellen vergaderruimte, geen inhoudelijke rol meer). De 21 gemeenten werken samen binnen het Bestuurlijk Netwerk Energie aan de energietransitie. Gezamenlijk is de Regionale Energiestrategie regio Rotterdam Den Haag (opdracht vanuit het landelijk Klimaatakkoord) opgesteld (RES 1.0) die de komende jaren geactualiseerd worden. In een RES-regio maken provincie, gemeenten, waterschappen en netbeheerders afspraken over het opwekken van duurzame elektriciteit, de warmtevoorziening van de gebouwde omgeving en de ontwikkeling van een regionale energie infrastructuur
Financiële effecten (gemeente)	De gemeente Zoetermeer verstrekt via haar eigen begroting een jaarlijks bijdrage per inwoner. In 2024 is deze bepaald op € 2,97 per inwoner. In 2024 bedraagt dit in totaal € 377.344.
Risico	In 2019 is een geactualiseerde beleidsnota Risicomanagement en Weerstandsvermogen opgesteld. De beleidsnota is 12 juli 2019 vastgesteld. Voor de activiteiten binnen verkeer en vervoer is binnen de projecten een risicobuffer aanwezig. Wanneer deze niet toereikend is worden projecten uitgesteld of wordt de bijdrage vanuit BDU middelen lager. Voor de infrastructurele projecten houdt de MRDH rekening met de mogelijkheid van een 'overplanning'. Dat kan inhouden dat in enig jaar het BDU-fonds (tijdelijk met een maximum van 3 jaar) negatief is. Aan het einde van deze periode dient het saldo nihil te zijn. Voor 2023 en de meerjarenbegroting tot en met 2026 worden geen tekorten voorzien. Het fonds heeft een beperkte investeringsruimte voor projecten die nu nog in de verkenning- en planstudiefase zitten. Deze investeringsruimte is echter onvoldoende om alle ambities uit de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid te kunnen realiseren. De MRDH heeft in december 2016 de verantwoordelijkheid voor de financiering van de investeringen in railvoertuigen en railinfrastructuur van de regionale OV-bedrijven overgenomen van de gemeenten Den Haag en Rotterdam. Dat brengt risico's met zich mee, die in een in 2016 uitgevoerd extern onderzoek nader zijn geduid. Om de risico's te dekken is een reserve gevormd die

	gevoed wordt vanuit een opslag die de vervoersbedrijven betalen. Voor het eventueel wegvallen van een deel van de inwonersbijdrage voor het Economisch vestigingsklimaat is in 2015 een reserve gevormd. Dit risico is met de vaststelling van zogenaamde uittreedregels komen te vervallen. Op 12 juli 2019 stelde het algemeen bestuur de 'Algemene regels voor uittreding uit de Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag 2014' vast. Daarin staat opgenomen dat bij uittreding een uittreedsom wordt bepaald: het bedrag dat de uittredende deelnemer dient te betalen aan de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (GR MRDH) en dat bestaat uit de schade die de GR MRDH lijdt als gevolg van de uittreding. Voor risico's die samenhangen met de strategische agenda economisch vestigingsklimaat is (nog) geen weerstandsvermogen beschikbaar. De MDRH is extra prudent bij het aangaan van verplichtingen. Het openbaar vervoer, één van de kerntaken van de Metropoolregio, is door de COVID-19-pandemie hard geraakt. Er is sprake van een forse daling van de reizigersinkomsten. Dit is financieel problematisch voor de vervoersbedrijven, omdat zij binnen de metropoolregio opbrengstverantwoordelijk zijn. Vanaf het jaar 2020 zijn daarover afspraken gemaakt tussen het rijk, de decentrale overheden en de vervoerders om het openbaar vervoer met financiële middelen enigszins te ontzien. Deze afspraken hebben geleid tot een beschikbaarheidsvergoeding in de jaren 2020, 2021 en 2022 en een Transitievergoeding in 2023. Met het (langzaam) naar de achtergrond verdwijnen van de pandemie wordt in 2023 duidelijker welke structurele effecten COVID-19 heeft op de OV-sector. De voorbereidingen zijn getroffen om gezamenlijk met de vervoerders en andere betrokkenen in 2023 inzicht te hebben in de snelheid van het herstel van de reizigersgroei en waar nodig voorstellen te doen aan het bestuur hoe met eventuele effecten om te gaan.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelnemers zijn de 21 gemeenten en hebben daardoor een financieel en bestuurlijk belang. De burgemeester heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Wethouder Iedema neemt deel aan de bestuurscommissie Economisch Vestigingsklimaat en wethouder Ter Laak is lid van de bestuurscommissie Vervoersautoriteit.
Bijdrage aan doel-stelling programma	1.3 Bevorderen vestigings-en ondernemersklimaat 1.4 Bevorderen groei werkgelegenheid 3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling 7.2 Bevorderen vernieuwende en gewenste functies voor stad en regio 7.4 Behouden goede bereikbaarheid en bevorderen verkeersveiligheid
Relatie met programma	Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen Programma 7 Inrichting van de stad
Beleidsvoornemens / beleidskader	Uitvoering geven aan de in de strategische agenda MRDH 2023-2026 'Met elkaar, voor elkaar!' opgenomen ambities.

Vestigingsplaats	Rotterdam.
Doel / openbaar belang	Realisatie van een duurzame internationale metropoolregio waarin bewoners en bedrijven zich optimaal kunnen ontplooien, (internationale) bezoekers zich welkom voelen en belangrijke bestemmingen eenvoudig en goed bereikbaar zijn. Versterken internationale concurrentiepositie en economisch vestigingsklimaat van de regio.
Beleid /voortgang	• Afronden variantenstudie (lightrail) Zoetermeer-Rotterdam (ZoRo) en bepalen/zetten vervolgstappen. • Uitwerking en waar mogelijk realisatie van korte termijnmaatregelen OV-verbinding Zoetermeer-Rotterdam. • Realiseren actieplan Verkeersveiligheid. • Bijdrage aan realisatie van een hoogwaardig en veilig Metropolitaan Fietsroutenetwerk: Rotterdam-Zoetermeer. • Bijdrage aan programmalijn Metropolitaan OV en Verstedelijking met onder meer OV Zoetermeer-Rotterdam. • Versterken agglomeratiekracht. • Herontwikkeling van station Zoetermeer. • Participatie Project RandstadRail lijnen 3 en 4 (gekoppeld rijden). • Bijdrage aan Entreegebied station Zoetermeer. • Ontwikkeling dan wel transformatie van de ‘werklocaties’: van kantoren en bedrijventerreinen. • Bijdrage in de uitvoering van de Digitaliseringvoucher regeling MKB Zoetermeer.
Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 32,5 mln. Per eind 2022: € 33,8 mln.
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 1.435,1 mln. Per eind 2022: € 1.550,1 mln.
Resultaat verbonden partij	2022 € 0,455 mln. (2021: € 1,460 mln.)

Werkbedrijf De Binnenbaan BV

Doel	Werkbedrijf De Binnenbaan BV heeft tot doel om zo effectief en efficiënt mogelijk de Wsw (Wet sociale werkvoorziening) uit te voeren voor mensen met een sw-indicatie voor de Zoetermeer, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg. De Binnenbaan BV is daarnaast verantwoordelijk voor de re-integratie naar werk van mensen uit de doelgroep van de Participatiewet. Onderdeel hiervan is de ondersteuning van mensen met een arbeidsbeperking naar (beschut) werk.
Beleid	Met de komst van de participatiewet in 2015 is de instroom in de Wsw afgesloten. Wel blijft De Binnenbaan BV verantwoordelijk voor de huidige sw-werknemers en biedt de voorziening Beschut Werk aan zoals is geregeld in de Participatiewet. Het re-integratiebeleid van de gemeente is opgenomen in de nota ‘Meedoen met Meerwaarde’.
Financiële effecten (gemeente)	De deelnemende gemeenten betalen de werkelijke kosten voor de uitvoering van de Wsw aan De Binnenbaan BV. De rijksbijdrage per arbeidsjaar loopt terug doordat er geen instroom meer mogelijk is in de Wsw en het bestand langzaam ouder wordt en daardoor uitstroomt. De gemeente Zoetermeer staat garant voor het werkkapitaal van De Binnenbaan BV. Naast de werkelijke kosten van de uitvoering van de Wsw betalen de aandeelhoudende gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg een tarief met risico-opslag voor de overige dienstverlening die zij afnemen. De gemeente Zoetermeer betaalt naast de werkelijke kosten conform de vijfjarige Dienstverleningsovereenkomst en de jaarlijks Opdracht- en budgetbrief een tarief voor de overeengekomen dienstverlening voor de doelgroep Participatiewet.
Risico	De dalende rijksbijdrage en instroomstop voor de doelgroep Wsw leidt tot een daling van inkomsten van de Binnenbaan en daarmee tot druk op het exploitatieresultaat. De aandeelhoudende gemeenten hebben besloten de Wsw activiteiten voor te zetten in combinatie met re-integratie activiteiten in Werkbedrijf De Binnenbaan BV om deze ontwikkelingen het hoofd te bieden.
Financieel en bestuurlijk belang	Werkbedrijf De Binnenbaan BV is een Privaatrechtelijke onderneming met drie aandeelhouders. De gemeente Zoetermeer houdt 98% van de aandelen en de gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg elk 1%.
Bijdrage aan doel-stelling programma	Doelstelling 1.5: Stimuleren duurzame arbeidsparticipatie.
Relatie met programma	Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie.
Beleidsvoornemens / beleidskader	Zie bij Beleid en de tekst onder doelstelling 1.5.

Vestigingsplaats	Statutaire vestigingsplaats in Zoetermeer, nevenlocaties in Leidschendam-Voorburg en Rijswijk.
Doel / openbaar belang	Werkvoorziening voor personen met een arbeidshandicap en begeleiding van mensen naar werk. Dat is een publiek belang.
Beleid /voortgang	De aandeelhoudende gemeenten voeren de regie op de Wsw en beheren de geldstromen (rijksbijdrage + gemeentelijke bijdrage). Gemeente Zoetermeer voert alle re-integratie activiteiten via de Binnenbaan uit. De gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg voeren de re-integratie van de doelgroep Participatiewet geheel, respectievelijk grotendeels zelf uit.
Eigen vermogen verbonden partij	Per 1-1-2022: € 1.905.000 Per 31-12-2022: € 773.000
Vreemd vermogen verbonden partij	Per 1-1-2022: € 5.643.000 Per 31-12-2022: € 6.160.000
Resultaat verbonden partij	2022: € 353.000

VNG	
Doel	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is de organisatie die alle gemeenten in Nederland en de overzeese gebieden verbindt. De vereniging heeft als doel om de lokale overheid te versterken, zodat gemeenten hun inwoners optimaal kunnen bedienen. Belangenbehartiging, kennisuitwisseling en het gezamenlijk uitvoeren van maatschappelijke opgaven zijn de kerntaken van de VNG.
Beleid	Gemeenten houden zich bezig met een breed scala aan onderwerpen. De VNG houdt zich dan ook bezig met alle beleidsvelden waar gemeenten zich mee bezig houden.
Financiële effecten (gemeente)	Het bedrag dat een gemeente aan contributie betaalt, is afhankelijk van het aantal inwoners. Het uitgangspunt voor het aantal inwoners wordt per 1 januari van het voorgaande jaar bepaald aan de hand van de cijfers van het CBS: Zoetermeer had op 1 januari 2022 127.052 inwoners.

	Zoetermeer valt onder de categorie van 25.000 tot 200.000 inwoners en betaalt in 2023 € 1,434 per inwoner. Voor 2023 komt dit neer op € 182.193. De contributie stijgt in 2024 met 6,1% ten opzichte van 2023. Deze stijging is bedoeld voor loon- en prijsontwikkeling op basis van CPB-indexcijfers. Dit omvat ook een stijging van 1% bedoeld voor de groei naar volledige dekking van de kosten van de kernorganisatie VNG vanuit de contributie.
Risico	Geen.
Financieel en bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente bij Algemene Ledenvergaderingen. Wethouder Iedema is lid van het College van Arbeidszaken.
Bijdrage aan doel-stelling programma	De inspanningen op het gebied van belangenbehartiging, kennisuitwisseling en het gezamenlijk uitvoeren van maatschappelijke opgaven van de VNG dragen bij aan alle programma's.
Relatie met programma	Alle.
Beleidsvoornemens / beleidskader	De VNG focust t/m 2024 op zes inhoudelijke thema's: de informatiesamenleving, de gemeentelijke dienstverlening, fysieke opgaven, de inclusieve samenleving, democratisch besturen en een actieve ledenorganisatie.
Vestigingsplaats	Den Haag.
Doel / openbaar belang	Drie pijlers vormen de basis van de vereniging: kennisdeling, belangenbehartiging en dienstverlening.
Beleid /voortgang	Om de vier jaar presenteert de VNG haar strategie, Voor 2020-2024 hebben de gemeenten gezamenlijk in kaart gebracht wat de belangrijkste thema's voor de komende jaren zijn en wat deze betekenen voor de rol en het functioneren van het lokaal bestuur. In de VNG Kadernota 2022 heeft de VNG aangegeven welke onderwerpen binnen de eerder genoemde zes thema's prioritair zijn. Deze lijst omvat o.a. Digitale veiligheid, de Omgevingswet, woningbouw, transformatie Sociaal Domein en de bestuurlijke verhoudingen met het rijk.
Eigen vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 51,704 mln.

Vreemd vermogen verbonden partij	Eind 2022: € 112,794 mln. (schulden: € 110,640 mln. + voorzieningen: € 2,154 mln.).
Resultaat verbonden partij	Financieel resultaat 2022: € 4,219 mln. negatief.

Vereniging De Brede Stroomversnelling	
Doel	Uitvoering van het klimaatbeleid. De raad heeft op 12 september 2016 besloten om Nul op de Meter concepten toe te passen waar mogelijk.
Beleid	Stroomversnelling en haar leden hebben als oogmerk een impuls te geven aan de energietransitie in de gebouwde omgeving. Stroomversnelling is in eerste instantie een vereniging van corporaties, bouwers, toeleverende industrie, netwerkbedrijven en regionale overheden maar de bedoeling - van de initiatiefnemers en de huidige trekkers – is breder. Stroomversnelling wil een beweging zijn waarin deelnemers zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor de energietransitie en waarin ze, door samen op te trekken, versnelling weten te realiseren in het realiseren van deze doelstelling.
Financiële effecten (gemeente)	Jaarlijkse lidmaatschapsbijdrage € 5.000.
Risico	Ten tijde van het uitbrengen van de jaarrekening 2020 van de vereniging is er nog steeds sprake van onduidelijkheid over het recht op teruggave van omzetbelasting op inkopen en de verplichting tot het afdragen van omzetbelasting over subsidieontvangsten. Hierover is overleg gaande met de Belastingdienst. Het overleg met de Belastingdienst kan leiden tot zowel een teruggave als een naheffing van omzetbelasting over de periode 2015 tot en met 2018. Er is ondertussen wel een formeel verzoek gedaan voor teruggave over de periode 2018 die kan leiden tot een storting van de belastingdienst. De gemeente is alleen lid en is geen risicodrager. Als de vereniging bij ontbinding een tekort heeft, hoeft de gemeente als lid daaraan niet bij te dragen. Dit hangt samen met de rechtspersoonlijkheid van de vereniging en het feit dat de vereniging een eigen, afgescheiden vermogen heeft. Als de vereniging wordt ontbonden, gaat dat volgens de regels over de vereffening van het afgescheiden vermogen.
Financieel en bestuurlijk belang	Stroomversnelling heeft op dit moment ca. 60 leden en partners. De samenstelling van het ledenbestand geeft direct een helder beeld van de breedte van Stroomversnelling: woningcorporaties, aanbieders (bouwbedrijven), toeleverende industrie, gemeentes en netwerkbedrijven. Daarnaast heeft Stroomversnelling al een aantal partners - CVW, Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, Efectis, de

	Woonbond en Hogeschool Utrecht. Stroomversnelling is zelf partner van de vernieuwingsagenda van Aedes. Stroomversnelling staat open voor elke partij die inzet wil leveren op, en kan bijdragen aan, de (door)ontwikkeling van woningconcepten en de transitieopgave. Omdat het een vereniging is van koplopers en actieve volgers wordt altijd kritisch gekeken hoe partijen die zich willen aansluiten de beweging en benodigde ontwikkeling verder kunnen versterken. Het doel is daarom niet veel groter te worden in aantallen dan ca. 100 leden. Deze beperkte groeidoelstelling heeft consequenties voor de financiële slagkracht van de vereniging. Om die reden is er veel aandacht voor bijdragen van overheden.
Bijdrage aan doel-stelling programma	3.1 Bevorderen duurzame ontwikkeling.
Relatie met programma	Programma 7 Inrichting van de stad.
Beleidsvoornemens / beleidskader	1. Volop werken aan de ontwikkeling, van het aanbod, de vraag en de daaraan gerelateerde marktcondities voor concepten waarmee woningen en/of wijken aardgasvrij en spijtvrij CO2- en/of energieneutraal gemaakt kunnen worden in alle marktsegmenten. 2. De realisatie van een zodanige kostprijsreductie (schatting 25%-30%), op NOM of NOM-Ready aanbod met gegarandeerde functionele prestaties (minimaal rond energie, binnenmilieu en veiligheid), waarmee een woonlastenneutraal aanbod voor de bewoner en een gezonde business case voor de investeerder in de oplossingen (inclusief de afnemers) mogelijk is.
Vestigingsplaats	Den Haag.
Doel / openbaar belang	De vereniging Stroomversnelling heeft als doel het verenigen van leden die renovatie- en nieuwbouwbouwconcepten met minimaal het ambitieniveau van Nul op de Meter (NOM) ontwikkelen, bouwen, afnemen of het afnemen willen faciliteren. De leden beogen NOM te bereiken met uitsluitend gebruik van duurzame energie, opgewekt uit niet fossiele brandstoffen.
Beleid /voortgang	Ad 1: Pas wanneer 25% van het potentieel is bereikt, is de fase van ontwikkeling (door koplopers en volgers) afgerond en de fase van autonome opschaling bereikt. Ad 2: Jaarlijkse productieaantallen van 50.000 gekoppeld aan renovatie, 25.000 aan nieuwbouw en 100.000 aan installatievervanging.

Eigen vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 408.042 Per eind 2022: € 402.218
Vreemd vermogen verbonden partij	Per begin 2022: € 929.824 Per eind 2022: € 668.617
Resultaat verbonden partij	2022: € 5.824 nadelig 2021: € 68.748 voordelig

Stichting BusinessPark Haaglanden (BPH)	
Doel	Het versterken van de regionale samenwerking tussen de deelnemende gemeenten op het gebied van bedrijfshuisvesting ten behoeve van het behouden en vestigen van bedrijven en daarmee de werkgelegenheid in de Haagse regio. Met de samenwerking het thema ‘werken’ een gelijkwaardige plek geven in de complexe integrale verstedelijkingsopgave. Deelnemende gemeenten zijn: Den Haag, Rijswijk, Midden-Delfland, Pijnacker Nootdorp, Delft, Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer.
Beleid	De Stichting tracht haar doel te bereiken door onder meer: • het (verder) professionaliseren van het regionaal loket (front-office) van Businesspark Haaglanden voor ondernemers; • het intensiveren van de samenwerking met adviseurs in bedrijfshuisvesting; • het begeleiden van het proces van uitplaatsingen van bedrijven als gevolg van transformatie/herstructurering; • het leveren van een bijdrage aan het formuleren van nieuw beleid (door monitoring & signalering vraag/aanbodontwikkeling binnen de regio) en het tot uitvoering brengen van beleid; • het meedenken om te komen tot nieuwe werklocaties binnen de Haagse regio; • het als netwerkorganisatie aanspreekpunt zijn voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en de Provincie Zuid-Holland.

Financiële effecten (gemeente)	De gemeente Zoetermeer heeft op haar eigen begroting jaarlijks circa € 25.000 voor de bijdrage aan de stichting. Dit bedrag is gebaseerd op de verdeelsleutel die staat opgenomen in het reglement. Zoetermeer draagt 15% van de jaarlijkse kosten bij.
Risico	Voor de gemeente zijn er geen financiële risico's aanwezig. Bij een eventueel financieel risico van de stichting is de gemeente maximaal de eigen bijdrage voor een jaar kwijt.
Financieel en bestuurlijk belang	De deelnemers zijn de 7 gemeenten en hebben daardoor een financieel en bestuurlijk belang. De wethouder economie heeft zitting in het Bestuur. De teammanager van team economie neemt deel aan de Directieraad.
Bijdrage aan doel-stelling programma	1.3 bevorderen vestigings-en ondernemersklimaat. 1.4 bevorderen groei werkgelegenheid.
Relatie met programma	Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie.
Beleidsvoornemens / beleidskader	Uitvoering geven aan het jaarplan. Centrale actiepunten zijn: • BPH deelt als netwerkorganisatie beschikbare kennis en kunde. • BPH is een netwerkorganisatie en gesprekspartner voor PZH en MRDH en andere samenwerkingsverbanden gericht op bedrijvigheid. • BPH heeft het aanbod van bedrijfshuisvesting van de deelnemende gemeenten scherp in beeld. Vragen uit de markt worden geregistreerd. • BPH draagt op de schaal van de Haagse regio bij aan het bij elkaar brengen van vraag naar en aanbod van voldoende en passende bedrijfshuisvesting.
Vestigingsplaats	Zetel in de gemeente 's-Gravenhage.
Doel / openbaar belang	De schaal waarop de bedrijventerreinenmarkt zich beweegt, is bovengemeentelijk. Bedrijven kijken veelal op regionale schaal naar vestigingsplaatsen en uitbreidingsmogelijkheden. Activiteiten van bedrijven volgen zelden bestuurlijke grenzen maar vinden plaats in een marktregio. Binnen de MRDH is de Haagse regio één van de drie marktregio's, waarbinnen bedrijven zich vestigen dan wel uitbreiden en/of verhuizen. De gezamenlijke doelen zijn economische ontwikkeling en het creëren en behoud van werkgelegenheid in de Haagse regio, het bieden van voldoende passende vestigingsplekken op bedrijventerreinen en het

	tegengaan van onnodige onderlinge concurrentie tussen gemeenten. Businesspark Haaglanden werkt vraaggericht en zoekt naar pragmatische oplossingen, op het juiste schaalniveau.
Beleid /voortgang	Er speelt een aantal ontwikkelingen: a) schaarse ruimte en tekort aan nieuw uitgeefbare grond voor bedrijven en werklocaties in stedelijk gebied, b) transformaties in stedelijke gebied waar bedrijven worden verjaagd en c) de druk op bestaande terreinen als gevolg van o.a. die woningbouwontwikkelingen. Hierdoor ontstaat de noodzaak om de ruimte op bestaande bedrijventerreinen beter te benutten en daarbij te streven naar het juiste bedrijf op de juiste plek. Dit zijn oplossingsrichtingen waar gelet op omvang, benodigd kapitaal, complexiteit, samenhang en afstemming in de regio gezamenlijk op ingezet moet worden. Een heldere structuur én een goede uitvoeringsorganisatie is van belang om resultaat te boeken. Geconstateerd is dat op verschillende ambtelijke en bestuurlijke tafels in wisselende samenstellingen over bovenstaande onderwerpen wordt gesproken. Begin 2024 is duidelijk of BPH in dit proces een rol gaat spelen, en zo ja welke en hoe die zich verhoudt tot de huidige uitvoering van de samenwerking. De raad wordt geconsulteerd bij verandering van de samenwerking als die afwijkt van de huidige statuten en/of wanneer er aanvullende kosten benodigd zijn.
Eigen vermogen verbonden partij	Per eind 2022: € 71.449 Per begin 2022: € 58.011
Vreemd vermogen verbonden partij	Per eind 2022: € 3.277 Per begin 2022: € 0
Resultaat verbonden partij	2022 € 13.487 nadelig 2021 € 39.794 voordelig

Bijlage 11 Wettelijke kaders

Programma 1 Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

Onderwijs

Belangrijkste wettelijke kaders

- Wet op het primair onderwijs (WPO)
- Wet op het onderwijstoezicht.(Wot)
- Wet op het voortgezet onderwijs (WVO)
- Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB)
- Wet op de expertisecentra (WEC)
- Leerplichtwet 1969
- Wet regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC)
- Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wkkp)
- Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (OKE)
- Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK)

Belangrijkste gemeentelijke kaders

- Oog voor de Jeugd integrale visienota, jaar 2011, raadsbesluit 1101324
- Kadernota Voortijdig Schoolverlaten 2008-2012, jaar 2008, raadsbesluit 080284
- Vasthouden en niet loslaten, uitvoeringplan voortijdig schoolverlaten 2012-2015, jaar 2013, B&W besluit-2012-000872
- Regionale VSV-agenda RMC-regio Haaglanden 2017-2020 en 2021-2024
- Integraal huisvestingsplan primair onderwijs 2016-2020 herijking vervangingsfonds, jaar 2016, raadbeslulit -2015-001112
- Beleidskader brede School, jaar 2013, B&W 2013-000590
- Op weg naar Onderwijskansen door kwaliteit en educatie (OKE), jaar 2010, raadsbesluit 100574
- Beleidsregels handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen, jaar 2013, B&W-besluit 2013-003055
- Beleidsplan ‘Ieder kind gelijke kansen onderwijsachterstandenbeleid gemeente Zoetermeer 2019-2022’, Raadsbesluit 0637391046
- Lokaal Educatieve Agenda, 2017-2020
- Uitwerkingskader ‘ontwikkelen van integrale kindcentra’ in Zoetermeer, jaar 2012 B&W-besluit 004433 en jaar 2014, B&W-besluit 000056
- Verordening en beleidsregels leerlingenvervoer, jaar 2014, raadsbesluit 2014-000933

Economie

Belangrijkste gemeentelijke kaders

- Actieagenda Economie 2020-2022
- Kerndocument strategie werklocaties Zoetermeer 2020-2030
- Stedelijk beleidskader economie 2011

Arbeidsparticipatie en bestaanszekerheid
Belangrijkste wettelijke kaders

- Participatiewet
- Wet sociale werkvoorziening
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Belangrijkste gemeentelijke kaders

- Kadernota 'Meedoen met Meerwaarde' over de aanpak van schulden, financieel rondkomen, meedoen en het vinden van werk
- Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Zoetermeer
- Beleidsregels re-integratie Participatiewet gemeente Zoetermeer

Programma 2 Samen leven en ondersteunen
Belangrijkste wettelijke kaders

- Wet publieke gezondheid (Wpg)
- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Jeugdwet

Belangrijkste gemeentelijke kaders

- Beleidsplan Wmo en Jeugdhulp Zorg in Zoetermeer voor elkaar (2014)
- Wmo verordening 2015, raadsbesluit 13 oktober 2014, DOC 2014-003575
- Gebiedsgerichte ondersteuning
- Wijziging Verordening Wmo Gebiedsgerichte ondersteuning
- Vrijwilligersondersteuning
- Algemene Subsidieverordening Zoetermeer, jaar 2016, raadsbesluit 000927
- Actieplan Bouwen aan toekomstbestendige jeugdhulp (2019)
- Verordening jeugdhulp gemeente Zoetermeer

- Nadere regels jeugdhulp gemeente Zoetermeer
- Beleidsregels jeugdhulp gemeente Zoetermeer
- Nadere regels vervoer jeugdhulp gemeente Zoetermeer
- Inkoopstrategie Jeugdhulp 2020-2024

Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen

Belangrijkste wettelijke kaders

- AVL 2000
- Wet Natuurbescherming
- Warenwetbesluit Attractie en Speeltoestellen (WAS)
- Wegenwet
- Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo)
- Wet bodembescherming
- Wet geluidhinder
- Wet milieubeheer
- Wet op de Lijkbezorging
- Wet op de ruimtelijke ordening (Wro)

Belangrijkste gemeentelijke kaders

- Beheervisie openbare ruimte Zoetermeer 2016-2020: Samen werken aan de stad
- Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen Zoetermeer 2020
- Uitvoeringsbesluiten gemeentelijke begraafplaatsen 2020
- Speelruimtenota 2016-2026: Ruimte geven!
- Bomenbeleid
- Groenkaart
- Visie Biodiversiteit
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020
- Parkeerbeleid Zoetermeer, raadsbesluit nr. 2012-000171
- Programma Duurzaam en Groen Zoetermeer, raadsbesluit 2015-006613 (0637530586)
- Stadsvisie 2030, raadsbesluit 080648
- Waterplan Zoetermeer, raadsbesluit 011492
- Zoetermeerse gedragscode Flora- en Faunawet 2015 (goedgekeurd door ministerie LNV)
- Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI)
- Afvalbeleidsplan Zoetermeer, meer bewust

Programma 4 Vrije tijd

Belangrijkste wettelijke kaders

- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
- Erfgoedwet 2016
- Mediawet 2008

Belangrijkste gemeentelijke kaders

• Erfgoedverordening Zoetermeer 2010

• Verordening Investeringssubsidie en gemeentegarantie amateurverenigingen

• Verordening Percentageregeling Beeldende kunst in de openbare ruimte 2019

• Sportagenda 2017 enverder
• Sportakkoord Zoetermeer
• Cultuurvisie 2030. De stad leeft, leve de stad
• Samenspraak bij kunst in de openbare ruimte 2015
• Actualisering citymarketingstrategie 2017
• Nieuwe beleidskaart archeologische monumenten en onderzoeksagenda 2015
• Subsidieregeling evenementen 2022
• Subsidieregeling Culturele basisinstellingen Zoetermeer 2021
• Subsidieregeling Culturele jaarprogramma's 2021
• Subsidieregeling Culturele projecten 2021
• Subsidieregeling gemeentelijke monumenten Zoetermeer 2023

Programma 5 Veiligheid

Belangrijkste wettelijke kaders

- Gemeentewet
- Politiewet
- Wet veiligheidsregio’s
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Woningwet
- Opiumwet

- Overlastwet
- Algemene Wet Bestuursrecht

Belangrijkste gemeentelijke kaders

- Algemene Plaatselijke Verordening
- Gemeenschappelijke regeling veiligheidsregio Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden
- Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid Zoetermeer
- Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2019-2022
- Toezicht- en Handhavingsmodel Drank- en Horecawet (DHW)
- Horecasanctiestrategie
- Vergunningen-, toezicht en handhavingsbeleidsplan 2019 – 2022
- Damocles beleid

Programma 6 Dienstverlening en samenspraak

Belangrijkste wettelijke kaders

- Digitale agenda 2020
- Algemene Wet Bestuursrecht (klachten)
- Visie digitale overheid 2017 Minister Plasterk
- Overheidsbrede Dienstverlening 2020
- Gemeentewet artikel 150
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Woningwet
- Kieswet

Belangrijkste gemeentelijke kaders

- Verordening bezwaarschriften
- Raadsvoorstel samenspraak
- Legesverordening 2019
- Algemene plaatselijke verordening

Programma 7 Inrichting van de stad

Belangrijkste wettelijke kaders

- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Update Regionale Nota Mobiliteit - Stadsgewest Haaglanden
- Provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit
- Provinciale Verordening Ruimte
- Provinciaal Programma Ruimte
- Verkeer- en Vervoersplan Haaglanden
- Wet ruimtelijke ordening
- Omgevingswet (in voorbereiding)

Belangrijkste gemeentelijke kaders

- Stadsvisie 2030
- Nota Mobiliteit Zoetermeer
- Nota Grondbeleid
- Nota Biodiversiteit, Groenkaart en Bomenbeleid
- Parkeernota
- Visie Binnenstad
- Vastgoednota 2013
- Prestatieafspraken Zoetermeer 2013 - 2015
- Actieplan Fiets
- Actieplan Verkeersveiligheid
- Welstandsnota Zoetermeer
- Woonvisie Zoetermeer
- Verkenningennota Structuurvisie Zoetermeer 2030
- Integraal huisvestingsplan primair onderwijs 2016-2020 en herijking vervangingsfonds
- Toekomstagenda cultuur
- Nieuwe Huisvestingsverordening Zoetermeer 2015

Bijlage 12 Taakvelden

Taakvelden	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.1 Bestuur				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-6.294.347	-6.227.687	-6.444.070	-6.297.401
Totaal 0.1 Bestuur	**-6.294.347**	**-6.227.687**	**-6.444.070**	**-6.297.401**
0.10 Mutaties reserves				
Baten	22.530.073	29.742.872	9.156.817	6.519.088
Lasten	-9.459.420	-8.661.470	-7.949.509	-6.618.348
Totaal 0.10 Mutaties reserves	**13.070.653**	**21.081.402**	**1.207.308**	**-99.260**
0.2 Burgerzaken				
Baten	2.845.009	2.889.970	2.889.970	2.889.970
Lasten	-8.299.933	-7.693.153	-8.130.153	-8.297.859
Totaal 0.2 Burgerzaken	**-5.454.924**	**-4.803.183**	**-5.240.183**	**-5.407.889**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden				
Baten	2.059.511	2.057.811	2.037.811	2.037.811
Lasten	-663.647	-665.012	-666.404	-667.823
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	**1.395.864**	**1.392.799**	**1.371.407**	**1.369.988**
0.4 Overhead				
Baten	208.148	208.148	208.148	208.148
Lasten	-58.628.268	-58.507.106	-52.551.000	-52.520.024
Totaal 0.4 Overhead	**-58.420.120**	**-58.298.958**	**-52.342.852**	**-52.311.876**
0.5 Treasury				
Baten	2.264.276	659.276	654.276	654.276
Lasten	-493.724	-647.886	-1.328.369	-1.522.527
Totaal 0.5 Treasury	**1.770.552**	**11.390**	**-674.093**	**-868.251**
0.61 OZB woningen				
Baten	25.060.896	26.260.923	26.260.923	26.278.335
Lasten	-1.237.414	-1.237.414	-1.364.414	-1.364.414
Totaal 0.61 OZB woningen	**23.823.482**	**25.023.509**	**24.896.509**	**24.913.921**
0.62 OZB niet-woningen				
Baten	15.864.178	16.964.178	17.038.054	17.038.054
Lasten	-623.282	-623.282	-623.282	-623.282
Totaal 0.62 OZB niet-woningen	**15.240.896**	**16.340.896**	**16.414.772**	**16.414.772**
0.63 Parkeerbelasting				
Baten	2.032.609	2.032.609	2.032.609	2.032.609
Lasten	0	0	0	0

Taakvelden	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal 0.63 Parkeerbelasting	**2.032.609**	**2.032.609**	**2.032.609**	**2.032.609**
0.64 Belastingen overig				
Baten	735.831	735.831	735.831	735.831
Lasten	-87.448	-87.448	-87.448	-87.448
Totaal 0.64 Belastingen overig	**648.383**	**648.383**	**648.383**	**648.383**
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
Baten	278.982.364	294.275.856	283.084.516	287.937.516
Lasten	1.340.932	-7.439.051	-15.119.250	-22.139.651
Totaal 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	**280.323.296**	**286.836.805**	**267.965.266**	**265.797.865**
0.8 Overige baten en lasten				
Baten	1.559.000	2.592.718	4.461.794	4.289.696
Lasten	-5.231.148	-7.948.113	-8.409.479	-8.682.237
Totaal 0.8 Overige baten en lasten	**-3.672.148**	**-5.355.395**	**-3.947.685**	**-4.392.541**
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)				
Baten	0	0	0	0
Lasten	0	-161.000	-161.000	-161.000
Totaal 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	**0**	**-161.000**	**-161.000**	**-161.000**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-11.490.594	-11.452.665	-11.296.833	-11.296.833
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer	**-11.490.594**	**-11.452.665**	**-11.296.833**	**-11.296.833**
1.2 Openbare orde en veiligheid				
Baten	719.943	719.943	719.943	719.943
Lasten	-7.797.079	-7.756.424	-7.421.528	-7.127.294
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid	**-7.077.136**	**-7.036.481**	**-6.701.585**	**-6.407.351**
2.1 Verkeer en vervoer				
Baten	1.726.950	1.730.361	1.000.361	1.000.361
Lasten	-25.545.149	-23.667.520	-23.418.680	-24.299.715
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer	**-23.818.199**	**-21.937.159**	**-22.418.319**	**-23.299.354**
2.2 Parkeren				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-1.515.262	-1.492.894	-1.512.400	-1.500.794
Totaal 2.2 Parkeren	**-1.515.262**	**-1.492.894**	**-1.512.400**	**-1.500.794**
3.1 Economische ontwikkeling				
Baten	0	0	0	0

Taakvelden	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-113.779	-113.779	-113.779	-113.779
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling	**-113.779**	**-113.779**	**-113.779**	**-113.779**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Baten	10.132.368	2.015.302	6.019.056	1.881.211
Lasten	-6.722.935	-2.456.100	-3.068.740	-2.505.000
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**3.409.433**	**-440.798**	**2.950.316**	**-623.789**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Baten	439.548	439.548	439.548	439.548
Lasten	-770.931	-770.931	-770.931	-770.931
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	**-331.383**	**-331.383**	**-331.383**	**-331.383**
3.4 Economische promotie				
Baten	967.201	967.201	1.017.201	1.017.201
Lasten	-2.825.682	-2.834.832	-2.642.282	-2.522.932
Totaal 3.4 Economische promotie	**-1.858.481**	**-1.867.631**	**-1.625.081**	**-1.505.731**
4.1 Openbaar basisonderwijs				
Baten	44.903	44.903	44.903	44.903
Lasten	-176.027	-176.027	-176.027	-176.027
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs	**-131.124**	**-131.124**	**-131.124**	**-131.124**
4.2 Onderwijshuisvesting				
Baten	1.581.764	1.581.764	1.581.764	1.581.764
Lasten	-11.130.078	-11.309.035	-11.732.284	-11.876.461
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting	**-9.548.314**	**-9.727.271**	**-10.150.520**	**-10.294.697**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken				
Baten	7.124.353	7.124.353	7.124.353	7.124.353
Lasten	-14.116.651	-13.963.760	-13.920.412	-13.921.963
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**-6.992.298**	**-6.839.407**	**-6.796.059**	**-6.797.610**
5.1 Sportbeleid en activering				
Baten	715.825	715.825	463.501	31.820
Lasten	-2.651.169	-2.651.169	-1.999.120	-1.932.417
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering	**-1.935.344**	**-1.935.344**	**-1.535.619**	**-1.900.597**
5.2 Sportaccommodaties				
Baten	4.925.347	4.908.055	5.151.658	5.047.957
Lasten	-10.274.332	-9.254.368	-9.940.808	-9.973.933
Totaal 5.2 Sportaccommodaties	**-5.348.985**	**-4.346.313**	**-4.789.150**	**-4.925.976**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie				

Taakvelden	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	2.494.613	2.199.613	2.199.613	2.199.613
Lasten	-8.830.945	-8.400.553	-8.659.112	-8.670.155
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	**-6.336.332**	**-6.200.940**	**-6.459.499**	**-6.470.542**
5.4 Musea				
Baten	214.642	214.642	214.642	214.642
Lasten	-1.097.808	-1.099.481	-1.101.220	-1.103.028
Totaal 5.4 Musea	**-883.166**	**-884.839**	**-886.578**	**-888.386**
5.5 Cultureel erfgoed				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-273.769	-273.769	-273.769	-273.769
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed	**-273.769**	**-273.769**	**-273.769**	**-273.769**
5.6 Media				
Baten	1.341.217	1.341.217	1.341.217	1.341.217
Lasten	-5.165.786	-5.169.604	-5.173.712	-5.182.520
Totaal 5.6 Media	**-3.824.569**	**-3.828.387**	**-3.832.495**	**-3.841.303**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
Baten	351.759	351.759	351.759	351.759
Lasten	-16.175.633	-26.989.164	-17.187.681	-15.076.280
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**-15.823.874**	**-26.637.405**	**-16.835.922**	**-14.724.521**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie				
Baten	7.106.781	3.606.781	3.606.781	3.606.781
Lasten	-22.442.211	-21.583.694	-20.545.794	-20.356.805
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	**-15.335.430**	**-17.976.913**	**-16.939.013**	**-16.750.024**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen				
Baten	133.085	133.085	133.085	133.085
Lasten	-11.085.196	-11.022.864	-9.396.457	-9.336.550
Totaal 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	**-10.952.111**	**-10.889.779**	**-9.263.372**	**-9.203.465**
6.3 Inkomensregelingen				
Baten	51.091.405	48.443.346	48.443.346	48.443.346
Lasten	-73.524.829	-69.496.084	-68.733.303	-68.179.811
Totaal 6.3 Inkomensregelingen	**-22.433.424**	**-21.052.738**	**-20.289.957**	**-19.736.465**
6.4 WSW en beschut werk				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-8.594.018	-8.354.385	-8.484.915	-8.484.915
Totaal 6.4 WSW en beschut werk	**-8.594.018**	**-8.354.385**	**-8.484.915**	**-8.484.915**

Taakvelden	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.5 Arbeidsparticipatie				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-12.700.192	-12.700.279	-12.487.279	-12.487.279
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie	**-12.700.192**	**-12.700.279**	**-12.487.279**	**-12.487.279**
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Baten	1.162.012	1.248.812	1.248.812	1.248.812
Lasten	-8.096.333	-9.784.814	-10.091.985	-10.052.223
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	**-6.934.321**	**-8.536.002**	**-8.843.173**	**-8.803.411**
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-10.703.725	-10.703.725	-10.703.725	-10.703.725
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	**-10.703.725**	**-10.703.725**	**-10.703.725**	**-10.703.725**
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-15.441.586	-17.230.204	-17.397.363	-17.397.363
Totaal 6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	**-15.441.586**	**-17.230.204**	**-17.397.363**	**-17.397.363**
6.71B Begeleiding (WMO)				
Baten	150.000	0	0	0
Lasten	-2.202.959	-2.209.342	-2.209.342	-2.209.342
Totaal 6.71B Begeleiding (WMO)	**-2.052.959**	**-2.209.342**	**-2.209.342**	**-2.209.342**
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-271.250	-271.250	-271.250	-271.250
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	**-271.250**	**-271.250**	**-271.250**	**-271.250**
6.72A Jeugdhulp begeleiding				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-8.278.765	-5.030.715	-5.510.715	-5.510.715
Totaal 6.72A Jeugdhulp begeleiding	**-8.278.765**	**-5.030.715**	**-5.510.715**	**-5.510.715**
6.72B Jeugdhulp behandeling				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-4.145.785	-4.007.990	-4.007.990	-4.007.990
Totaal 6.72B Jeugdhulp behandeling	**-4.145.785**	**-4.007.990**	**-4.007.990**	**-4.007.990**
6.72C Jeugdhulp dagbesteding				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-5.700.590	-5.510.715	-5.510.715	-5.510.715

Taakvelden	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal 6.72C Jeugdhulp dagbesteding	**-5.700.590**	**-5.510.715**	**-5.510.715**	**-5.510.715**
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-5.474.507	-5.334.726	-4.854.726	-4.854.726
Totaal 6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	**-5.474.507**	**-5.334.726**	**-4.854.726**	**-4.854.726**
6.73A Pleegzorg				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-3.109.610	-3.005.450	-3.005.450	-3.005.450
Totaal 6.73A Pleegzorg	**-3.109.610**	**-3.005.450**	**-3.005.450**	**-3.005.450**
6.73B Gezinsgericht				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-3.255	-3.255	-3.255	-3.255
Totaal 6.73B Gezinsgericht	**-3.255**	**-3.255**	**-3.255**	**-3.255**
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-725.865	-700.910	-700.910	-700.910
Totaal 6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	**-725.865**	**-700.910**	**-700.910**	**-700.910**
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-17.454.900	-16.857.065	-16.857.065	-16.857.906
Totaal 6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	**-17.454.900**	**-16.857.065**	**-16.857.065**	**-16.857.906**
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-9.678.200	-9.374.400	-9.374.400	-9.374.400
Totaal 6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	**-9.678.200**	**-9.374.400**	**-9.374.400**	**-9.374.400**
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)				
Baten	80.000	80.000	80.000	80.000
Lasten	-445.299	-445.299	-445.299	-445.299
Totaal 6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	**-365.299**	**-365.299**	**-365.299**	**-365.299**
6.82A Jeugdbescherming				
Baten	0	0	0	0
Lasten	-3.372.180	-3.268.020	-3.005.450	-3.005.450
Totaal 6.82A Jeugdbescherming	**-3.372.180**	**-3.268.020**	**-3.005.450**	**-3.005.450**
6.82B Jeugdreclassering				
Baten	0	0	0	0

Taakvelden	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-518.630	-501.270	-501.270	-501.270
Totaal 6.82B Jeugdreclassering	**-518.630**	**-501.270**	**-501.270**	**-501.270**
7.1 Volksgezondheid				
Baten	1.293.000	1.293.000	924.000	0
Lasten	-3.102.099	-3.102.099	-2.733.099	-1.809.099
Totaal 7.1 Volksgezondheid	**-1.809.099**	**-1.809.099**	**-1.809.099**	**-1.809.099**
7.2 Riolering				
Baten	8.159.398	8.109.398	8.109.398	8.109.398
Lasten	-6.858.130	-6.895.726	-6.933.915	-6.950.880
Totaal 7.2 Riolering	**1.301.268**	**1.213.672**	**1.175.483**	**1.158.518**
7.3 Afval				
Baten	20.038.280	19.851.117	19.854.778	19.875.675
Lasten	-14.604.610	-14.600.639	-14.604.090	-14.616.183
Totaal 7.3 Afval	**5.433.670**	**5.250.478**	**5.250.688**	**5.259.492**
7.4 Milieubeheer				
Baten	2.000.000	2.000.000	0	0
Lasten	-7.483.304	-9.406.884	-4.306.884	-4.393.169
Totaal 7.4 Milieubeheer	**-5.483.304**	**-7.406.884**	**-4.306.884**	**-4.393.169**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria				
Baten	558.980	558.980	558.980	558.980
Lasten	-807.835	-811.543	-815.782	-816.764
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria	**-248.855**	**-252.563**	**-256.802**	**-257.784**
8.1 Ruimte en leefomgeving				
Baten	1.123.812	1.378.812	642.812	1.140.241
Lasten	-6.547.439	-6.273.591	-5.830.667	-5.079.914
Totaal 8.1 Ruimte en leefomgeving	**-5.423.627**	**-4.894.779**	**-5.187.855**	**-3.939.673**
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)				
Baten	7.305.001	7.041.919	3.806.785	5.041.238
Lasten	-8.208.513	-6.447.514	-4.502.324	-4.015.430
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	**-903.512**	**594.405**	**-695.539**	**1.025.808**
8.3 Wonen en bouwen				
Baten	6.553.041	3.980.994	3.791.994	3.791.994
Lasten	-7.950.108	-6.201.099	-5.679.550	-5.353.233
Totaal 8.3 Wonen en bouwen	**-1.397.067**	**-2.220.105**	**-1.887.556**	**-1.561.239**
Gerealiseerd resultaat	**-2.206.108**	**-365.326**	**-15.317.626**	**-17.950.690**

Verdeling taakvelden

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording is hieronder een overzicht opgenomen met het verdelingsprincipe op basis waarvan de taakvelden over de programma's/beleidsvelden zijn verdeeld.

Programma	Taakvelden	Produkten
1. Onderwijs, economie en Arbeidsparticipatie	0.10 - Mutaties reserves	310.15 - Economische ontwikkeling 400.01 - Onderwijshuisvesting 610.01 - Participatie
	3.1 - Economische ontwikkeling	310.15 - Economische ontwikkeling
	3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	310.15 - Economische ontwikkeling 310.25 - Beheer warenmarkten
	3.4 - Economische promotie	310.15 - Economische ontwikkeling
	4.2 - Onderwijshuisvesting	400.01 - Onderwijshuisvesting
	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	400.01 - Onderwijshuisvesting 480.01 - Lokaal onderwijsbeleid 480.04 - Onderwijsachterstanden 480.06 - Voortijdig schoolverlaten 480.07 - Leerlingenvervoer 480.08 - Zorgstructuur onderwijs 482.02 - Onderwijs-arbeidsmarkt/ volwasseneducatie
	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	480.01 - Lokaal onderwijsbeleid
	6.3 - Inkomensregelingen	610.02 - Hoogwaardig handhaven 610.03 - Inkomensondersteunende voorzieningen 920.01 - Kwijtschelding van belastingen
	6.4 - WSW en beschut werk	611.03 - Wet sociale werkvoorziening
	6.5 - Arbeidsparticipatie	610.01 - Participatie
2. Samen leven en ondersteunen	0.10 - Mutaties reserves	682.01 - Jeugd voorzieningen
	4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	671.01 - Universele preventie jeugd 671.03 - Maatwerk jeugd 714.01 - Gezondheidszorg
	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	670.01 - Wmo algemene voorziening 670.05 - Wmo maatschappelijke zorg 671.01 - Universele preventie jeugd 671.02 - Selectieve preventie jeugd 671.03 - Maatwerk jeugd
	6.2 - Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	662.01 - Wmo maatwerk 670.01 - Wmo algemene voorziening 670.05 - Wmo maatschappelijke zorg 671.03 - Maatwerk jeugd 671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.4 - WSW en beschut werk	670.01 - Wmo algemene voorziening

	6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	662.01 - Wmo maatwerk
	6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	662.01 - Wmo maatwerk 670.01 - Wmo algemene voorziening
	6.71a - Hulp bij het huishouden (WMO)	662.01 - Wmo maatwerk
	6.71b - Begeleiding (WMO)	662.01 - Wmo maatwerk
	6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.72a - Jeugdhulp begeleiding	671.04 - Specialistische jeugdhulp 682.01 - Jeugd voorzieningen
	6.72b - Jeugdhulp behandeling	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.72c - Jeugdhulp dagbesteding	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.72d - Jeugdhulp zonder verblijf overig	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.73a - Pleegzorg	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.73b - Gezinsgericht	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.73c - Jeugdhulp met verblijf overig	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.74a - Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.74b - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.81b - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	670.04 - Wmo preventie 670.05 - Wmo maatschappelijke zorg
	6.82a - Jeugdbescherming	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	6.82b - Jeugdreclassering	671.04 - Specialistische jeugdhulp
	7.1 - Volksgezondheid	670.04 - Wmo preventie 714.01 - Gezondheidszorg
3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	0.10 - Mutaties reserves	723.36 - Milieubeleid 810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud 810.48 - Groot onderhoud
	0.63 - Parkeerbelasting	810.38 - Exploitaties
	1.2 - Openbare orde en veiligheid	810.38 - Exploitaties
	2.1 - Verkeer en vervoer	810.18 - Algemeen beheer 810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud 810.48 - Groot onderhoud
	2.2 - Parkeren	810.38 - Exploitaties
	5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	723.36 - Milieubeleid 810.18 - Algemeen beheer 810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud 810.48 - Groot onderhoud
	7.2 - Riolering	810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud 810.38 - Exploitaties

	7.3 - Afval	721.19 - Afvalinzameling
	7.4 - Milieubeheer	723.36 - Milieubeleid 810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud
	7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	810.38 - Exploitaties
	8.1 - Ruimte en leefomgeving	810.18 - Algemeen beheer 810.28 - Dagelijks beheer en klein onderhoud
4. Vrije tijd	0.10 - Mutaties reserves	002.31 - Evenementen 540.04 - Beeldende kunst in de openbare ruimte
	3.4 - Economische promotie	002.31 - Evenementen
	4.1 - Openbaar basisonderwijs	530.04 - Vrijetijds-, sport- en spelontwikkeling
	5.1 - Sportbeleid en activering	530.04 - Vrijetijds-, sport- en spelontwikkeling 530.05 - Strategisch beleid sport
	5.2 - Sportaccommodaties	530.02 - Exploitatie sportaccommodaties
	5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	002.31 - Evenementen 540.03 - Cultuur 540.04 - Beeldende kunst in de openbare ruimte 630.02 - Welzijnsaccommodaties
	5.4 - Musea	540.03 - Cultuur 630.02 - Welzijnsaccommodaties
	5.5 - Cultureel erfgoed	541.16 - Monumentenbeleid
	5.6 - Media	540.03 - Cultuur 630.02 - Welzijnsaccommodaties
	5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	560.38 - Natuur- en milieu-educatieve voorzieningen
	6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	630.02 - Welzijnsaccommodaties
5. Veiligheid	0.10 - Mutaties reserves	140.18 - Handhaving openbare ruimten
	1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	002.27 - Veiligheid en openbare orde
	1.2 - Openbare orde en veiligheid	002.26 - Vergunningen apv- en bijzondere wetten 002.27 - Veiligheid en openbare orde 140.18 - Handhaving openbare ruimten 140.19 - Dienstverlening handhaving openbare orde 140.28 - Opvang zwerfdieren
	7.4 - Milieubeheer	820.26 - Handhaving wabo,apv en bijzondere wetten
	8.3 - Wonen en bouwen	820.26 - Handhaving wabo,apv en bijzondere wetten
6. Dienstverlening en participatie	0.1 - Bestuur	001.01 - Functioneren bestuur 001.06 - Griffie
	0.10 - Mutaties reserves	003.01 - Publieksplein
	0.2 - Burgerzaken	002.21 - Basisregistraties ppl

		003.01 - Publieksplein 820.16 - Wabo-vergunningen
	0.4 - Overhead	820.16 - Wabo-vergunningen
	0.8 - Overige baten en lasten	922.90 - Algemene baten en lasten concern (progr.6)
	2.1 - Verkeer en vervoer	820.16 - Wabo-vergunningen
	8.1 - Ruimte en leefomgeving	820.16 - Wabo-vergunningen
	8.3 - Wonen en bouwen	820.16 - Wabo-vergunningen
7. Inrichting van de stad	0.1 - Bestuur	810.11 - Strategie en programmacoordinatie
	0.10 - Mutaties reserves	810.11 - Strategie en programmacoordinatie 810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer 830.18 - Grondexploitatie oosterheem 830.73 - Grondbedrijf algemeen 830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering 922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
	0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering 913.03 - Overige financiele middelen (opbr.gem. eigend. niet voor openb.dnst. bestemd) 922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
	0.4 - Overhead	820.76 - Vastgoedbeheer 960.30 - Saldi van kostenplaatsen directie stad
	0.5 - Treasury	820.36 - Uitvoering volkshuisvestingsregelingen 830.18 - Grondexploitatie oosterheem
	0.8 - Overige baten en lasten	922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
	2.1 - Verkeer en vervoer	810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer
	3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	820.76 - Vastgoedbeheer 830.18 - Grondexploitatie oosterheem 830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering
	5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer
	8.1 - Ruimte en leefomgeving	810.11 - Strategie en programmacoordinatie 810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer 830.74 - Grondbedrijf verspreide gronden en panden 830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering 830.80 - Binnenstad 922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
	8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	830.18 - Grondexploitatie oosterheem 830.42 - Grondexploitatie palenstein 830.73 - Grondbedrijf algemeen 830.76 - Grondbedrijf projecten in uitvoering

		922.30 - Algemene baten en lasten directie stad (bedrijfsvoering)
	8.3 - Wonen en bouwen	810.23 - Ruimtelijke plannen en verkeer 820.36 - Uitvoering volkshuisvestingsregelingen 820.46 - Volkshuisvestingsbeleid 822.36 - Woonwagenhuisvesting
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	0.10 - Mutaties reserves	914.01 - Rente reserves en voorzieningen 922.95 - Algemene baten en lasten concern (oad) 922.98 - Dekking eenmalig concern
	0.5 - Treasury	913.01 - Beleggingen (exploitatie) 914.01 - Rente reserves en voorzieningen 915.01 - Treasury
	0.61 - OZB woningen	002.47 - Belastingen
	0.62 - OZB niet-woningen	002.47 - Belastingen
	0.64 - Belastingen overig	002.47 - Belastingen
	0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	921.01 - Algemene uitkering
	0.8 - Overige baten en lasten	922.95 - Algemene baten en lasten concern (oad)
	3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	002.47 - Belastingen
	3.4 - Economische promotie	002.47 - Belastingen
	7.2 - Riolering	002.47 - Belastingen
	7.3 - Afval	002.47 - Belastingen
Heffingsbedrag vennootschapsbelasting	0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	909.09 - Vennootschapsbelasting
Overzicht overhead	0.1 - Bestuur	999.15 - Juridische advisering en bestuursondersteuning
	0.10 - Mutaties reserves	999.15 - Juridische advisering en bestuursondersteuning 999.26 - Overhead strategie, beleid, programma’s 999.99 - Concern
	0.4 - Overhead	002.29 - Communicatie 999.10 - Directie 999.11 - Communicatie 999.12 - Financiën 999.13 - Concerncontrol 999.14 - Personeel en organisatie 999.15 - Juridische advisering en bestuursondersteuning 999.18 - Informatie & automatisering 999.23 - Overhead vrije tijd 999.24 - Overhead zorg en jgh 999.25 - Overhead inkomen en zekerheid 999.26 - Overhead strategie, beleid, programma’s

		999.27 - Overhead publieksplein 999.33 - Overhead stedelijke ontwikkeling 999.35 - Afdelingsoverhead projectenbureau 999.36 - Overhead veilgheid, vergunningen en handhaving 999.37 - Vastgoed 999.38 - Overhead stadsbeheer 999.39 - Overhead afvalinzameling 999.99 - Concern

Bijlage 13 Afschrijvingstermijnen

Afschrijvingstermijnen materieel vaste activa		afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen		
Gronden en terreinen		nvt
Woonruimte		
Woningen		40
Bedrijfsgebouwen		
Schoolgebouwen (investeringen vanaf 17-12-2012)		50
Schoolgebouwen die volgens het in 2012 herijkte beheerplan geheel worden gesloopt en vervangen door nieuwbouw		50
Per 17-12-2012 bestaande schoolgebouwen die bij/na bereik 25 jarige leeftijd, technisch en/of functioneel worden aangepast		25
Nieuwe overige gebouwen grotendeels van steen		50
Bestaande overige gebouwen grotendeels van steen		40
Overige gebouwen grotendeels van hout		20
Tijdelijke gebouwen/noodlokalen/loodsen/opslagplaatsen		15
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken		
Wegen	Asfaltverharding	50
	Elementenverharding	50
Kunstwerken	Bruggen hout	35
	Bruggen staal	60
	Bruggen beton	80
	Geluidsschermen	40
Water	Kademuren	80
Overig	Parkeerverwijssysteem	10
	Liften	20
	Roltrappen	20
Vervoermiddelen		
Personenauto's		6
Bedrijfsauto's		8
Machines, apparaten en installaties		
Divers		5
Overige materiele vaste		
Inventaris		10
ICT hardware		4
ICT software		per invest. in raadsvoorstel
Rioolstelsel		50
Ondergrondse inzamelmiddelen t.b.v. afvalinzameling (exclusief betonbakken)		30
Ondergrondse betonbakken Afschrijven		nvt
Sportvoorzieningen		20

Bijlage 14 Monitoring evaluatie pilots

Inleiding

Deze bijlage geeft een overzicht van alle recent afgeronde en lopende pilots die bij de gemeente lopen. De nadruk ligt op de evaluatie van deze pilots en, als van toepassing, de gevolgen van deze evaluatie.
Deze bijlage is een uitvloeisel van raadsmotie 21-0642, Oogst van de pilots en wordt twee keer per jaar geactualiseerd (en opgenomen in perspectiefnota en programmabegroting).

Stedenbouwkundige buurtvisie

Naam Pilot

Naam pilot	Stedenbouwkundige buurtvisie

Korte omschrijving

Op 12 juli 2021 is het raadsbesluit initiatiefvoorstel ‘stedenbouwkundige buurtvisie, overleg met omwonenden vanaf het begin’ genomen. Daarin is bepaald dat er een pilot ‘stedenbouwkundige buurtvisie’ wordt uitgevoerd. Het college heeft op 22 december 2021 besloten dat deze pilot wordt uitgevoerd bij twee deelgebieden in de Binnenstad. In het najaar 2022 is de pilot uitgevoerd in de deelgebieden (buurten) Luxemburglaan e.o. en Zuidflank Nederlandlaan. In maart 2023 is de concept buurtvisie aan de deelnemers van het participatietraject verstuurd en is ook de evaluatie van de pilot gestart. Op 26 juni 2023 heeft de gemeenteraad de deelgebiedsvisie Nederlandlaan vastgesteld. Op 3 juli 2023 werd ook de deelgebiedsvisie Luxemburglaan vastgesteld. De evaluatie wordt voor 1 december 2023 aan de gemeenteraad aangeboden.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	7. Inrichting van de stad
Portefeuille	Ruimtelijke ordening

Doel/Beoogd resultaat

Doel, beoogd resultaat	Het beoogd effect van de stedenbouwkundige buurtvisie is tweeledig. Ten eerste wordt onderzocht of de pilot een verbetering met zich meebrengt in de betrokkenheid van een buurt met haar omgeving. Daarnaast wordt onderzocht wat de voor- en nadelen zijn om ontwikkelingen niet per kavel te bekijken maar per buurt, met daarin meerdere kavels en de omgeving waarin de locaties worden ontwikkeld.

	Het college beoordeelt of de beoogde doelstellingen worden behaald en wat de kosten zijn in termen van geld en tijd. Tevens kan het college bepalen in hoeverre het opstellen van een stedenbouwkundige buurtvisie wordt verankerd in het beleid van participatie en in de wijze van projectmatig werken bij stedelijke ontwikkelingsprojecten.

Data

Startdatum	september 2022
Einddatum	juni 2023
Evaluatiemoment	voor 1 december 2023

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	Nog niet bekend.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	

Flexwonen Ruimtebaan

Naam Pilot

Naam pilot	Flexwonen Ruimtebaan

Korte omschrijving

Naar aanleiding van motie 1911-35: Flexwonen is onderzoek gedaan naar 4 potentiële locaties in Zoetermeer die kansen bieden voor het realiseren van flexibele woonconcepten. Het college heeft een
voorkeur uitgesproken om de locatie Ruimtebaan nader te verkennen. Het project Flexwonen Ruimtebaan behelst de realisatie van ca. 80 tijdelijke sociale huurwoningen voor spoedzoekers op het voormalig baggerdepot aan de Ruimtebaan. Hiervoor is de samenwerking gezocht met woningcorporatie Vidomes.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	7. Inrichting van de stad
Portefeuille	Wonen

Doel/Beoogd resultaat

Doel, beoogd resultaat	De voorbereiding van de bouw van ca. 80 flexwoningen op de locatie Ruimtebaan, waarbij duidelijk is onder welke voorwaarden de flexwoningen ingepast kunnen worden, wie deze ontwikkelt, bouwt, verhuurt en beheert en welke financiële consequenties dit voor de gemeente heeft.

Data

Startdatum	20 december 2021 (vaststelling projectopdracht door het college)
Einddatum	1ste kwartaal 2024
Evaluatiemoment	2x per jaar in Rapportage Ruimtelijk Fysiek, eerstvolgende over het eerste halfjaar van 2023

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	Nog niet bekend. Het project bevindt zich in de uitwerkingsfase.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	Nog niet bekend. Het project bevindt zich in de uitwerkingsfase.
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	Nog niet bekend. Het project bevindt zich in de uitwerkingsfase.
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	Besluitvorming over de haalbaarheidsfase heeft in oktober 2022 plaatsgevonden. Tevens wordt de raad twee maal per jaar geïnformeerd via de Rapportage Ruimtelijk Fysiek

Woonoverlast

Naam Pilot

Naam pilot	Woonoverlast

Korte omschrijving

Woonoverlast als gevolg van het gedrag van omwonenden kan hardnekkige vormen aannemen. In de meest extreme gevallen kan de overlast jarenlang aanhouden. Woonoverlast kent verschillende gradaties: van geluidsoverlast tot en met ernstige overlast waar zelfs de veiligheid en leefbaarheid in het geding komen. Aanhoudende woonoverlast kan het woongenot en het veiligheidsgevoel van bewoners ernstig aantasten.
Om die reden is een speciale coördinator Woonoverlast aangesteld die de diverse gevallen van woonoverlast probeert op te lossen. Tevens is een apart meldpunt voor inwoners van de stad geopend. Via dit digitale meldpunt, ‘overlast van buren’ geheten, kunnen inwoners woonoverlast melden.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	5. Veiligheid
Portefeulle	Openbare orde en Veiligheid

Doel/Beoogd resultaat

Doel, beoogd resultaat	Door integraal met ketenpartners samen te werken woonoverlast terugdringen of beëindigen, het woongenot van inwoners bevorderen én, als nodig, hulp en/of zorg bieden aan veroorzakers van woonoverlast en/of overlastmelders.

Data

Startdatum	September 2020
Einddatum	September 2024
Evaluatiemoment	1ste helft 2024

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	Ja, er worden casussen aangemeld via het meldpunt ‘Overlast buren’ en door verschillende ketenpartners. Het gaat om 504 casussen, waarvan er 430 succesvol zijn afgesloten. Aan de andere casussen wordt nog gewerkt.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	Er is met name aandacht voor de samenwerking met Kwadraad (Meldpunt Bezorgd).
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	Ja. Structurele formatie coördinator woonoverlast en projectmedewerker.
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	Tweemaal per jaar overleg met de burgemeester.

Dealbreakers

Naam Pilot

Naam pilot	Dealbreakers

Korte omschrijving

Dealbreakers is een pilot, gefinancierd door het ministerie van Justitie en Veiligheid, gericht op het voorkomen van jonge aanwas in de drugscriminaliteit. Het project is gestart in 2021. Het ministerie heeft opnieuw een financiele bijdrage toegekend voor maximaal € 200.000 waarmee het project kan worden voorgezet over de periode van 1 januari 2023 tot 31 december 2024.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	5. Veiligheid
Portefeuille	Openbare orde en Veiligheid

Doel/Beoogd resultaat

Doel, beoogd resultaat	Het doel van Dealbreakers Zoetermeer is te voorkomen dat jongeren in de ondermijnende criminaliteit terechtkomen. Het project is gericht op 1) het voorkomen van jonge aanwas in de criminaliteit, 2) het vervolgen en versterken van een moedertraining voor moeders die behoefte hebben aan concrete 'tools' om de eigen positie te versterken en hun veerkracht te vergroten in de omgang met hun problematische kind en 3) de financiering van de doorlopende leerlijn binnen het voortgezet onderwijs gericht op het informeren van jongeren over de gevaren en gevolgen van criminaliteit en hen weerbaarder te maken.

Data

Startdatum	1 januari 2021
Einddatum	21 december 2024
Evaluatiemoment	-

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	Het project wordt gemonitord en geevalueerd door het ministerie van Justitie en Veiligheid.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	Nee
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	De burgemeester wordt regelmatig geïnformeerd over Dealbreakers als onderdeel van de aanpak ondermijning.

IPTA

Naam Pilot

Naam pilot	IPTA (Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid)

Korte omschrijving

De gemeente Zoetermeer neemt sinds 2018 deel aan de landelijke pilot Integrale Persoonsgerichte Toeleiding naar Arbeid (IPTA) van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het betreft een coachingsmethodiek gericht op jongeren die dreigen af te glijden in criminaliteit. Binnen dit project is vanaf de start gekozen voor een domeinoverstijgende aanpak. Hierbij is expertise op het gebied van coaching gevonden binnen het Sociaal domein en De Binnenbaan. Aansturing van het project en afstemming met het ministerie zijn belegd bij Veiligheid. De aanpak zorgt indirect voor een veiligere samenleving, maar er worden ook veel kosten bespaard. De maatschappelijke baten zitten niet alleen in het voorkomen van criminaliteit, maar ook in het voorkomen van kosten die voortkomen uit vroegtijdig schoolverlaten, schuldenproblematiek en slachtofferschap. De methodiek dient als voorbeeld van een interventie waarin daadwerkelijk integraal wordt samengewerkt door professionals uit sociaal- en veiligheidsdomein.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	5. Veiligheid
Portefeuille	Openbare orde en Veiligheid

Doel/Beoogd resultaat

Doel, beoogd resultaat	Middels intensieve coaching voorkomen dat jongeren (verder) afglijden in criminaliteit. Hiermee maatschappelijke kosten voorkomen die voortkomen uit bijvoorbeeld schooluitval, schulden en daderschap.

Data

Startdatum	2018
Einddatum	onbekend
Evaluatiemoment	jaarlijks

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	IPTA wordt intensief gemonitord en geëvalueerd door het ministerie van J&V. Zij zijn eigenaar van de pilot.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het	Nee

bestaande beleid aan te passen?	
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	De burgemeester wordt regelmatig geïnformeerd over IPTA als onderdeel van de jeugdaanpak.

Positieve gezondheid en het huishouden

Naam Pilot

Naam pilot	Positieve gezondheid en het huishouden

Korte omschrijving

Het gebruik van huishoudelijke ondersteuning (HO) vanuit de Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo) neemt toe in Zoetermeer. Dit is een landelijke trend die wordt veroorzaakt door toenemende vergrijzing en de afschaffing van de inkomenstoets. Daarnaast is het voor aanbieders steeds lastiger om voldoende personeel te vinden die HO kunnen uitvoeren. Deze combinatie van factoren leiden tot stagnatie van de HO, waardoor kwetsbare inwoners niet of later de hulp krijgen die zij vragen. De kosten voor de HO lopen daarbij jaarlijks op. Structurele vernieuwing en innovatie van de HO is daarom noodzakelijk, ook om de dienstverlening beter aan te laten sluiten op het gedachtegoed van Positieve Gezondheid en hiermee inwoners beter te helpen, de hulp toegankelijk te houden en de kosten beheersbaar te houden. Het uiteindelijke doel is dat de Wmo beschikbaar blijft voor de inwoners die het werkelijk nodig hebben. We verkennen daartoe de mogelijkheden nieuw beleid HO vorm te geven. Onze doelstelling is dat inwoners waar mogelijk zelf de regie hebben over hun eigen huishouden, en dat we inwoners als nodig ondersteunen zelf regie te behouden volgens de visie van Positieve Gezondheid. Daarnaast onderzoeken we samen met aanbieders van HO welke verbeteringen op korte en middellange termijn mogelijk zijn vanuit de bestaande de dienstverlening. We voeren in 2023 en 2024 proeven/ innovaties uit om nieuwe methodieken te testen voor de HO die bij positief resultaat een plek kunnen krijgen in de dienstverlening. In het najaar van 2022 hebben hiertoe eerste gesprekstafels plaatsgevonden.
Dit project is onderdeel van het programma Sociale innovatie.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	2. Samen leven en ondersteunen
Portefeuille	Zorg en Welzijn

Doel/Beoogd resultaat

Doel, beoogd resultaat	Het uiteindelijke doel is dat de Wmo beschikbaar blijft voor de inwoners die het werkelijk nodig hebben. We verkennen daartoe de mogelijkheden nieuw beleid Huishoudelijke Ondersteuning vorm te geven.

Data

Startdatum	Oktober 2022
Einddatum	Juni 2024
Evaluatiemoment	Juni 2024

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	Nog niet bekend.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	Nog niet bekend.
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	Nog niet bekend.
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	Via voortgangsoverleg en de rapportage Sociaal domein

Samenwonen op proef met uitkering

Naam Pilot

Naam pilot	Samenwonen op proef met uitkering

Korte omschrijving

Deze pilot maakt het mogelijk voor bijstandsgerechtigden om op proef te samenwonen zonder consequenties voor de uitkering.
Dit is in lijn met de ruimte die de wet biedt om maatwerk te leveren. Bij positieve uitkomst, in dit geval de keuze om te gaan samenwonen na een proefperiode, komt er weer een woning vrij op de woningmarkt.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie
Portefeulle	Inkomen

Doel/Beoogd resultaat

Doel, beoogd resultaat	Bijstandsgerechtigden de kans geven om te verkennen of samenwonen wat voor ze is, zonder dat dit consequenties heeft voor hun uitkering.

Data

Startdatum	Oktober 2022
Einddatum	December 2024
Evaluatiemoment	December 2024

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	Nog onbekend. Het is een succes als er minder onderzoeken worden gedaan naar een vermeende gezamenlijke huishouding vanuit de afdeling fraude en handhaving. Verder is het ook een succes als er meer doorstroom is binnen de woningmarkt, dit is echter niet binnen een jaar te meten. Het succes is ook afhankelijk van hoeveel mensen zich hiervoor aanmelden; dat is niet van tevoren te bepalen.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	

Vindplaats verborgen schulden

Naam Pilot

Naam pilot	Vindplaats verborgen schulden

Korte omschrijving

In het project staat de rol van werkgevers als vindplaats van financiële problemen en schulden bij werknemers centraal. Doel is het verkrijgen van inzicht in de kennis- en informatiebehoefte van werkgevers en werknemers over financiële ondersteuning op de werkvloer. Dit doen we door voorlichting te geven aan werknemers en leidinggevenden om bewustwording over geldzorgen te creëren en informatie te delen over ondersteuningsmogelijkheden, waaronder het gemeentelijke aanbod. Werknemers die via werkgevers in beeld komen willen we snel schuldrust bieden door het opkopen van (kleine) schulden. Dit draagt bij aan het versterken van bestaanszekerheid.

Het project is onderdeel van het Programma Sociale innovatie.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie
Portefeuille	Armoedebeleid

Doel/Beoogd resultaat

Doel, beoogd resultaat	Vroegsignalering van geldzorgen via werkgevers. Inzicht krijgen in de kennis- en informatiebehoefte bij 10 werkgevers over het gemeentelijke aanbod van schuldhulpverlening en armoedebestrijding (inkomensvoorzieningen), in het bijzonder de groep 'werkende armen'. Op een laagdrempelige wijze verzorgen van geldclinics/voorlichting (op maat en gedifferentieerd naar leidinggevenden, HR-professionals en werknemers) en communicatie over het gemeentelijke aanbod.

Data

Startdatum	maart 2023
Einddatum	februari 2024
Evaluatiemoment	februari 2024

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	Er zijn inmiddels voorlichtingssessies bij 4 werkgevers gehouden. Er volgen nog sessies bij 3 werkgevers en we zijn nog in gesprek met 3 over deelname.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	Nog niet bekend

Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	Nog niet bekend
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	Via voortgangsoverleg en de rapportage Sociaal domein

Innovatief wijkgericht en integraal ondersteuningsaanbod gericht op preventie

Naam Pilot

Naam pilot	Innovatief wijkgericht en integraal ondersteuningsaanbod gericht op preventie

Korte omschrijving

We willen vanuit het ondersteuningsaanbod van inZet in de wijk (passend binnen de kaders van wijkgericht werken en Zoetermeer 2040) verder innoveren in de vorm van wijkgerichte ondersteuningspakketten. Dit doen we op basis van de behoefte, bevolkingssamenstelling en verwachte ontwikkelingen in de wijken, om inwoners zo gerichter, preventiever en efficiënter te ondersteunen. Als resultaat streven we naar een afname van zwaardere zorg, en toename van de kwaliteit van leven van inwoners. inZet gaat deze ondersteuningspakketten in samenwerking met de gemeente ontwikkelen. De gesprekken hierover zijn opgestart en er zal gestart worden met opstellen van wijkscans in de 6 gebieden door de gemeente en inZet, op basis waarvan wijk- en vraaggericht, innovatief en preventief aanbod verder wordt ontwikkeld door inZet.
Dit project is onderdeel van het programma Sociale innovatie.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	2. Samen leven en ondersteunen
Portefeuille	Zorg en Welzijn

Doel/Beoogd resultaat

Doel, beoogd resultaat	Het huidige ondersteuningaanbod van inZet verder innoveren, resulterend in wijkgerichte ondersteuningspakketten, passend binnen de kaders van gebiedsgerichte ondersteuning en Zoetermeer 2040.

Data

Startdatum	December 2022
Einddatum	December 2025
Evaluatiemoment	Tussenevaluatie juli 2024 - eindevaluatie december 2025

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	Nog onbekend
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	Nog onbekend
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	Nog onbekend
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	Via voortgangsoverleg en de rapportage Sociaal Domein

Pilot schoolontbijt

Naam Pilot

Naam pilot	Schoolontbijt

Korte omschrijving

De gemeente Zoetermeer is door een toezegging aan de Raad begin 2022 begonnen met de pilot schoolontbijt op basisschool IKC de Regenboog (Meerzicht) en IKC de Touwladder (Seghwaert). De pilot, die nog steeds dagelijkse praktijk is in de twee scholen, onderzocht of het praktisch mogelijk is om kinderen in het basisonderwijs een gratis ontbijt aan te bieden op school. Op beide scholen is het een succes gebleken. De verantwoordelijken binnen deze scholen hebben een door de gemeente samengesteld evaluatieformulier ingevuld. Dit deel van de pilot (het faciliteren van het ontbijt binnen de school) mag beschouwd worden als succesvol en afgerond: de gemeente Zoetermeer zal de subsidieverstrekking voor bovenstaande scholen verlengen met 3 jaar. Een ander deel van de pilot is het verzorgen van zgn. ontbijttassen. Deze tassen worden direct, via een organisatie die zorgt voor de uitgifte, aan de ouders gegeven. De scholen spelen hierin géén rol. Na het zomerreces zal er binnen de gemeente Zoetermeer verder onderzoek plaatsvinden of de gemeente Zoetemeer hierin een rol kan gaan spelen in de uitgifte van schooltassen. Zowel OPOZ als UNICOZ heeft aangegeven dat er binnen hun scholen hier animo voor zal zijn. Verwacht wordt dat voor het einde van kalenderjaar 2023 hier een antwoord op komt. Wat niet onvermeld mag blijven: Er is inmiddels ook via de landelijke politiek een optie voor scholen om zich in te schrijven voor het programma Schoolmaaltijden ism het Jeugdeducatiefonds en het Rode Kruis. Meerdere Zoetermeerse scholen hebben zich hiervoor opgegeven.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie
Portefeuille	Armoedebeleid

Doel/Beoogd resultaat

Het gratis schoolontbijt heeft als beoogde effecten dat kinderen hierdoor minder kans hebben op overgewicht, zich beter kunnen concentreren, betere cijfers halen en daardoor meer kansen krijgen op de arbeidsmarkt. Aan deze doelen heeft de pilot zeker voldaan. Verder onderzoek naar de uitgifte van de ontbijttassen loopt nog.

Data

Startdatum	1 januari 2022
Einddatum	juli 2026

Evaluatiemoment	Evaluatie schooltassen: december 2023

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	De pilot ontbijt op school is zeker een succes op de Regenboog en de Touwladder. Dit bleek uit de evaluatieformulieren. Er was meer rust in de groepen en het bevordert de concentratie van de kinderen.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	Met het ontbijt op school continueren wij de regeling met de Regenboog en de Touwladder. Onderzocht wordt hoeveel gezinnen er kunnen meedoen met de regeling voor de schooltassen.
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	Het is afwachten hoeveel gezinnen zich opgeven voor de ontbijttassen en de organisatie van het uitgiftepunt van de tassen zullen ook kosten met zich meebrengen.
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	Via wethoudersoverleggen.

Stille studieruimtes

Naam Pilot

Naam pilot	Stille studieruimtes

Korte omschrijving

Programma/Portefeuillehouder

Programma	4. Vrije tijd

Portefeuille	Dienstverlening, vastgoed en ICT

Doel/Beoogd resultaat

Door de vergaderruimtes en horecagelegenheid van Gymworld in te zetten als stille studieruimte is er meer gelegenheid voor Zoetermeerse studenten om te kunnen studeren. De stille studieruimte is met name bedoeld voor studenten die thuis of op school niet de
3 mogelijkheid hebben om in rust te studeren. In de voorgestelde ruimtes kunnen ongeveer 20 studenten tegelijkertijd gebruik maken van een stille studieruimte gedurende 16 uur per week. De ruimtes zullen op 2 vaste avonden in de week van 18:00 tot 22:00 en een dag in het weekend van 09:00 tot 17:00 beschikbaar worden gesteld.

Data

Startdatum	november 2023
Einddatum	oktober 2024
Evaluatiemoment	juni 2024

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	Nog niet bekend.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	

Jeugdhonk

Naam Pilot

Naam pilot	Jeugdhonk Buytenwegh

Korte omschrijving

Door een jeugdhonk te starten, waarbij de begeleiding in handen is van het jongerenwerk, ontstaat er een veilige omgeving waar alle jeugdigen uit de wijk kunnen komen en deelnemen. Binnen het jeugdhonk richt het jongerenwerk zich op 2 verschillende doelgroepen; jeugdigen van 12 tot 15 en jeugdigen van 15 tot 18.
Op 3 dagen per week zal gedurende 9 maanden een jeugdhonk in pilot vorm kunnen plaatsvinden op de Cesar Franckrode. Op deze dagen zal de openstelling voor de beide leeftijdsgroepen zijn op verschillende tijdstippen. Voor de jongere doelgroep is dit het einde van de middag en de oudere doelgroep kan aan het begin van de avond deelnemen.

Er wordt tijdens de eerste periode gestart met een compleet programma. Hiervan is het doel om de jeugdigen enthousiast te maken en een vaste groep deelnemende jeugdigen te creëren. Na de start wordt aan de jeugdigen gevraagd of zij wensen hebben voor de komende tijd. Hierbij kan gedacht worden aan verschillende sportactiviteiten of culturele activiteiten. De jongerenwerkers zorgen samen met de sportclubs en culturele partners binnen de stad voor de invulling van de hierop volgende periode.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	2. Samen leven en ondersteunen
Portefeuille	Wijkgericht werken

Doel/Beoogd resultaat

20 jongeren gemiddeld aanwezig bij de avonden, 10 van de jongeren stroomt door naar een regulier vrijetijdsaanbod.

Data

Startdatum	september 2023

Einddatum	juni 2024
Evaluatiemoment	december 2023, februari 2024, mei 2024

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	Evaluatie moet nog plaatsvinden.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	
Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	

RIO (re-integratie officier)

Naam Pilot

Naam pilot	RIO (re-integratie officier)

Korte omschrijving

De gemeente Zoetermeer neemt sinds september 2022 deel aan de landelijke pilot RIO (re-integratie officier) van het ministerie van Justitie en Veiligheid. De pilot is gericht op ex-detentie jongeren die een high impact crime (HIC) hebben begaan. Met middelen van het ministerie is een re-integratie officier

aangesteld die extra op deze doelgroep inzet. Het project wordt daarnaast gebruikt om het nazorgproces, van binnen (Penitentiaire Inrichting) naar buiten (gemeente) te verbeteren.

Programma/Portefeuillehouder

Programma	5. Veiligheid
Portefeuille	Openbare orde en veiligheid

Doel/Beoogd resultaat

Het project heeft de volgende doelen: 1) verlagen kans op strafrechtelijke recidive. 2) resocialisatie van ex-detentie jongeren. 3) doorontwikkelen van de gemeentelijke aanpak nazorg ex-gedetineerden

Data

Startdatum	1 september 2022
Einddatum	Onbekend. Huidige toekenning van het ministerie loopt tot 31 juli 2024.
Evaluatiemoment	jaarlijks

Uitkomst evaluatie

Pilot succesvol? Zijn de vooraf gestelde doelen/resultaten gehaald?	RIO wordt intensief gemonitord en geevalueerd door het ministerie van J&V. Zij zijn eigenaar van de pilot.
Geven de resultaten van de pilot aanleiding om het bestaande beleid aan te passen?	Nee.
Leidt aanpassing van het beleid tot een financieel gevolg?	Nee.

Hoe bestuurlijk gerapporteerd?	De burgemeester wordt regelmatig geinformeerd over RIO als onderdeel van de jeugdaanpak.